

Pradžia>Šeimos teisė ir paveldėjimas>Šeimos išlaikymas

Šeimos išlaikymas


Jei norite pareikalauti, kad būtų mokamas išlaikymas – pavyzdžiui, paprašydami iš su vaiku negyvenančio tėvo ar motinos mėnesinės išmokos vaikui išlaikyti – ES teisė leidžia pasinaudoti savo valstybės teismais, kad šie nustatytų skolininko prievolę mokėti išlaikymą ir nustatytų išlaikymo išmokos dydį. Toks teismo sprendimas bus lengvai pripažintas kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse.

Spustelėjus kurios nors šalies vėliavą, bus pateikta išsami tos šalies informacija.

Naujos taisyklės nuo 2011 m. birželio mėn.

Nuo 2011 m. birželio 18 d. taikomos **naujos taisyklės**, susijusios su išlaikymo klausimais. Jomis ir toliau užtikrinama išlaikymo kreditoriaus teisminė apsauga, leidžiant jam paduoti skolininką į teismą savo valstybėje. Be to, dauguma atvejų 2007 m. **Hagos protokolu** nustatoma išlaikymo prievolėms taikoma teisė, ir visi valstybių narių teismų priimti sprendimai dėl išlaikymo laisvai juda Europos Sąjungoje ir gali būti be papildomų formalumų priverstinai vykdomi visose valstybėse narėse. Galiausiai išlaikymo kreditoriai ir skolininkai gali naudotis valstybių narių teikiama administracine pagalba.




Naujosios taisyklės taikomos visose 28 ES valstybėse narėse, įskaitant Daniją pagal 2005 m. spalio 19 d. Europos bendrijos ir Danijos Karalystės susitarimą dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo. Tačiau Danija kai kurių taisyklių – visų pirma taikytinos teisės ir centrinių institucijų bendradarbiavimo – netaiko.

Reglamentu taip pat nustatyta, kad su išlaikymo prievolėmis susijusių procedūrų tikslu teismais gali būti laikomos administracinės institucijos. Šių institucijų sąrašas pateikiamas [čia](#)  (377 Kb) [lt](#).

Kai išlaikymą turintis mokėti arba gauti asmuo gyvena ES nepriklausančioje valstybėje, **Konvencija** dėl tarptautinio vaikų ir kitokių šeimos išlaikymo išmokų išieškojimo ir **Protokolas** dėl išlaikymo prievolėms taikytinos teisės gali padėti atgauti išlaikymą ES nepriklausančiose valstybėse, kurios yra šių tarptautinių dokumentų šalys. Konvencija ES trečiųjų valstybių, kurios yra Konvencijos šalys, atžvilgiu įsigaliojo 2014 m. rugpjūčio 1 d.

Neprivaloma standartinė forma su išlaikymu susijusiems įsiskolinimams nurodyti

Siekdamas palengvinti išlaikymo reglamento praktinį įgyvendinimą ir veiksmingą naudojimąsi piliečių teisėmis ES, **Europos teisminis tinklas** civilinėse ir komercinėse bylose parengė neprivalomą standartinę formą, skirtą su išlaikymu susijusiems įsiskolinimams nurodyti.

Šia neprivaloma forma siekiama palengvinti su išlaikymu susijusių įsiskolinimų išieškojimą; ji pateikiama 23 kalbomis. Prie formos pridodamas praktinis jos pildymo vadovas. Forma pateikiama šiais formatais: [PDF](#)  (1112 Kb) [lt](#), [redaguojamo PDF](#)  (1308 KB) [lt](#) ir [XLS](#)  (434 Kb) [lt](#).

Paskutinis naujinimas: 18/01/2019

Šį puslapį tvarko Europos Komisija. Šiame tinklalapyje pateikta informacija nebūtinai atitinka Europos Komisijos oficialią poziciją. Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą informaciją arba duomenis. Informacija apie ES tinklalapių autorių teises pateikiama teisiniame pranešime.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([fr](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas.

ieškiniai dėl išlaikymo - Belgija

1 Ką praktikoje reiškia sąvokos „išlaikymas“ ir „išlaikymo pareiga“? Kokie asmenys turi mokėti išlaikymo išmoką kitam asmeniui?

Išlaikymo prievolė gali būti apibūdinama kaip įstatymu nustatyta asmens pareiga teikti kitam asmeniui reikalingą paramą pragyvenimui, o šiuos asmenis sieja „konkretūs šeimos“ santykiai. Išlaikymas – tai ne tik maistas, bet viskas, ko reikia gyvenimui, įskaitant pragyvenimo lėšas, drabužius, būstą ir sveikatos priežiūrą.

Išlaikymo prievolė yra pagrįsta šeimos arba santuokiniais santykiais arba alternatyvia prievole, kai tie santykiai išyra. Ji egzistuoja tarp tam tikrų kraujo giminaičių ir santuokinių giminaičių, sutuoktinių ir teisėtų sugyventinių. Ji yra pagrįsta solidarumo pareiga, kuri tam tikrais atvejais gali būti tvirtesnė.

Tėvų prievolė išlaikyti savo vaikus

Tokiais atvejais galioja dviejų rūšių išlaikymo prievolės.

Platesniąją prasme reikalaujama, kad išlaikymo prievolę turintis tėvas ir motina, atsižvelgdami į turimas lėšas, prisiimtų atsakomybę už savo vaikų apgyvendinimą, išlaikymą, sveikatą, priežiūrą, švietimą, mokymą ir raidą. Jeigu vaikas toliau mokosi aukštojoje arba profesinėje mokykloje, vaikui sulaukus pilnametystės prievolė galioja toliau. Ji galioja nepaisant tėvų išteklių ir vaiko poreikių. Išlaikymo prievolė yra platesnė tuo požiūriu, kad ji reiškia ne tik vaiko pragyvenimą, bet ir švietimą, mokymą ir pan. (Civilinio kodekso 203 straipsnis).

Tėvystė pagrįsta išlaikymo prievolė, susijusi su vaiko poreikiais, nepaisant jo amžiaus ir tėvų išteklių (Civilinio kodekso 207, 207, 208 ir 353-14 straipsniai).

Vaikų prievolė išlaikyti tėvus

Tėvams taikoma prievolė išlaikyti savo vaikus yra abipusė (Civilinio kodekso 205, 207 ir 353-14 straipsniai). Todėl vaikai turi prievolę išlaikyti savo tėvą ir motiną, jeigu jiems reikalingas išlaikymas.

Sutuoktinio prievolė išlaikyti kitą sutuoktinį

Sutuoktinių tarpusavio išlaikymo prievolės yra pagrįstos pagalbos ir paramos pareiga ir pareiga prisidėti prie Civiliniame kodekse nurodytų santuokos išlaidų (Civilinio kodekso 213 ir 221 straipsniai). Šios pareigos, susijusios su sutuoktiniams galiojančia bendro gyvenimo pareiga, yra abipusės. Jeigu jos nevykdomos, išlaikymo arba turto perdavimo bylos forma gali būti iškeliama vykdymui lygiavertė byla (Civilinio kodekso 213, 221 ir 223 straipsniai), žr. 10 klausimą.

Santuoką nutraukusio sutuoktinio prievolė išlaikyti buvusį sutuoktinį

Atsižvelgiant į santuokos nutraukimo rūšį, reikia išskirti du atvejus: santuokos nutraukimas dėl negrįžtamai iširusios santuokos ir santuokos nutraukimas bendru sutikimu:

Santuokos nutraukimas dėl negrįžtamai iširusios santuokos: jeigu sutuoktiniai nesusitarė dėl jokios išlaikymo formos (Civilinio kodekso 301 straipsnio 1 dalis), teismas, sutuoktinio, kuriam reikalingas išlaikymas, prašymu priimdamas sprendimą nutraukti santuoką arba vėlesniu sprendimu, gali įpareigoti kitą sutuoktinį mokėti išlaikymą (Civilinio kodekso 301 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą).

Teismas gali atsisakyti duoti leidimą pareikšti ieškinį dėl išlaikymo nutraukus santuoką, jeigu atsakovas įrodo, kad ieškovas tyčia padarė sunkų nusižengimą, dėl kurio tolesnis bendras gyvenimas tapo neįmanomas (Civilinio kodekso 301 straipsnio 2 dalies antra pastraipą).

Išlaikymo išmokos dydis bet kuriuo atveju negali būti didesnis nei vienas trečdalis sutuoktinio, turinčio pareigą ją mokėti, pajamų (Civilinio kodekso 30 straipsnio 3 dalies trečia pastraipa);

santuokos nutraukimas bendru sutikimu: sutuoktiniai neturi prievolės teikti vienas kitam išlaikymo bylos nagrinėjimo metu ir (arba) nutraukus santuoką. Sutuoktiniai gali nuspręsti laisvai nustatyti išlaikymo išmokų dydį ir jų mokėjimo bei išieškojimo tvarką, taip pat išlaikymo išmokos indeksavimą ir jos dydžio pakeitimo pagrindus (Teismų kodekso 1288 straipsnio pirmos pastraipos 4 punktas). Išskyrus atvejus, kai aiškiai susitarta priešingai, teismas, priimdamas sprendimą nutraukti santuoką, gali vienos iš šalių prašymu padidinti, sumažinti arba panaikinti sutartą išlaikymo dydį (Teismų kodekso 1288 straipsnio trečia pastraipa), jeigu išlaikymas, visų pirma atsižvelgiant į naujas šalių nepageidaujamas aplinkybes, neberekalingas. Išlaikymo dydis negali būti indeksuojamas, nebent indeksavimas yra aiškiai nustatytas;

kita.

Kokiomis aplinkybėmis galioja išlaikymo prievolė?

Išlaikymo prievolę turi tiesiosios aukštutinės ir žemutinės linijos giminaičiai (tėvai vaikams, vaikai tėvams, taip pat vaikaičiai seneliams ir atvirksčiai, Civilinio kodekso 205 ir 207 straipsniai).

Dėl santuokinių giminaičių išlaikymo galimi du scenarijai:

pergyvenęs sutuoktinis, kuris nėra mirusio sutuoktinio vaikų tėvas ar motina, turi išlaikyti tokius vaikus, tačiau ši išlaikymo prievolė yra ribota (Civilinio kodekso 203 straipsnio 3 dalis);

žentai ir marčios turi prievolę išlaikyti savo uošvius (šešurus) ir uošves (anytas) ir atvirksčiai. Prievolė nustoja galioti, jeigu uošvis (šešuras) arba uošvė (anyta) sudaro naują santuoką arba jeigu miršta sutuoktinis (dėl kurio santuokos atsirado giminytės ryšiai) ir santuokiniai vaikai (Civilinio kodekso 206 ir 207 straipsniai).

Tam tikrais atvejais išlaikymas pergyvenusiam sutuoktiniui arba mirusio sutuoktinio aukštutinės linijos giminaičiams turi būti mokamas iš mirusio sutuoktinio palikimo (Civilinio kodekso 205bis straipsnis).

Vaikai, kurių tėvas nenustatytas, gali reikalauti, kad vyras, kuris teisės aktuose nustatytu pastojimo laikotarpiu palaikė santykius su jų motina, mokėtų išlaikymą, skirtą jų priežiūrai, švietimui ir mokymui (Civilinio kodekso 336 straipsnis).

Jeigu teisėtų sugyventinių darnūs santykiai iš esmės išyra, šalis gali kreiptis į teismą prašydama skirti išlaikymą teismui nustatant atitinkamas laikinas priemones. Ši taisyklė taip pat taikoma, jeigu teisėtas bendras gyvenimas nutraukiamas; tokiu atveju taikomos laikinosios priemonės (Civilinio kodekso 1479 straipsnis).

2 Iki kokio amžiaus vaikas gali gauti išlaikymą? Ar skiriasi nuostatos dėl nepilnamečių ir suaugusiųjų išlaikymo?

Paprastai išlaikymo prievolė nustoja galioti vaikui sulaukus pilnametystės ir tapus visiškai veiksniam. Tačiau išlaikymo prievolė gali galioti toliau, jeigu vaikas toliau studijuoja ir mokosi (Civilinio kodekso 203 ir 336 straipsniai).

3 Ar tam, kad asmeniui būtų skirtas išlaikymas, jis turi kreiptis į kompetentingą valdžios instituciją ar teismą? Kokius svarbiausius dalykus reikėtų žinoti apie šią procedūrą?

Skolininkas kreditoriaus poreikius gali patenkinti savanoriškai. Priešingu atveju kilus ginčui, nesutarimui arba sustabdžius išlaikymo mokėjimą būtina pradėti teisminį procesą.

Jeigu nutraukiama negrįžtamai iširusi santuoka, ieškinys dėl išlaikymo nutraukus santuoką gali būti pareiškiamas, be kita ko, pradinėje byloje arba pateikiant prašymus (Teismų kodekso 1254 straipsnio 1 dalies penkta pastraipa ir 1254 straipsnio 5 dalis).

Išskyrus santuokos nutraukimo bylas, bet kokį ieškinį dėl išlaikymo nagrinėja ir išsprendžia taikos teismas (Teismų kodekso 591 straipsnio 7 dalis), tačiau jis nenagrinėja bylų, kuriose išlaikymą prašoma priteisti nenustatant tėvystės. Žr. 5 klausimą.

Nuo 2014 m. rugsėjo 1 d. visi ieškiniai, susiję su išlaikymo prievolėmis, priklauso šeimos teismo jurisdikcijai (Teismų kodekso 572bis straipsnio 7a dalis), įskaitant bylas dėl išlaikymo, kuriose prašoma išlaikymą priteisti nenustatant tėvystės, tačiau ši taisyklė netaikoma išlaikymo prievolėms, susijusioms su socialinės integracijos išmokomis.

4 Ar prašymą galima pateikti giminaičio (jei taip, koks glaudus turi būti giminytės ryšys) arba vaiko vardu?

Ieškinį asmeniškai pareiškia teisę gauti išlaikymą turintis asmuo (visų pirma žr. Civilinio kodekso 337 straipsnį). Ieškinį teisme asmuo arba jo advokatas pareiškia asmeniškai (visų pirma žr. Teismų kodekso 1253c, 1254 ir 1320 straipsnius).

Jeigu asmuo nėra veiksnus, jo vardu veikia teisinis atstovas (tėvas, motina, globėjas, atstovas pagal įstatymą).

5 Jei asmuo ketina pareikšti ieškinį, kaip jam sužinoti, kuris teismas yra kompetentingas?

Taikos teismas turi bendrą jurisdikciją nagrinėti ginčus dėl išlaikymo (Teismų kodekso 591 straipsnio 7 dalis), tačiau galioja tam tikros išimties. Šiomis aplinkybėmis ieškinys turi būti pareiškiamas ieškovo nuolatinės gyvenamosios vietos teisme, išskyrus atvejus, kai pateikiami prašymai sumažinti išlaikymo išmokos dydį arba nutraukti išmokų mokėjimą (Teismų kodekso 626 straipsnis).

Pirmosios instancijos teismo pirmininkas (Civilinio kodekso 338 straipsnis) turi jurisdikciją nagrinėti vaiko iškeltas bylas asmeniui, kuris teisės aktuose nustatytu pastojimo laikotarpiu palaikė santykius su jų motina (Civilinio kodekso 336 straipsnis).

Išskyrus ypatingos skubos atvejus ir atvejus, kai taikomos laikinosios apsaugos priemonės, jurisdikciją spręsti ginčus dėl tėvų valdžios turi tėvų, globėjų arba vaiko globos teises turinčių asmenų (1965 m. balandžio 8 d. Nepilnamečių apsaugos, nusikaltimų padariusių asmenų priežiūros ir nusikaltimų padarytos žalos atlyginimo įstatymo 44 straipsnis) gyvenamosios vietos jaunimo teismas (Civilinio kodekso 387bis straipsnis).

Jeigu tarp sutuoktinių prieš santuokos nutraukimą kyla konfliktas, ieškiniai pareiškiami paskutinio bendro sutuoktinio būsto vietos (Teismų kodekso 628 straipsnio 2 dalis) taikos teisme (Teismų kodekso 594 straipsnio 19 dalis).

Iš karto, kai tik pateikiamas prašymas nutraukti negrįžtamai iširusią santuoką, pirmosios instancijos teismo pirmininkas turi jurisdikciją (Teismų kodekso 1280 straipsnis), iki santuoka yra nutraukiama. Tačiau pareiga patvirtinti šalių sudarytus susitarimus dėl išlaikymo priklauso teismui, kuris byla nagrinėja iš esmės (Teismų kodekso 1256 straipsnio pirma pastraipa).

Priėmus galutinį sprendimą nutraukti santuoką, jurisdikciją turi taikos teisėjas ir jaunimo teismas. Pirmosios instancijos teismo pirmininkas išlaiko jurisdikciją priimti laikinas nutartis ypatingos skubos atvejais (Teismų kodekso 584 straipsnis).

Nuo 2014 m. rugsėjo 1 d. visi ieškiniai, susiję su išlaikymo prievolėmis, priklauso šeimos teismo jurisdikcijai (Teismų kodekso 572bis straipsnio 7a dalis), tačiau ši taisyklė netaikoma išlaikymo prievolėms, susijusioms su socialinės integracijos išmokomis.

Nuo 2014 m. rugsėjo 1 d. šalių, kurios yra (arba buvo) susituokusios arba gyvena (arba gyveno) kaip teisėti sugyventiniai, ieškiniai viena kitai ir ieškiniai dėl išlaikymo prievolių, susijusių su abiejų šalių vaikais arba vaikais, kurių santykiai nustatyti tik su vienu iš tėvų, iš esmės pareiškiami pagrindinį ieškinį nagrinėjančiam teismui (žr. Teismų kodekso 629bis straipsnio 1 dalį). Kompetenciją turi nepilnamečio, pareiškusio su išlaikymo prievolėmis nepilnamečiam vaikui susijusius ieškinius, nuolatinės gyvenamosios vietos (arba, jeigu tokios vietos nėra, įprastinės gyvenamosios vietos) teismas. Jeigu šalys turi keletą vaikų, jurisdikciją nagrinėti visus ieškinius turi pirmasis teismas, į kurį buvo kreiptasi (Teismų kodekso 629bis straipsnio 2 dalis). Jeigu išlaikymo prievolės yra susijusios su kitais išlaikymo kreditoriais, byla iškeliama atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos arba paskutinės sutuoktinių arba bendro būsto vietos teisme (Teismų kodekso 629bis straipsnio 4 dalis).

6 Ar ieškovas, pareikšdamas ieškinį teisme, turi veikti per tarpininką (pvz., advokatą, centrinę ar vietos instituciją ir pan.)? Jeigu ne, kokios yra procedūros?

Žr. 4 klausimą. Atsižvelgiant į pareikšto ieškinio pobūdį, ieškinio pareiškimas pateikiamas antstoliui įteikiant šaukimą arba prašymo forma. Advokato dalyvavimas nebūtinai.

7 Ar už ieškinio pareiškimą teisme mokami mokesčiai? Jei taip, kokio maždaug dydžio? Jeigu ieškovo finansiniai ištekliai nepakankami, ar jis gali gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Už teismo procesą reikia sumokėti. Galutinio išlaidų dydžio neįmanoma nustatyti; tai priklauso nuo iškeltos bylos rūšies, teisinių ir gynybos išlaidų, jeigu byloje dalyvauja advokatas. Atlyginant bylos nagrinėjimo išlaidas, kai buvo suteikta teisinė pagalba, taikomos bendros teisės taisyklės (žr. „Teisinė pagalba – Belgija“).

8 Kokių rūšių išlaikymą teismas dažniausiai priteisia? Kaip apskaičiuojama išlaikymo suma? Ar pasikeitus materialinei ar šeiminei padėčiai teismo sprendimas gali būti peržiūrėtas? Jei taip, kokia tvarka tai daroma (pvz., pagal automatinio indeksavimo sistemą)?

Paramos forma

Parama teikiama mokant išlaikymo išmokas. Kai kuriais atvejais išlaikymas gali būti kaupiamas kapitalo forma (Civilinio kodekso 301 straipsnio 8 dalis). Išimtiniais atvejais jis gali būti mokamas natūra (Civilinio kodekso 210 straipsnis).

Paramos vertinimas ir indeksavimas

Indeksavimo skalės nėra. Priteisiamas tik toks išlaikymas, kuris yra proporcingas ieškovo poreikiams ir asmens, turinčio pareigą mokėti išlaikymo išmokas, finansinei padėčiai (Civilinio kodekso 208 ir 209 straipsniai).

Tėvų ir motinų prievolė (Civilinio kodekso 203 straipsnis) nustatoma proporcingai atsižvelgiant į jų lėšas ir ši jų prievolė turi apimti vaikų aprūpinimą būstu, išlaikymą, sveikatą, priežiūrą, švietimą, mokymą ir raidą (iki jie užbaigia studijas aukštojoje mokykloje ar profesinį mokymą). Tokio išlaikymo fiksuoto dydžio mėnesinės išmokos mokamos vienam iš vaikų globojančių tėvų.

Tėvas ir motina gali savo vardu vienas iš kito reikalauti prisidėti prie apsirūpinimo būstu, išlaikymo ir kitokių išlaidų apmokėjimo (Civilinio kodekso 203bis straipsnio 2 dalis).

Asmens, kuris pastojimo laikotarpiu palaikė santykius su vaiko motina, mokėtinos išlaikymo išmokos dydis nustatomas atsižvelgiant į vaiko poreikius ir skolininko lėšas, galimybes ir socialines aplinkybes (Civilinio kodekso 336, 339 ir 203bis straipsniai).

Įstatymu santuoką nutraukiantiems sutuoktiniams aiškiai leidžiama bet kuriuo metu sudaryti susitarimą dėl bet kokio išlaikymo, jo dydžio ir sutarto išlaikymo dydžio peržiūrėjimo tvarkos (Civilinio kodekso 301 straipsnio 1 dalis ir Teismų kodekso 1256 straipsnio pirma pastraipa ir 1288 straipsnio 4 dalis). Tačiau bylą nagrinėjantis teismas gali atsisakyti patvirtinti tokius susitarimus, jeigu jie akivaizdžiai prieštarauja vaiko interesams (Teismų kodekso 1256 straipsnio antra pastraipa ir 1290 straipsnio antra ir penkta pastraipos).

Jeigu sudaromas teisminis susitarimas, teismas, kuris priima sprendimą *in concreto dėl išlaikymo dydžio, vis dėlto turi taikyti apskaičiavimo kriterijus ir ribas. Išlaikymu iš esmės turi būti patenkinami bent jau išlaikymo gavėjo „poreikiai“* (Civilinio kodekso 301 straipsnio 3 dalis).

Bet kuriuo atveju išlaikymo išmokos dydis negali būti didesnis nei vienas trečdalis sutuoktinio, turinčio išlaikymo prievolę, pajamų (Civilinio kodekso 30 straipsnio 3 dalies paskutinis sakiny). Sprendimu priteisto išlaikymo galiojimo trukmė priklauso nuo santuokos trukmės. Išimtinėmis aplinkybėmis sprendimu priteisto išlaikymo trukmę teismas gali pratęsti (Civilinio kodekso 301 straipsnio 4 dalis).

Jeigu santuoka nutraukiama dėl to, kad negrįžtamai iširo, tėvų išlaikymo įmokos indeksuojamos automatiškai. Iš esmės orientacinis indeksas yra vartotojų kainų indeksas, tačiau įstatymu teismui leidžiama taikyti kitokią pragyvenimo išlaidų tikslinimo sistemą (Civilinio kodekso 301 straipsnio 6 dalies pirma pastraipa ir 203quater straipsnio 1 dalis), be to, šalys gali nesilaikyti šios taisyklės sudarydamos susitarimą (Civilinio kodekso 203quater straipsnio 1 dalis). Įstatymu leidžiama vienos iš šalių prašymu išlaikymo išmoką didinti, mažinti arba panaikinti remiantis Civilinio kodekso 301 straipsnio 7 dalies pirmoje pastraipoje ir Teismų kodekso 1293 straipsnio pirmoje pastraipoje nurodytais bendraisiais pagrindais.

9 Kaip ir kam mokamas išlaikymas?

Išlaikymo išmoka mokama kreditoriumi arba jo atstovui mėnesinės išmokos forma. Tam tikrais atvejais išlaikymo išmoka gali būti kaupiama (žr. 8 klausimą).

10 Jei atitinkamas asmuo (skolininkas) nemoka geranoriškai, kokiomis priemonėmis galima priversti jį mokėti?

Kreditorius, kuris turi nutartį dėl vykdymo, gali įvykdyti savo reikalavimą. Taikant tam tikras sąlygas, areštuoti galima išlaikymo skolininko, nesilaikančio sprendimo, kuriuo priteisiamas išlaikymas, kilnojamąjį arba nekilnojamąjį turtą (Teismų kodekso 1494 straipsnis). Nutartis dėl turto aprašymo gali būti priimama net dėl trečiosios šalies, pvz., skolininko darbdavio (Teismų kodekso 1539 straipsnis). Be to, tam tikromis aplinkybėmis kreditoriai, kurie dar neturi vykdymo nutarties, gali prašyti priimti nutartį dėl arešto, kad apsaugotų savo teises dėl būsimo išlaikymo išieškojimo (Teismų kodekso 1413 straipsnis). Belgijoje nustatyta supaprastinto vykdymo, t. y. turto perdavimo, tvarka, kurią taikant kreditoriumi suteikiama teisė gauti tam tikrą dalį skolininko pajamų arba bet kurios kitos tiesiogiai trečiosios šalies mokėtinos sumos. Turto perdavimas taikomas teisinėms sutuoktinių arba buvusių sutuoktinių išlaikymo prievolėms (Civilinio kodekso 220 straipsnio 3 dalis, 221, 223 straipsniai, ir 301 straipsnio 11 dalis ir Teismų kodekso 1280 straipsnis), vaikų išlaikymo, švietimo ir mokymo prievolėms, įskaitant bylas tarp tėvo ir motinos, nustatytas Civilinio kodekso 203bis straipsnyje, ir teisinėms tiesiosios aukštutinės ir žemutinės linijos giminaičių išlaikymo prievolėms (Civilinio kodekso 203ter straipsnis).

Galiausiai Baudžiamajame kodekse nustatytas straipsnis dėl persikėlimo gyventi į kitą nei šeimos nuolatinę gyvenamąją vietą (Baudžiamojo kodekso 391bis straipsnis), pagal kurį bet kuris asmuo, kurį teismas įpareigojo mokėti išlaikymą ir kuris tyčia jo nemokėjo daugiau nei du mėnesius, gali būti patrauktas baudžiamajon atsakomybėn.

11 Trumpai aprašykite priverstinio išieškojimo apribojimus, visų pirma skolininkų apsaugos nuostatas ir jūsų šalies vykdymo užtikrinimo sistemoje taikomus kitus apribojimus ar senaties terminus.

Civilinio kodekso 2277 straipsnyje nustatyta, kad su išlaikymu susijusiems įsiskolinimams taikomas penkerių metų senaties terminas.

Teismų priteistam išlaikymui taikomas dešimties metų senaties terminas (Civilinio kodekso 2262bis straipsnis).

Išlaikymas sustabdomas sutuoktinių santuokos metu (2253 straipsnis) ir nutraukiamas įteikus šaukimą į teismą, nutartį dėl mokėjimo arba arešto (2244 ir 2248 straipsniai) ir kreditoriui pateikiant teisinius dokumentus ir skolininkui atlikus mokėjimą.

Iš esmės pagal 1851 m. gruodžio 16 d. Hipotekos įstatymo 7 ir 8 straipsnius reikalaujama, kad skolininkai savo įsipareigojimus įgyvendintų dėl viso savo turto. Tačiau pagal Teismų kodekso 1408 straipsnį tam tikras kilnojamasis asmeninis turtas, reikalingas skolininko ir jo šeimos, skolininko ir jo išlaikomų vaikų, gyvenančių tame pačiame būste, kasdieniam gyvenimui, profesinės veiklos vykdymui arba nuolatiniam mokymui ar studijoms, negali būti kreditorių reikalavimų dalyku.

Pagal Teismų kodekso 1409 straipsnio 1 dalį darbo ir kitos veiklos pajamoms turto perdavimas ir areštas iš dalies netaikomas.

Teismų kodekso 1412 straipsnyje vis tiek nustatyta, kad, pirma, išlaikymo kreditoriui negali būti taikomos atleidimo nuo arešto taisyklės ir, antra, kad tas asmuo turi neginčijamą pirmenybę, palyginti su kitais kreditoriais. Tačiau jeigu reikalaujama, kad turtą perduotų asmuo, kurio skolos jau yra perduotos arba areštuotos, teismas gali nagrinėti bendrą skolininko padėtį ir jo kreditorių poreikius, visų pirma atsižvelgdamas į išlaikymą, ir jiems lygiai padalyti perduotas arba areštuotas sumas (Teismų kodekso 1390bis straipsnio penkta pastraipa).

Nemokūs skolininkai turi teisę solidarai grąžinti skolas (Teismų kodekso 1675/2 ir kiti straipsniai). Šiomis aplinkybėmis teismas, jei tinkama, gali nuspręsti panaikinti skolas, įskaitant su išlaikymo išmokomis, bet ne su išlaikymo skolomis susijusius įsiskolinimus.

Areštas gali būti taikomas siekiant iš anksto užtikrinti išlaikymo išmokų mokėjimą, kai sueis jų mokėjimo terminas (Teismų kodekso 1494 straipsnio antra pastraipa).

12 Ar yra organizacija ar valdžios institucija, galinti padėti išieškoti išlaikymą?

Jeigu išlaikymo kreditoriams nepavyksta gauti išlaikymo, nepaisant pirmiau minėtų teisių gynimo priemonių, jie gali kreiptis į Išlaikymo reikalavimų departamentą (*Service des créances alimentaires*) (kuris yra Federalinės valstybės finansų tarnybos struktūrinis padalinys), atsakingą už sumų dėl vienos ar kelių išlaikymo išmokų išmokėjimą iš anksto ir iš anksto išmokėtų sumų ir skolininkų mokėtinų skolų likučio ir įsiskolinimų surinkimą arba išieškojimą.

13 Ar organizacijos (valstybės ar privačios) gali anksčiau sumokėti visą ar dalį išlaikymo už skolininką?

Išlaikymo reikalavimų departamentas gali veikti skolininkų vardu ir vietoj jų mokėti išlaikymą ar jo dalį. Departamentas reikalauja, kad skolininkai mokėtų išlaikymą ir įsiskolinimus vienu metu. Skolininkai savanoriškai moka išlaikymo išmokas departamentui arba išlaikymo išmokos išieškomos priverstinai. Pastaruoju atveju rezultatas, žinoma, negali būti garantuojamas. Tai priklauso nuo skolininko finansinių aplinkybių.

14 Jeigu ieškovas yra šioje valstybėje narėje, o skolininko gyvenamoji vieta – kitoje šalyje:

14.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Centrinė institucija, kuri paskirta pagal 1956 m. birželio 20 d. Niujorko konvenciją dėl išlaikymo išmokų išieškojimo užsienyje, 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje ir 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos konvenciją dėl tarptautinio vaikų ir kitokių šeimos išlaikymo išmokų išieškojimo, yra:

Federalinės valstybės finansų tarnybos (*Service public fédéral Justice*)

Tarptautinio teismo bendradarbiavimo civilinėse bylose departamentas

(*Service de coopération judiciaire internationale en matière civile*)

Boulevard de Waterloo, 115

1000 Brussels

14.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti?

Ieškova arba jo teisės konsultantas gali susisiekti su šiuo departamentu paštu, telefonu (+ 32 (0)2 542 65 11), faksu (+ 32 (0)2 542 70 06) arba e. paštu (aliments@just.fgov.be arba alimentatie@just.fgov.be).

15 Jeigu skolininkas yra šioje valstybėje narėje, o ieškovas – kitoje:

15.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Kitoje nei Belgija šalyje gyvenantys ieškovai privalo susisiekti su savo šalies centrine institucija, atsakinga už konvencijų arba reglamento įgyvendinimą. Jie negali tiesiogiai kreiptis į Belgijos įstaigą arba instituciją.

15.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti ir kokią paramą galima gauti?

Ne (žr. pirmiau).

16 Ar šioje valstybėje narėje taikomas 2007 m. Hagos protokolas?

Taip.

17 Jei 2007 m. Hagos protokolas šioje valstybėje narėje netaikomas, kaip, vadovaujantis joje taikomomis tarptautinės privatinės teisės nuostatomis, nustatoma ieškiniui dėl išlaikymo taikytina teisė? Kokios tai tarptautinės privatinės teisės nuostatos?

18 Kaip, vadovaujantis išlaikymo reglamento V skyriaus struktūra, reglamentuojama teisė kreiptis į teismą dėl tarpvalstybinės bylos ES mastu?

Kai reikalavimas perduodamas centrinei institucijai, ji, patikrinusi skolininko ir (arba) jo turto buvimo vietą Belgijoje, perduoda bylą atitinkamą teritorinę jurisdikciją turinčiai teisinės pagalbos tarnybai. Kai ieškinyje dėl vaiko išlaikymo pareiškiamas per centrines institucijas, teisinė pagalba suteikiama netikrinant jos gavėjo finansinės padėties. Teikiant pagalbą atlyginami advokato mokesčiai ir bylos nagrinėjimo išlaidos.

Kitais atvejais pagal Direktyvą 2002/8/EB teisinės pagalbos reikalaujantys ieškovai turėtų kreiptis į centrinę instituciją.

19 Kokiomis priemonėmis šioje valstybėje narėje užtikrinama, kad būtų vykdoma išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodyta veikla?

Pagrindinė centrinės institucijos funkcija – teikti informaciją apie reglamento taikymą pagal joje ir prašomojoje valstybėje nustatytas taisykles. Centrinė institucija turi išteklių, leidžiančių jai tiesiogiai ar netiesiogiai nustatyti skolininko arba kreditoriaus buvimo vietą ir gauti kitą susijusią informaciją apie skolininko arba kreditoriaus pajamas ir (arba) turtą.

Taikų susitarimą stengiamasi sudaryti teismo byloje abiem šalims apsikeičiant pastabomis, o tiksliau tariant, teisminėms institucijoms apklausiant priešingą šalį. Prireikus centrinė institucija teikia papildomą pagalbą, kad skatintų nepertraukiamą sprendimų dėl išlaikymo vykdymą.

Centrinė institucija gali padėti surinkti dokumentinius įrodymus ir perduoti bei įteikti dokumentus, šiuo tikslu pateikdama informaciją apie taikytinos vidaus teisės nuostatas ir galiojančių tarptautinių dokumentų įgyvendinimo taisykles.

Vadovaujantis įgaliojimais, kuriuos centrinė institucija suteikė ieškovo atstovui Belgijos teismuose, gali būti taikomos būtinos laikinosios apsaugos priemonės, kurių paskirtis – užtikrinti sėkmingą ieškinio dėl išlaikymo nagrinėjimą.

Prireikus centrinė institucija gali teikti prašančiajai šaliai informaciją apie procedūras, kurias reikia taikyti nustatant vaiko tariamą tėvą.

Paskutinis naujinimas: 21/12/2015

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Ieškiniai dėl išlaikymo - Bulgarija

1 Ką praktikoje reiškia sąvokos „išlaikymas“ ir „išlaikymo pareiga“? Kokie asmenys turi mokėti išlaikymo išmoką kitam asmeniui?

Išlaikymo prievolė – tai vieno šeimos nario pareiga teikti kitam šeimos nariui pragyvenimo lėšas. Tai – įstatyme nustatyta prievolė, t. y. paprastai ji taikoma remiantis įstatymu, kuriai galioja tam tikri kriterijai, o ne šalių susitarimu nustatytos taisyklės. Išlaikymo prievolė yra asmeninė prievolė, kuri nustoja galioti mirus asmeniui, turinčiam teisę reikalauti ją įvykdyti.

Asmuo turi teisę gauti išlaikymą tik jeigu negali dirbti ir neturi pragyvenimui reikalingų lėšų.

Asmuo, turintis teisę gauti išlaikymą, gali reikalauti išlaikymo iš toliau išvardytų asmenų tokia eilės tvarka: iš sutuoktinio arba buvusio sutuoktinio; iš vaikų; iš tėvų; iš vaikų ir provaikų; iš brolių ir seserų; iš senelių ir tiesiosios aukštutinės linijos giminių. Jeigu pirmas nurodytas asmuo negali mokėti išlaikymo, išlaikymą turi mokėti bet kuris kitas eilės tvarka nurodytas asmuo.

Kai asmuo turi prievolę išlaikyti keletą kitų asmenų, išlaikymas mokamas tokia eilės tvarka (išskyrus toliau pateiktame sąraše nurodytus asmenis): vaikams, sutuoktiniui arba buvusiam sutuoktiniui, tėvams, vaikaičiams ir provaikaičiams, broliams ir seserims, seneliams ir tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiams. Nutraukus santuoką, teisę gauti išlaikymą turi tik sutuoktinis, kuris nėra kaltas dėl nutrauktos santuokos.

2 Iki kokio amžiaus vaikas gali gauti išlaikymą? Ar skiriasi nuostatos dėl nepilnamečių ir suaugusiųjų išlaikymo?

Tėvai privalo mokėti išlaikymą 18 metų nesulaukusiems vaikams, nepaisant to, ar jie gali dirbti ir ar turi pragyvenimui reikalingų lėšų. Tėvai privalo mokėti išlaikymą vyresniems nei 18 metų vaikams, jeigu jie negali savęs išlaikyti iš savo pajamų arba turimo turto ir reguliariai lanko vidurinio lavinimo mokyklą (iki 20 metų) arba mokosi kolegijoje ar universitete (iki 25 metų amžiaus), tačiau tik jeigu dėl išlaikymo mokėjimo tėvams nekyla ypatingų sunkumų. Buvusio sutuoktinio išlaikymas mokamas ne ilgiau kaip trejus metus nuo santuokos nutraukimo, išskyrus atvejus, kai šalys susitarė dėl ilgesnio laikotarpio, o baigiamas mokėti išlaikymą gaunančiam sutuoktiniui sudarius naują santuoką.

3 Ar tam, kad asmeniui būtų skirtas išlaikymas, jis turi kreiptis į kompetentingą valdžios instituciją ar teismą? Kokius svarbiausius dalykus reikėtų žinoti apie šią procedūrą?

Ieškiniai dėl išlaikymo pareiškiami teisme nepaisant ieškinių pobūdžio, išlaikymo sumos ir nepaisant to, kuris asmuo reikalauja išlaikymo ir iš kurio asmens reikalaujama mokėti išlaikymą. Jurisdikciją turi apylinkės teismas (*rayonen sad*). Geografinė jurisdikcija priklauso ieškovo arba atsakovo gyvenamosios vietos teismui; ieškovas gali pasirinkti norimą teismą.

4 Ar prašymą galima pateikti giminaičio (jei taip, koks glaudus turi būti giminystės ryšys) arba vaiko vardu?

Ieškinius dėl nepilnamečių išlaikymo pareiškia tėvų teises turintis vienas iš tėvų arba globėjas.

Ieškinius dėl 14–18 metų nepilnamečių išlaikymo pareiškia pats vaikas; šiuo atveju tėvų teises turintis vienas iš tėvų arba globėjas žino apie tokį ieškinį ir sutinka, kad vaikas jį pareikštų.

5 Jei asmuo ketina pareikšti ieškinį, kaip jam sužinoti, kuris teismas yra kompetentingas?

Kai ieškinyje dėl išlaikymo pareiškiamas su santuoka susijusioje byloje, Bulgarijos teismai turi jurisdikciją nagrinėti ieškinį dėl išlaikymo ir su santuoka susijusius prašymus, jeigu vienas iš sutuoktinių yra Bulgarijos pilietis arba turi įprastinę gyvenamąją vietą Bulgarijoje. Su buvusio sutuoktinio išlaikymu susijusias bylas nagrinėja teismai, kurie turi jurisdikciją nagrinėti prašymą dėl santuokos nutraukimo.

Bulgarijos teismai turi jurisdikciją bylose, susijusiose su tėvų ir vaikų asmeniniais ir turiniais santykiais, jeigu atsakovo įprastinė gyvenamoji vieta yra Bulgarijoje, jeigu ieškovas arba pareiškėjas yra Bulgarijos pilietis arba jeigu byloje dalyvaujantis vaikas arba vienas iš tėvų yra Bulgarijos pilietis arba turi įprastinę gyvenamąją vietą Bulgarijoje.

Pirmiau nurodytu atveju Bulgarijos teisė taikoma, kaip aprašyta atsakymuose į 18, 19 ir 20 klausimus.

6 Ar ieškovas, pareiškdamas ieškinį teisme, turi veikti per tarpininką (pvz., advokatą, centrinę ar vietos instituciją ir pan.)? Jeigu ne, kokios yra procedūros?

Ieškiniai dėl išlaikymo pareiškiami teisme nepaisant ieškinių pobūdžio, išlaikymo sumos ir nepaisant to, kuris asmuo reikalauja išlaikymo ir iš kurio asmens reikalaujama mokėti išlaikymą. Įprastą jurisdikciją turi apylinkės teismas, o teisinis atstovavimas teisme nėra būtinas. Geografinė jurisdikcija priklauso ieškovo arba atsakovo gyvenamosios vietos teismui; ieškovas gali pasirinkti norimą teismą.

7 Ar už ieškinių pareiškimą teisme mokami mokesčiai? Jei taip, kokio maždaug dydžio? Jeigu ieškovo finansiniai ištekliai nepakankami, ar jis gali gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Ieškovai išlaikymo bylose atleidžiami nuo valstybės rinkliavų. Patenkindamas ieškinį dėl išlaikymo, teismas liepia atsakovui sumokėti valstybės rinkliavas ir atlyginti ieškovo bylinėjimosi išlaidas.

Išlaikymo bylose teisinis atstovavimas nėra būtinas.

Bylos šalys teisinę pagalbą gali gauti įprastomis jos teikimo sąlygomis. Jos nustatytos Teisinės pagalbos įstatyme (*Zakon za Pravnata Pomosh*).

8 Kokių rūšių išlaikymą teismas dažniausiai priteisia? Kaip apskaičiuojama išlaikymo suma? Ar pasikeitus materialinei ar šeiminei padėčiai teismo sprendimas gali būti peržiūrėtas? Jei taip, kokia tvarka tai daroma (pvz., pagal automatinio indeksavimo sistemą)?

Išlaikymo dydis nustatomas atsižvelgiant į asmens, turinčio teisę gauti išlaikymą, poreikius ir asmens, turinčio jį mokėti, galimybes. Minimalus išlaikymo išmokos, kurią turi mokėti tėvas (motina) nepilnamečiams, dydis yra lygus ketvirtadaliui Ministrų Tarybos nustatyto minimalaus darbo užmokesčio. Išlaikymo dydį nustato teismas, atsižvelgdamas į vaiko poreikius ir vieno iš tėvų turimas lėšas.

Teismas gali nustatyti mažesnę nei minimalų išlaikymo dydį, jeigu vaiką išlaiko valstybė arba tai yra pateisinama dėl kitų aplinkybių. Teismas gali nustatyti didesnę nei maksimalų išlaikymo dydį, jeigu tai yra būtina vaiko išimtiniais poreikiams patenkinti, o vienas iš tėvų gali mokėti tokį išlaikymą nepatirdamas jokių didelių sunkumų. Šalies prašymu sprendimas dėl išlaikymo gali būti pakeistas arba panaikintas, jeigu pasikeičia su išlaikymu susijusios aplinkybės. Išlaikymo išmoka mokama kiekvieną mėnesį. Laiku nesumokėjus išlaikymo išmokos atsiranda pareiga mokėti įstatyme nustatytus delspinigius. Teismas taip pat gali patvirtinti natūra teikiamą išlaikymą.

9 Kaip ir kam mokamas išlaikymas?

Išlaikymo išmokos mokamos tiesiogiai asmeniui, turinčiam teisę jas gauti. Išlaikant 14–18 metų nepilnamečius, išlaikymo išmoka mokama būtent jiems, tačiau apie tai žino ir su tuo sutinka vienas iš tėvų, kuriam suteiktos tėvų teisės.

Išlaikymo išmoka 14 metų nesulaukusiems nepilnamečiams mokama per vieną iš tėvų, kuriam suteiktos tėvų teisės, arba globėją.

10 Jei atitinkamas asmuo (skolininkas) nemoka geranoriškai, kokiomis priemonėmis galima priversti jį mokėti?

Išlaikymo išmoka mokama kiekvieną mėnesį. Laiku nesumokėjus išlaikymo išmokos atsiranda pareiga mokėti įstatyme nustatytus delspinigius.

Įsigalioję teismo sprendimai yra vykdomi laikantis Civilinio proceso kodekse (*Grazhdanski Protsesualen Kodeks*) nustatytų sąlygų ir tvarkos.

11 Trumpai aprašykite priverstinio išieškojimo apribojimus, visų pirma skolininkų apsaugos nuostatas ir jūsų šalies vykdymo užtikrinimo sistemoje taikomus kitus apribojimus ar senaties terminus.

Vykdymo veiksmus atlieka valstybė arba išlaikymo kreditoriaus pasirinktas privatus antstolis.

Valstybės antstoliai dirba apylinkės teismo (*rayonen sad*) vykdymo pareigūnais, o jų veiklos vieta sutampa su teismo geografinė jurisdikcija.

Privatūs antstoliai veikia neperžengdami atitinkamo apygardos teismo (*okrazhen sad*) geografinės jurisdikcijos.

Žr. informaciją apie teismo sprendimų vykdymą.

12 Ar yra organizacija ar valdžios institucija, galinti padėti išieškoti išlaikymą?

Vaiko apsaugos įstatyme (*Zakon za Zakrila na Deteto*) nustatytos įvairios apsaugos priemonės, įskaitant vaikų ir tėvų informavimą apie jų teises ir pareigas, ir užtikrinamas valstybės teisinės pagalbos teikimas. Pagal Vaiko apsaugos įstatymo 15 straipsnį vaikai turi teisę gauti teisinę pagalbą ir paduoti skundus visose su jų teisėmis ar interesais susijusiose bylose. Teisinę pagalbą teikia Nacionalinis teisinės pagalbos biuras.

Advokatūros įstatyme (*Zakon za Advokaturata*) aiškiai nustatyta, kad Bulgarijos arba ES advokatas gali teikti nemokamą teisinę pagalbą ir paramą asmenims, turintiems teisę gauti išlaikymą. Tokiu atveju, jeigu priešingai šaliai liepiama atlyginti bylinėjimosi išlaidas, advokatas gali reikalauti sumokėti advokato mokesčių, kurį nustato teismas.

13 Ar organizacijos (valstybės ar privačios) gali anksčiau sumokėti visą ar dalį išlaikymo už skolininką?

Jeigu išlaikymo skolininkas neteikia teismo sprendimu nustatyto išlaikymo, to skolininko vardu išlaikymo išmoka mokama valstybė Ministrų Tarybos patvirtintose taisyklėse nustatytais sąlygomis ir tvarka. Pagal socialinės pagalbos procedūrą valstybė rūpinasi žmonėmis, kuriems reikalinga pagalba, jeigu pagal įstatymą nėra asmenų, turinčių išlaikymo prievolę, arba joks asmuo negali teikti išlaikymo.

14 Jeigu ieškovas yra šioje valstybėje narėje, o skolininko gyvenamoji vieta – kitoje šalyje:

14.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Taip, pagal Tarybos reglamente (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje nustatytą procedūrą. Bulgarijos Respublika su įvairiomis šalimis, įskaitant ES nepriklausančias valstybes nares, yra pasirašiusi nemažai abipusės teisinės pagalbos sutarčių. Pagal šias sutartis Teisingumo ministerija veikia kaip centrinė institucija ir teikia pagalbą, susijusią su visuomenės narių teikiamais prašymais.

14.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti?

Teisingumo ministerija yra centrinė institucija ir su ja galima susisiekti adresu:

Ministry of Justice

Ul. Slavyanska 1

1040 Sofia

Bulgaria

Tel. (+359 2) 92 37 555

Faks. (+359 2) 987 0098

Kontaktinis asmuo:

✉ E_Gyurova@justice.government.bg

✉ M_Parvanova@justice.government.bg

15 Jeigu skolininkas yra šioje valstybėje narėje, o ieškovas – kitoje:

15.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškoviui pagalbą?

Taip, pagal Tarybos reglamente (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje nustatytą procedūrą. Jeigu pareiškėjas yra šalyje, su kuria Bulgarijos Respublika sudarė abipusės teisinės pagalbos sutartį, jis gali prašyti, kad Teisingumo ministerija, kuri pagal sutartį veikia kaip centrinė institucija, suteiktų pagalbą.

15.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti ir kokią paramą galima gauti?

Pagal Tarybos reglamente (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje arba atitinkamoje abipusės teisinės pagalbos sutartyje nustatytą procedūrą.

Žr. pirmiau pateiktus Teisingumo ministerijos, kuri veikia kaip centrinė institucija, kontaktus.

16 Ar šioje valstybėje narėje taikomas 2007 m. Hagos protokolas?

Taip, Bulgarijos Respublika privalo laikytis 2007 m. Hagos protokolo.

17 Jei 2007 m. Hagos protokolas šioje valstybėje narėje netaikomas, kaip, vadovaujantis joje taikomomis tarptautinės privatinės teisės nuostatomis, nustatoma ieškiniui dėl išlaikymo taikytina teisė? Kokios tai tarptautinės privatinės teisės nuostatos?

Žr. atsakymą į 16 klausimą.

18 Kaip, vadovaujantis išlaikymo reglamento V skyriaus struktūra, reglamentuojama teisė kreiptis į teismą dėl tarpvalstybinės bylos ES mastu?

Taikytinos taisyklės nustatytos Tarybos reglamente (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje ir Civilinio proceso kodekso (galioja nuo 2011 m. birželio 18 d.) 627a–627c straipsniuose.

Kai sprendimas priimamas valstybėje narėje, kuri privalo laikytis 2007 m. Hagos protokolo, prašymas dėl sprendimo vykdymo remiantis Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 20 straipsnyje nurodytais dokumentais turi būti pateikiamas skolininko nuolatinės gyvenamosios vietos arba prievolės įvykdymo vietos apygardos teismui. Vykdymo atsisakymas arba sustabdymas, kaip jis apibrėžtas Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 41 straipsnyje, nustatomas apygardos teismu.

Prašymas paskelbti vykdytinu kitoje ES valstybėje narėje, kuri neprivalo laikytis 2007 m. Hagos protokolo, priimtą sprendimą arba kitą aktą pateikiamas skolininko nuolatinės gyvenamosios vietos arba prievolės įvykdymo vietos teismui. Prašymo kopija, kuri turi būti įteikiama skolininkui, nepateikiama. Teismas prašymą nagrinėja uždaramame teismo posėdyje. Nutartyje, kuria patenkinamas prašymas, teismas pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 32 straipsnio 5 dalį nustato apskundimo terminą. Nutartis, kuria patenkinamas prašymas, negali būti laikinai vykdoma. Nutartyje, kuria patenkinamas prašymas, teismas taip pat išsprendžia prašomų laikinųjų arba apsaugos priemonių taikymo klausimą. Nutartis turi byloje priimto sprendimo galią. Nutartį fakto ar teisės klausimais galima apskųsti Sofijos apeliaciniam teismui (*Sofijski apelativen sad*); šiuo atveju reikia laikytis Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 32 straipsnyje nustatytų sąlygų ir tvarkos. Sofijos apeliacinio teismo sprendimą Aukščiausiajam kasaciniam teismui galima apskųsti tik dėl teisės klausimų.

19 Kokiomis priemonėmis šioje valstybėje narėje užtikrinama, kad būtų vykdoma išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodyta veikla?

Tarptautinės teisinės vaiko apsaugos ir tarpvalstybinio įvaikinimo direktorato, kuris, be kita ko, turi pareigą vykdyti Teisingumo ministerijai, kaip centrinei institucijai priskirtas pareigas pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje, dydis ir darbuotojų struktūra buvo pakeista. Šiam direktoratui suteikti įgaliojimai nagrinėjant ES valstybių narių prašymus, susijusius su išlaikymo prievolėmis pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 4/2009, bendradarbiauti su Regioninės plėtros ir viešųjų darbų ministerijos Civilinės registracijos ir administracinių paslaugų direktoratu (GRAO), Nacionaline pajamų agentūra ir Nacionaliniu teisinės pagalbos biuru.

Paskutinis naujinimas: 23/12/2015

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Ieškiniai dėl išlaikymo - Čekija

1 Ką praktikoje reiškia sąvokos „išlaikymas“ ir „išlaikymo pareiga“? Kokie asmenys turi mokėti išlaikymo išmoką kitam asmeniui?

Sąvoka „išlaikymas“ reiškia pinigų sumą, kurią vienas asmuo moka kitam, kad patenkintų visus jo teisėtus poreikius. Būtina išlaikymo prievolių nustatymo ir trukmės sąlyga pagal Civilinį kodeksą yra susijusi su šeimos arba panašių santykių buvimu, pvz., santuokiniai, nesantuokiniai arba tiesiosios giminystės linijos santykiai arba tos pačios lyties registruotų partnerių arba buvusių registruotų partnerių santykiai.

Toliau aprašomos Civiliniame kodekse nurodytos konkrečios žmonių, turinčių pareigą teikti išlaikymą, ir žmonių, turinčių teisę gauti išlaikymą, grupės:

santuoktinių išlaikymas: ši prievolė atsiranda sudarius santuoką ir ją nutraukus. Santuoktiniams išlaikymo prievolė priklauso tiek, kiek ja užtikrinamas vienodas materialinis ir kultūrinis pragyvenimo lygis, kuris santuokoje atsiranda dėl lygių vyro ir moters galimybių. Santuoktinių išlaikymo prievolė papildo tėvų ir vaikų tarpusavio išlaikymo prievolę;

santuoką nutraukusių sutuoktinių išlaikymas: ši prievolė atsiranda, jeigu vienas iš santuoką nutraukusių sutuoktinių negali savęs išlaikyti ir šio negalėjimo priežastys yra susijusios su santuoka, o buvęs sutuoktinis gali teisėtai prašyti mokėti tokį išlaikymą, visų pirma atsižvelgdamas į santuoką nutraukusio sutuoktinio amžių arba sveikatos būklę santuokos nutraukimo metu arba panaikinus bendro santuoką nutraukusių sutuoktinių vaiko priežiūrą. Ši prievolė pasibaigia išlaikomam sutuoktiniui susituokus arba pasibaigus nustatytam santuoką nutraukusių sutuoktinių išlaikymo terminui (ne ilgesniam nei 3 metų);

tėvų ir vaikų tarpusavio išlaikymas: ši prievolė atsiranda gimus vaikui ir pasibaigia, kai vaikas gali save išlaikyti arba išlaikymo prievolė perleidžiama kitam asmeniui (pvz. sudarius santuoką arba nuginčijus tėvystę). Išlaikymo dydis nustatomas siekiant užtikrinti, kad vaiko pragyvenimo lygis iš esmės atitiktų tėvų

pragyvenimo lygį. Atsižvelgdamas į turimas lėšas, vaikas taip pat turi prievolę teikti savo tėvams sąžiningą išlaikymą, tačiau tėvų pragyvenimo lygis nebūtinai turi sutapti su vaiko pragyvenimo lygiu;

tiesiosios žemutinės linijos ir tiesiosios aukštutinės linijos giminaičių išlaikymas: ši prievolė atsiranda tiesiosios aukštutinės ir tiesiosios žemutinės linijos giminaičiams. Dėl tėvų prievolės išlaikyti savo vaikus panaikinama senelių ir kitų tiesiosios aukštutinės linijos giminaičių prievolė išlaikyti vaikus. Tolimesni giminaičiai turi išlaikymo prievolę, jeigu jos negali įvykdyti artimesni giminaičiai;

vienišai motinai mokama parama, skirta išlaikymo ir kitoms išlaidoms padengti: ši prievolė atsiranda, jeigu vaiko motina nėra susituokusi su vaiko tėvu. Šiuo atveju reikalaujama, kad tėvas dvejus metus nuo vaiko gimimo dienos teiktų išlaikymą ir deramai prisidėtų prie su nėštumu ir gimdymu susijusių išlaidų apmokėjimo.

Išlaikymo prievolė taip pat reglamentuojama Registruotos partnerystės įstatymu. Jame nustatyta:

abipusio partnerių išlaikymo prievolė. Išlaikymo prievolės taikymo sritis nustatoma siekiant užtikrinti iš esmės vienodą abiejų tėvų materialinį ir kultūrinį pragyvenimo lygį;

išlaikymo prievolė nutraukus bendrą partnerių gyvenimą. Buvęs partneris, kuris negali savęs išlaikyti, gali prašyti, kad kitas buvęs partneris mokėtų pagrįsto dydžio išlaikymą, bet būtų atsižvelgiama į jo gebėjimus ir finansinę padėtį. Jeigu vienas iš buvusių partnerių, kuris neprisidėjo prie nuolatinio partnerystės iširimo, nutraukus partnerystę patiria didelę žalą, jam gali būti priteisiamas trejus metus mokamas išlaikymas, kurio dydis atitinka išlaikymą, kuris būtų mokamas, jeigu partnerystė nebūtų buvusi nutraukta.

Vieno asmens išlaikymo prievolė, susijusi su paramos teikimu kitam asmeniui, yra nustatyta įstatyme ir jos negalima iš anksto perleisti, pakeisti arba atsisakyti.

Viena iš būtinųjų išlaikymo prievolės nustatymo sąlygų, kuri taikoma visais atvejais vykdamas išlaikymo prievolę, yra derėjimas su visuomenės morale.

2 Iki kokio amžiaus vaikas gali gauti išlaikymą? Ar skiriasi nuostatos dėl nepilnamečių ir suaugusiųjų išlaikymo?

Išlaikymas gali būti priteisiamas, jeigu jo gavėjas iš tikrųjų negali savęs išlaikyti. Galėjimas save išlaikyti paprastai aiškinamas tik kaip galėjimas deramai patenkinti savo poreikius (materialinius, kultūrinius ir pan.). Jeigu vaikas negali savęs išlaikyti ir yra priklausomas nuo išlaikymą mokančio asmens paramos, išlaikymo prievolė nepasibaigia net ir jam sulaukus pilnametystės (pvz., jeigu vaikas toliau mokosi), o išimtiniais atvejais išlaikymo prievolė gali galioti visą vaiko ir tėvų gyvenimą (pvz., jeigu vaikas turi visišką negalią ir niekada negalės savęs išlaikyti). Priešingu atveju išlaikymo prievolė gali pasibaigti vaikui net ir nesulaukus pilnametystės, jeigu vaikas anksčiau pajėgia save išlaikyti. Todėl konkrečios amžiaus ribos nėra.

Pilnametystė yra svarbi procesiniu požiūriu (pvz., teismas gali priimti sprendimą dėl nepilnamečio vaiko išlaikymo net ir negavęs prašymo, tačiau suaugusiam vaikui teismas išlaikymą gali priteisti tik remdamasis prašymu).

3 Ar tam, kad asmeniui būtų skirtas išlaikymas, jis turi kreiptis į kompetentingą valdžios instituciją ar teismą? Kokius svarbiausius dalykus reikėtų žinoti apie šią procedūrą?

Sprendimą dėl išlaikymo remdamasis prašymu gali priimti tik teismas, tačiau sprendimą dėl nepilnamečio vaiko išlaikymo teismas gali priimti ir negavęs prašymo.

Be bendro pobūdžio informacijos, prašyme būtina nurodyti šalių vardus, pavardes ir adresą, trumpai apibūdinti esminius faktus, nurodyti ieškovo pateiktus įrodymus, be to, prašyme turi būti aiškiai nurodyti ieškovo reikalavimai.

Prašymas turi būti pateikiamas vietos kompetentingam teismui. Žr. 5 klausimą.

4 Ar prašymą galima pateikti giminaičio (jei taip, koks glaudus turi būti giminystės ryšys) arba vaiko vardu?

Vienas iš tėvų, kuriam nustatyta vaiko globa, turi teisę vaiko vardu prašyti, kad kitas tėvas (motina) mokėtų išlaikymą. Jis taip pat gali veikti kaip vaiko globėjas arba patikėtinis. Jeigu vaikas dar nėra visiškai veiksnus, vienas iš tėvų savo vardu gali pateikti kitam asmeniui prašymą dėl išlaikymo.

Prašymo negalima pateikti giminaičio vardu, išskyrus atvejus, kai asmuo nėra visiškai veiksnus, o teismas nėra visiškai paskiria vieną iš asmens giminaičių.

5 Jei asmuo ketina pareikšti ieškinį, kaip jam sužinoti, kuris teismas yra kompetentingas?

Tarptautinė jurisdikcija (įgaliojimai) nagrinėti bylas dėl išlaikymo prievolių nustatoma pagal 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje (toliau – Išlaikymo prievolių reglamentas): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?qid=1409302593149&uri=CELEX:02009R0004-20130701>. Šis reglamentas nedaro poveikio taikomoms tarptautinėms sutartims, kurių susitariančioji šalis yra Čekijos Respublika ir kurios yra susijusios su Išlaikymo prievolių reglamente aptartais klausimais. Tačiau šios sutartys taikomos tik santykiams su ne ES valstybėmis narėmis (tai visų pirma pasakytina apie su ne ES valstybėmis narėmis sudarytas dvišales teisinės pagalbos sutartis arba tarptautinę Konvenciją dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (sudaryta 2007 m. spalio 30 d. Lugane), kuri taikoma santykiams su Norvegija, Šveicarija ir Islandija); kalbant apie Europos Sąjungos valstybių narių santykius, pažymėtina, kad Išlaikymo prievolių reglamentas yra viršesnis už tarptautines sutartis.

Čekijos Respublikoje su išlaikymo prievolėmis susijusias bylas pirmąja instancija nagrinėja apylinkės teismai.

Jurisdikcija iš esmės nustatoma pagal Išlaikymo prievolių reglamentą, kuris yra viršesnis už Čekijos teisės aktus. Pagal Išlaikymo prievolių reglamento 3 straipsnį ieškinį pareiškęs asmuo (ieškovas) gali nuspręsti prašymą teikti:

- įprastinės atsakovo gyvenamosios vietos teismui arba
- įprastinės kreditoriaus gyvenamosios vietos teismui.

Priešingu atveju, taikant Išlaikymo prievolių reglamento 3 straipsnio c ir d punktus, byla Čekijos Respublikoje gali būti iškelta teisme, kuris turi jurisdikciją nagrinėti tėvystės nustatymo bylas, arba teisme, kuris turi jurisdikciją nagrinėti su tėvų pareigomis susijusias bylas, išskyrus atvejus, kai ši jurisdikcija grindžiama tik vienos iš šalių pilietybe.

Pagal Išlaikymo prievolių reglamento 5 straipsnį jurisdikcija taip pat gali būti nustatoma pagal tai, į kurį teismą atvyksta atsakovas, jeigu atsakovas vėliau neginčija teismo, kuriame jis atliko pirmąjį tolesnį teisinį veiksmą, jurisdikcijos.

Čekijoje galioja toliau nurodytos teisinės jurisdikcijos nustatymo taisyklės, kurios taikomos tik tais atvejais, kai jurisdikcija nenustatoma pagal Išlaikymo prievolių reglamentą (t. y., pvz., tuo atveju, kai Čekijos teismo tarptautinė jurisdikcija yra pagrįsta Išlaikymo prievolių reglamento 6 ir 7 straipsniais (papildoma jurisdikcija, *forum necessitatis*) arba tarptautine sutartimi su ne ES valstybe nare): bylose dėl nepilnamečio vaiko išlaikymo jurisdikciją turi nepilnamečio vaiko bendrosios kompetencijos teismas, t. y. kurio apylinkėje tėvų susitarimu, teismo sprendimu arba dėl kitų lemiamų faktų gyvena nepilnametis vaikas. Kitais atvejais kompetenciją turi atsakovo bendrosios kompetencijos teismas. Fizinio asmens bendrosios kompetencijos teismas yra apylinkės teismas, kurio apylinkėje yra fizinio asmens gyvenamoji vieta, o jeigu toks asmuo neturi gyvenamosios vietos, kompetenciją turi teismas, kurio apylinkėje jis yra laikinai apsistojęs. Gyvenamoji vieta – tai vieta, kurioje asmuo gyvena ketindamas joje nuolat apsistoti (tokių vietų gali būti daugiau nei viena, todėl visi šie teismai gali būti laikomi bendrosios kompetencijos teismais). Jeigu atsakovas, kuris yra Čekijos Respublikos pilietis, neturi Čekijos Respublikoje bendrosios kompetencijos teismo, kurio jurisdikcijai jis priklauso, arba tokio teismo Čekijos Respublikoje nėra, kompetenciją turi teismas, kurio apylinkėje atsakovas turėjo paskutinę žinomą gyvenamąją vietą Čekijos Respublikoje. Reikalavimai dėl turinių teisių, nukreiptų į asmenį, kuris nepriklauso jokio kito kompetentingo Čekijos Respublikos teismo jurisdikcijai, gali būti pareiškiami teisme, kurio apylinkėje yra tokio asmens turtas.

6 Ar ieškovas, pareiškdamas ieškinį teisme, turi veikti per tarpininką (pvz., advokatą, centrinę ar vietos instituciją ir pan.)? Jeigu ne, kokios yra procedūros?

Įstatyme nereikalaujama, kad pareiškėjas turėtų atstovą. Tačiau pareiškėjas gali nuspręsti pasisamdyti atstovą teisme ir šiuo tikslu savo pasirinktam atstovui, pvz., advokatui, suteikti įgaliojimus.

Fiziniam asmeniui, kuris negali savarankiškai dalyvauti teisme, turi atstovauti teisinis atstovas arba globėjas. Tėvai veikia kaip nepilnamečio vaiko teisiniai atstovai.

7 Ar už ieškinio pareiškimą teisme mokami mokesčiai? Jei taip, kokio maždaug dydžio? Jeigu ieškovo finansiniai ištekliai nepakankami, ar jis gali gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Bylose, susijusiose su tėvų ir vaikų tarpusavio išlaikymo prievolių klausimais, nereikia mokėti jokių teismo mokesčių. Kitose bylose, kuriose siekiama priteisti išlaikymą, įskaitant išlaikymo padidinimą, pareiškėjas atleidžiamas nuo pareigos sumokėti teismo mokesčius. Ši išimtis taip pat taikoma teisiniam vykdymui arba vykdymo bylose.

Jeigu pareiškėjui atstovauja advokatas, jis privalo, išskyrus atvejus, kai susitarta kitaip, mokėti atlyginimą pagal advokato nustatytus įkainius (kuriuos anglų kalba galima atsisiųsti iš Čekijos advokatų asociacijos interneto svetainės <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=2239>). Jeigu tai yra pagrįsta atsižvelgiant į pareiškėjo socialinę ir finansinę padėtį ir jeigu byla nėra iškelta savavališkai arba pateiktas prašymas nėra akivaizdžiai nepagrįstas arba nėra piktnaudžiaujama teisėmis, teismas gali paskirti nemokamai veikiančią atstovą arba sumažinti mokesčių, jeigu tai yra akivaizdžiai būtina siekiant apsaugoti pareiškėjo interesus; tam tikromis sąlygomis šiuo atstovu paskiriamas advokatas.

8 Kokių rūšių išlaikymą teismas dažniausiai priteisia? Kaip apskaičiuojama išlaikymo suma? Ar pasikeitus materialinei ar šeiminei padėčiai teismo sprendimas gali būti peržiūrėtas? Jei taip, kokia tvarka tai daroma (pvz., pagal automatinio indeksavimo sistemą)?

Išlaikymas dažniausiai mokamas grynaisiais pinigais – reguliariai kas mėnesį mokamomis išmokomis, kurios visada mokamos vienu mėnesiu anksčiau (išskyrus atvejus, kai teismas nusprendžia kitaip, arba kreditorius sutinka, kad išlaikymo prievolę turintis vienas iš tėvų laikytųsi kitokių išlaikymo sąlygų), tačiau išlaikymas gali būti teikiamas ir kitomis formomis, pvz., suteikiant gyvenamąjį būstą, mokant natūra ir pan.

Išlaikymo prievole nustatomos ne tik išlaikymo prievolę turinčiam vienam iš tėvų privalomos sąlygos, bet ir turiniai santykiai ir pagrįsti vaiko poreikiai, kurie visų pirma priklauso nuo jo amžiaus ir sveikatos būklės. Nustatant išlaikymo prievolę taip pat atsižvelgiama į tai, kaip vaikas rengiasi būsimai savo karjerai, kokia užklasinė veikla užsiima, kokie jo pomėgiai ir pan. Tačiau laikomasi principo, kad vaiko pragyvenimo lygis turėtų būti toks pat kaip ir tėvų. Jeigu išlaikymo prievolę turinčio asmens finansinė padėtis yra tokia, kad jis gali atidėti santaupų, jos taip pat gali būti laikomos pagrįstu vaiko poreikių patenkinimu. Nustatant tėvų išlaikymo prievolių turinį taip pat atsižvelgiama į vieno iš tėvų, kuris rūpinasi vaiku, padėtį ir į tai, kaip jis rūpinasi vaiku.

Sutuoktiniams priteisiamas tokio dydžio išlaikymas, kad būtų užtikrintas vienodas materialinis ir kultūrinis abiejų šalių pragyvenimo lygis, kuris santuokoje atsiranda dėl lygių vyro ir moters galimybių.

Santuoką nutraukusiems sutuoktiniams išlaikymas priteisiamas, kai santuoką nutraukęs sutuoktinis negali savęs išlaikyti ir šio negalėjimo priežastys yra susijusios su santuoka arba su santuokos aplinkybėmis, o buvęs sutuoktinis gali teisėtai prašyti mokėti tokį išlaikymą, visų pirma atsižvelgdamas į santuoką nutraukusio sutuoktinio amžių arba sveikatos būklę santuokos nutraukimo metu arba panaikinus bendro santuoką nutraukusių sutuoktinių vaiko priežiūrą. Priteisiamas pagrįsto dydžio išlaikymas. Priimant sprendimą dėl išlaikymo dydžio atsižvelgiama į santuokos trukmę iki jos nutraukimo ir kitus įstatyme nustatytus reikalavimus.

Pagrįsto dydžio nėščios motinos išlaikymo išmokos priteisiamos siekiant padengti su nėštumu ir gimdymu susijusias išlaidas.

Registruotos partnerystės atveju teismas priteisia išlaikymą remdamasis prašymu ir atsižvelgdamas į reikalavimus rūpintis bendru namų ūkiu. Išlaikymo dydis nustatomas siekiant užtikrinti iš esmės vienodą abiejų tėvų materialinį ir kultūrinį pragyvenimo lygį.

Išlaikymo prievolė pasibaigus tos pačios lyties partnerių bendram gyvenimui gali būti nustatoma buvusiam partneriui, kuris negali savęs išlaikyti, pateikus prašymą. Jis gali prašyti, kad kitas buvęs partneris, atsižvelgiant į jo gebėjimus, galimybes ir turimą turtą, pagrįstai prisidėtų prie išlaikymo. Partneriams nesusitarus, teismas išlaikymą priteisia remdamasis vieno iš jų prašymu. Jeigu vienas iš buvusių partnerių, kuris neprisidėjo prie nuolatinio partnerystės iširimio, nutraukus partnerystę patiria didelę žalą, teismas gali iš kito buvusio partnerio priteisti išlaikymą, kuris mokamas ne ilgiau nei trejus metus nuo bendro gyvenimo pabaigos ir kurio dydis atitinka išlaikymą, kuris būtų mokamas vykdant išlaikymo prievolę, jeigu bendras gyvenimas sudarius partnerystę nebūtų buvęs nutrauktas.

Čekijos teisėje nepripažįstamas vadinamasis objektyvus išlaikymas, kuris nustatomas naudojant lenteles, procentines dalis ir pan., be to, nėra nustatytas minimalus ar maksimalus išlaikymo dydis. Priimdamas sprendimą, teismas atsižvelgia į išskirtines kiekvienos bylos aplinkybes, pvz., galimybę nustatyti daugiau nei vieną išlaikymo prievolę, padidėjusias išlaidas neįgaliam vaikui ir pan. Teisingumo ministerija skelbia tik rekomenduojamų dydžių lenteles <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=6223&d=315516>.

Pasikeitus aplinkybėms, teismas priima sprendimus dėl išlaikymo. Todėl, iš esmės pasikeitus kreditoriaus arba išlaikymo prievolę turinčios šalies padėčiai, sprendimai gali būti keičiami.

9 Kaip ir kam mokamas išlaikymas?

Išlaikymas mokamas reguliariomis, periodinėmis, mėnesinėmis išmokomis, kurios visada mokamos vieną mėnesį iš anksto, išskyrus atvejus, kai teismas nusprendžia kitaip arba pareigą mokėti išlaikymą turintis asmuo su kreditoriumi susitaria dėl kitokių išlaikymo sąlygų. Išskirtiniais atvejais (pvz., kai išlaikymo prievolę turintis tėvas gauna tik sezonines pajamas, užsiima itin rizikingu verslu ir pan.) teismas gali liepti atidėti (deponuoti) pinigų sumą, kad ateityje būtų užtikrintas išlaikymas. Tuomet teismas imasi papildomų priemonių, siekdamas užtikrinti, kad iš šios sumos vaikui būtų mokamos atskiros išmokos, kurios yra lygios mėnesinei išlaikymo išmokai. Išlaikymas turi būti mokamas kreditoriui arba asmeniui, kuris prižiūri kreditorių.

10 Jei atitinkamas asmuo (skolininkas) nemoka geranoriškai, kokiomis priemonėmis galima priversti jį mokėti?

Pagal Čekijos teisę prašymą galima pateikti kompetentingam teismui teismo vykdymo tikslais arba antstoliui galima pateikti prašymą pradėti vykdymo bylą. Paprastai apie teisminį vykdymą arba vykdymo bylą (įskaitant konkrečius duomenis, kuriuos reikia įrašyti prašyme) pranešama informaciniame dokumente, kuris vadinamas „Teismo sprendimų vykdymo procedūra“. Toliau pateikiama tam tikra konkreči informacija, susijusi su išlaikymo išieškojimu.

Teisminis vykdymas

Nepilnamečio vaiko bendrosios kompetencijos teismas (žr. atsakymą į 5 klausimą, kuriame pateikta nepilnamečio vaiko bendrosios kompetencijos teismo apibrėžtis), turi kompetenciją tikrinti ir vykdyti dėl nepilnamečio vaiko priimtą išlaikymo sprendimą. Išlaikymo prievolę turinčios šalies bendrosios kompetencijos teismas (žr. atsakymą į 5 klausimą, kuriame pateikta išlaikymo prievolę turinčios šalies bendrosios kompetencijos teismo apibrėžtis), turi kompetenciją priimti sprendimą dėl kitų rūšių išlaikymo prievolių, įskaitant suaugusių vaikų išlaikymą.

Jeigu turi būti vykdomas sprendimas dėl nepilnamečio vaiko išlaikymo, kuris buvo priimtas vienos iš šalių prašymu, teismas teikia pagalbą nustatant išlaikymo prievolę turinčios šalies gyvenamąją vietą. Teismas taip pat gali teikti papildomą pagalbą kreditoriui prieš priimdamas nutartį dėl sprendimo vykdymo, pvz., prašyti išlaikymo prievolę turinčios šalies pateikti informaciją apie tai, ar ji gauna darbo užmokesčių ar bet kokių kitų reguliarių pajamų ir iš kur jų gauna, arba nurodyti, kuriame banke ar mokėjimo įstaigoje ji turi sąskaitas ir kokie šių sąskaitų numeriai, arba prašyti išlaikymo prievolę turinčios šalies deklaruoti savo turtą. Teismas šią pagalbą taip pat gali teikti ir dėl kitų rūšių išlaikymo prievolių, išskyrus nepilnamečio vaiko išlaikymą.

Vykdymo byla

Prašymą pradėti vykdymo bylą galima pateikti bet kuriam Čekijos antstoliui. Antstolių sąrašą galima rasti Čekijos Respublikos vykdymo pareigūnų rūmuose <http://www.ekcr.cz/seznam-exekutoru>. Išieškodamas nepilnamečio vaiko išlaikymo išmoką, antstolis neturi teisės prašyti kreditoriaus iš anksto atlyginti pagrįstas vykdymo išlaidas. Vienas iš galimų vykdymo būdų, kai vykdymo byla yra susijusi su nepilnamečio vaiko išlaikymo išmokų išieškojimu, yra išlaikymo prievolę turinčios šalies vairuotojo pažymėjimo galiojimo sustabdymas.

Jeigu išlaikymo prievolė nevykdoma, be pirmiau nurodytų priverstinio išlaikymo vykdymo priemonių, taip pat galima pateikti kaltinimus pagal baudžiamąją teisę dėl nusikalstamos veikos – privalomo išlaikymo išmokų nemokėjimo. Jeigu padaromas su privalomo išlaikymo išmokų nemokėjimu susijęs nusikaltimas, Baudžiamajame kodekse nustatyta, kad nusikalstamą veiką padaro asmuo, sąmoningai arba dėl nerūpestingumo ilgiau nei keturis mėnesius nesilaikantis jam nustatytos teisinės pareigos išlaikyti arba prižiūrėti kitą asmenį. Tokiu atveju policijos nuovadoje galima pateikti kaltinimus pagal baudžiamąją teisę.

11 Trumpai aprašykite priverstinio išieškojimo apribojimus, visų pirma skolininkų apsaugos nuostatas ir jūsų šalies vykdymo užtikrinimo sistemoje taikomus kitus apribojimus ar senaties terminus.

Bendrą informaciją apie teisminį vykdymą arba vykdymo bylą (įskaitant informaciją apie tai, į kokią turtą gali būti nukreiptas teisminis vykdymas arba vykdymo byla, ir apie prieinamas teisių gynimo priemones) galima rasti informaciniame dokumente „Teismo sprendimų vykdymo procedūra“.

Civilinio proceso kodekse nustatyta, kad jeigu teisės neįgyvendinamos per ieškinio senaties terminą, joms sueina senatis ir skolininkas nebeturi pareigos sumokėti išmokų. Tačiau jeigu skolininkas sumokėjo išmoką pasibaigus ieškinio senaties terminui, jis negali reikalauti grąžinti sumokėtų pinigų. Teisė į išlaikymą nėra ribojama, tačiau teisei gauti periodines išmokas gali būti taikomi ribojimai. Paprastai galioja trejų metų ieškinio senaties terminas. Tačiau jeigu teisę sprendimu pripažino valdžios institucija (pvz., teismas), įstatyme nustatytas senaties terminas taikomas praėjus dešimčiai metų nuo sprendimo, kuriuo reikalaujama mokėti išmokas, priėmimo dienos. Teisė į išlaikymą nepasibaigia suėjus konkrečiam terminui.

Išlaikymas gali būti priteisiamas tik nuo bylos iškėlimo teisme datos. Tačiau vaiko išlaikymas taip pat gali būti priteisiamas ne daugiau kaip už trejus metus iki šios datos. Nesuistatytas motinos išlaikymas ir su nėštumu ir gimdymu susijusių išlaidų atlyginimas taip pat gali būti priteisiamas atgaline data, bet ne daugiau kaip už dvejus metus nuo gimimo datos.

12 Ar yra organizacija ar valdžios institucija, galinti padėti išieškoti išlaikymą?

Savivaldybės, kuriai suteikti platesni įgaliojimai, administracijai pavaldžios vaikų socialinės ir teisinės apsaugos institucijos turi pareigą teikti pagalbą nepilnamečio vaiko vardu pareiškiant ieškinius dėl išlaikymo ir jo išieškojimo, įskaitant pagalbą teikiant prašymą teismui.

13 Ar organizacijos (valstybės ar privačios) gali anksčiau sumokėti visą ar dalį išlaikymo už skolininką?

Tokia galimybė įstatyme nenustatyta.

14 Jeigu ieškovas yra šioje valstybėje narėje, o skolininko gyvenamoji vieta – kitoje šalyje:

14.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškoviui pagalbą?

Kreditorius prašymą išieškoti išlaikymo išmokas gali pateikti Brno esančiai Tarptautinės vaikų teisinės apsaugos tarnybai (<http://www.umpod.cz/>).

14.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti?

Pareiškėjas gali su šia organizacija susisiekti šiuo adresu:

Office for International Legal Protection of Children

Šilingrovo náměstí 3/4

602 00 Brno

Czech Republic

Tel. + 420 542 215 522

Faks. + 420 542 212 836

E. paštas podatelna@umpod.cz

Pirmą kartą kreipdamasis į tarnybą pareiškėjas turėtų nurodyti savo vardą ir pavardę, kontaktus (telefono numerį arba e. pašto adresą) ir vaiko, su kuriuo yra susijusi užklausa arba prašymas, vardą, pavardę ir gimimo datą.

Jeigu pareiškėjas prašo, kad tarnyba suteiktų pagalbą užsienyje išieškant išlaikymą, pirmiausia jai reikia pateikti laisva forma surašomą prašymą suteikti pagalbą išieškant išlaikymą, ir užpildytą klausimyną, kurį Čekijoje galima atsisiųsti iš tarnybos svetainės <http://www.umpod.cz/vyzivne/postup-pri-vymahani-vyzivneho/>. Prašyme reikėtų nurodyti pagrindinę informaciją, susijusią su vaiku ir išlaikymo prievolę turinčiu asmeniu, taip pat pagrindinius faktus, kuriais pagrindžiamas pareiškėjo prašymas išieškoti išlaikymą. Prie prašymo reikėtų pridėti bet kokių dokumentų, visų pirma teismo sprendimų, kuriais nustatoma išlaikymo prievolė, kopijas. Tuomet tarnyba įvertina galimybę išieškoti išlaikymą konkrečioje byloje ir prireikus nusiunčia išsamius nurodymus, kaip elgtis toliau.

Tarnybos prašymu gali prireikti pateikti papildomus dokumentus. Paprastai reikia pateikti teismo sprendimą, kuriuo nustatoma išlaikymo prievolė, ir notaro patvirtintą vertimą į valstybės, kurioje bus išieškomas išlaikymas, kalbą, įskaitant nutartį dėl teismo sprendimo ir vykdymo bylos galutinio pobūdžio. Tais atvejais, kai išlaikymas turi būti išieškomas Europos Sąjungos valstybėje narėje, teismas parengia sprendimo išrašą pagal Išlaikymo prievolių reglamento 56 straipsnį. Paprastai taip pat reikia pateikti užsienio valdžios institucijos įgaliojimus, pažymėjimą apie kreditoriaus padėties tyrimą, jeigu jis yra vyresnis nei 15 metų, arba pažymėjimą apie pragyvenimą. Vietos teismas, kuris turi jurisdikciją pagal pareiškėjo gyvenamąją vietą (paprastai tai yra teismas, kuris bylą nagrinėja pirmąją instanciją), turėtų padėti jam gauti dokumentų vertimus. Teismas įteikia pareiškėjui užpildytus dokumentus arba tiesiogiai nusiunčia juos tarnybai. Tarnyba nagrinėja gautą dokumentaciją ir, jeigu tenkinami visi reikalavimai, pateikia pasiūlymą užsienio teismui arba perduoda bylą kompetentingai užsienio institucijai arba organizacijai, kad ši ją nagrinėtų toliau. Tarnyba reguliariai informuoja pareiškėją apie savo veiksmus, taip pat bylos nagrinėjimo eigą ir rezultatus.

Jeigu išlaikymas išieškomas teisinėmis priemonėmis arba išlaikymo prievolę turinčiam asmeniui savanoriškai mokant įmokas į užsienio partnerio sąskaitą, šios įmokos paprastai kartą per mėnesį (dėl administravimo, apskaitos ir kiekybinių priežasčių) pervedamos į tarnybos sąskaitą atliekant bendrą mokėjimo pavedimą. Tarnybos Ekonomikos departamentas per vieną mėnesį pveda įmokas kreditoriui, kaip jis to prašo. Jeigu kreditorius tiesiogiai gauna išmokas iš užsienyje esančio išlaikymo prievolę turinčio asmens, jis apie tokias išmokas turi nedelsdamas informuoti tarnybą. Jis taip pat turi pareigą informuoti tarnybą apie bet kokius pokyčius, kurie galėtų turėti įtakos bylai (adreso pasikeitimą, su vaiko priežiūra susijusius pokyčius, vaiko mokslų užbaigimą ir pan.).

15 Jeigu skolininkas yra šioje valstybėje narėje, o ieškovas – kitoje:

15.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškoviui pagalbą?

Užsienyje gyvenantis išlaikymo pareiškėjas turėtų kreiptis į tos šalies kompetentingą instituciją, kuri susisiektų su Tarptautinės vaikų teisinės apsaugos tarnyba (žr. pirmiau pateiktus tarnybos kontaktus).

15.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti ir kokią paramą galima gauti?

Gavusi prašymą iš kitos šalies, Tarptautinės vaikų teisinės apsaugos tarnyba imasi šių veiksmų:

nagrinėja, ar prašymas atitinka visus ES reglamentuose ir tarptautinėse sutartyse nustatytus reikalavimus, arba prašo pateikti papildomus dokumentus; siunčia rašytinį prašymą Čekijos Respublikoje esančiam išlaikymo prievolę turinčiam asmeniui ir prašo sumokėti išlaikymo skolą ir savanoriškai mokėti reguliarią išlaikymą;

jeigu išlaikymo prievolę turintis asmuo nepateikia atsakymo, tarnyba išsiaiškina jo finansinę padėtį ir Čekijos Respublikos kompetentingam teismui pateikia prašymą dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo. Tarnyba byloje atstovauja pareiškėjui (užsienyje gyvenančiam kreditoriui) ir imasi visų reikalingų veiksmų, kad gautų išlaikymo išmokas ir užtikrintų jų pervedimą į užsienio šalį. Tarnyba ir užsienio pervedančioji institucija informuoja viena kitą apie priemones, kurių ėmėsi, taip pat apie išlaikymo sprendimo vykdymo eigą ir rezultatus.

16 Ar šioje valstybėje narėje taikomas 2007 m. Hagos protokolas?

Taip.

17 Jei 2007 m. Hagos protokolas šioje valstybėje narėje netaikomas, kaip, vadovaujantis joje taikomomis tarptautinės privatinės teisės nuostatomis, nustatoma ieškiniui dėl išlaikymo taikytina teisė? Kokios tai tarptautinės privatinės teisės nuostatos?

18 Kaip, vadovaujantis Išlaikymo reglamento V skyriaus struktūra, reglamentuojama teisė kreiptis į teismą dėl tarpvalstybinės bylos ES mastu?

Bylose, susijusiose su tėvų ir vaikų tarpusavio išlaikymo prievolių klausimais, nereikia mokėti jokių teismo mokesčių. Kitose bylose, kuriose siekiama priteisti išlaikymą, įskaitant išlaikymo padidinimą, pareiškėjas atleidžiamas nuo pareigos sumokėti teismo mokesčius. Ši išimtis taip pat taikoma teismui vykdyti arba vykdyti byloje. Nereikalaujama, kad pareiškėjui byloje, susijusioje su išlaikymo prievole, atstovautų advokatas. Tarptautinės vaikų teisinės apsaugos tarnyba paslaugas teikia nemokamai. Tarnyba byloje atstovauja pareiškėjui (užsienyje gyvenančiam kreditoriui), imasi visų reikalingų priemonių, kad užtikrintų išlaikymo išmokų sumokėjimą jo vardu, ir užtikrina, kad išieškotos išmokos būtų pervestos į užsienį.

Jeigu tai yra pagrįsta dėl pareiškėjo socialinės ir finansinės padėties ir jeigu byla nėra iškelta savavališkai arba pateiktas prašymas nėra akivaizdžiai nepagrįstas arba nėra piktnaudžiuojama teisėmis, teismas gali iš dalies arba visiškai atleisti šalį nuo pareigos sumokėti teismo mokesčius. Jeigu šaliai, kuri buvo atleista nuo pareigos sumokėti teismo mokesčius, paskiriamas atstovas, šis atleidimas atstovo ir atstovavimo išlaidoms galioja toliau ir jo taikymo sritis nekeičiama. Šalis, kuri buvo atleista nuo pareigos sumokėti teismo mokesčius, negali būti įpareigota apmokėti įrodymų pateikimo išlaidų užstato arba atlyginti valstybės patirtų išlaidų (t. y. liudytojų, ekspertų, vertimo žodžiu ir kitokių išlaidų). Išlaidas, susijusias su tuo, kad teisme dalyvaujanti šalis kalba savo gimtąja kalba arba bendrauja kurčiųjų arba kurčnebylių gestų kalba, atlygina valstybė ir tokios išlaidos nekompensuojamos.

19 Kokiomis priemonėmis šioje valstybėje narėje užtikrinama, kad būtų vykdoma Išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodyta veikla?

Pagal iš dalies pakeistą Vaikų socialinės ir teisinės apsaugos įstatymą Nr. 359/1999 (suvestinė redakcija) Tarptautinės vaikų teisinės apsaugos tarnyba, kuri yra centrinė Čekijos Respublikos įstaiga, užsienio šalyse teikiama socialinę ir teisinę apsaugą, atlieka šias užduotis:

atlieka centrinės vyriausybės įstaigos užduotis pagal Išlaikymo prievolių reglamentą;

vykdo su vaiko globa susijusias funkcijas;

reikalauja, kad atitinkamos įstaigos ir kiti juridiniai ir fiziniai asmenys Čekijos Respublikoje gyvenančių tėvų arba socialinės ir teisinės apsaugos institucijų prašymu teiktų ataskaitas apie vaikus, kurie yra Čekijos Respublikos piliečiai, tačiau neturi joje nuolatinės gyvenamosios vietos, padėtį;

tarpininkauja įteikiant asmeninius dokumentus ir kitus aktus užsienio šalims ir pasirūpina, kad dokumentai ir kiti aktai būtų gauti iš užsienio šalių;

bendradarbiauja su panašias funkcijas kaip ir tarnyba vykdančiomis užsienio šalies valdžios institucijomis ar kitomis organizacijomis, jeigu jos turi tinkamus įgaliojimus savo šalyje vykdyti su socialine ir teisine apsauga susijusią veiklą, taip pat kitomis institucijomis, įstaigomis ir juridiniais asmenimis, jeigu tai yra naudinga;

padeda ieškoti vaiko tėvų, jeigu tėvas (motina) (tėvai) gyvena užsienyje, šeimos narių ir išlaikymo prievolę turinčių asmenų, tiria materialinę ir finansinę padėtį, kad nustatytų išlaikymą, tarpininkauja teikiant prašymus, kuriais siekiama užtikrinti išlaikymo prievolės vykdymą, t. y. prašymus, kuriais prašoma sureguliuoti išlaikymo prievolę, vaiko auklėjimo tvarką ir nustatyti tėvystę;

pasirūpina potvarkių, kurių reikia socialinės ir teisinės apsaugos funkcijoms įvykdyti pagal tarptautines sutartis ir tiesiogiai taikomus Europos Sąjungos reglamentus, vertimu.

Kad tarnyba galėtų įgyvendinti savo kompetenciją, atitinkamos įstaigos ir kiti fiziniai ir juridiniai asmenys turi jai teikti visokeriopą reikalingą pagalbą; prirėikus taikomos vykdymo taisyklių nuostatos, susijusios su privaloma trečiųjų šalių teikiama pagalba. Privalomą reikalingą pagalbą taip pat teikia, pvz., teismai, Čekijos Respublikos policija, bankai, socialinės apsaugos institucijos, darbo biržos, pašto paslaugas teikiantys operatoriai, elektroninių paslaugų teikėjai, draudimo bendrovės, Vidaus reikalų ministerija, kuri teikia informaciją iš gyventojų ir užsieniečių registro, ir pan.

Paskutinis naujinimas: 27/08/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([de](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas.

Ieškiniui dėl išlaikymo - Vokietija

1 Ką praktikoje reiškia sąvokos „išlaikymas“ ir „išlaikymo pareiga“? Kokie asmenys turi mokėti išlaikymo išmoką kitam asmeniui?

Vaikai savo tėvams.

Tėvai savo vaikams.

Sutuoktinis kitam sutuoktiniui.

Vaikaitis arba provaikaitis savo seneliams arba proseneliams.

Seneliai arba proseneliai savo vaikaičiams arba provaikaičiams.

Nesusituokęs tėvas (motina) kitam tėvui (motinai).

Partnerystę įregistravę partneriai vienas kitam.

2 Iki kokio amžiaus vaikas gali gauti išlaikymą? Ar skiriasi nuostatos dėl nepilnamečių ir suaugusiųjų išlaikymo?

Išlaikomam vaikui amžiaus riba netaikoma: išlaikymas turi būti mokamas, kol vaikas yra nuo jo priklausomas, išskyrus atvejus, kai išlaikymas turi būti mokamas iš dalies dėl vaiko kaltės. Tačiau tikimasi, kad aukštojo arba profesinio mokymo studijas baigę vaikai patys savimi pasirūpins. Vokietijos teisės aktuose, kuriais reglamentuojamas išlaikymas, pirmenybė paprastai teikiama nepilnamečiams, o ne suaugusiems vaikams. Išlaikymo prievolę turintiems asmenims nustatyti privalomi reikalavimai yra griežtesni, o nepilnamečiai, palyginti su pilnametystės sulaukusiais vaikais, turi pirmenybę gauti išlaikymą.

3 Ar tam, kad asmeniui būtų skirtas išlaikymas, jis turi kreiptis į kompetentingą valdžios instituciją ar teismą? Kokius svarbiausius dalykus reikėtų žinoti apie šią procedūrą?

Norėdama, kad būtų pripažinta išlaikymo prievolė, teisę gauti išlaikymą turinti šalis paprastai turi kreiptis į teismą, jaunimo gerovės tarnybą (*Jugendamt*) arba notarą prašydama išduoti vykdytiną dokumentą (*vollstreckungsfähiger Titel*), kuriuo remiantis galima priverstinai išieškoti pinigų sumą.

Jeigu reikalavimas ginčijamas, jis turi būti nagrinėjamas teisme. Tačiau pareiga įvykdyti reikalavimą gali būti pripažįstama notaro akivaizdoje arba jaunimo gerovės tarnyboje. Kitaip nei notaro įgaliojimai, jaunimo gerovės tarnybos įgaliojimai yra labiau riboti: jaunimo gerovės tarnyba gali įregistruoti prievolę išlaikyti vaiką iki 21 metų arba motinos ar tėvo reikalavimą, atsiradusį gimus vaikui.

Ginčai dėl išlaikymo reikalavimų priskiriami šeimos teisės byloms ir juos nagrinėja šeimos teismas (*Familiengericht*). Bylų nagrinėjimo tvarka nustatyta Šeimos bylų ir neginčo tvarka nagrinėjamų bylų proceso įstatyme (*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit*, FamFG) ir Civilinio proceso kodekse (*Zivilprozessordnung*, ZPO).

4 Ar prašymą galima pateikti giminaičio (jei taip, koks glaudus turi būti giminystės ryšys) arba vaiko vardu?

Pagal Civilinio kodekso (*Bürgerliches Gesetzbuch*, BGB) 1629 straipsnio 1 dalį tėvai vaikui atstovauja kartu; vienas iš tėvų vaikui gali atstovauti savarankiškai, jeigu jis vienas globoja vaiką arba jeigu jam pagal Civilinio kodekso 1628 straipsnį suteiktas leidimas savarankiškai priimti sprendimus. Todėl paprastai galioja taisyklė, kad tėvai gali pareikšti reikalavimą vaiko vardu kaip to vaiko teisiniai atstovai. Tačiau pagal Civilinio kodekso 1629 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį tėvui ir motinai neleidžiama atstovauti vaikui, kai pagal šio kodekso [1795 straipsnį](#) globėjui būtų neleista atstovauti vaikui dėl interesų konflikto. Ši nuostata, be kita ko, taikoma vaiko ir tėvo (motinos) sutuoktinio (-ės) teisiniams ginčams. Šiuo atveju turi būti paskiriamas asmuo, kuris vadinamas papildomu globėju (*Ergänzungspfleger*) ir veikia kaip vaiko atstovas bei jo vardu pareiškia reikalavimą. Išlaikymo reikalavimai yra bendrosios taisyklės išimtis. Pagal Civilinio kodekso 1629 straipsnio 2 dalies antrą sakinį, jeigu tėvai bendrai vykdo tėvų valdžią vaikui, tuomet vaiką globojantis vienas iš tėvų gali pareikšti kitam tėvui (motinai) reikalavimą dėl vaiko išlaikymo. Civilinio kodekso 1629 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta šios nuostatos išimtis, kuri taikoma tais atvejais, kai vaiko tėvai yra susituokę, tačiau gyvena atskirai, arba kai yra nagrinėjama byla dėl jų santuokos. Šiuo atveju vienam iš tėvų leidžiama pareikšti kitai šaliai reikalavimus dėl vaiko išlaikymo tik savo vardu. Taip siekiama, kad vaikas netaptų tėvų santuokos nutraukimo bylos šalimi.

5 Jei asmuo ketina pareikšti ieškinį, kaip jam sužinoti, kuris teismas yra kompetentingas?

Jurisdikciją nagrinėti išlaikymo bylas turi šeimos teismai (*Familiengerichte*), kurie veikia kaip vietos teismų (*Amtsgerichte*) skyriai. Konkrečioje vietoje jurisdikciją turintis teismas nustatomas pagal Šeimos bylų ir neginčo tvarka nagrinėjamų bylų proceso įstatymo 232 straipsnį.

Kol nagrinėjama byla dėl santuokos, geografinę jurisdikciją paprastai turi teismas, kuris pirmąja instancija nagrinėja ar nagrinėjo santuokos nutraukimo bylą. Priešingu atveju geografinė jurisdikcija dažnai nustatoma pagal atsakovo įprastinę gyvenamąją vietą. Kitokios taisyklės taikomos bylose, susijusiose su nepilnamečio arba nepilnamečiu laikomo vaiko išlaikymo prievolėmis. Šiuo atveju jurisdikciją turi vaiko arba vieno iš tėvų, kuris turi įgaliojimus veikti vaiko vardu, įprastinės gyvenamosios vietos teismas. Tačiau ši taisyklė netaikoma, jeigu vaiko arba vieno iš tėvų įprastinė gyvenamoji vieta yra užsienyje.

Vaikas, kuris nori abiem tėvams pareikšti ieškinį dėl išlaikymo, tai gali padaryti teisme, kuris turėtų kompetenciją nagrinėti tik vienam iš tėvų pareikštą ieškinį.

6 Ar ieškovas, pareiškdamas ieškinį teisme, turi veikti per tarpininką (pvz., advokatą, centrinę ar vietos instituciją ir pan.)? Jeigu ne, kokios yra procedūros?

Iš esmės išlaikymo byloje dalyvaujantioms šalims teisme turi atstovauti advokatas. Tačiau advokato atstovavimas nebūtinai, kai prašoma priimti laikinąją nutartį (*einstweilige Anordnung*). Vaikui taip pat nebūtina turėti advokatą, jeigu jaunimo gerovės tarnyba teikia pagalbą ir atstovauja jam pareiškiant išlaikymo reikalavimą.

7 Ar už ieškinio pareiškimą teisme mokami mokesčiai? Jei taip, kokio maždaug dydžio? Jeigu ieškovo finansiniai ištekliai nepakankami, ar jis gali gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Teisminis išlaikymo bylų nagrinėjimas yra susijęs su teisinėmis išlaidomis (mokesčiai ir išlaidos). Teismo mokesčių (kurio dydis lygus trimis baziniams teismo mokesčiams) reikia sumokėti pateikiant prašymą. Mokesčio dydis nustatomas pagal ieškinio sumą (*Verfahrenswert*). Advokatams atlyginimas mokamas taip pat atsižvelgiant į ieškinio sumą. Atitinkama suma yra suma, kurios reikalaujama kaip išlaikymo už pirmuosius dvylika mėnesių nuo ieškinio pareiškimo, bet visais atvejais ji yra ne didesnė už bendrą reikalaujamą sumą. Prie šios sumos yra pridamos sumos, jau mokėtinos kaip išlaikymas pateikiant prašymą.

Pavyzdys.

Jeigu 10 metų vaiko teisinis atstovas pareiškia ieškinį dėl minimalaus išlaikymo (šiuo metu 364 EUR per mėnesį) priteisimo, ieškinio suma yra 4 386 EUR. Šiuo atveju teismo mokesčiai paprastai yra 339 EUR (113 EUR x 3). Jeigu vyro žmona prašo patvirtinti gyvenimą skyrium ir priteisti 1 900 EUR mėnesinę sveikatos priežiūros išmoką, ieškinio suma yra 22 800 EUR. Teismo mokesčiai yra 933 EUR (311 EUR x 3). Taigi išlaidų dydis nėra pastovus, todėl negalima pateikti bendros taisyklės. Kai taikytina, advokato, kuriam pavesta atstovauti byloje, mokesčiai sumokami atskirai nuo teismo išlaidų. Mokesčių dydis ieškinio sumoms iki 500 000 EUR yra nurodytas toliau pateiktoje mokesčių lentelėje.

ieškinio suma iki <...> EUR	Mokesčiai iki <...> EUR	ieškinio suma iki <...> EUR	Mokesčiai iki <...> EUR
300	25	40 000	398
600	35	45 000	427
900	45	50 000	456
1 200	55	65 000	556
1 500	65	80 000	656
2 000	73	95 000	756
2 500	81	110 000	856
3 000	89	125 000	956
3 500	97	140 000	1 056
4 000	105	155 000	1 156
4 500	113	170 000	1 256
5 000	121	185 000	1 356
6 000	136	200 000	1 456
7 000	151	230 000	1 606
8 000	166	260 000	1 756
9 000	181	290 000	1 906
10 000	196	320 000	2 056
13 000	219	350 000	2 206
16 000	242	380 000	2 356
19 000	265	410 000	2 506
22 000	288	440 000	2 656
25 000	311	470 000	2 806
30 000	340	500 000	2 956
35 000	369		

Bylinėjimosi išlaidas paprastai atlygina bylos šalis, kuri teismo sprendimu įpareigojama jas atlyginti. Iš esmės bylinėjimosi išlaidas atlygina pralaimėjusioji šalis.

Pareiškėjai, kurie dėl savo asmeninės ir ekonominės padėties negali atlyginti visų teismo išlaidų arba kurie išlaidas gali atlyginti tik atlikdami mokėjimus dalimis, turi teisę gauti teisinę pagalbą (*Verfahrenskostenhilfe*), kurią suteikus padedama atlyginti išlaikymo bylos nagrinėjimo išlaidas. Tačiau ketinamas pareikšti ieškinyis arba gynybos argumentai turi būti pagrįsti sėkmės tikimybe, o ne būti paviršutiniški. Atsižvelgiant į pareiškėjo pajamas ir turtą, teisinė pagalba teikiama siekiant visiškai arba iš dalies atlyginti teismo išlaidas ir šalies advokato išlaidas.

8 Kokių rūšių išlaikymą teismas dažniausiai priteisia? Kaip apskaičiuojama išlaikymo suma? Ar pasikeitus materialinei ar šeiminei padėčiai teismo sprendimas gali būti peržiūrėtas? Jei taip, kokia tvarka tai daroma (pvz., pagal automatinio indeksavimo sistemą)?

Išlaikymas turi būti mokamas reguliariai. Išmokos dydis nustatomas atsižvelgiant į šalies, turinčios teisę gauti išlaikymą, reikalavimus ir poreikius ir į išlaikymo prievolę turinčios šalies gebėjimą mokėti išlaikymą. Aukštesnieji žemių teismai (*Oberlandesgerichte*) šiuo atžvilgiu yra parengę lenteles ir gaires, kurios padeda nustatyti vienodą aspektų, į kuriuos reikia atsižvelgti, vertę. Labiausiai yra žinoma Diuseldorfo lentelė, kuri plačiai naudojama vaiko išlaikymo išmokos dydžiui apskaičiuoti.

Pasikeitus faktinėms aplinkybėms, kuriomis yra pagrįsti teismo sprendimai, šie sprendimai teisę gauti išlaikymą turinčios šalies arba išlaikymo prievolę turinčios šalies prašymu gali būti keičiami. Nepilnamečiui mokama vaiko išlaikymo išmoka taip pat gali būti siejama su indeksu, kaip nustatyta Civilinio kodekso 1612a straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje, ir tokiu atveju išmokos dydis išreiškiamas minimalia bet kuriuo metu galiojančio išlaikymo procentine dalimi. Minimalus išlaikymo lygis reglamentuojamas Civilinio kodekso 1612a straipsnio 1 dalies pirmu ir antru sakiniais ir, vaikui augant, didinamas trim etapais. Jeigu teismo sprendime išlaikymo išmoka yra susieta su indeksu, sprendimas neturi būti keičiamas kiekvieną kartą, kai vaikas pasiekia kitą amžiaus ribą.

9 Kaip ir kam mokamas išlaikymas?

Išlaikymas iš esmės turi būti mokamas kas mėnesį iš anksto mokama išmoka, kuri turi būti mokama arba teisę gauti išlaikymą turinčiai šaliai, arba, jeigu tai yra nepilnamečiai vaikų, juos prižiūrinčiam vienam iš tėvų, arba tai šaliai, kuri kitais atžvilgiais turi teisę gauti išmoką.

10 Jei atitinkamas asmuo (skolininkas) nemoka geranoriškai, kokiomis priemonėmis galima priversti jį mokėti?

Vienas iš galimų būdų yra priverstinis nustatyto išlaikymo reikalavimo vykdymas (*Zwangsvollstreckung*). Priverstinis vykdymas užtikrinamas laikantis bendrųjų teisės normų.

Tačiau išlaikymo prievolę turinčiai šaliai paskirta pareiga tampa dar reikšmingesnė dėl to, kad už šios prievolės pažeidimą gali būti taikoma baudžiamoji atsakomybė.

Asmuo, pažeidęs išlaikymo prievolę, yra baudžiamas laisvės atėmimu iki trejų metų arba bauda. Jeigu laisvės atėmimo bausmė yra neišvengiama, bet bausmės vykdymas atidedamas, teismas gali įpareigoti nuteistąją šalį laikytis išlaikymo prievolės. Tuomet teismas panaikina bausmės vykdymo atidėjimą, jeigu nuteistoji šalis šiurkščiai arba nuolat pažeidžia sprendimą ir yra pagrindas manyti, kad ji padarys kitus baudžiamuosius nusižengimus, visų pirma nevykdys išlaikymo prievolių. Tačiau pirmą kartą nusižengusiems asmenims prokuratūra gali laikinai nepareikšti kaltinimo, o teismas gali laikinai sustabdyti baudžiamąją bylą, jeigu tuo pačiu metu nusikaltusioji šalis įpareigojama laikytis išlaikymo prievolių ir mokėti tam tikrą sumą.

11 Trumpai aprašykite priverstinio išieškojimo apribojimus, visų pirma skolininkų apsaugos nuostatas ir jūsų šalies vykdymo užtikrinimo sistemoje taikomus kitus apribojimus ar senaties terminus.

Nekilnojamąjį turtą antstolis (*Gerichtsvollzieher*) gali areštuoti jį įkeisdamas (*Pfändung*) (Civilinio proceso kodekso 808 straipsnio 1 dalis). Atvejai, kai šią įkeitimo formą leidžiama taikyti, yra griežtai apibrėžti Civilinio proceso kodekso 811–812 straipsniuose. Kodekso 811 straipsnyje pateiktas daiktų, kurių negalima areštuoti, sąrašas. Kaip nustatyta kodekso 811 straipsnio 2 dalyje, ši taisyklė netaikoma prekėms, kurios buvo įsigytos išperkamosios nuomos būdu (*Eigentumsvorbehalt*). Kodekso 811a ir 811b straipsniuose leidžiama vertingus daiktus, kuriems taikoma 811 straipsnio išimtis, pakeisti mažesnės vertės daiktais, kurie atlieka tokią pat funkciją.

Skolininko gyvenamosios vietos be jo sutikimo gali būti ieškoma tik jeigu teismas išdavė paieškos orderį (Civilinio proceso kodekso 758a straipsnis).

Turto areštą jį įkeičiant atlieka už vykdymo bylą atsakingas teismas. Uždirbtų pajamų areštui taikomos Civilinio proceso kodekso 850 ir kituose straipsniuose nustatytos išimties. Skolininko uždirbtų pajamų dydis, kuriam taikoma išimtis, nustatomas ne tik atsižvelgiant į skolininko pajamų lygį, bet ir į tai, kiek asmenų pagal įstatymą turi teisę gauti išlaikymą iš skolininko. Siekiant padėti apskaičiuoti šį lygį, buvo parengta išimčių ribų lentelė, kuri pridedama prie kodekso 850k straipsnio. Ji reguliariai peržiūrinama ir prireikus pajamų lygis tikslinamas.

Jeigu vykdymo veiksmai atliekami remiantis išlaikymo reikalavimu arba ieškiniu, kuris pareiškiamas dėl tyčia padarytos neteisėtos veikos (*unerlaubte Handlung*), vadovaujantis Civilinio proceso kodekso 850d ir 850f straipsniais, už vykdymo bylą atsakingam teismui leidžiama kreditoriaus prašymu nustatyti kitokį areštą įkeičiant turtą taikomos išimties pobūdį. Lygiai taip pat skolininkas gali prašyti taikyti kitokį arešto pobūdį, jeigu jis turi specialių poreikių, kaip nustatyta Civilinio proceso kodekso 850f straipsnyje.

Skolininko turimai sąskaitai pagal Civilinio proceso kodekso 850k straipsnį gali būti taikoma arešto išimtis. Tokia sąskaita vadinama „P sąskaita“ (*P-Konto*). Ja siekiama užtikrinti pagrįstą skolininko ir jo išlaikomų asmenų pragyvenimo lygį. Pirmuoju atveju P sąskaitoje automatiškai apsaugomas likutis, kurio dydis nustatomas atsižvelgiant į bendrąją išimtį, kurią šiuo metu sudaro 1 028,89 EUR per kalendorinį mėnesį. Tam tikromis aplinkybėmis bazinė išimtis gali būti didinama, pvz., atsižvelgiant į kitas skolininkui privalomas išlaikymo prievoles: bazinė išimtis didinama 387,22 EUR pirmajam asmeniui ir po 215,73 EUR kiekvienam kitam asmeniui iki penktojo asmens. Vaiko išmokai ir tam tikroms socialinės apsaugos išmokoms taikoma papildoma apsauga. Norint gauti šios rūšies apsaugą, skolininkas paprasčiausiai turi bankui pateikti įrodymus. Konkrečiais atvejais (pvz., kai skolininkas dėl ligos turi specialių poreikių) sąskaitos likučio sumą, kuriai netaikomas areštas, už vykdymo bylą atsakingas teismas gali tikslinti individualiai (kodekso 850k straipsnio 4 dalis).

12 Ar yra organizacija ar valdžios institucija, galinti padėti išieškoti išlaikymą?

Sprendimas dėl išlaikymo yra įprastas vykdomasis dokumentas (*Vollstreckungstitel*), susijęs su piniginiu reikalavimu, o tai reiškia, kad teisę gauti išlaikymą turinti šalis privalo laikytis bendrųjų vykdymo taisyklių ir pati turi užtikrinti reikalavimų įvykdymą.

Vis dėlto jaunimo gerovės tarnyba gali padėti išieškoti išlaikymą, jeigu vaikui tokia pagalba reikalinga. Ji gali padėti vaikui teikti prašymą, kai juo rūpinasi tik vienas iš tėvų, arba, jeigu tėvai vaiką globoja kartu, padėti rengti prašymą vaiku besirūpinančiam vienam iš tėvų.

Šį scenarijų reikia atskirti nuo kitos rūšies scenarijaus: teisę gauti išlaikymą turinti šalis gali gauti tam tikras socialinės apsaugos išmokas, kuriomis patenkinamas poreikis, kuris priešingu atveju būtų patenkinamas išlaikymo išmoka. Jeigu tokios socialinės apsaugos išmokos gavėjas yra pareiškęs išlaikymo reikalavimą išlaikymo prievolę turinčiai šaliai, išlaikymo reikalavimas paprastai perduodamas nagrinėti atsakingai valdžios institucijai, kuri tuomet savo vardu įvertina išlaikymo reikalavimą.

Ypatingais atvejais, kai vaiką augina vienišas tėvas (motina), o kitas tėvas (motina) nemoka jokie išlaikymo grynaisiais pinigais, išmokos gali būti mokamos ribotą laikotarpį pagal iš anksto mokamą išlaikymo išmokų įstatymą (*Unterhaltsvorschussgesetz, UVG*). Tuomet iš anksto mokamą išlaikymo išmokų tarnyba (*Unterhaltsvorschusskasse*) išieško išmokas, susijusias su jai perduotu išlaikymo reikalavimu.

Be to, jeigu išlaikymo prievolę turinti šalis nemoka jokio išlaikymo ir turi būti mokama socialinė parama (*Sozialhilfe*) (darant prielaidą, kad kiti socialinės paramos reikalavimai yra tenkinami), išlaikymo reikalavimai pereina socialinės paramos paslaugų teikėjui (taip pat kaip ir pirmiau minėtu iš anksto mokamų

išlaikymo išmokų atveju) ir tuomet socialinės paramos paslaugų teikėjas gali užtikrinti šių reikalavimų įvykdymą. Jeigu mokama bazinė bedarbio pašalpa (*Grundsicherung für Arbeitssuchende*), išlaikymo reikalavimas perduodamas tik pašalpos mokėtojui raštu informavus išlaikymo prievolę turintį asmenį.

13 Ar organizacijos (valstybės ar privačios) gali anksčiau sumokėti visą ar dalį išlaikymo už skolininką?

Mokėjimai pagal Iš anksto mokamų išlaikymo išmokų įstatymą, socialinės paramos išmokos ir bazinės bedarbio pašalpos, nurodytos 12 klausime, yra nepriklausomos socialinės apsaugos išmokos, turinčios aiškiai mokėjimo paskirtį, ir siaurąją prasmę šios išmokos nelaikomos išlaikymo išmokomis. Jas ieškovui tiesiogiai moka kompetentingos valdžios institucijos. Šioms išmokoms nedaro įtakos tai, ar išlaikymo reikalavimas gali ar negali būti išieškomas. Valdžios institucijos, kurioms perduotas išlaikymo reikalavimas, gali savo vardu išieškoti išlaikymo išmokas.

Kitai nei mokėjimų pagal Iš anksto mokamų išlaikymo išmokų įstatymą, dėl socialinės paramos išmokų ir bazinių bedarbio pašalpų jaunimo gerovės tarnybos teikiama parama, susijusi su reikalavimais, nesukuria atskiros teisės gauti išmoką iš atsakingos valdžios institucijos. Šiuo atveju valdžios institucijos vaidmuo apribojamas teisę gauti išlaikymą turinčiai šaliai teikiama pagalba nustatant išlaikymo reikalavimą ir išieškant išlaikymo išmokas.

14 Jeigu ieškovas yra šioje valstybėje narėje, o skolininko gyvenamoji vieta – kitoje šalyje:

14.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Jeigu teisę gauti išlaikymą turinti šalis nori įvykdyti išlaikymo reikalavimą išlaikymo prievolę turinčios šalies atžvilgiu, ji gali kreiptis į Bonoje įsikūrusią Federalinę teisingumo tarnybą (*Bundesamt für Justiz*). Vokietijos Federacinė Respublika paskyrė Federalinę teisingumo tarnybą centrine institucija, sprendžiančia su tarpvalstybinio išlaikymu susijusias bylas.

14.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti?

Vokietijoje gyvenanti šalis, turinti teisę gauti išlaikymą, kuri prašymą teikia pagal ES išlaikymo reglamento 55 straipsnį arba 1956 m. JT konvencijos 2 straipsnio 1 ir 2 dalis, šį prašymą prašomajai centrinei institucijai turi pateikti per Bonoje įsikūrusią Federalinę teisingumo tarnybą.

Centrinės institucijos kontaktai:

Bundesamt für Justiz

53094 Bonn

Germany

E. paštas [✉ auslandsunterhalt@bfj.bund.de](mailto:auslandsunterhalt@bfj.bund.de)

Tel. + 49(0)228 99410 40

Faks. + 49(0)228 99410 5202

<https://www.bundesjustizamt.de/>

15 Jeigu skolininkas yra šioje valstybėje narėje, o ieškovas – kitoje:

15.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Viena iš naujų centrinei institucijai pagal ES išlaikymo reglamentą priskirtų užduočių yra susijusi su tuo, kad dabar ji taip pat gali nagrinėti tam tikrus išlaikymo prievolę turinčių šalių prašymus.

15.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti ir kokią paramą galima gauti?

Šie prašymai turi būti pateikiami per gyvenamosios vietos šalies centrinę instituciją. Šios šalies centrinė institucija juos persiunčia Vokietijos Federacinės Respublikos centrinei institucijai.

16 Ar šioje valstybėje narėje taikomas 2007 m. Hagos protokolas?

Ne.

17 Jei 2007 m. Hagos protokolas šioje valstybėje narėje netaikomas, kaip, vadovaujantis joje taikomomis tarptautinės privatinės teisės nuostatomis, nustatoma ieškiniui dėl išlaikymo taikytina teisė? Kokios tai tarptautinės privatinės teisės nuostatos?

Netaikoma.

18 Kaip, vadovaujantis išlaikymo reglamento V skyriaus struktūra, reglamentuojama teisė kreiptis į teismą dėl tarpvalstybinės bylos ES mastu?

Išlaikymo bylos mokesčiai paprastai mokami iš anksto. Tais atvejais, kai taikomas išlaikymo reglamentas, teisinė pagalba suteikiama pagal reglamento 44–47 straipsnius. Tam tikromis aplinkybėmis, visų pirma tais atvejais, kai suteikiama teisinė pagalba, pareiga iš anksto sumokėti mokesčius netaikoma.

19 Kokiomis priemonėmis šioje valstybėje narėje užtikrinama, kad būtų vykdoma išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodyta veikla?

Vokietija centrinei institucijai – Federalinei teisingumo tarnybai – suteikė būtinus įgaliojimus, kad ji užtikrintų veiksmingą išlaikymo reglamento 51 straipsnyje aprašytų priemonių taikymą.

Paskutinis naujinimas: 01/06/2017

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([et](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas.

Ieškiniai dėl išlaikymo - Estija

1 Ką praktikoje reiškia sąvokos „išlaikymas“ ir „išlaikymo pareiga“? Kokie asmenys turi mokėti išlaikymo išmoką kitam asmeniui?

Pagal Estijos Konstituciją išlaikymo prievolė yra šeimos pareiga aprūpinti savo narius, kuriems reikia paramos.

Išlaikymo išmoka yra teismo nustatyta suma, kuri paprastai turi būti periodiškai mokama grynaisiais pinigais. Teisę gauti išlaikymą turinčio asmens prašymu teismas kai kuriais atvejais gali nustatyti, kad išlaikymo prievolė būtų įvykdyta sumokant vienkartinę išmoką. Asmuo, įpareigotas mokėti išlaikymo išmoką nepilnamečiam vaikui, jeigu yra pagrįsta priežastis, gali prašyti leisti jam įvykdyti išlaikymo prievolę nepiniginio būdu.

Paprastai prievolę mokėti išlaikymą asmeniui, kuriam reikalinga parama, turi asmens pirmojo ir antrojo laipsnio tiesiosios aukštutinės ir žemutinės linijos giminaičiai, kitaip tariant, suaugęs vaikas, tėvas (motina) ir senelis (-ė) turi pareigą išlaikyti vienam kitą. Sutuoktiniai taip pat turi abipusę pareigą išlaikyti savo šeimą už išdirbamų pajamų ir turimo turto, įskaitant veiklą, kuria siekiama padengti bendro namų ūkio išlaidas ir patenkinti įprastus ir išimtinus bet kurio sutuoktinio ir jų vaikų poreikius. Prievolė mokėti išlaikymo išmoką asmeniui, kuriam reikalinga parama, taip pat gali būti nustatyta išsiskyrusiam sutuoktiniui arba asmeniui, su kuriuo asmuo nėra susituokęs, tačiau su juo susilaukė vaiko.

Nepilnamečiam vaikui išlaikymo išmoką moka vienas iš tėvų, jeigu jis negyvena kartu su vaiku arba neprisideda prie vaiko auginimo. Sutuoktinis, kuris nutraukė santuoką su asmeniu, kuriam reikalinga parama, turi prievolę teikti išlaikymą visų pirma tuo atveju, jeigu nutraukus santuoką ir dėl pareigos prižiūrėti vaiką toks asmuo negali savimi pasirūpinti arba jeigu jam parama reikalinga dėl jo amžiaus ar sveikatos būklės. Asmuo, kuris su asmeniu, kuriam reikalinga parama, susilaukė vaiko, turi prievolę teikti išlaikymą 12 savaičių nuo vaiko gimimo ir ilgiau, jeigu asmeniui parama reikalinga dėl sveikatos sutrikimo, kuris atsirado dėl vaiko auginimo, nėštumo ar gimdymo.

2 Iki kokio amžiaus vaikas gali gauti išlaikymą? Ar skiriasi nuostatos dėl nepilnamečių ir suaugusiųjų išlaikymo?

Pilnametystė pasiekama sulaukus 18 metų, o asmuo, kuris nėra sulaukęs 18 metų, laikomas nepilnamečiu. Nepilnametis vaikas turi teisę gauti išlaikymo išmoką, o pareigą prisidėti prie vaiko išlaikymo lygiomis dalimis visų pirma turi vaiko tėvai. 18 metų sulaukęs vaikas, kuris vidurinėje mokykloje, gimnazijoje arba profesinio mokymo mokykloje toliau mokosi pagal pagrindinio ar vidurinio lavinimo programą, taip pat turi teisę gauti išlaikymą, tačiau tik iki 21 metų. Kiti tiesiosios aukštutinės ir žemutinės linijos giminaičiai, kurie negali savimi pasirūpinti, turi teisę gauti išlaikymą, jeigu nustatoma, kad jiems parama yra reikalinga.

3 Ar tam, kad asmeniui būtų skirtas išlaikymas, jis turi kreiptis į kompetentingą valdžios instituciją ar teismą? Kokius svarbiausius dalykus reikėtų žinoti apie šią procedūrą?

Iš nepilnamečio tėvo (motinos) gali būti reikalaujama įvykdyti išlaikymo prievolę. Jeigu vienas iš tėvų savanoriškai nemoka išlaikymo, teismui galima pateikti prašymą dėl išlaikymo išmokos mokėjimo. Kreipiantis dėl išlaikymo teismui reikėtų pateikti prašymą dėl pagreitinotos mokėjimo įsakymo procedūros bylose, susijusiose su išlaikymo išmoka vaikui, arba ieškinio pareiškimą (ieškinyje dėl išlaikymo išmokos). Už tokius prašymus, susijusius su išlaikymo išmoka nepilnamečiam vaikui, nereikia mokėti jokios valstybės rinkliavos.

Pagreitinta procedūra bylose, susijusiose su mokėjimo įsakymu, yra supaprastinta procedūra, kurią taikant išlaikymo išmoka gali būti priteisiama tik jeigu išlaikymo reikalaujama nepilnamečiam vaikui, prievolę mokėti išlaikymo išmoką turinčio vieno iš tėvų vardas ir pavardė nurodyti gimimo liudijime, išlaikymo išmoka neviršija 200 EUR per mėnesį ir kitas iš tėvų neginčija prievolės mokėti išlaikymo išmoką. Jeigu prašymo išduoti mokėjimo įsakymą sąlygos neįvykdytos, vaiko, kuriam siekiama priteisti išlaikymo išmoką, gyvenamosios vietos apylinkės teismui reikia pateikti ieškinio pareiškimą.

Daugiau informacijos apie pagreitintą procedūrą mokėjimo įsakymo bylose, susijusiose su reikalavimu priteisti nepilnamečiam vaikui išlaikymo išmoką, galima rasti [čia](#). Ieškinio pareiškimo dėl reikalavimo priteisti vaikui išlaikymą formą galima rasti [čia](#).

4 Ar prašymą galima pateikti giminaičio (jei taip, koks glaudus turi būti giminystės ryšys) arba vaiko vardu?

Nepilnamečiai vaikai turi teisę gauti išlaikymą. Jeigu nepilnamečiai yra riboto veiksnio, vaiko vardu teismui ieškinio pareiškimą pateikia vaiko teisinis atstovas (vaiką teisėtai globojantis vienas iš tėvų). Jeigu vaikui paskirtas teisinis globėjas, ieškinį, veikdamas kaip teisinis atstovas, pareiškia jo globėjas. Veiksnius suaugusius ieškinį dėl išlaikymo pareiškia savarankiškai.

5 Jei asmuo ketina pareikšti ieškinį, kaip jam sužinoti, kuris teismas yra kompetentingas?

Teismui pateiktas prašymas priversti vieną iš tėvų įvykdyti išlaikymo prievolę nepilnamečiam vaikui nagrinėjamas kaip išlaikymo byla. Išlaikymo byloje ieškinio pareiškimas turi būti pateiktas vaiko gyvenamosios vietos apylinkės teismui. Jeigu vaikas negyvena Estijoje, ieškinyje pareiškiamas pagal atsakovo gyvenamąją vietą. Jeigu atsakovas negyvena Estijoje, ieškinyje pareiškiamas pagal ieškovo gyvenamąją vietą.

Išlaikymo taip pat gali būti reikalaujama pagal pagreitintą procedūrą bylose, susijusiose su mokėjimo įsakymu (žr. atsakymą į 3 klausimą).

6 Ar ieškovas, pareiškdamas ieškinį teisme, turi veikti per tarpininką (pvz., advokatą, centrinę ar vietos instituciją ir pan.)? Jeigu ne, kokios yra procedūros?

Norint prisiteisti vaiko išlaikymą teisme, jame būtina pareikšti ieškinį ir šiuo atveju neprivaloma naudotis profesionalia teisine pagalba arba tarpininko paslaugomis. Teismas priteisia išlaikymo išmokų mokėjimą nuo ieškinio pareiškimo dienos, tačiau remdamasis ieškiniu teismas taip pat gali nustatyti, kad išlaikymo išmokos turi būti mokamos atgaline data, kuri negali būti ilgesnė nei vieni metai iki ieškinio pareiškimo dienos.

Ieškinio pareiškimo dėl reikalavimo priteisti vaikui išlaikymą formą galima rasti [čia](#).

7 Ar už ieškinio pareiškimą teisme mokami mokesčiai? Jei taip, kokio maždaug dydžio? Jeigu ieškovo finansiniai ištekliai nepakankami, ar jis gali gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Už ieškinio dėl išlaikymo prievolės nepilnamečiam vaikui vykdymą arba dėl prašymo taikyti pagreitintą procedūrą mokėjimo įsakymo bylose, susijusiose su vaiko išlaikymu, peržiūrėjimo nereikia mokėti jokių valstybės rinkliavų.

Norint atlyginti procesines išlaidas, galima kreiptis dėl valstybės teisinės pagalbos arba procesinės pagalbos.

Suteikus valstybės teisinę pagalbą, Estijos advokatų asociacija skiria asmeniui advokatą. Advokatas atstovauja asmeniui byloje ir jį konsultuoja. Valstybine teisine pagalba gali pasinaudoti asmenys, kurie dėl savo finansinės padėties negali sumokėti už ekspertų teisines paslaugas tuo metu, kai jiems teisinė pagalba reikalinga, arba gali apmokėti tik dalį tokių paslaugų arba atlikti mokėjimą dalimis arba kurių finansinė padėtis, sumokėjus už teisines paslaugas, suprastėtų taip, kad jie negalėtų pragyventi. Valstybės teisinės pagalbos suteikimas nereiškia, kad asmuo atleidžiamas nuo pareigos atlyginti kitas procesines išlaidas.

Prašymus suteikti valstybinę procesinę pagalbą procesinėms išlaidoms atlyginti gali pateikti asmenys, kurie dėl savo finansinės padėties negali atlyginti šių išlaidų arba kurie gali atlyginti tik dalį šių išlaidų arba atlyginti jas dalimis. Taip pat turi būti pagrįstai manoma, kad planuojamas dalyvavimas byloje bus sėkmingas.

Procesinės pagalbos fiziniam asmeniui prašymo formą ir pranešimą apie pareiškėjo ir šeimos narių asmeninę ir finansinę padėtį formą galima rasti [čia](#).

8 Kokių rūšių išlaikymą teismas dažniausiai priteisia? Kaip apskaičiuojama išlaikymo suma? Ar pasikeitus materialinei ar šeiminei padėčiai teismo sprendimas gali būti peržiūrinamas? Jei taip, kokia tvarka tai daroma (pvz., pagal automatinio indeksavimo sistemą)?

Teismas gali nustatyti, kad nepilnamečiam vaikui būtų mokama fiksuota arba kintama išlaikymo išmoka, ir nurodyti konkretų išlaikymo išmokos dydžio apskaičiavimo pagrindą. Teismai paprastai nustato, kad išlaikymo išmokos mokamos kas mėnesį. Tačiau mėnesinis išlaikymo išmokos vienas vaikui dydis negali būti mažesnis nei pusė minimalaus mėnesinio vyriausybės patvirtinto darbo užmokesčio dydžio (minimali išlaikymo išmoka vienas vaikui 2014 m. buvo 177,50 EUR, o 2015 m. – 195 EUR). Vis dėlto teismas, jeigu yra pagrįsta priežastis, gali nustatyti mažesnę nei vyriausybės patvirtintas minimalus mėnesinis darbo užmokeskis išlaikymo dydį. Šiuo atveju pagrįsta priežastimi gali būti vieno iš tėvų nedarbingumas arba prievolę mokėti išlaikymą turinčio asmens pareiga išlaikyti kitus asmenis.

Išlaikymo prievolę turintis asmuo, jeigu yra pagrįsta priežastis, gali prašyti leisti jam teikti išlaikymą koku nors kitu būdu. Tėvai bendru sutarimu gali nustatyti išsamią išlaikymo prievolės vaikui vykdymo tvarką ir tai, koku būdu ir kaip dažnai bus teikiamas išlaikymas.

Išlaikymo taikymo sritis nustatoma pagal vaiko poreikius ir įprastą gyvenimo būdą. Vaiko įprastas gyvenimo būdas priklauso nuo tėvų turimų finansinių lėšų. Pasikeitus išlaikymo mokėjimo pagrindams, bet kuri šalis gali pareikšti ieškinį teismui dėl išlaikymo padidavimo arba sumažinimo. Valstybės rinkliava už pareiškėto ieškinį dėl išlaikymo išmokos dydžio apskaičiavimo tvarkos pakeitimo apskaičiuojama pagal ieškinio sumą ir sumą, kuria norima padidinti išlaikymo išmoką.

Jeigu pakeitimas patvirtinamas, išlaikymo išmokos suma paprastai gali būti pakeista nuo sprendimo priėmimo dienos, t. y. mokėtini įsiskolinimai negali būti keičiami.

Estijoje išlaikymo išmokos suma keičiama automatiškai, jeigu teismo sprendimu priteistos išlaikymo išmokos buvo susietos su vyriausybės patvirtintu minimaliu mėnesiniu darbo užmokesčiu ir jeigu šis minimalus dydis pasikeitė. Minimalaus mėnesinio darbo užmokesčio dydį galima sužinoti [čia](#).

9 Kaip ir kam mokamas išlaikymas?

Paprastai išlaikymas mokamas periodinėmis piniginėmis išmokomis. Asmuo, turintis vykdyti išlaikymo prievolę nepilnamečiam vaikui, jeigu yra pagrįsta priežastis, gali prašyti leisti jam įvykdyti išlaikymo prievolę koku nors kitu būdu. Išlaikymo išmoką vienas iš tėvų nepilnamečiam vaikui moka, jeigu negyvena kartu su vaiku arba neprisideda prie vaiko auginimo. Išlaikymas mokamas iš anksto kiekvieno kalendorinio mėnesio pradžioje. Nors išlaikymą gauna vaikas, išlaikymas paprastai turi būti mokamas vienas iš tėvų. Išlaikymas gali būti mokamas tiesiogiai vaikui, jeigu taip susitarė tėvai arba jeigu šiuo klausimu sprendimą priėmė teismas.

10 Jei atitinkamas asmuo (skolininkas) nemoka geranoriškai, kokiomis priemonėmis galima priversti jį mokėti?

Jeigu teismo sprendimas, kuriuo priteisiamas išlaikymas, įsigalioja arba jeigu jis turi būti nedelsiant vykdomas, tačiau kitas tėvas (motina) jo nesilaiko, reikėtų kreiptis į antstolį. Jeigu skolininkas nustatytu laiku nemoka teismo sprendime nurodytų išmokų, antstolis, remdamasis asmens, kuris siekė taikyti ieškinio apsaugos priemones, prašymu, imasi veiksmų skolininko turtui areštuoti. Kad skolininko turtas būtų areštuotas, prie antstoliui pateikiamo teismo sprendimo reikia pridėti prašymą dėl vykdymo. Prašyme dėl vykdymo reikėtų pateikti informaciją apie skolininką ir jo turtą (gyvenamąją vietą, kontaktus, apie turtą žinomą informaciją). Jeigu pareiškėjas nori, kad skolininkas pasinaudotų visomis teisės aktuose nustatytais skolos išieškojimo galimybėmis, prašyme dėl vykdymo reikėtų nurodyti, kad pareiškėjas pareiškia mokėjimo reikalavimą, nukreiptą į skolininko registruotą nekilnojamąjį turtą, kilnojamąjį turtą ir reikalavimo teises. Vykdyto byloje vaiko išlaikymo reikalavimui teikiama pirmenybė kitų reikalavimų atžvilgiu, be to, siekiant patenkinti išlaikymo reikalavimą, galima areštuoti didesnės vertės turtą.


11 Trumpai aprašykite priverstinio išieškojimo apribojimus, visų pirma skolininkų apsaugos nuostatas ir jūsų šalies vykdymo užtikrinimo sistemoje taikomus kitus apribojimus ar senaties terminus.

Asmenys atleidžiami nuo išlaikymo prievolės tiek, kiek jie, atsižvelgiant į kitas jų prievoles ir turtingą padėtį, negali teikti kitam asmeniui išlaikymo nepakenkdamai savo pačių išlaikymui. Nepaisant pirmiau nurodytų aplinkybių, tėvai neatleidžiami nuo prievolės išlaikyti savo nepilnamečius vaikus. Teismas taip pat gali atleisti įpareigotą asmenį (skolininką) nuo išlaikymo prievolės, riboti prievolės vykdymo terminą arba sumažinti išlaikymo išmokos dydį, jeigu reikalavimas vykdyti prievolę yra akivaizdžiai nesąžiningas, pvz., jeigu teisę gauti išlaikymą turinčio asmens poreikis gauti paramą atsirado dėl jo paties neapgalvotų veiksmų.

Mokėti kompensaciją už žalą dėl išlaikymo nemokėjimo ir prievolės nevykdymo gali būti reikalaujama atgaline data, bet ne ilgiau kaip už vienus metus. Kiekvienai išlaikymo prievolei mokėti išlaikymą taikomas trejų metų ieškinio senaties terminas. Ieškinio senaties terminas pradedamas skaičiuoti kalendorinių metų, kuriais galima pradėti išieškoti išlaikymo išmokas, pabaigoje. Išlaikymo prievolė yra asmeninė pareiga, kuri nustoja galioti mirus teisę gauti išlaikymą turinčiam asmeniui arba išlaikymo prievolę turinčiam asmeniui; išimtyms taikomos iš anksto išmokėtoms išlaikymo išmokoms ir įskaitytoms sumoms.

12 Ar yra organizacija ar valdžios institucija, galinti padėti išieškoti išlaikymą?

Teisingumo ministerija yra centrinė institucija, nagrinėjanti tarpvalstybinius išlaikymo ginčus. Tarpvalstybinius išlaikymo ginčus nagrinėja Teisingumo ministerijos Baudžiamosios politikos departamento Tarptautinio teismo bendradarbiavimo skyrius.

 **Valstybės teisinės pagalbos** gali būti prašoma teisme pareiškiant ieškinį dėl išlaikymo. Atskirų organizacijų ar institucijų, teikiančių pagalbą nagrinėjant vidaus išlaikymo bylas, nėra.

13 Ar organizacijos (valstybės ar privačios) gali anksčiau sumokėti visą ar dalį išlaikymo už skolininką?

Vaiką auginantis vienas iš tėvų turi teisę prašyti, kad Socialinio draudimo valdyba (*Sotsiaalkindlustusamet*) valstybės vardu mokėtų išlaikymo išmokas. Šios išlaikymo išmokos yra laikina valstybės pagalba vienam iš tėvų, kuris vienas augina ir išlaiko vaiką. Valstybė išlaikymą moka vieno iš tėvų, kuris nemoka išlaikymo, vardu ir vėliau išieško pinigų iš išlaikymo nemokančio tėvo (motinos). Valstybės išlaikymo išmoka yra mokama asmeniui, kuris dalyvauja teismo nagrinėjamoje išlaikymo byloje. Norėdamas gauti valstybės išlaikymo išmokas, asmuo turi teismui pateikti prašymą dėl išlaikymo mokėjimo; šiuo atveju asmuo teikia prašymą dėl pagreintintos procedūros bylose dėl mokėjimo įsakymo išdavimo arba pareiškia ieškinį.

Valstybė išlaikymo išmokas moka ne ilgiau nei **90 dienų**. Valstybės mokamos išlaikymo išmokos dienos dydis yra lygus 1/3 vaiko išmokos (2014 m. – 3,20 EUR) ir valstybės išlaikymo išmoka mokama tik vieną kartą.

Norėdami sužinoti daugiau informacijos apie išmokas, apsilankykite šiame interneto  [puslapyje](#).

14 Jeigu ieškovas yra šioje valstybėje narėje, o skolininko gyvenamoji vieta – kitoje šalyje:


14.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Norint prisiteisti išlaikymą pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 4/2009, dėl pagalbos galima kreiptis į Teisingumo ministerijos Tarptautinio teismo bendradarbiavimo skyrių.

Norint kreiptis dėl išlaikymo kitoje šalyje, Estijos teisingumo ministerijos Tarptautinio teismo bendradarbiavimo skyriui ir kitos šalies kompetentingai institucijai reikėtų pateikti prašymą dėl išlaikymo bylos iškėlimo. Prie jo reikėtų pridėti vaiko (-ų) gimimo liudijimo (-ų) arba teismo sprendimo kopiją (-as). Jeigu tėvystė nenustatyta, tai reikėtų nurodyti kitai šaliai siunčiamame prašyme.

Prašymo formą galima rasti [čia](#).

14.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti?

Su Estijos teisingumo ministerijos Tarptautinio teismo bendradarbiavimo skyriumi galima susisiekti telefonais + 372 6 208 183, + 372 6 208 186 ir + 372 6 208 190 arba e. paštu  central.authority@just.ee.

15 Jeigu skolininkas yra šioje valstybėje narėje, o ieškovas – kitoje:

15.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Kitoje šalyje gyvenantis pareiškėjas geriausiai bus informuojamas, jeigu susisieks su atitinkama savo gyvenamosios vietos šalies institucija, kuri po to kreipsis į Estijos teisingumo ministeriją.

15.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti ir kokią paramą galima gauti?

Žr. atsakymą į 16 klausimą.

16 Ar šioje valstybėje narėje taikomas 2007 m. Hagos protokolas?

Europos Sąjunga, kuriai Estija priklauso nuo 2004 m. gegužės 1 d., yra ratifikavusi 2007 m. Hagos protokolą.

17 Jei 2007 m. Hagos protokolas šioje valstybėje narėje netaikomas, kaip, vadovaujantis joje taikomomis tarptautinės privatinės teisės nuostatomis, nustatoma ieškiniui dėl išlaikymo taikytina teisė? Kokios tai tarptautinės privatinės teisės nuostatos?

Žr. atsakymą į 18 klausimą.

18 Kaip, vadovaujantis išlaikymo reglamento V skyriaus struktūra, reglamentuojama teisė kreiptis į teismą dėl tarpvalstybinės bylos ES mastu?

Europos Sąjungoje nagrinėjamos tarpvalstybinės bylose, susijusiose su išlaikymo prašymais, pagal reglamentą gali būti skiriama valstybės teisinė pagalba ir valstybės procesinė pagalba. Tokia pagalba padeda užtikrinti, kad asmeniui byloje atstovautų atitinkamas teisinis žinias turintis specialistas ir kad apmokant asmens procesines išlaidas būtų užtikrinta teisė kreiptis į teismą. Taisyklėse, kuriomis reglamentuojama valstybės teisinė pagalba ir procesinė pagalba, nurodyta, kad taikoma nacionalinė teisė, išskyrus atvejus, kai Tarybos reglamente (EB) Nr. 4/2009 nustatyta kitaip.

Estijoje gyvenantiems asmenims taikomos garantijos iš esmės galioja ir kitose ES valstybėse narėse gyvenantiems asmenims. Tarpvalstybinėse išlaikymo bylose teisinę pagalbą ir konsultacijas, taip pat valstybės teisinę pagalbą ir procesinę pagalbą teikia centrinė institucija, t. y. Teisingumo ministerijos Tarptautinio teismo bendradarbiavimo skyrius, pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 4/2009 ir, jeigu tam tikri klausimai neaperti reglamente, pagal nacionalinę teisę.

19 Kokiomis priemonėmis šioje valstybėje narėje užtikrinama, kad būtų vykdoma išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodyta veikla?

Įsteigta centrinė institucija – Teisingumo ministerija, nagrinėjanti tarpvalstybinio teismo bendradarbiavimo klausimus. Norint prisiteisti išlaikymą pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 4/2009, dėl pagalbos galima kreiptis į Teisingumo ministerijos Tarptautinio teismo bendradarbiavimo skyrių, kuris nagrinėja tarptautinius teisinės pagalbos prašymus.

Paskutinis naujinimas: 16/10/2017

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Ieškinių dėl išlaikymo - Airija

1 Ką praktikoje reiškia sąvokos „išlaikymas“ ir „išlaikymo pareiga“? Kokie asmenys turi mokėti išlaikymo išmoką kitam asmeniui?

Pagal sprendimą dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo reikalaujama, kad kuris nors iš atitinkamų sutuoktinių mokėtų kitam sutuoktiniui tokias periodines išmokas, kad jį išlaikytų arba sumokėtų vienkartinės išlaikymo išmokas ir, kai tinkama, mokėtų tokias periodines išlaikymo išmokas asmens, kuris gali būti nurodytas sprendime, naudai arba tokiems išlaikomiems šeimos nariams, jei jų yra.

Pagal sprendimą dėl išlaikymo vaiko išlaikymo reikalaujama, kad kuris nors iš tėvų mokėtų kitam iš tėvų arba kitam vaiką prižiūrinčiam ir globojančiam asmeniui tokias periodines vaiko išlaikymo išmokas arba vienkartinės vaiko išlaikymo išmokas, kaip nurodyta sprendime.

Išlaikymo prievolė reiškia reikalavimą teikti finansinę paramą asmeniui ir vykdyti bet kokiame teismo sprendime, susijusiame su išlaikymu, nustatytas pareigas, jeigu tokios prievolės įgyvendinimas užtikrinamas teismuose.

Išlaikymą moka toliau nurodytų kategorijų asmenys.

Tėvai savo vaikams: taip.

Vaikai savo tėvams: paprastai ne.

Santuoką nutraukęs sutuoktinis kitam sutuoktiniui: taip.

Kiti:

civiliniai partneriai ir sugyventiniai, kaip nustatyta 2010 m. Civilinės partnerystės ir tam tikrų teisių ir sugyventinių prievolių įstatyme.

Nesusituokęs vienas iš tėvų savo vaiko globėjui.

2 Iki kokių amžiaus vaikas gali gauti išlaikymą? Ar skiriasi nuostatos dėl nepilnamečių ir suaugusiųjų išlaikymo?

Aštuoniolikos metų nesulaukęs išlaikomas vaikas, dvidešimt trejų metų nesulaukęs išlaikomas vaikas, kuris mokosi pagal nuolatinės formos studijų programą, arba bet koks amžiaus vaikas, kuris yra išlaikomas dėl savo negalios.

Tėvai privalo remti savo vaikus finansiškai, kad pastarieji galėtų patenkinti savo kasdienes ir atsitiktinius finansinius poreikius.

Vaikai paprastai negali būti įpareigojami mokėti išlaikymą savo tėvams, išskyrus retus ir išimtinius atvejus, kai nutraukus santuoką pasikeičia patikėjimo teise valdomų turinių teisių statusas ir jos yra perduodamos vaikams.

Santuoką nutraukęs sutuoktinis gali būti įpareigojamas mokėti išlaikymą kitam sutuoktiniui, jeigu prašymą pateikęs sutuoktinis įrodo, kad kitas sutuoktinis, atsižvelgiant į aplinkybes, nesugebėjo juo tinkamai pasirūpinti.

Civilinis partneris arba sugyventinis pagal 2010 m. Civilinės partnerystės ir tam tikrų teisių ir sugyventinių prievolių įstatymą gali būti įpareigojamas mokėti išlaikymą kitam civiliniam partneriui arba sugyventiniui, jeigu prašymą pateikęs civilinis partneris arba sugyventinis įrodo, kad kitas civilinis partneris arba sugyventinis, atsižvelgiant į aplinkybes, nesugebėjo juo tinkamai pasirūpinti.

Tėvai, nesvarbu, ar jie susituokę, ar ne, gali kreiptis į teismą prašydami, kad kitas iš tėvų mokėtų išlaikymą jų vaikams. Tą patį gali padaryti ir teisėtas globėjas, sveikatos taryba arba bet kuris asmuo, kuris yra teisiškai susijęs su išlaikomu vaiku.

3 Ar tam, kad asmeniui būtų skirtas išlaikymas, jis turi kreiptis į kompetentingą valdžios instituciją ar teismą? Kokius svarbiausius dalykus reikėtų žinoti apie šią procedūrą?

Paprastai teismui prašymą pateikia išlaikomas asmuo pareikšdamas civilinį ieškinį kitam asmeniui. Kalbant apie vaiko išlaikymą, pažymėtina, kad prašymą paprastai pateikia vienas iš tėvų arba kitas asmuo, kuris prižiūri ir globoja vaiką.

Informaciją apie procedūras, kurios taikomos prašymams dėl išlaikymo, paprastai galima rasti Teismų tarnybos svetainės (www.courts.ie) šeimos teisės skiltyje.

4 Ar prašymą galima pateikti giminaičio (jei taip, koks glaudus turi būti giminystės ryšys) arba vaiko vardu?

Paprastai išlaikymo bylos pareiškėjas yra vienas iš tėvų, kuris rūpinasi vaiku (vaisiais). Pareiškėjais taip pat gali būti buvę sutuoktiniai, taip pat savarankiškai veikiančios vaikai. Kad šalims būtų suteikta teisė pateikti prašymą dėl išlaikymo priteisimo (lot. *locus standi*), būtina, kad jos būtų pakankamai suinteresuotos byla. Jeigu byloje dalyvauja giminaitis arba bylos šalis sieja artimi santykiai, būtų būtina, kad prašymą teikiantis asmuo turėtų tam tikrus teisinius įgaliojimus tvarkyti giminaičio arba artimojo reikalus, pavyzdžiui, įgaliojimą. Teisę kreiptis dėl išlaikymo nepilnamečio vaiko vardu turi tėvai arba teisėti globėjai.

5 Jei asmuo ketina pareikšti ieškinį, kaip jam sužinoti, kuris teismas yra kompetentingas?

Apylinkės teismas turi jurisdikciją priteisti ne didesnę nei 150 EUR savaitinę vaiko išmoką iš tėvo ar motinos ir priteisti ne didesnę nei 500 EUR savaitinę sutuoktinio / civilinio partnerio išlaikymo išmoką. Jei siekiama priteisti didesnes sumas, būtina kreiptis į apygardos teismą arba Aukštąjį teismą. Jei apygardos teisme arba Aukštajame teisme jau pradėta santuokos byla, prašymus reikia pateikti šiuose teismuose, neatsižvelgiant į sumą, kurią siekiama priteisti.

6 Ar ieškovas, pareikšdamas ieškinį teisme, turi veikti per tarpininką (pvz., advokatą, centrinę ar vietos instituciją ir pan.)? Jeigu ne, kokios yra procedūros?

Ne. Prašymą galima pateikti asmeniškai, jeigu pareiškėjas nusprendžia veikti be advokato. Civilinė teisinė pagalba yra prieinama toms pagal šeimos teisę nagrinėjamų bylų šalims, kurioms tokia pagalba yra reikalinga, atsižvelgiant į jų turimas lėšas.

7 Ar už ieškinių pareiškimą teisme mokami mokesčiai? Jei taip, kokio maždaug dydžio? Jeigu ieškovo finansiniai išteklių nepakankami, ar jis gali gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Airijoje visose pagal šeimos teisę nagrinėjamosiose bylose teismo mokesčiai netaikomi. Teisinių konsultacijų ir atstovavimo išlaidos gali būti skirtingos; tačiau civilinė teisinė pagalba visada yra prieinama tiems asmenims, kurie yra priklausomi nuo gaunamų lėšų.

8 Kokių rūšių išlaikymą teismas dažniausiai priteisia? Kaip apskaičiuojama išlaikymo suma? Ar pasikeitus materialinei ar šeiminei padėčiai teismo sprendimas gali būti peržiūrinamas? Jei taip, kokia tvarka tai daroma (pvz., pagal automatinio indeksavimo sistemą)?

Apylinkės teismas turi jurisdikciją priteisti ne didesnę nei 150 EUR savaitinę vaiko išmoką iš tėvo ar motinos ir priteisti ne didesnę nei 500 EUR savaitinę sutuoktinio / civilinio partnerio išlaikymo išmoką. Jei siekiama priteisti didesnes sumas, būtina kreiptis į apygardos teismą arba Aukštąjį teismą.

Sprenddamas išlaikymo klausimą, teismas nagrinės pagrįstus išlaikymo kreditoriaus (t. y. teisę gauti išlaikymą turinčio asmens) poreikius ir tai darydamas atsižvelgs į išlaikymo skolininko (t. y. asmens, kuris įpareigojamas mokėti išlaikymą) gebėjimą mokėti. Šalys gali pateikti prašymą teismui, kad, atsižvelgiant į bet kokias pasikeitusias šalių aplinkybes, būtų peržiūrėtas sprendimas dėl išlaikymo.

Sprendimas dėl išlaikymo įsigalioja jame nurodytą dieną – tai gali būti ankstesnė arba vėlesnė diena nei sprendimo priėmimo diena, tačiau ji niekada negali būti ankstesnė nei prašymo priimti sprendimą pateikimo diena.

Apygardos arba Aukštajame teisme nagrinėjamoje santuokos nutraukimo arba teisminėje byloje išlaikymas gali būti priteisiamas atgaline data, tačiau ne anksčiau nei nuo prašymo pateikimo dienos.

9 Kaip ir kam mokamas išlaikymas?

Išlaikymas paprastai mokamas kaip tiesioginė išmoka išlaikymo kreditoriui. Tačiau kreditoriai turi teisę reikalauti, kad išlaikymas būtų mokamas per teismo raštinę. Jei teismo manymu tai yra būtina, išlaikymo skolininko uždarbis ar darbo užmokestis gali būti areštuojamas, o skolininko darbdavys gali būti įpareigojamas atskaičiuoti mokėjimus ir pervesti juos kreditoriui.

Išlaikymas mokamas asmeniui, turinčiam teisę į išlaikymą, ir asmenims, kurie išlaikymą administruoja savo naudai, pvz., tėvui (motinai) arba teisėtam globėjui.

10 Jei atitinkamas asmuo (skolininkas) nemoka geranoriškai, kokiomis priemonėmis galima priversti jį mokėti?

Jeigu išlaikymo skolininkas nemoka išmokų, išlaikymo kreditorius gali teisme, kuriame buvo priimtas sprendimas, arba apygardos teisme pradėti bylą – tai priklauso nuo to, kokias teises siekiama apginti.

Teismas gali priimti sprendimą, kuriuo areštuojamas išlaikymo skolininko uždarbis, kaip aprašyta 1 klausime.

Jei šios teisių gynimo priemonės nepavyko įvykdyti, teismas gali įpareigoti tą išlaikymo skolininką mokėti išlaikymo kreditoriui priklausančią sumą. Jei išlaikymo skolininkas nesilaiko šio įpareigojimo, teismas gali nustatyti, kad pinigų sumas, kurias turi mokėti pareigų nevykdantis išlaikymo skolininkas, sumokėtų kitas asmuo. Teismas taip pat gali nuspręsti perduoti skolininkui priklausančią turta, kad gražintų nesumokėtas sumas.

11 Trumpai aprašykite priverstinio išieškojimo apribojimus, visų pirma skolininkų apsaugos nuostatas ir jūsų šalies vykdymo užtikrinimo sistemoje taikomus kitus apribojimus ar senaties terminus.

Apylinkės teismas yra kitose valstybėse narėse priimtų sprendimų vykdymo vieta. Jis turi įgaliojimus imtis veiksmų dėl teismo negerbimo (1976 m. įstatymo 9A ir 9B straipsniai), tačiau tik dėl apylinkės teismo faktiškai priimtų sprendimų. Apylinkės teismas neturi įgaliojimų skirti laisvės atėmimo bausmę dėl kitur priimtų sprendimų nesilaikymo. Apylinkės teismas iš esmės turi įgaliojimus priimti sprendimą dėl uždarbio arešto (kai tinkama), sprendimus dėl turto aprašymo arba sprendimus dėl turto arešto (retais atvejais).

12 Ar yra organizacija ar valdžios institucija, galinti padėti išieškoti išlaikymą?

Kiekvienas išlaikymo kreditorius privalo pateikti teismui prašymą dėl pagalbos išieškant išlaikymą. Nors galima pasinaudoti ir kitomis teisių gynimo priemonėmis, pvz., taikinimu, teismai turi tinkamą ir teisėtą jurisdikciją ištaisyti padėtį, kai išlaikymo išmokos nėra mokamos.

13 Ar organizacijos (valstybės ar privačios) gali anksčiau sumokėti visą ar dalį išlaikymo už skolininką?

Ne. Skolininkas atsako tik už išlaikymą, kurį jis turi mokėti tiesiogiai arba kuris atskaitomas iš jo gaunamo darbo užmokesčio.

14 Jeigu ieškovas yra šioje valstybėje narėje, o skolininko gyvenamoji vieta – kitoje šalyje:

14.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Reglamentas (EB) Nr. 4/2009, kuris dažnai vadinamas Išlaikymo reglamentu, taikomas tarpvalstybiniais išlaikymo prašymams, susijusiems su šeimos santykiais. Jame nustatytos bendros visoje Europos Sąjungoje taikomos taisyklės ir juo siekiama užtikrinti išlaikymo reikalavimų įvykdymą net jeigu skolininkas ar kreditorius yra kitoje ES šalyje.

JT konvencija dėl išlaikymo išmokų išieškojimo užsienyje (Niujorko konvencija) remiantis 1994 m. įstatymu Airijoje įsigaliojo 1995 m. lapkričio mėn. Šia konvencija siekiama palengvinti išlaikymo išieškojimą susitariančiosiose šalyse, kai vienoje jurisdikcijoje gyvenantis asmuo siekia gauti išlaikymą iš kitoje jurisdikcijoje gyvenančio asmens.

Abiem teisės aktais sukuriama kiekvienos susitariančiosios šalies centrinių institucijų tinklas, o pareiškėjai / kreditoriai / ieškovai gali persiųsti savo prašymus centrinei institucijai, o ši perduos juos atitinkamam kompetentingam teismui ir tam tikrais atvejais pasirūpins, kad būtų suteikta teisinė pagalba.

Toliau pateikiami Airijos centrinės institucijos išlaikymo išieškojimo užsienyje klausimais kontaktiniai duomenys:

Department of Justice and Equality,

Bishop's Square,

Redmond's Hill,

Dublin 2,

Ireland.

Telefonas + 353 (0)1 479 0200

Vietos telefonas 1890 555 509

Faksas + 353 (0)1 479 0201

E. paštas [✉ mainrecov_inbox@justice.ie](mailto:mainrecov_inbox@justice.ie)

Dėl apylinkės teismo sprendimų ieškovas gali kreiptis pagalbos į apylinkės teismo sekretorių. Ieškovai taip pat gali prašyti, kad pagalba būtų suteikta teisinio atstovavimo forma. Ieškovai gali atitikti teisinės pagalbos suteikimo sąlygas ir jie šiuo atveju turėtų kreiptis į savo vietos teisės centrą. Galiausiai ieškovas gali kreiptis pagalbos į FLAC (Nemokamų teisinių konsultacijų centrą) – nepriklausomą savanorių organizaciją, kuri valdo visoje šalyje veikiančių vadinamųjų teisinių konsultacijų klinikų tinklą. Šios vadinamosios klinikos teikia nemokamas konfidencialias konsultacijas.

Tarpvalstybinėse bylose, kuriose išlaikymo skolininkas gyvena kitoje jurisdikcijoje, ieškovas prašymą gali pateikti per centrinę išlaikymo išieškojimo instituciją, veikiančią prie Teisingumo ir Lygybės departamento.

14.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti?

Su atitinkama teismo raštine ar organizacija galima susisiekti telefonu, siunčiant laišką, elektroniniu paštu arba atvykstant asmeniškai. Ieškovams patariama apsilankyti kiekvienos organizacijos svetainėje, kurioje pateikiama papildomos ir konkrečioms vietovėms pritaikytos informacijos.

Teismo raštinių kontaktinius duomenis galima rasti Teismų tarnybos svetainėje (www.courts.ie).

Žr. 14.1 klausimą ir Teisingumo ir lygybės departamento svetainę (www.justice.ie), kurioje pateikiami Airijos centrinės institucijos išlaikymo išieškojimo užsienyje klausimais kontaktiniai duomenys.

15 Jeigu skolininkas yra šioje valstybėje narėje, o ieškovas – kitoje:

15.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Žr. pirmiau. Ne. Žr. 14.1 klausimą.

15.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti ir kokią paramą galima gauti?

Žr. pirmiau. Ne. Žr. 14.2 klausimą.

16 Ar šioje valstybėje narėje taikomas 2007 m. Hagos protokolas?

Taip.

17 Jei 2007 m. Hagos protokolas šioje valstybėje narėje netaikomas, kaip, vadovaujantis joje taikomomis tarptautinės privatinės teisės nuostatomis, nustatoma ieškiniui dėl išlaikymo taikytina teisė? Kokios tai tarptautinės privatinės teisės nuostatos?

Netaikoma.

18 Kaip, vadovaujantis Išlaikymo reglamento V skyriaus struktūra, reglamentuojama teisė kreiptis į teismą dėl tarpvalstybinės bylos ES mastu?

Pareiškėjas / ieškovas neturi sumokėti mokesčių, kad iškeltų bylą teisme. Šiose bylose pareiškėjai naudojami nemokama teisine pagalba – kai tik Airijos centrinė institucija gauna prašymą, jei būtina, prašymas persiunčiamas Teisinės pagalbos valdybai susipažinti.

19 Kokiomis priemonėmis šioje valstybėje narėje užtikrinama, kad būtų vykdoma Išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodyta veikla?

51 straipsnyje nurodomi veiksmai, kurių centrinė institucija imasi reaguodama į prašymus, pateiktus pagal Išlaikymo reglamentą. Siekdama paskelbti teismo sprendimą vykdytinu, Airijos centrinė institucija dabar prašo, kad tai padarytų Aukštojo teismo magistrato raštinė. Airijos centrinė institucija prašymus dėl vykdymo persiunčia tiesiogiai apylinkių teismams. Inicijuodama bylos iškėlimą, centrinė institucija užtikrins, kad Teisinės pagalbos valdyba pasirūpintų pareiškėjo teisiniu atstovavimu.

Paskutinis naujinimas: 18/11/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismų tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Ieškiniai dėl išlaikymo - Graikija

1 Ką praktikoje reiškia sąvokos „išlaikymas“ ir „išlaikymo pareiga“? Kokie asmenys turi mokėti išlaikymo išmoką kitam asmeniui?

Sąvoka „išlaikymas“ reiškia tiesioginių žmogaus išgyvenimo poreikių, visų pirma maitinimosi, patenkinimą. Tačiau faktiškai sąvoka „išlaikymas“ taikoma visiems gyvenimo poreikiams, nesvarbu, ar jie susiję su asmens išlaikymu, švietimu, kultūrine arba laisvalaikio veikla.

Išlaikymo prievolės yra susijusios su išmokų (iš esmės gryniaisiais pinigais) mokėjimu, kuriomis tenkinami išlaikymo gavėjo poreikiai.

Toliau nurodyti asmenys, atsižvelgiant į jų giminystės ryšį, turi pareigą teikti išlaikymą:

- sutuoktinis, net jeigu jis nutraukė santuoką (jeigu išlaikymo prievolė galioja nutraukus santuoką);
- tiesiosios žemutinės linijos giminaičiai paveldėjimo pagal įstatymą nustatyta tvarka;
- tiesiosios aukštesnės linijos giminaičiai (tėvai, seneliai, jeigu nėra tėvų arba jie neveiksnūs) iš esmės turi išlaikyti savo nesantuokinius vaikus (biologinius arba įvaikintus), kol jie yra nepilnamečiai;
- broliai ir seserys turi pareigą išlaikyti vienas kitą;

specialūs išlaikymo atvejai:

- išlaikymas mokamas gyvenant skyrium ir nutraukus santuoką arba santuoką pripažinus negaliojančia;
- išlaikymas mokamas nesusituokusios motinos nesantuokiniams vaikams iki jų pripažinimo.

2 Iki kokio amžiaus vaikas gali gauti išlaikymą? Ar skiriasi nuostatos dėl nepilnamečių ir suaugusiųjų išlaikymo?

Vaikas iš esmės turi teisę iš savo tiesiosios aukštesnės linijos giminaičių (tėvų arba senelių) išlaikymą gauti iki pilnamečystės, t. y. 18 metų.

Suaugę vaikai taip pat turi teisę gauti išlaikymą, kol studijuoja arba lanko aukštojo arba profesinio mokymo kursus ir dėl studijų negali dirbti ir neturi asmeninio turto, kuriuo naudodamiesi galėtum patenkinti savo išlaikymo poreikius.

Asmuo turi teisę gauti išlaikymą tik jeigu negali savęs išlaikyti naudodamasis savo turtu arba dirbdamas jo amžiui tinkamą darbą, arba apskritai dėl savo sveikatos būklės ir gyvenimo sąlygų, be kita ko, atsižvelgiant į bet kokius išsilavinimo poreikius, kuriuos jis gali turėti; nepilnamečiai, net jeigu turi nuosavo turto, turi teisę gauti išlaikymą iš savo tėvų tiek, kiek jų nuosavo turto ar darbo pajamų nepakanka, kad save išlaikytų. Tačiau asmuo neturi pareigos teikti išlaikymo, jeigu, atsižvelgiant į kitas jo prievoles, negali teikti išlaikymo nepakenkdamas savo paties išlaikymui; ši taisyklė netaikoma tėvo (motinos) išlaikomam nepilnamečiui, išskyrus atvejus, kai nepilnametis turi teisę gauti išlaikymą iš kurio nors kito asmens arba gali save išlaikyti naudodamasis savo turtu.

Buvusių sutuoktinių išlaikymas

Buvęs sutuoktinis, kuris negali savęs išlaikyti naudodamasis gaunamomis pajamomis arba savo turtu, turi teisę reikalauti išlaikymo iš kito sutuoktinio: 1) jeigu tuo metu, kai paskelbiama apie santuokos nutraukimą, reikalavimą pareiškiantis sutuoktinis dėl amžiaus arba sveikatos būklės negali imtis arba tęsti tinkamos profesinės veiklos, kad galėtų save išlaikyti, 2) jeigu reikalavimą pareiškiantis sutuoktinis prižiūri nepilnamečių ir todėl negali vykdyti tinkamos profesinės veiklos, 3) jeigu reikalavimą pareiškiantis sutuoktinis negali rasti tinkamo reguliaraus darbo arba jam reikalingas profesinis mokymas; bet kuriuo iš minėtų atvejų teisė galioja ne ilgiau nei trejus metus nuo paskelbimo apie santuokos nutraukimą momento, arba 4) bet kuriuo kitu atveju, tuo metu, kai paskelbiama apie santuokos nutraukimą, priteisti išlaikymą yra būtina dėl pagrįstų priežasčių.

Tačiau dėl svarbių priežasčių, visų pirma jeigu santuoka truko neilgai arba jeigu sutuoktinis, kuris galėtų turėti teisę gauti išlaikymą, yra kaltas dėl santuokos nutraukimo arba savanoriškai nuskurdo, išlaikymas gali būti panaikintas arba ribojamas.

Kiekvienas iš buvusių sutuoktinių turi pareigą teikti vienas kitam tikslią informaciją apie turtą ir pajamas, nes jos gali būti svarbios nustatant išlaikymo dydį. Bet kurio iš buvusių sutuoktinių prašymu, pateiktu per kompetentingą prokurorą, kiekvienas darbdavys, administracinė įstaiga arba mokesčių surinkėjas privalo pateikti visą susijusią informaciją apie kito sutuoktinio turtą, ypač apie jo pajamas, kurią jie gali turėti.

3 Ar tam, kad asmeniui būtų skirtas išlaikymas, jis turi kreiptis į kompetentingą valdžios instituciją ar teismą? Kokius svarbiausius dalykus reikėtų žinoti apie šią procedūrą?

Paprastai asmuo, turintis teisę gauti išlaikymą, privalo kreiptis į teismą, kad priteistų išlaikymą iš išlaikymo prievolę turinčio asmens.

Jeigu taikoma Niujorko konvencija dėl išlaikymo išmokų išieškojimo užsienyje (įstatymo dekretas Nr. 4421/1964), įstaiga, atsakinga už teisę gauti išlaikymą turinčio asmens, gyvenančio konvencijos susitariančiojoje valstybėje, pareikšto išlaikymo reikalavimo perdavimą, prašo, kad įstaiga, įpareigota priimti tokį reikalavimą atitinkamoje Konvencijos susitariančiojoje valstybėje, kurioje gyvena skolininkas, visų pirma Graikijos teisingumo ministerija, imtųsi visų priemonių, kad teisę gauti išlaikymą turinčio asmens vardu išieškotų išlaikymą. Praktikoje teisingumo ministras nurodo advokatui imtis veiksmų, kad užsienyje esančio išlaikymo gavėjo naudai, kuris Graikijos teismuose gali pasinaudoti visomis teisinėmis teisių gynimo priemonėmis, būtų pripažinta teisė arba užtikrintas užsienio teismo priimto sprendimo vykdymas.

4 Ar prašymą galima pateikti giminaičiui (jei taip, koks glaudus turi būti giminystės ryšys) arba vaiko vardu?

Nepilnamečiai pagal įstatymą (Civilinio proceso kodekso 63 straipsnis) negali patys teisme pateikti prašymo išieškoti išlaikymą iš išlaikymo prievolę turinčio asmens, todėl tokį prašymą gali pateikti asmuo, kuriam suteiktos tėvų pareigos (fizinis asmuo, t. y. vienas iš tėvų arba kitas asmuo, arba juridinis asmuo, pvz., institucija).

5 Jei asmuo ketina pareikšti ieškinį, kaip jam sužinoti, kuris teismas yra kompetentingas?

Teismas, kuris turi jurisdikciją nagrinėti teisę gauti išlaikymą turinčio asmens ieškinius dėl išlaikymo, pareikštus išlaikymo prievolę turinčiam asmeniui, yra pirmosios instancijos vieno teisėjo teismas (Civilinio proceso kodekso 17 straipsnio 2 dalis ir 681B straipsnis).

Teritorinę jurisdikciją turi šalies, turinčios teisę gauti išlaikymą, arba išlaikymo atsakovo nuolatinės arba įprastinės gyvenamosios vietos teismas (Civilinio proceso kodekso 39A straipsnis), jeigu su pateiktu prašymu sprendžiami ginčai dėl santuokos arba tėvų ir vaikų ginčai, arba paskutinės bendros sutuoktinių nuolatinės gyvenamosios vietos teismas.

Jeigu klausimas turi būti sprendžiamas skubiai arba kyla neišvengiamas pavojus, asmuo, turintis teisę gauti išlaikymą, gali prašyti teritorinę jurisdikciją turinčio pirmosios instancijos vieno teisėjo teismo priimti įsakymą dėl laikino išlaikymo priteisimo, kol įprasta tvarka bus priimtas galutinis teismo sprendimas dėl teisės į išlaikymą.

6 Ar ieškovas, pareikšdamas ieškinį teisme, turi veikti per tarpininką (pvz., advokatą, centrinę ar vietos instituciją ir pan.)? Jeigu ne, kokios yra procedūros?

Norint pareikšti ieškinį dėl išlaikymo, būtina pasisamdyti advokatą ir suteikti jam įgaliojimus.

7 Ar už ieškinių pareiškimą teisme mokami mokesčiai? Jei taip, kokio maždaug dydžio? Jeigu ieškovo finansiniai ištekliai nepakankami, ar jis gali gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Pateikęs prašymą dėl išlaikymo, atsakovas privalo atlyginti dalį ieškovo teismo išlaidų, kurių dydis negali viršyti 300 EUR (Civilinio proceso kodekso 173 straipsnio 4 dalis). Jeigu prieš pradėdamas nagrinėti tokios rūšies bylą atsakovas nepateikia teismo pareigūnui mokėjimo įrodymų, laikoma, kad atsakovas neatvyko į teismo posėdį, o tai reiškia, kad jo atžvilgiu teismas gali priimti sprendimą už akių (Civilinio proceso kodekso 175 straipsnis).

Jeigu ieškovas gauna labai mažai pajamų, pagal įstatymą Nr. 3226/2004 jis gali prašyti suteikti teisinę pagalbą pirmosios instancijos vieno teismo teisėjui pateikdamas su gaunamomis pajamomis susijusius įrodymus ir prašymą, kad teismas priimtų atskirą įsakymą.

8 Kokių rūšių išlaikymą teismas dažniausiai priteisia? Kaip apskaičiuojama išlaikymo suma? Ar pasikeitus materialinei ar šeiminei padėčiai teismo sprendimas gali būti peržiūrėtas? Jei taip, kokia tvarka tai daroma (pvz., pagal automatinio indeksavimo sistemą)?

Teismas, atsižvelgęs į teisę gauti išlaikymą turinčio asmens poreikius, susijusius su tinkamo gyvenimo sąlygomis ir išsilavinimu, ir išlaikymo prievolę turinčio asmens finansinį pajėgumą, priteisia išlaikymą, kurio išmokos mokamos dvejus metus. Po dvejų metų bet kuri šalis, t. y. teisę gauti išlaikymą turintis asmuo arba išlaikymo prievolę turintis asmuo, gali prašyti nustatyti naują išlaikymo išmoką, o pasikeitus aplinkybėms, į kurias teismas atsižvelgė, bet kuri šalis gali prašyti peržiūrėti teismo sprendimą ir pakeisti išlaikymo dydį.

9 Kaip ir kam mokamas išlaikymas?

Iš esmės išlaikymas teisę jį gauti turinčiam asmeniui mokamas iš anksto kiekvieną mėnesį.

Išlaikymo negalima išmokėti vienkartinę suma, išskyrus atvejus, kai išlaikymas priteisiamas nutraukus santuoką (Civilinio kodekso 1443 straipsnio b punktas). Jeigu teisę gauti išlaikymą turintis asmuo yra nepilnametis arba teismas jam teikia pagalbą, išlaikymas mokamas jo tėvui (motinai) arba atstovui, arba atitinkamai teismo paskirtam globėjui, kuris, akivaizdu, atliks veiksmus teisę gauti išlaikymą turinčio asmens vardu.

10 Jei atitinkamas asmuo (skolininkas) nemoka geranoriškai, kokiomis priemonėmis galima priversti jį mokėti?

Jeigu išlaikymo skolininkas atsisako mokėti išlaikymą, teisę gauti išlaikymą turintis asmuo stengiasi priverstinai įvykdyti reikalavimą, nukeipdamas vykdymo veiksmus į išlaikymo prievolę turinčio asmens turtą, jeigu jis jo turi.

11 Trumpai aprašykite priverstinio išieškojimo apribojimus, visų pirma skolininkų apsaugos nuostatas ir jūsų šalies vykdymo užtikrinimo sistemoje taikomus kitus apribojimus ar senaties terminus.

Teisę gauti išlaikymą pasibaigia, jeigu nustoja galioti sąlygos, kuriomis jis buvo priteistas, arba jeigu miršta teisę gauti išlaikymą turintis asmuo arba išlaikymo prievolę turintis asmuo; asmens, turinčio teisę gauti išlaikymą, ieškiniumi, kurį galima pareikšti išlaikymo prievolę turinčiam asmeniui, taikomas penkerių metų senaties terminas, kuris pradėdamas skaičiuoti nuo ieškinių pareiškimo dienos.

Asmenų (t. y. institucijos), kurie mokėjo išlaikymą jį turinčiam gauti asmeniui, ieškiniams, kuriuos galima pareikšti pradinę išlaikymo prievolę turinčiam asmeniui, taikomas penkerių metų senaties terminas (Civilinio kodekso 250 straipsnio 17 dalis).

Nesuisituokusi motina turi teisę reikalauti, kad vaiko tėvas ribotą laikotarpį (du mėnesius iki gimdymo ir keturis mėnesius po gimdymo, bet ne ilgiau nei vienus metus (išskyrus išimtinis atvejus)) atlygintų su vaiko gimdymu susijusias išlaidas, jeigu tėvystė nustatoma teismo sprendimu, o motina gyvena skurdžiai. Nesuisituokusios motinos ieškiniumi taikomas trejų metų senaties terminas, kuris skaičiuojamas nuo gimimo dienos, be to, toks ieškinytis pareiškiamas ir tėvo įpėdiniams.

Leidžiama areštuoti iki 1/2 išlaikymo prievolę turinčiam asmeniui mokėtino darbo užmokesčio, be to, ši taisyklė taikoma kredito įstaigose laikomiems indėliams (Civilinio proceso kodekso 982 straipsnio 2 dalies d punktas ir 3 dalis).

12 Ar yra organizacija ar valdžios institucija, galinti padėti išieškoti išlaikymą?

Ne, išskyrus užsienio išlaikymo išmokų gavėjus, kurie, norėdami įgyvendinti savo susijusias teises, gali kreiptis į Teisingumo ministeriją (žr. atsakymą į 3 klausimą).

13 Ar organizacijos (valstybės ar privačios) gali anksčiau sumokėti visą ar dalį išlaikymo už skolininką?

Tokios institucijos Graikijoje nėra.

Išskyrus atvejus, kai institucija arba viešasis ar privatusis juridinis asmuo rūpinasi nepilnamečiais; šiuo atveju jam paprastai priklauso išlaikymo prievolė ir todėl jam *ex officio* (Civilinio kodekso 1490 straipsnis) pereina teisę į išlaikymą turinčio asmens teisės. Tačiau jokiais aplinkybėmis negalima reikalauti, kad išlaikymo reikalavimas, net jeigu jį pripažino teismas, būtų patenkinamas iš anksto nepilnamečiui, turinčiam teisę gauti išlaikymą, kurį jam turi mokėti kitas išlaikymo prievolę turintis asmuo.

14 Jeigu ieškovas yra šioje valstybėje narėje, o skolininko gyvenamoji vieta – kitoje šalyje:

14.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Pagal minėto reglamento 51 ir 56 straipsnius asmens, kuris kreipiasi dėl išlaikymo, valstybės narės centrinė institucija: a) bendradarbiauja su išlaikymo prievolę turinčio asmens valstybės narės centrine institucija perduodama ir gaudama susijusius prašymus; b) inicijuoja arba palengvina su tokiais prašymais susijusio proceso pradėjimą. Dėl tokių prašymų centrinės institucijos imasi visų tinkamų priemonių, kad: a) kai tai būtina susiklosčius aplinkybėms, suteiktų teisinę pagalbą arba sudarytų palankesnes sąlygas ją teikti; b) padėtų nustatyti išlaikymo prievolę turinčio asmens arba teisę gauti išlaikymą turinčio asmens tapatybę, visų pirma taikydama reglamento 61, 62 ir 63 straipsnius; c) palengvintų prieigą prie svarbios informacijos, susijusios su pajamomis ir prireikus – su išlaikymo prievolę turinčio asmens ir teisę gauti išlaikymą turinčio asmens finansine padėtimi, įskaitant jų turto nustatymą, visų pirma pagal 61, 62 ir 63 straipsnius; d) skatintų taikiai išspręsti ginčą, kad išlaikymas būtų mokamas savanoriškai, tinkamais atvejais naudodamasi tarpininkavimo, taikinimo arba panašiais procesais; e) palengvintų tolesnį sprendimų dėl išlaikymo prievolių įgyvendinimą, įskaitant delspinigių išieškojimą; f) palengvintų išlaikymo išmokų surinkimą ir greitą pervedimą; g) palengvintų prieigą prie dokumentų ir kitų įrodymų, nepažeisdama Reglamento (EB) Nr. 1206/2001; h) prireikus teiktų pagalbą nustatant tėvystę išlaikymo išieškojimo tikslais; i) inicijuotų arba palengvintų proceso pradėjimą dėl bet kokių reikalingų laikinųjų teritorinio pobūdžio priemonių, kurių tikslas – užtikrinti sprendimo, kuris bus priimtas išnagrinėjus prašymą dėl išlaikymo, vykdymą; j) palengvintų susirašinėjimą arba dokumentų įteikimą, kuriam taikomas Reglamentas (EB) Nr. 1393/2007.

14.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti?

Su Teisingumo ministerijos centrine tarnyba galite susisiekti šiuo adresu: 96 Mesogeion Ave., Athens - Greece, PC 11527, tel. + 30 210 7767322, e. paštas civilunit@justice.gov.gr.

15 Jeigu skolininkas yra šioje valstybėje narėje, o ieškovas – kitoje:

15.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

15.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti ir kokią paramą galima gauti?

16 Ar šioje valstybėje narėje taikomas 2007 m. Hagos protokolas?

17 Jei 2007 m. Hagos protokolas šioje valstybėje narėje netaikomas, kaip, vadovaujantis joje taikomomis tarptautinės privatinės teisės nuostatomis, nustatoma ieškiniumi dėl išlaikymo taikytina teisė? Kokios tai tarptautinės privatinės teisės nuostatos?

Graikija privalo laikytis 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos protokolo dėl išlaikymo prievolių taikytinos teisės. Pagal protokolą išlaikymo prievolių taikoma teisė gauti išlaikymą turinčio asmens įprastinės gyvenamosios vietos valstybės narės teisė, todėl, jeigu teisę gauti išlaikymą turintis asmuo gyvena Graikijoje, taikoma Graikijos teisė.

18 Kaip, vadovaujantis išlaikymo reglamento V skyriaus struktūra, reglamentuojama teisė kreiptis į teismą dėl tarpvalstybinės bylos ES mastu?

Reglamento (EB) Nr. 4/2009 V skyriuje nustatyta teisė gauti teisinę pagalbą, įskaitant teisinę konsultaciją siekiant taikaus susitarimo prieš iškeliant teisminę bylą, teisinę pagalbą iškeliant bylą teisme arba kitoje institucijoje ir atstovavimą teisme, atleidimą nuo bylinėjimosi išlaidų ir mokesčių asmenims, turintiems įgaliojimus atlikti procesinius veiksmus, arba pagalbą atlyginant tokias išlaidas ar sumokant mokesčius. Valstybėse narėse, kuriose pralaimėjusioji šalis turi pareigą atlyginti išlaidas priešingai šaliai, jeigu bylą pralaimi teisinę pagalbą gavęs asmuo, atlyginti reikia priešingos šalies patirtas išlaidas, jeigu tokios išlaidos būtų buvusios padengtos, jeigu teisinės pagalbos gavėjas būtų gyvenęs teismo, į kurį buvo kreiptasi, valstybėje narėje, vertimo žodžiu išlaidas, teismo arba kompetentingos institucijos reikalaujamų ir teisinę pagalbą gavusio asmens pateiktų dokumentų, reikalingų bylai išspręsti, vertimo išlaidas, kelionės išlaidas, kurias turi padengti teisinę pagalbą gavęs asmuo, kai atitinkamų asmenų fizinis dalyvavimas nagrinėjant teisinę pagalbą gavusio asmens bylą yra būtinas pagal įstatymą arba to reikalauja atitinkamos valstybės narės teismas ir teismas nusprendžia, kad atitinkami asmenys negali būti tinkamai išklaunami teisme kokiomis nors kitomis priemonėmis.

19 Kokiomis priemonėmis šioje valstybėje narėje užtikrinama, kad būtų vykdoma išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodyta veikla?

Centrinė institucija *inter alia* palaiko nuolatinius ryšius su kompetentingomis institucijomis, kad: a) padėtų nustatyti išlaikymo skolininko ar kreditoriaus tapatybę; b) gautų reikalingą informaciją apie išlaikymo skolininko arba kreditoriaus pajamas ir prirėkus – apie kitas finansines aplinkybes, įskaitant turto buvimo vietą, ir c) skatintų savanoriškai mokėti išlaikymą.

Paskutinis naujinimas: 14/09/2016

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Ieškiniai dėl išlaikymo - Ispanija

1 Ką praktikoje reiškia sąvokos „išlaikymas“ ir „išlaikymo pareiga“? Kokie asmenys turi mokėti išlaikymo išmoką kitam asmeniui?

Išlaikymu laikomas visas būtinas maistas, gyvenamosios patalpos, drabužiai ir medicininė priežiūra.

Išlaikymas taip pat apima išlaikymo kreditoriaus švietimą ir mokymą, kol jis yra nepilnametis ir net kai sulaukia pilnametystės, jei dėl nuo jo nepriklausančių priežasčių jis vis dar mokosi. Jeigu santuoka nutraukiama, gyvenimo skyrium patvirtinimo arba santuokos nutraukimo proceso metu galima reikalauti priteisti išlaikymą namuose gyvenantiems vaikams, kurie nėra finansiškai nepriklausomi.

Nėštumo ir gimdymo išlaidos įskaičiuojamos į išlaikymą, išskyrus atvejus, kai jos sumokamos kitokiu būdu.

Abipusę pareigą mokėti vienas kitam visapusišką išlaikymą turi:

- 1) sutuoktiniai;
- 2) aukštutinės ir žemutinės giminystės linijos giminaičiai.

Broliai ir seserys turėtų gauti tik būtiną gyvenimo paramą, kai ji reikalinga dėl bet kurios nuo išlaikymo kreditoriaus nepriklausančios priežasties, įskaitant, prirėkus, jų švietimui reikalingą paramą.

2 Iki kokio amžiaus vaikas gali gauti išlaikymą? Ar skiriasi nuostatos dėl nepilnamečių ir suaugusiųjų išlaikymo?

Vaikams, kol jie sulaukia pilnametystės; Ispanijoje asmenys pilnamečiai tampa sulaukę 18 metų, išskyrus atvejus, kai nepilnametis turi pakankamai nuosavų pajamų. Sulaukus pilnametystės, išlaikymo prievolė vaikams galioja, kol jie yra finansiškai priklausomi, nebaigę mokyti švietimo įstaigoje arba ne dėl savo kaltės nedirba. Jeigu tai yra nepilnametis, taip pat būtina atsižvelgti į Civilinio kodekso straipsnius, kuriais reglamentuojamos abiem sutuoktiniams kylančios pasekmės pripažinus santuoką negaliojančia, teismui nustatčius gyvenimą skyrium ar nutraukus santuoką (90 ir kiti straipsniai).

Kol vaikai nėra sulaukę pilnametystės, išlaikymo išmoka yra prioritetas ir neišvengiama pareiga.

3 Ar tam, kad asmeniui būtų skirtas išlaikymas, jis turi kreiptis į kompetentingą valdžios instituciją ar teismą? Kokius svarbiausius dalykus reikėtų žinoti apie šią procedūrą?

Prašymai turėtų būti teikiami bendrosios kompetencijos teismams, jurisdikciją turintiems pirmosios instancijos teismams (*Juzgados de Primera Instancia*).

Kokios yra pagrindinės procedūros dalys?

Prašymai nagrinėjami rengiant žodinį procesą (*juicio verbal*). Jeigu išlaikymo reikalaujama kaip papildomos priemonės gyvenimo skyrium patvirtinimo ar santuokos nutraukimo byloje arba kaip su tėvo (motinos) ir vaiko santykiais susijusios priemonės skiriamos porai, toks prašymas nagrinėjamas kartu su minėta byla rengiant žodinį bylos nagrinėjimą, kuriam būdingi tam tikri ypatumai.

4 Ar prašymą galima pateikti giminaičio (jei taip, koks glaudus turi būti giminystės ryšys) arba vaiko vardu?

Ieškinį turi asmeniškai pareikšti suinteresuotoji šalis, išskyrus atvejus, kai ji nėra sulaukusi pilnametystės; tokiu atveju prašymą turi pateikti nepilnamečio teisinis atstovas, prokuroras (*el Fiscal*) arba vaiko apsaugos tarnyba. Vis dėlto ieškinyje gali būti pareiškiamas per atstovą, jeigu tam atstovui įgaliojimai buvo suteikti notaro, teismo pareigūno arba bet kurios Ispanijos užsienio diplomatinės misijos konsulo akivaizdoje.

5 Jei asmuo ketina pareikšti ieškinį, kaip jam sužinoti, kuris teismas yra kompetentingas?

Paprastai jurisdikcija priklauso išlaikymo skolininko gyvenamosios vietos teismams. Jeigu yra daugiau nei vienas bendraskolis (motina ir tėvas), jurisdikcija priklauso abiejų arba kurio nors iš jų gyvenamosios vietos teismui. Jeigu skolininkas negyvena Ispanijoje, jurisdikciją turi paskutinės jo gyvenamosios vietos Ispanijoje teismai. Visomis kitomis aplinkybėmis jurisdikciją turi išlaikymo kreditoriaus gyvenamosios vietos teismai.

6 Ar ieškovas, pareiškdamas ieškinį teisme, turi veikti per tarpininką (pvz., advokatą, centrinę ar vietos instituciją ir pan.)? Jeigu ne, kokios yra procedūros?

Ieškovas turi ginti advokatas (*Abogado*) ir jiems turi atstovauti teisinis atstovas arba prokuroras (*Procurador*).

7 Ar už ieškinio pareiškimą teisme mokami mokesčiai? Jei taip, kokio maždaug dydžio? Jeigu ieškovo finansiniai ištekliai nepakankami, ar jis gali gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Ispanijoje nėra jokių mokesčių, susijusių su ieškiniu, kuriais siekiama tik priteisti išlaikymo išmokas, išskyrus advokatams, teisiniams atstovams ir ekspertams mokamus mokesčius, jeigu naudojamasi jų paslaugomis.

Advokatams ir teisiniams atstovams mokėtinų mokesčių dydis nustatomas pagal ieškinio sumą. Siekiant atlyginti teismo išlaidas tais atvejais, kai ieškovas arba asmuo, iš kurio reikalaujama išlaikymo, neturi lėšų, galima pasinaudoti finansine pagalba, be to, jis gali gauti nemokamą teisinę pagalbą pagal 1996 m. sausio 10 d. Nemokamos teisinės pagalbos įstatymo Nr. 1/1996 3 straipsnyje nustatytus įkainius. Pagalba yra advokato arba teisinio atstovo, kurį teismas paskyrė dalyvauti nagrinėjant ieškinį teisme, teikiamos paslaugos ir valstybės atlyginamos bet kokios teismo išlaidos, pvz., ekspertų atlyginimas arba sprendimų paskelbimo išlaidos.

8 Kokių rūšių išlaikymą teismas dažniausiai priteisia? Kaip apskaičiuojama išlaikymo suma? Ar pasikeitus materialinei ar šeiminei padėčiai teismo sprendimas gali būti peržiūrėtas? Jei taip, kokia tvarka tai daroma (pvz., pagal automatinio indeksavimo sistemą)?

Dažniausiai nustatoma pareiga mokėti reguliarias išmokas, kurios pagal įstatymą turi būti mokamos iš anksto kiekvieną mėnesį. Susitarimai dėl vienkartinės išmokos sumokėjimo sudaromi itin retai; jie sudaromi tik tais atvejais, kai reikia apmokėti išlaikymo išmokų įsiskolinimus, o skolininkas yra fizinis asmuo, neturintis ilgalaikio turto, ir tai yra geriausias būdas būsimums išmokoms užtikrinti, arba šalių susitarimu. Apskaičiuodamas faktinį mokėtinų išmokų dydį, teismas vadovaujasi abstrakčia teisine taisykle, pagrįsta trimis proporcingumo aspektais: išlaikymo kreditoriaus poreikiais, išlaikymo skolininko finansiniais

ištekliais ir kitų asmenų, kurie taip pat turi pareigą prie išlaikymo prisidėti tiek pat, kiek ir pagrindinis išlaikymo skolininkas (bendraskolių), finansiniais ištekliais. Teismo sprendime, kuriuo nustatomas išlaikymo dydis, turi būti nurodytas išmokų tikslinimo ateityje pagrindas. Šis tikslinimas atliekamas automatiškai, praėjus tam tikram laikotarpiui, o patikslintą išmoką turi mokėti išlaikymo prievolę turintis asmuo. Išlaikymo skolininkui nepatikslinus išlaikymo išmokų dydžio, tai padaro teismas išlaikymo kreditoriaus prašymu. Išlaikymo išmokų dydis gali būti tikslinamas (vėlgi suinteresuotosios šalies prašymu), jeigu iš esmės pasikeičia faktai, kuriais remiantis buvo nustatytas pradinis išlaikymo išmokos dydis: išmokos turi būti didinamos pagerėjus išlaikymo skolininko finansinei padėčiai arba suprastėjus išlaikymo kreditoriaus finansinei padėčiai, dėl kurios jam reikalinga didesnė išmoka (pvz., paūmėjus ligai); išlaikymo išmokų dydis turi būti mažinamas suprastėjus išlaikymo skolininko padėčiai arba išlaikymo kreditoriui gaunant daugiau lėšų. Galiausiai išlaikymas negali būti toliau mokamas, jeigu nustojo galioti pagrindai, kuriais remiantis jis buvo priteistas.

Teismų sistemos generalinė taryba (*Consejo General del Poder Judicial*, CGPJ) parengė išlaikymo išmokų apskaičiavimo lenteles. Tai yra vaikų poreikiais pagrįstos rekomendacijos, kuriose atsižvelgiama į tėvų pajamas ir vaikų skaičių šeimoje. Būsto ir mokyklos lankymo išlaidos nėra įskaičiuotos, todėl galutinė išmoka turi būti tikslinama kiekvienu atveju atsižvelgiant į šias išlaidas. Žr. http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Poder_Judicial.

9 Kaip ir kam mokamas išlaikymas?

Paprastai išlaikymo išmoka mokama pinigais. Tačiau galioja dvi išimtys: skolininkas gali nuspręsti įvykdyti savo prievolę teikdamas išlaikymo kreditoriui maistą ir pastogę savo namuose; galimybė teikti tokį išlaikymą teismų praktikoje yra griežtai ribojama, nes nėra garantijos, kad bus palaikomi geri santykiai; išmokų mokėjimas perduodant prekes ar teises taikomas išimtiniais atvejais ir yra tinkamas tik siekiant apmokėti įsiskolinimus, kai kyla didelė rizika, kad prekės prapuls arba kai išlaikymo skolininkas neturi jokio turto. Išlaikymas mokamas tiesiogiai kreditoriui. Dažniausiai išmokos mokamos atliekant banko pavedimą. Jeigu išlaikymo kreditorius yra nepilnametis arba neveiksnius, išmokos sumokamos jo teisiniam atstovui.

Bylose, susijusiose su santuokos nutraukimu arba tėvo (motinos) ir vaiko santykiais, teismai leidžia išlaikymo išmokas mokėti tiesiogiai sumokant kreditoriui tam tikras išlaidas, susijusias su nepilnamečiu vaiku (pvz., mokyklos lankymo, sveikatos draudimo ir kt. išlaidas).

10 Jei atitinkamas asmuo (skolininkas) nemoka geranoriškai, kokiomis priemonėmis galima priversti jį mokėti?

Tokiu atveju išlaikymo kreditorius gali pateikti prašymą dėl teisinio sprendimo, kuriuo paskelbta apie galiojančią teisę gauti išlaikymą, vykdymo. Ispanijoje taikomos šios vykdymo priemonės: darbo užmokesčio areštas (išskyrus minimalią pragyvenimui skirtą sumą, kurią nustato teismas); mokesčių grąžinimo sustabdymas; banko sąskaitų areštas; socialinės apsaugos išmokų mokėjimo sustabdymas; prekių areštas ir jų pardavimas aukcione; tam tikrais atvejais išlaikymo išmokų nemokėjimas gali būti pripažįstamas nusikalstama veika, už kurią nusikaltėliui gali būti skiriama laisvės atėmimo bausmė.

11 Trumpai aprašykite priverstinio išieškojimo apribojimus, visų pirma skolininkų apsaugos nuostatas ir jūsų šalies vykdymo užtikrinimo sistemoje taikomus kitus apribojimus ar senaties terminus.

Kitais nei kitų skolų atveju, susidarius išlaikymo išmokų skoloms, skolininko sąskaitų arba prekių areštui netaikomos jokios kiekybinės ribos. Priverstinio vykdymo bylos dėl vėliau atsiradusių prievolių negali būti pradėtos praėjus penkeriems metams.

12 Ar yra organizacija ar valdžios institucija, galinti padėti išieškoti išlaikymą?

Bylose, kuriose nagrinėjami išlaikymo išmokų nepilnamečiams arba neveiksniems asmenims priteisimo klausimai, gali atstovauti prokuratūra.

13 Ar organizacijos (valstybės ar privačios) gali anksčiau sumokėti visą ar dalį išlaikymo už skolininką?

Išlaikymo išmokų garantijų fondas, įsteigtas 2006 m. gruodžio 28 d. įstatymu Nr. 42/2006 ir reglamentuojamas 2007 m. gruodžio 7 d. Karališkuoju dekretu Nr. 1618/2007, yra juridinio asmens teisių neturintis fondas, kurio paskirtis – garantuoti, kad nepilnamečiai vaikai gautų nesumokėtas priteistas išlaikymo išmokas, kurios turi būti mokamos pagal teismo patvirtintą susitarimą arba teismo sprendimą gyvenimo skyrium nustatymo, santuokos nutraukimo, santuokos pripažinimo negaliojančia, tėvystės nustatymo arba išlaikymo bylose, šiuo tikslu sumokant sumą, kuri bus laikoma išankstiniu mokėjimu. Norint gauti išankstinį mokėjimą iš šio fondo, labai svarbu, kad sprendimą, kuriuo pripažįstamas išlaikymas, būtų priėmęs Ispanijos teismas.

14 Jeigu ieškovas yra šioje valstybėje narėje, o skolininko gyvenamoji vieta – kitoje šalyje:

14.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Taip, pagal Europos Sąjungos taisykles ir Ispanijos ratifikuotas tarptautines konvencijas dėl išlaikymo mokėjimo išlaikymo kreditorius gali kreiptis į Teisingumo ministerijoje veikiančią Ispanijos centrinę instituciją, kad ši suteiktų pagalbą.

14.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti?

Bet kokiomis bendravimo priemonėmis kreipiamasi į Teisingumo ministerijos Tarptautinio teismo bendradarbiavimo departamentą (*Subdirección General de Cooperación Jurídica Internacional*) adresu: Calle San Bernardo No 62, 28071 Madrid. Tel. + 00 34 91 3902228 / 2295 / 4437, faks. + 00 34 91 3904457.

15 Jeigu skolininkas yra šioje valstybėje narėje, o ieškovas – kitoje:

15.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Kitoje valstybėje narėje gyvenantis kreditorius gali susisiekti su tos valstybės centrine institucija ir pateikti jai įrodymus, patvirtinančius, kad jam suteikta teisė gauti išlaikymo išmokas, ir prašyti centrinės institucijos susisiekti su Ispanijos centrine institucija, kad ši pradėtų vykdymo bylą Ispanijoje. Ši procedūra vykdoma laikantis Europos Sąjungos taisyklių ir Ispanijos ratifikuotų tarptautinių konvencijų dėl išlaikymo mokėjimo.

15.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti ir kokią paramą galima gauti?

Pagal sąlygas, kurias nustatė atitinkamos valstybės institucijos.

16 Ar šioje valstybėje narėje taikomas 2007 m. Hagos protokolas?

Taip, Europos Sąjunga (taigi ir Ispanija) protokolą ratifikavo 2010 m. balandžio 8 d.

17 Jei 2007 m. Hagos protokolas šioje valstybėje narėje netaikomas, kaip, vadovaujantis joje taikomomis tarptautinės privatinės teisės nuostatomis, nustatoma ieškiniui dėl išlaikymo taikytina teisė? Kokios tai tarptautinės privatinės teisės nuostatos?

18 Kaip, vadovaujantis išlaikymo reglamento V skyriaus struktūra, reglamentuojama teisė kreiptis į teismą dėl tarpvalstybinės bylos ES mastu?

Pagal 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje ginčo, kuriam taikomas tas reglamentas, šalis turi turėti galimybę atitinkamame skyriuje išdėstytomis sąlygomis veiksmingai naudotis teise kreiptis į teismą kitoje valstybėje narėje, įskaitant vykdymo, apskundimo ir peržiūros procedūras. Be to, prašomoji valstybė narė turi teikti nemokamą teisinę pagalbą, susijusią su visais kreditoriaus pagal 56 straipsnį pateiktais prašymais dėl jaunesnio nei 21 metų asmens išlaikymo prievolių, atsirandančių dėl tėvų ir vaikų santykių.

19 Kokiomis priemonėmis šioje valstybėje narėje užtikrinama, kad būtų vykdoma išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodyta veikla?

Į 1996 m. sausio 10 d. Nemokamos teisinės pagalbos įstatymą Nr. 1/1996 Ispanija įtraukė VIII skyrių, pavadinimu „Nemokama teisinė pagalba sprendžiant tarpvalstybinius ginčus Europos Sąjungoje“, kuriame reglamentuojama ši fizinių asmenų teisė, nepaisant to, ar jie yra Europos Sąjungos piliečiai, ar trečiųjų šalių piliečiai, teisėtai gyvenantys vienoje iš valstybių narių

Paskutinis naujinimas: 30/05/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

ieškiniai dėl išlaikymo - Prancūzija

1 Ką praktikoje reiškia sąvokos „išlaikymas“ ir „išlaikymo pareiga“? Kokie asmenys turi mokėti išlaikymo išmoką kitam asmeniui?

Prancūzijos teisėje išlaikymo prievolė reiškia teisės aktais nustatytą įpareigojimą tiems, kurie turi atitinkamų lėšų, patenkinti kito asmens, su kuriuo jie yra susiję šeimos santykiais arba santuoka, poreikius. Taigi, išlaikymą gali gauti įvairūs žmonės, t. y., be kita ko: sutuoktinis iš kito sutuoktinio (Civilinio kodekso (pranc. *code civil*) 212 ir 214 straipsniai), vaikai iš savo tėvų (Civilinio kodekso 203, 371-2 ir 373-2-2 straipsniai), tėvai, motinos ir kiti aukštesnės linijos giminaičiai iš savo vaikų (Civilinio kodekso 205 straipsnis), uošviai ir uošvės iš savo žentų ir marčių (Civilinio kodekso 206 straipsnis), skurstantis pergyvenęs sutuoktinis (Civilinio kodekso 767 straipsnis).

2 Iki kokio amžiaus vaikas gali gauti išlaikymą? Ar skiriasi nuostatos dėl nepilnamečių ir suaugusiųjų išlaikymo?

Kalbant apie išlaikymą vaikams, amžiaus ribos nėra, tėvų pareiga išlaikyti vaikus ir suteikti jiems išsilavinimą automatiškai nenutrūksta vaikui teisiškai tapus suaugusiuoju (Civilinio kodekso 371-2 straipsnis). Turi būti skiriami du laikotarpiai: kol vaikas yra nepilnametis arba, jeigu jis yra suaugusysis, kol jis tampa finansiškai nepriklausomas, tėvai turi pareigą išlaikyti savo vaiką ir suteikti jam išsilavinimą, kad jam būtų sudarytos reikiamos sąlygos vystytis ir mokytis; kai prievolė teikti išlaikymą ir suteikti išsilavinimą pasibaigia, taikomos bendros taisyklės dėl išlaikymo prievolių, kuriomis reikalaujama, kad ieškovas pateiktų savo poreikių įrodymus (Civilinio kodekso 205 ir 207 straipsniai).

Įmoką galima mokėti visą arba dalimis tiesiogiai vaikui, jeigu jis jau yra tapęs suaugusiuoju.

3 Ar tam, kad asmeniui būtų skirtas išlaikymas, jis turi kreiptis į kompetentingą valdžios instituciją ar teismą? Kokius svarbiausius dalykus reikėtų žinoti apie šią procedūrą?

Jeigu išlaikymas nemokamas savanoriškai, išlaikymo kreditorius, jo atstovas arba jį prižiūrintis asmuo turi pateikti ieškinį, kuriuo būtų nustatyta mokėtina suma ir skolininkui būtų nurodyta sumokėti tą sumą.

Išlaikymo reikalavimas gali būti pagrindinis ieškinio dalykas arba jo dalis, pavyzdžiui, vykstant santuokos nutraukimo procesui arba procesui, kuriame nustatoma, kaip bus naudojama tėvų valdžia.

Kalbant apie išlaikymo reikalavimus tarp suaugusiųjų, išlaikymo reikalaujantis asmuo turi įrodyti, kad jis skursta ir negali patenkinti savo poreikių. Tačiau jeigu pats kreditorius šurkščiai pažeidė savo įsipareigojimus skolininkui, teisėjas gali atleisti skolininką nuo pareigos sumokėti visą išlaikymo skolą arba jos dalį (Civilinio kodekso 207 straipsnis).

4 Ar prašymą galima pateikti giminaičio (jei taip, koks glaudus turi būti giminystės ryšys) arba vaiko vardu?

Pagal Prancūzijos teisę nepilnamečiai nelaikomi išlaikymo kreditoriais: jais laikomas tik vienas iš tėvų arba vaiku besirūpinanti trečioji šalis, kurie turi tuos įgaliojimus ir gali pateikti ieškinį kitam iš tėvų arba tėvams, kad būtų nustatytas įnašas vaikui išlaikyti ir išsilavinimui suteikti.

Ieškinį išlaikymo kreditoriaus vardu gali pateikti socialinės priežiūros tarnybos, jeigu jos nėra kompetentingos tai daryti pagal Civilinio kodekso 205 straipsnį (Socialinių veiksnių ir šeimų kodekso (pranc. *code de l'action sociale et des familles*) L132-7 straipsnis).

Ligoninės ir viešosios sveikatos priežiūros įstaigos ar priežiūros įstaigos turi atgręžtinio reikalavimo teisę prieš asmenis, privalančius mokėti išlaikymą hospitalizuotam asmeniui (Visuomenės sveikatos kodekso (pranc. *code de la santé publique*) L6145-11 straipsnis).

Asmeniui, kuriam nustatyta globa, turi atstovauti globėjas (Civilinio kodekso 475 straipsnis).

5 Jei asmuo ketina pareikšti ieškinį, kaip jam sužinoti, kuris teismas yra kompetentingas?

Ieškinytis turi būti teikiamas šeimos reikalų teisėjui (pranc. *juge aux affaires familiales*) apygardos teisme (pranc. *tribunal de grande instance*) (Teismų veiklos organizavimo kodekso (pranc. *code de l'organisation judiciaire*) L. 213-3 straipsnis).

Taikant 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje nuostatas, Civilinio proceso kodekso (pranc. *code de procédure civile*) 1070 straipsnyje teigiama, kad jurisdikciją nagrinėti bylą turi šis šeimos reikalų teisėjas:

teritorijos, kurioje yra šeimos gyvenamoji vieta, teisėjas;

jeigu tėvai gyvena atskirai – vieno iš tėvų, su kuriuo nepilnametis vaikas įprastai gyvena bendros tėvų valdžios atveju, gyvenamosios vietos teisėjas, arba vieno iš tėvų, kuriam vienam priklauso tėvų valdžia, gyvenamosios vietos teisėjas; kitais atvejais – proceso nepradėjusio asmens gyvenamosios vietos teisėjas.

Bendro reikalavimo atveju pagal šalių pasirinkimą jurisdikciją turi vienos iš šalių gyvenamosios vietos teisėjas.

Tačiau jeigu ginčas susijęs tik su sutuoktinių tarpusavio išlaikymu, įnašu vaikui išlaikyti ir išsilavinimui suteikti, įnašu santuokos išlaidoms arba kompensacinei išmokai sumokėti, jurisdikciją gali turėti sutuoktinio-kreditoriaus arba vieno iš tėvų, kuris yra vaikų, net jeigu jie yra suaugusieji, pagrindinis globėjas, gyvenamosios vietos teisėjas.

6 Ar ieškovas, pareikšdamas ieškinį teisme, turi veikti per tarpininką (pvz., advokatą, centrinę ar vietos instituciją ir pan.)? Jeigu ne, kokios yra procedūros?

Procesas yra žodinis ir jame nereikalingas atstovavimas: ieškovai gali atvykti į teismą asmeniškai ir pateikti reikiamus įrodymus.

Procesas gali būti pradėtas teismo šaukimu (kurį įteikia teismo antstolis) arba tiesiog teismui adresuojamu prašymu.

Kai išlaikymo reikalaujama teisme vykstant santuokos nutraukimo procesui, ieškovui turi atstovauti advokatas, turintis teisę atstovauti teisme (pranc. *avocat*).

7 Ar už ieškinio pareiškimą teisme mokami mokesčiai? Jei taip, kokio maždaug dydžio? Jeigu ieškovo finansiniai ištekliai nepakankami, ar jis gali gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Pirmosios instancijos teisme su teisiniu nagrinėjimu susijusių išlaidų nėra. Apeliacinės instancijos teisme mokama 225 EUR rinkliava.

Ieškovai tam tikromis finansinėmis aplinkybėmis gali gauti teisinę pagalbą.

8 Kokių rūšių išlaikymą teismas dažniausiai priteisia? Kaip apskaičiuojama išlaikymo suma? Ar pasikeitus materialinei ar šeiminei padėčiai teismo sprendimas gali būti peržiūrėtas? Jei taip, kokia tvarka tai daroma (pvz., pagal automatinio indeksavimo sistemą)?

Įnašas vaikui išlaikyti ir išsilavinimui suteikti gali būti mokamas šiomis formomis:

kaip mėnesinis mokėjimas vienam iš tėvų-kreditoriui (dažniausia forma);

kaip tiesioginis vaiko vardu patiriamų išlaidų apmokėjimas;

kaip teisė naudotis skolininkui priklausančiu nekilnojamoju turtu ir jame gyventi arba daiktų, kuriems nustatytas uzufрукtas, atsisakymas, arba pajamas duodančių daiktų skyrimas kreditoriui.

Įnašas apskaičiuojamas pagal kiekvieno iš tėvų turimas lėšas ir vaiko poreikius. 2010 m. Teisingumo ministerija (pranc. *Ministère de la justice*) parengė orientacinę lentelę, kurioje atsižvelgiama į skolininko ir kreditoriaus pajamas, jų prižiūrimų vaikų skaičių, lankymo teisių apimtį ir būstą. Teisėjas įnašą sistemingai indeksuoja (pagal bendrąjį miestų namų ūkių vartojimo kainų indeksą).

Kitos išlaikymo išmokos:

nustatydamas **sutuoktinio įnašą** į **santuokos išlaidas**, teisėjas turi atsižvelgti į visas išlaidas, kurias patyrė atitinkamas asmuo, t. y. į naudingas arba reikalingas išlaidas. Įnašas daromas kaip finansinis mokėjimas, atsakomybės už paskolą prisiėmimas arba netgi apsigyvenimas sutuoktinių būste. Kai **išlaikymo išmoka sutuoktiniui skiriama remiantis išlaikymo pareiga**, gali būti nuspręsta, kad bus atliekami visi mėnesiniai paskolos mokėjimai arba jų dalis; tačiau teismai pirmenybę teikia mėnesinės sumos mokėjimui. Ši išmoka nustatoma remiantis **pragyvenimo lygiu, į kurį sutuoktinis-ieškovas gali pateikti reikalavimą atsižvelgdamas į savo sutuoktinio galimybes**.

Išlaikymo išmokos aukštesnės linijos giminaičiams ir uošviams skiriamos tik **proporcingai ieškovo poreikiams ir skolininko turtoinei padėčiai**. Teisėjas, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes, gali netgi automatiškai numatyti tokio išlaikymo svyravimus, leidžiamus galiojančiais teisės aktais (Civilinio kodekso 208 straipsnis).

Kalbant apie išlaikymą, išlaikymo išmoką visada įmanoma persvarstyti, jeigu ieškovas pateikia įrodymų apie naują aplinkybę, turintį poveikį kreditoriui ir (arba) skolininko lėšoms ir (arba) vaiko / kreditoriaus poreikiams.

9 Kaip ir kam mokamas išlaikymas?

Civiliniame kodekse nėra teikiama pirmenybė kuriam nors mokėjimo būdai. Mokėjimo būdai gali būti nustatomi šalių susitarimu. Nesant tokio susitarimo, mokėjimo būdus teisėjas nustato sprendime.

Išlaikymo išmoka mokama tiesiogiai kreditoriui arba socialinės priežiūros tarnybai, ligoninei arba viešosioms priežiūros įstaigoms ar sveikatos priežiūros įstaigoms, pateikusioms ieškinį kreditoriaus vardu.

Pažymėtina, kad jeigu įnašas mokamas vaikui išlaikyti, išlaikymo išmoką galima visą arba iš dalies pakeisti tam tikros pinigų sumos sumokėjimu akredituotai įstaigai, atsakingai už tai, kad vaikui būtų teikiamos indeksuojamos pajamos (Civilinio kodekso 373-2-3 straipsnis). Teisėjas taip pat gali nuspręsti, kad išlaikymo išmoka būtų tiesiogiai mokama suaugusiajam vaikui.

10 Jei atitinkamas asmuo (skolininkas) nemoka geranoriškai, kokiomis priemonėmis galima priversti jį mokėti?

Jeigu kreditorius turi vykdomąjį dokumentą, jis gali tiesiogiai nurodyti teismo antstoliui įvykdyti išieškojimą iš skolininko turto (išskyrus nekilnojamojo turto ar darbo užmokesčio areštą, kuriems reikia išankstinio teismo sprendimo). Antstoliai turi plačius tyrimo įgaliojimus kreiptis į institucijas, kad galėtų rasti reikiamą informaciją skolininko ar jo turto buvimo vietai nustatyti.

Pagrindinės vykdymo procedūros, kuriomis išlaikymo kreditorius gali naudotis, yra šios:

tiesioginio mokėjimo procedūra (Civilinio vykdymo proceso kodekso (pranc. *code des procédures civiles d'exécution*) L 213-1, R 213-1 ir tolesni straipsniai); ji suteikia galimybę išieškoti išmokų mokėjimo delspinigius už paskutinius šešis mėnesius ir einamąją išmoką. Teismo antstolis praneša trečiajai šaliai (darbdaviui, bankui ar bet kuriai trečiajai šaliai, kuri yra išlaikymo skolininko skolininkė) apie jos prievolę sumokėti išmoką tiesiogiai antstoliui;

pajamų areštas (Darbo kodekso (pranc. *code du travail*) L 3252-1, R 3252-1 ir tolesni straipsniai): leidimą areštui turi duoti apylinkės teismo teisėjas (pranc. *juge d'instance*);

reikalavimų areštas (Civilinio vykdymo proceso kodekso L 211-1, L 162-1, R 211-1, R 162-1 ir tolesni straipsniai) sudaro sąlygas areštuoti skolininkui mokėtinas skolas (dažniausiai areštuojama banko sąskaita);

areštas pardavimui (Civilinio vykdymo proceso kodekso L 221-1, R 221-1 ir tolesni straipsniai): materialių daiktų (televizoriaus, automobilio ir kt.) areštas;

nekilnojamojo turto areštas (Civilinio vykdymo proceso kodekso L 311-1, R 311-1 ir tolesni straipsniai): **jis susijęs su skolininko nuosavybės teise turimu nekilnojamoju turto. Leidimą parduoti nekilnojamąjį turtą turi duoti vykdytysis teisėjas** (pranc. *juge de l'exécution*).

Teismo antstolio išlaidas padengia tik išlaikymo skolininkas.

Baudžiamojo proceso tvarka skolininkas gali būti nuteistas už **šeimos palikimą likimo valiai. Už šią nusikalstamą veiką baudžiama dvejų metų** laisvės atėmimu ir 15 000 EUR bauda (Baudžiamojo kodekso (pranc. *code penal*) 227-3 straipsnis).

11 Trumpai aprašykite priverstinio išieškojimo apribojimus, visų pirma skolininkų apsaugos nuostatas ir jūsų šalies vykdymo užtikrinimo sistemoje taikomus kitus apribojimus ar senaties terminus.

Išlaikymo senaties terminas yra 5 metai nuo kiekvieno neatlikto mokėjimo termino (Civilinio kodekso 2224 straipsnis).

Tiesioginio mokėjimo procedūra negali būti taikoma ilgesnio nei 6 mėnesių laikotarpio delspinigiams. Minėtąja nuostata nepanaikinama galimybė naudotis kitais vykdymo metodais ankstesnių laikotarpių delspinigiams išieškoti.

Vykdymo procedūros turi būti taikomos tik tiek, kiek yra reikalinga nesumokėti skolai išieškoti, šiomis priemonėmis neturi būti piktnaudžiaujama.

Tam tikras turtas yra paskelbtas neareštuojamu pagal įstatymą: išlaikymo išmokos, kilnojamas turtas, reikalingas skolininko gyvenimui ir darbiui, neįgaliesiems būtini daiktai, tam tikros išmokos ir išmokos šeimai. Banko sąskaitoje gali būti areštuojamos tik sumos, viršijančios vieno asmens minimalias pajamas (aktyviosios solidarumo pajamos (pranc. *le revenu de solidarité active*)). Jeigu areštuojamas darbo užmokestis, areštuotina suma nustatoma atsižvelgiant į darbo užmokestį ir į skolininko išlaikomus asmenis.

12 Ar yra organizacija ar valdžios institucija, galinti padėti išieškoti išlaikymą?

Tam tikromis sąlygomis išlaikymo kreditoriaus teises gali perimti už išmokų šeimai mokėjimą atsakingos organizacijos. Šiuo atveju jos gali pradėti procesą kreditoriaus vardu. Be to, jeigu privataus vykdymo procedūros yra neveiksmingos, galima kreiptis į prokurorą (pranc. *procureur de la République*), kad jis pradėtų valstybinio išieškojimo procedūras, kurias atlieka valstybinis apskaitininkas (pranc. *comptable public*).

13 Ar organizacijos (valstybės ar privačios) gali anksčiau sumokėti visą ar dalį išlaikymo už skolininką?

Už išmokų šeimai mokėjimą atsakingos organizacijos tam tikromis sąlygomis gali išlaikymo kreditoriui kaip mokėtino išlaikymo avansą sumokėti paramos šeimai išmoką.

14 Jeigu ieškovas yra šioje valstybėje narėje, o skolininko gyvenamoji vieta – kitoje šalyje:

14.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Jeigu skolininko gyvenamoji vieta yra kitoje šalyje, o kreditorius yra Prancūzijoje, kreditorius gali susisiekti su Užsienio reikalų ir tarptautinio vystymosi ministerijos (pranc. *Ministère des Affaires Étrangères et du Développement International*) išlaikymo skolų išieškojimo tarnyba (pranc. *Bureau de Recouvrement des Créances Alimentaires* (RCA)). Tarnyba susisieks su valstybės, kurioje skolininkas gyvena, centrine institucija skolai išieškoti. Kreditorius taip pat gali susisiekti su Išmokų šeimai fondu (pranc. *Caisse d'Allocations Familiales* (CAF)), kuris gali suteikti finansinę pagalbą, jeigu skolininkas nesumoka, net jeigu skolininkas yra užsienyje.

14.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti?

Su Prancūzijos centrine institucija galima susisiekti laišku, telefonu arba e. paštu:

Ministère des affaires étrangères et du développement international

Bureau de recouvrement des créances alimentaires

27, rue de la Convention

CS 91533

75732 Paris Cedex 15

Tel.: + 33 (0) 1 43 17 91 99

Faks.: +33 (0)1 43 17 81 97

E. paštas: recouv-creances-alimentaires.fae-saj-pdp@diplomatie.gouv.fr

15 Jeigu skolininkas yra šioje valstybėje narėje, o ieškovas – kitoje:

15.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškoviui pagalbą?

Jeigu skolininkas gyvena Prancūzijoje, o kreditorius yra užsienyje, kreditorius turi susisiekti su valstybės, kurioje gyvena, centrine institucija. Tada reikalavimą reiškianti centrinė institucija susisieks su Prancūzijos centrine institucija (Užsienio reikalų ministerijos Išlaikymo skolų išieškojimo tarnyba), o ši ims reikiamų priemonių skolai išieškoti.

Jeigu kreditorius turi vykdymo sprendimą, jis gali tiesiogiai nurodyti teismo antstoliui išieškoti skolą (nesikreipdamas į centrinę instituciją). Šiuo atveju jis gali nesinaudoti centrinės institucijos pagalba.

Pažymėtina, kad, nesant teismo sprendimo, kuriuo būtų nustatytas išlaikymo išmokos principas, reikalavimą teikiančios valstybės narės centrinė institucija gali nusiųsti prašymą Išlaikymo skolų išieškojimo tarnybos sprendimui gauti, kad Prancūzijos teismo sprendimu būtų nustatytas išlaikymo išmokos principas (Reglamento (ES) Nr. 4/2009 VII priedas).

15.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti ir kokią paramą galima gauti?

Su Prancūzijos centrine institucija galima susisiekti laišku, telefonu arba e. paštu:

Ministère des affaires étrangères et du développement international

Bureau de recouvrement des créances alimentaires

27, rue de la Convention

CS 91533

75732 Paris Cedex 15

Tel.: + 33 (0) 1 43 17 91 99

Faks.: +33 (0)1 43 17 81 97

E. paštas recouv-creances-alimentaires.fae-saj-pdp@diplomatie.gouv.fr

Jeigu kreditorius nusprendžia tiesiogiai susisiekti su teismo antstoliu, kompetentingų specialistų duomenis jis gali rasti rubrikoje „Raskite teismo antstolį“ (pranc. *Trouver un huissier*) arba Nacionalinių antstolių rūmų (pranc. *Chambre nationale des huissiers de justice*) svetainėje.

16 Ar šioje valstybėje narėje taikomas 2007 m. Hagos protokolas?

Taip

17 Jei 2007 m. Hagos protokolas šioje valstybėje narėje netaikomas, kaip, vadovaujantis joje taikomomis tarptautinės privatinės teisės nuostatomis, nustatoma ieškiniui dėl išlaikymo taikytina teisė? Kokios tai tarptautinės privatinės teisės nuostatos?

Netaikytina.

18 Kaip, vadovaujantis Išlaikymo reglamento V skyriaus struktūra, reglamentuojama teisė kreiptis į teismą dėl tarpvalstybinės bylos ES mastu?

Teisinė pagalba gali būti visiška arba dalinė. Ji teikiama:

automatiškai vaikams iki 21 metų amžiaus pagal Reglamento (EB) Nr. 4/2009 46 straipsnį;

kitais atvejais – jeigu ieškovas atitinka sąlygas dėl turimų lėšų, nustatytas teisės aktais (1991 m. liepos 10 d. Įstatymu Nr. 91-647 dėl teisinės pagalbos (pranc. *loi n° 91-647 du 10 juillet 1991 relative à l'aide juridique*) ir 1991 m. gruodžio 19 d. potvarkiu Nr. 91-1266 (pranc. *décret n°91-1266 du 19 décembre 1991*)).

Prancūzijoje teisinė pagalba apima mokesčius advokatui, kuris sprendimu dėl teisinės pagalbos skiriamas dalyvauti teismo procese, ir mokesčius antstoliui, kuris tuo pačiu sprendimu skiriamas dalyvauti skolos išieškojimo procese.

Su išlaikymo prievolėmis susiję reikalavimai skirti teisinę pagalbą nagrinėjami taikant tokį patį procesą kaip ir kitiems tarpvalstybiniams ginčams pagal **2003 m. sausio 27 d. Tarybos direktyvą 2002/8/EB**.

Prancūzų kalba parengtą reikalavimą skirti teisinę pagalbą kreditorius siunčia Teisių gynimo, teisės kreiptis į teismą ir paramos nukentėjusiesiems departamentui (pranc. *Service de l'accès au droit et à la Justice et de l'aide aux victimes (SADJAV)*) šiuo adresu:

Ministère de la Justice

Service de l'accès au droit et à la Justice et de l'aide aux victimes

Bureau de l'aide juridictionnelle

13, Place Vendôme

75042 PARIS cedex 01

Tel.: 01 44 77 71 86

Faks.: 01 44 77 70 50

19 Kokiomis priemonėmis šioje valstybėje narėje užtikrinama, kad būtų vykdoma Išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodyta veikla?

Išlaikymo skolų išieškojimo tarnyba patvirtina užsienio valstybės centrinės institucijos pateikto reikalavimo ir pateiktų įrodymų gavimą. Ji patikrina, ar byloje yra visi reikiami dokumentai, ir patikrina dokumentų, ypač teisinių dokumentų, tikslumą ir galimybę juos panaudoti. Siekama iš anksto numatyti vykdymo problemas, Tarnyba prašo siunčiančiosios institucijos pririnkus pateikti paaiškinimus ir (arba) kitus išrašus ar išrašų vertimus. Tarnyba sudaro sąlygas pradėti procesą, susijusį su reikalavimais, nustatytais 56 straipsnyje, juos nusiųsdama jurisdikciją toje srityje turinčioms teisminėms institucijoms.

Tarnyba padeda nustatyti skolininko buvimo vietą ir sudaro palankesnes sąlygas ieškoti informacijos apie jo lėšas, pateikdama bylą prokurorui ir Viešųjų finansų generalinio direktorato (pranc. *Direction Générale des Finances Publiques*) departamentams, kaip numatyta Reglamento (EB) Nr. 4/2009 61, 62 ir 63 straipsniuose.

Centrinė institucija taip pat padeda sudaryti taikos susitarimus tiesiogiai susisiekdama su skolininku ir per kreditoriaus gyvenamosios vietos valstybės centrinę instituciją nusiųsdama kreditoriui savanoriško mokėjimo pasiūlymus.

Jeigu taikiai išieškoti skolos nepavyksta, o užsienio valstybės sprendimas Prancūzijoje yra vykdytinas, visada įmanoma taikyti teisminę išieškojimo procedūrą. Tarnyba palaiko ryšius su teismo antstoliais, kuriems paveda išieškoti skolą, siekdama užtikrinti, kad vykdymo procedūra vyktų tinkamai.

Tarnyba sistemingai prašo suformuoti banko pavedimą.

Tais atvejais, kai išlaikymui išieškoti reikia nustatyti vaiko kilmę, Tarnyba nurodo kreditoriui kompetentingą instituciją tai procedūrai atlikti.

Paskutinis naujinimas: 05/06/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([lt](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas.

ieškiniai dėl išlaikymo - Italija

1 Ką praktikoje reiškia sąvokos „išlaikymas“ ir „išlaikymo pareiga“? Kokie asmenys turi mokėti išlaikymo išmoką kitam asmeniui?

Italijos teisės sistemoje vartojami įvairūs paramos šeimai pavadinimai, nustatytos įvairios sąlygos ir dydžiai, kuriems įtakos turi išlaikymo prievolė turinčio asmens ir išlaikymo gavėjo santykiai.

Išlaikymo prievolė (*Obbligazione alimentare*) reiškia materialinės paramos teikimą asmeniui, kuris negali savęs išlaikyti. Ją moka įstatyme nurodyti tam tikri asmenys, kurie taip įgyvendina su solidariu šeimos išlaikymu susijusią pareigą.

Šios rūšies išlaikymo taisyklės nustatytos Civilinio kodekso 433 ir kituose straipsniuose. Išlaikymą būtina mokėti, kai:

- prievolę mokėti išlaikymą turintį asmenį ir išlaikymo gavėją sieja specialūs teisiniai santykiai;
- išlaikymo gavėjui, kuris negali uždirbti pragyvenimo lėšų, reikalingas išlaikymas.

Prievolę teikti išlaikymą toliau nurodyta eilės tvarka turi:

sutuoktinis,

vaikai,

tėvai arba, jeigu jų nėra, tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiai,

žentai ir marčios,

uošviai ir uošvės (šešurai ir anytos),

broliai ir seserys.

Artimiausias giminaitis, atsižvelgiant į pirmiau išvardytą giminaičių eilės tvarką, turi prievolę teikti išlaikymą; jeigu yra daugiau nei vienas tokio pat giminytės laipsnio giminaitis, prievolė jiems padalijama atsižvelgiant į jų finansinę padėtį.

Mokėtino išlaikymo dydis yra proporcingas išlaikymo reikalaujančio asmens poreikiams ir išlaikymą mokančio asmens finansinei padėčiai. Tačiau šios rūšies išlaikymas neturėtų viršyti sumos, kurios reikia pagrindiniams esminiams asmenims, kuriam reikalingas išlaikymas, poreikiams, atsižvelgiant į jo socialinę padėtį, patenkinti.

Išlaikymo išmokos (*Assegno di mantenimento*) yra vieno sutuoktinio kitam sutuoktiniui teikiama finansinė parama patvirtinus gyvenimą skyrium arba nutraukus santuoką, taip siekiant užtikrinti, kad kiekvienas išlaikymą gaunantis asmuo galėtų išlaikyti santuokoje turėtą pragyvenimo lygį. Išlaikymo išmokų mokėjimui įtakos neturi tai, ar išlaikymo gavėjui parama reikalinga, ir išlaikymo galima reikalauti, net jeigu išlaikymo gavėjas dirba. Išlaikymo gali būti atsisakoma ir jis gali būti pakeistas vienkartinė išmoka.

Kadangi šios rūšies išlaikymu siekiama užtikrinti, kad sutuoktinis išlaikytų panašų pragyvenimo lygį, kurį jis turėjo iki gyvenimo skyrium, jis paprastai yra didesnis už vaikų išlaikymo išmokas (*assegno alimentare*). Tačiau išlaikymo išmokos nemokamos sutuoktiniui, kuris, kaip manoma, yra kaltas dėl gyvenimo skyrium.

Sąvoka „išlaikymo išmokos“ taip pat reiškia finansinę paramą, kurią skyrium gyvenantys arba santuoką nutraukę tėvai turi mokėti savo vaikams.

Vaikai turi teisę būti tėvų išlaikomi atsižvelgiant į atitinkamas jų lėšas ir gebėjimą dirbti pagal profesiją arba namuose. Patvirtinus gyvenimą skyrium arba nutraukus santuoką teismas nustato, kad turi būti mokamas reguliarus išlaikymas ir, atsižvelgdamas į vaiko poreikius, vaiko pragyvenimo lygį gyvenant kartu su tėvais, su kiekvienu iš tėvų praleistą laiką, abiejų tėvų finansinius išteklius ir finansinę kiekvieno iš tėvų atliktų pareigų namuose ir prižiūrint vaiką vertę, nustato tokio išlaikymo dydį.

2 Iki kokio amžiaus vaikas gali gauti išlaikymą? Ar skiriasi nuostatos dėl nepilnamečių ir suaugusiųjų išlaikymo?

Iki pilnametystės vaikai turi teisę būti tėvų išlaikomi atsižvelgiant į atitinkamas jų lėšas ir gebėjimą dirbti pagal profesiją arba namuose. Patvirtinus gyvenimą skyrium arba nutraukus santuoką, teismas nustato, kad turi būti mokamos reguliarios išlaikymo išmokos (žr. ankstesnį klausimą).

Jeigu vaikas sulaukė pilnametystės, tačiau dar nėra finansiškai nepriklausomas, teisėjas gali įpareigoti vieną iš tėvų arba abu tėvus mokėti reguliarias išlaikymo išmokas vaikui (paprastai tokios išmokos mokamos tiesiogiai vaikui). Jeigu vaikas, kuris sulaukęs pilnametystės tapo finansiškai nepriklausomas, vėliau patiria finansinių sunkumų, tėvai turi prievolę mokėti tik vaiko išlaikymo išmokas (*obbligazione alimentare*).

Jeigu pilnametystės sulaukęs vaikas turi rimtą negalią, taikomos nepilnamečių vaikų išlaikymo taisyklės.

3 Ar tam, kad asmeniui būtų skirtas išlaikymas, jis turi kreiptis į kompetentingą valdžios instituciją ar teismą? Kokius svarbiausius dalykus reikėtų žinoti apie šią procedūrą?

Norėdamas gauti išlaikymą (*alimenti*), asmuo privalo savo gyvenamosios vietos teismui pateikti prašymą (*atto di citazione*) ir prie jo pridėti jiems reikalingo išlaikymo dokumentinius įrodymus.

Pradėjus nagrinėti bylą, teismo galima prašyti, kad iki galutinio sprendimo priėmimo būtų priteistas laikinas išlaikymas.

Prašymą dėl vaikų arba sutuoktinio išlaikymo galima pateikti iškeliant atskirą bylą arba gyvenimo skyrium arba santuokos nutraukimo bylos nagrinėjimo metu. Išlaikymo klausimą teismas taip pat gali išspręsti pirmajame teismo posėdyje.

4 Ar prašymą galima pateikti giminaičio (jei taip, koks glaudus turi būti giminystės ryšys) arba vaiko vardu?

5 Jei asmuo ketina pareikšti ieškinį, kaip jam sužinoti, kuris teismas yra kompetentingas?

Pagal Reglamentą (EB) Nr. 4/2009, nagrinėjant su išlaikymo prievolėmis valstybėse narėse susijusias bylas, jurisdikciją turi:

- a) atsakovo įprastinės gyvenamosios vietos teismas arba
- b) kreditoriaus įprastinės gyvenamosios vietos teismas, arba
- c) teismas, kuris pagal teismo valstybės teisę turi jurisdikciją nagrinėti su asmenų statusu susijusias bylas, jeigu kartu pareiškiamas reikalavimas dėl išlaikymo, išskyrus atvejus, kai ši jurisdikcija grindžiama tik vienos iš šalių pilietybe, arba
- d) teismas, kuris pagal teismo valstybės teisę turi jurisdikciją nagrinėti su tėvų pareigomis susijusias bylas, jei kartu pareiškiamas reikalavimas dėl išlaikymo, išskyrus atvejus, kai ši jurisdikcija grindžiama tik vienos iš šalių pilietybe.

6 Ar ieškovas, pareikšdamas ieškinį teisme, turi veikti per tarpininką (pvz., advokatą, centrinę ar vietos instituciją ir pan.)? Jeigu ne, kokios yra procedūros?

Dokumentas, kuriuo iškeliama išlaikymo byla, turi būti pateikiamas per advokatą, kuris šaliai atstovauja teisme.

Advokato pagalba nereikalinga, jeigu sprendimas dėl išlaikymo yra įtraukiamas į santuoką nutraukiančių sutuoktinių susitarimą. Tokiu atveju susitarimas pateikiamas teismui, kuris jį patikrina ir patvirtina.

7 Ar už ieškinio pareiškimą teisme mokami mokesčiai? Jei taip, kokio maždaug dydžio? Jeigu ieškovo finansiniai ištekliai nepakankami, ar jis gali gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Bylą civiliniuose teismuose iškeliantis asmuo turi sumokėti registracijos mokestį (*contributo unificato di iscrizione a ruolo*). Šio mokesčio dydis priklauso nuo bylos rūšies ir vertės. Už teismo priimamas nutartis taip pat reikia mokėti registracijos mokestį.

Tačiau šių registracijos mokesčių mokėti nereikia bylose, susijusiose su vaikams mokamomis išlaikymo išmokomis.

Šalys privalo atlyginti joms teisme atstovaujančių advokatų išlaidas.

Asmenys, kurie neturi pakankamai išteklių, gali prašyti paskirti advokatą, kad šis jiems teiktų pagalbą nemokamai, o jų išlaidas atlygintų valstybė (teisinė pagalba).

Pareiškėjas teisinę pagalbą gali gauti, jeigu jo metinės apmokestinamosios pajamos neviršija 10 766,33 EUR. Jeigu atitinkamas asmuo gyvena su sutuoktiniu arba kitais šeimos nariais, bendra metinė pajamų suma apskaičiuojama pridendant visų šeimos narių, įskaitant pareiškėją, pajamas. Tokiu atveju maksimalus pajamų dydis, kurio neviršijant galima gauti teisinę pagalbą, padidinamas iki 1 032,91 EUR kiekvienam šeimos nariui, su kuriuo gyvena pareiškėjas.

Teisinės pagalbos prašymai teikiami teismo, kurio jurisdikcijai priklauso byla, vietos advokatų tarybai (*Consiglio dell'Ordine degli Avvocati*). Prašymai turi būti pildomi naudojant formas, kurias galima gauti advokatų tarybos administracijos biure ir advokatų tarybos interneto svetainėje, be to, prie formų būtina pridėti jose nurodytus dokumentus.

Prašyme būtina nurodyti reikalavimo aplinkybes ir teisinį pagrindą ir prie jo pridėti dokumentinius įrodymus. Advokatų taryba teisinės pagalbos neskiria, jeigu teismui pateikti reikalavimai yra akivaizdžiai nepagrįsti.

Jeigu advokatų taryba priima prašymą, atitinkamas asmuo gali paskirti iš įgaliotų teisinės pagalbos advokatų sąrašo pasirinktą advokatą. Kai kurios advokatų tarybos pačios parenka byloje atstovausiantį advokatą.

Teisinės pagalbos prašymą galima pateikti bet kurioje bylos stadijoje ir bet kurios instancijos teisme, ir jis galioja bylą nagrinėjant kitos instancijos teismuose, jeigu tas asmuo ir toliau neturi pakankamai lėšų.

Jeigu teisinės pagalbos prašymas atmetamas, atitinkamas asmuo gali jį pakartotinai pateikti teismui, turinčiam jurisdikciją nagrinėti bylą.

8 Kokių rūšių išlaikymą teismas dažniausiai priteisia? Kaip apskaičiuojama išlaikymo suma? Ar pasikeitus materialinei ar šeiminei padėčiai teismo sprendimas gali būti peržiūrėtas? Jei taip, kokia tvarka tai daroma (pvz., pagal automatinio indeksavimo sistemą)?

Teismo nutartis, kuria nustatomas mokėtinų išlaikymo išmokų dydis ir pareiga jas mokėti, yra vykdomojo pobūdžio, todėl tai yra vykdomo nutartis.

Teismo nutartimi, kuria patvirtinama teisė gauti išlaikymą, išlaikymo prievolę turintis asmuo įpareigojamas mokėti išlaikymo gavėjui išmokas, reikalingas jo pagrindiniams esminiams poreikiams patenkinti (pragyvenimo išlaidos, išlaidos būstui ir drabužiams ir išlaidos būtinosioms prekėms ir paslaugoms, kurių reikia oriam gyvenimui). Priimdamas sprendimą dėl išlaikymo išmokos dydžio, teismas taip pat turi atsižvelgti į išlaikymo prievolę turinčio asmens finansinę padėtį.

Teismo nutartyje, kuria nustatomas atskirai gyvenančiam sutuoktiniui mokėtinų išlaikymo išmokų dydis, taip pat būtina atsižvelgti į sutuoktinių pragyvenimo lygį santuokos metu.

Teismo nutartyje, kuria nustatomas nepilnamečiams vaikams arba pilnamečiams vaikams, kurie nėra finansiškai nepriklausomi, mokėtinų išlaikymo išmokų dydis, būtina atsižvelgti į jų išsilavinimo poreikius.

Išlaikymas automatiškai tikslinamas pagal ISTAT indeksus arba bet kuriuos kitus parametrus, dėl kurių susitarė šalys arba kurie nurodyti teismo nutartyje. Mokėtinų išlaikymo išmokų dydis vėliau gali būti keičiamas, jeigu išlaikymo gavėjas arba išlaikymo prievolę turintis asmuo dėl to kreipiasi į jurisdikciją turintį teismą (paprastai tai būna pradinę nutartį priėmęs teismas).

9 Kaip ir kam mokamas išlaikymas?

Mokėjimo tvarką nustato teismas.

Gyvenimo skyrium atveju teismas gali įpareigoti trečiąsias šalis, kurios turi pareigą mokėti pinigus, įskaitant reguliarius mokėjimus, išlaikymo prievolę turinčiam asmeniui (pvz., jų darbdavį), tam tikrą pinigų dalį sumokėti tiesiogiai skyrium gyvenančiam sutuoktiniui.

Išlaikymo išmokos turi būti mokamos asmeniui, kuriam priklauso išlaikymas.

Nepilnamečiams vaikams skirtos išlaikymo išmokos paprastai mokamos juos globojančiam sutuoktiniui.

Teismo nustatytos vaikų, kurie sulaukė pilnametystės, tačiau nėra finansiškai nepriklausomi, išlaikymo išmokos mokamos tiesiogiai šiems vaikams.

10 Jei atitinkamas asmuo (skolininkas) nemoka geranoriškai, kokiomis priemonėmis galima priversti jį mokėti?

Jeigu asmuo, kuris įpareigotas mokėti išlaikymo išmokas, nemoka jų savanoriškai, išlaikymo gavėjas gali pasinaudoti įprastomis finansinių prievolių vykdymo priemonėmis.

11 Trumpai aprašykite priverstinio išieškojimo apribojimus, visų pirma skolininkų apsaugos nuostatas ir jūsų šalies vykdymo užtikrinimo sistemoje taikomus kitus apribojimus ar senaties terminus.

Teisei gauti išlaikymą senaties terminas netaikomas. Bet kokioms atskiroms mokėtinoms išmokos dalims, kurios nėra sumokamos, taikomas penkerių metų senaties terminas (Civilinio kodekso 2948 straipsnio 2 dalis). Be to, senaties terminas sustabdomas sutuoktinių ir tėvų pareigas turinčių asmenų ir gaunančių išlaikymą asmenų atžvilgiu.

12 Ar yra organizacija ar valdžios institucija, galinti padėti išieškoti išlaikymą?

Italijoje nėra organizacijos arba institucijos, galinčios padėti išieškoti išlaikymą asmenims, kurie turi teisę jį gauti. Teisę gauti išlaikymą turintis asmuo pats, jeigu sulaukė pilnametystės, arba per savo teisinį atstovą, jeigu nesulaukė 18 metų, gali iškelti bylą jurisdikciją turinčiame teisme; šiuo atveju tokiems asmenims gali padėti advokatas.

13 Ar organizacijos (valstybės ar privačios) gali anksčiau sumokėti visą ar dalį išlaikymo už skolininką?

Ne.

14 Jeigu ieškovas yra šioje valstybėje narėje, o skolininko gyvenamoji vieta – kitoje šalyje:

14.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Asmuo, kuris turi teisę gauti išlaikymo išmokas iš kurio nors asmens, gyvenančio kitoje šalyje, gali gauti Italijos centrinės institucijos pagalbą. Toks asmuo turi pateikti prašymą dėl sprendimo, kuriuo pripažįstama jų teisė gauti išlaikymą, pripažinimo, paskelbimo vykdytinu ir vykdymo, ir tai jis turi padaryti pagal Reglamento (EB) Nr. 4/2009 VII skyriuje nustatytą bendradarbiavimo sistemą per valstybės narės, kurioje yra įprastinė išlaikymo prievolę turinčio asmens gyvenamoji vieta, centrinę instituciją.

Teisingumo ministerijos Nepilnamečių teisingumo reikalų departamentas (*Ministero della Giustizia - Dipartimento per la Giustizia Minorile*) yra centrinė institucija, kurią Italija paskyrė taikydama Reglamento (EB) Nr. 4/2009 49 straipsnį, ji padeda išieškoti išlaikymą sprendžiant tarpvalstybinius ginčus Europos teisminėje erdvėje.

14.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti?

Su Italijos centrine institucija galima susisiekti šiuo adresu:

Ministero della Giustizia, Dipartimento per la Giustizia Minorile

Via Damiano Chiesa 23

00136 Rome

Tel. + 39 668188325

Faks. + 39 668808085

E. paštas [✉ acitalia0409.dgm@giustizia.it](mailto:acitalia0409.dgm@giustizia.it)

15 Jeigu skolininkas yra šioje valstybėje narėje, o ieškovas – kitoje:

15.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškoviui pagalbą?

Jeigu kreditorius gyvena užsienyje ir nori Italijoje įvykdyti sprendimą, kuriuo pripažįstama jo teisė gauti išlaikymą, jis gali kreiptis pagalbos į savo gyvenamosios vietos valstybės narės centrinę instituciją ir per ją pateikti prašymą pagal 56 straipsnį, naudodamasis Reglamento (EB) Nr. 4/2009 VII skyriuje nustatyta bendradarbiavimo sistema.

Po to prašymo negalima tiesiogiai siųsti Italijos centrinei institucijai, kitoms Italijos institucijoms arba privačioms organizacijoms.

15.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti ir kokią paramą galima gauti?

16 Ar šioje valstybėje narėje taikomas 2007 m. Hagos protokolas?

Taip.

17 Jei 2007 m. Hagos protokolas šioje valstybėje narėje netaikomas, kaip, vadovaujantis joje taikomomis tarptautinės privatinės teisės nuostatomis, nustatoma ieškiniui dėl išlaikymo taikytina teisė? Kokios tai tarptautinės privatinės teisės nuostatos?

18 Kaip, vadovaujantis išlaikymo reglamento V skyriaus struktūra, reglamentuojama teisė kreiptis į teismą dėl tarpvalstybinės bylos ES mastu?

Kalbant apie teisę kreiptis į teismą tarpvalstybinėse bylose, pažymėtina, kad tokiais atvejais tiesiogiai taikoma Reglamento (EB) Nr. 4/2009 V skyriuje nustatyta schema.

Trumpai tariant, tai reiškia, kad su išlaikymu dėl vaiko kilmės susijusiems prašymams, pateiktiems naudojantis VII skyriuje aprašyta sistema, taikoma toliau nurodyta procedūra:

- bylose, susijusiose su sprendimo pripažinimu arba pripažinimu ir paskelbimu vykdytinu ir susijusiose su valstybėje narėje priimto sprendimo vykdymu arba jau pripažintu sprendimu, jeigu išlaikymo gavėjas yra 21 metų nesulaukęs asmuo, teisinė pagalba suteikiama automatiškai, nepaisant pajamų dydžio arba to, ar prašymo pagrindai atrodo tinkamai pagrįsti, kaip nustatyta bendrosiose taisyklėse (žr. 7 klausimą);
- dėl kitų rūšių bylų (prašymų priimti arba pakeisti sprendimą), jeigu prašymas yra susijęs su 21 metų nesulaukusių asmeniu, norint suteikti teisinę pagalbą, reikia įvertinti ne asmens pajamas, o tai, ar prašymas yra tinkamai pagrįstas;
- jeigu pareiškėjas yra vyresnis nei 21 metų, teisinę pagalbą jis gali gauti, jeigu atitinka įprastas pajamų sąlygas ir jeigu prašymas yra tinkamai pagrįstas pagal Italijos teisę (žr. 7 klausimą).

Prašymai dėl išlaikymo, kurie kyla ne dėl tėvystės (tai yra prašymai, kuriuos pateikė sutuoktinis arba kitas su kreditoriumi susijęs arba giminytės ryšių turintis asmuo), teisinė pagalba suteikiama, jeigu įvykdomos įprastos pajamų ir tinkamo prašymo pagrįstumo sąlygos pagal Italijos teisę (žr. 7 klausimą).

Tęstinumo kriterijus taikomas visais atvejais: pareiškėjas, kuriam kilmės valstybėje narėje buvo suteikta visa teisinė pagalba arba dalis jos, turi teisę gauti teisinę pagalbą Italijos teismuose iškeltose bylose dėl sprendimo pripažinimo, pripažinimo vykdytinu arba vykdymo.

Jeigu įvykdomos pirmiau minėtos sąlygos, Italijos centrinė institucija atitinkamai advokatų tarybai nusiunčia teisinės pagalbos prašymą, įskaitant visus pareiškėjo pateiktus reikalingus dokumentus.

Advokatų taryba nusprendžia, ar, remiantis pirmiau išvardytais kriterijais, reikėtų suteikti teisinę pagalbą.

19 Kokiomis priemonėmis šioje valstybėje narėje užtikrinama, kad būtų vykdoma išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodyta veikla?

Italijos centrinė institucija, nagrinėdama pagal VII skyrių atsiųstus bendradarbiavimo prašymus, taiko šiuos metodus:

išsiųsdama skolininkams raginimą savanoriškai vykdyti išlaikymo prievolę, skatina rasti taikius sprendimo būdus;

prašo skolininkų susisiekti su centrine institucija, kad būtų susitarta dėl bylos nagrinėjimo procedūrų;

ieškodama informacijos Italijos savivaldybių nacionalinio registro (*Indice nazionale dei comuni italiani*) ir kalėjimų administracijos (*Amministrazione penitenziaria*) duomenų bazėse arba susisiekdama su vietos gyventojų registro tarnybomis, nustato skolininko buvimo vietą;

mokesčių policijos (*polizia tributaria*) padedama, renka informaciją apie skolininko pajamas ir turtą;

bendradarbiaudama su teisminėmis institucijomis, padeda gauti dokumentinius įrodymus, kaip nustatyta reglamento 51 straipsnio 2 dalies g punkte;

palengvina teisinės pagalbos teikimą, kaip paaiškinta 7 ir 18 klausimuose.

Paskutinis naujinimas: 22/01/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį išsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Ieškiniai dėl išlaikymo - Kipras

1 Ką praktikoje reiškia sąvokos „išlaikymas“ ir „išlaikymo pareiga“? Kokie asmenys turi mokėti išlaikymo išmoką kitam asmeniui?

Šios sąvokos reiškia bendras tėvų prievolės pagal finansines išgales išlaikyti savo nepilnamečius vaikus, nepaisant to, tėvai gyvena kartu ar atskirai.

Išlaikymo prievolę taip pat turi buvęs sutuoktinis, jeigu kitas sutuoktinis negali savęs išlaikyti iš turimų lėšų.

Išlaikymo išmoką turi mokėti tėvai savo vaikams ir (arba) buvęs sutuoktinis kitam sutuoktiniui ir suaugę vaikai savo tėvams, jeigu pastarieji negali savęs išlaikyti iš turimo turto ar pajamų.

2 Iki kokio amžiaus vaikas gali gauti išlaikymą? Ar skiriasi nuostatos dėl nepilnamečių ir suaugusiųjų išlaikymo?

Išlaikymo prievolės nustoja galioti vaikui sulaukus pilnametystės, t. y. 18 metų, išskyrus atvejus, kai pilnametis vaikas negali savęs išlaikyti. Ši taisyklė taikoma tais atvejais, kai vaikas serga fizine arba psichikos liga arba negali dirbti dėl to, kad studijuoja aukštojoje arba profesinio mokymo mokykloje, arba kai vyriškosios lyties vaikas atlieka karo tarnybą.

Pagal Kirpo teisę, konkrečiai, pagal Tėvų ir vaikų santykių įstatymo Nr. 216/90 34 straipsnį, suaugę vaikai taip pat turi prievolę išlaikyti tėvus.

3 Ar tam, kad asmeniui būtų skirtas išlaikymas, jis turi kreiptis į kompetentingą valdžios instituciją ar teismą? Kokius svarbiausius dalykus reikėtų žinoti apie šią procedūrą?

Turėtumėte kreiptis į teismą, o tiksliau tariant, į savo gyvenamosios vietos šeimos teismą.

Procedūra pradeda pateikus pradinį prašymą išieškoti išlaikymą, prie kurio pridedamas pareiškėjo priesaika patvirtintas pareiškimas, kuris užprotokoluojamas teismo raštineje. Prašymas įteikiamas atsakovui (išlaikymo skolininkui), kuriam suteikiama teisė būti išklaustam ir pateikti prieštaravimą. Abiem pusėms sutarus, sprendimas dėl išlaikymo priimamas bendru sutarimu. Priešingu atveju prašymas nagrinėjamas ir teismas sprendimą priima remdamasis abiejų šalių pateiktais parodymais.

4 Ar prašymą galima pateikti giminaičio (jei taip, koks glaudus turi būti giminytės ryšys) arba vaiko vardu?

Jeigu kreditorius yra nepilnametis (t. y. 18 metų neturintis vaikas), prašymą kreditoriaus vardu ir jo naudai pateikia kreditoriaus globėjas (pvz., motina).

5 Jei asmuo ketina pareikšti ieškinį, kaip jam sužinoti, kuris teismas yra kompetentingas?

Pagal Šeimos teismų įstatymo Nr. 23/90 (iš dalies pakeistas) 12 straipsnį tais atvejais, kai kreditorius yra nepilnametis, jurisdikciją turi kreditoriaus arba skolininko gyvenamosios vietos teismas (12 straipsnio 1 dalies b punktas). Visais kitais atvejais (t. y. kai kreditorius yra suaugęs asmuo) jurisdikciją turi pareiškėjo (kreditoriaus) gyvenamosios arba verslo vietos teismas (12 straipsnio 1 dalies a punktas).

6 Ar ieškovas, pareiškdamas ieškinį teisme, turi veikti per tarpininką (pvz., advokatą, centrinę ar vietos instituciją ir pan.)? Jeigu ne, kokios yra procedūros?

Pareiškėjai į teismą gali kreiptis asmeniškai arba per advokatą.

Taikoma procedūra aprašyta 3 klausime.

7 Ar už ieškinių pareiškimą teisme mokami mokesčiai? Jei taip, kokio maždaug dydžio? Jeigu ieškovo finansiniai ištekliai nepakankami, ar jis gali gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Taikant procedūrą reikia sumokėti advokato mokesčius (jeigu pareiškėjui atstovauja advokatas) ir atlyginti faktines teismo išlaidas. Suma nustatoma taisyklėse, kurias periodiškai skelbia Kipro Aukščiausiasis Teismas. Tikslus išlaidų dydis priklauso nuo bylos trukmės ir (arba) sudėtingumo. Jeigu pareiškėjas neturi pakankamai lėšų, jis pagal iš dalies pakeistą įstatymą Nr. 165(I)/2002 gali prašyti suteikti teisinę pagalbą.

8 Kokių rūšių išlaikymą teismas dažniausiai priteisia? Kaip apskaičiuojama išlaikymo suma? Ar pasikeitus materialinei ar šeiminei padėčiai teismo sprendimas gali būti peržiūrėtas? Jei taip, kokia tvarka tai daroma (pvz., pagal automatinio indeksavimo sistemą)?

Teismas priteisia šių rūšių išlaikymą: vieno iš tėvų išlaikymas vaikui, vaiko išlaikymas vienam iš tėvų ir buvusio sutuoktinio išlaikymas kitam buviam sutuoktiniui. Išlaikymo išmokos dydis apskaičiuojamas atsižvelgiant į kreditoriaus poreikius ir skolininko lėšas. Išlaikymas reiškia viską, ko reikia kreditoriaus pragyvenimui ir gerovei, be kita ko, ir jo išsilavinimo išlaidas, jeigu jos patiriamos (įstatymo Nr. 216/90 37 straipsnis).

Teismas sprendimą dėl išlaikymo gali peržiūrėti gavęs pareiškėjo (arba jo atstovo) prašymą, jeigu pasikeičia kreditoriaus pragyvenimo išlaidų dydis arba šeimos aplinkybės arba jeigu pasikeičia su išlaikymo skolininku susijusios aplinkybės (įstatymo Nr. 216/90 38 straipsnio 1 dalis).

Be pasikeitusių aplinkybių ar išlaidų, įstatyme (įstatymo Nr. 216/90 38 straipsnio 2 dalyje) numatyta automatiškai dešimčia procentų (10 %) padidinti išlaikymo išmoką kas dvidešimt keturis (24) mėnesius, nebent teismas nusprendžia kitaip.

9 Kaip ir kam mokamas išlaikymas?

Išlaikymo išmokos kiekvieną mėnesį banko pavedimu, čekiu arba grynaisiais pinigais mokamos kreditoriui, kreditoriaus globėjui arba advokatui.

10 Jei atitinkamas asmuo (skolininkas) nemoka geranoriškai, kokiomis priemonėmis galima priversti jį mokėti?

Jeigu sprendimu įpareigotas skolininkas atsisako mokėti išlaikymą, išlaikymo išmoka išieškoma panašiu būdu, kuriuo išieškamos baudos. Procedūros metu gali būti priimamas įsakymas dėl arešto (įstatymo Nr. 216/90 40 straipsnis).

11 Trumpai aprašykite priverstinio išieškojimo apribojimus, visų pirma skolininkų apsaugos nuostatas ir jūsų šalies vykdymo užtikrinimo sistemoje taikomus kitus apribojimus ar senaties terminus.

Pagal įstatymo Nr. 232/91 9 straipsnio 3 dalį skolininkas atleidžiamas nuo prievolės mokėti priklausančius mokėjimus atsižvelgiant į išlaikymo sprendimą, kuris galioja ilgiau nei dvejus metus.

Laikotarpis, kuriuo išlaikymo skolininkas nebūna Kipro Respublikoje, neįtraukiamas skaičiuojant minėtą terminą.

12 Ar yra organizacija ar valdžios institucija, galinti padėti išieškoti išlaikymą?

Tokios nacionalinės institucijos ar organizacijos nėra.

13 Ar organizacijos (valstybės ar privačios) gali anksčiau sumokėti visą ar dalį išlaikymo už skolininką?

Žr. atsakymą į 12 klausimą.

14 Jeigu ieškovas yra šioje valstybėje narėje, o skolininko gyvenamoji vieta – kitoje šalyje:

14.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Taip, tokiu atveju pareiškėjas / kreditorius gali kreiptis dėl pagalbos į Kipro centrinę instituciją, t. y. Teisingumo ir viešosios tvarkos ministeriją.

14.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti?

Suinteresuotasis asmuo arba jo advokatas gali susisiekti su centrine institucija telefonu, raštu (laišku, faksu arba e. paštu) arba atvykdamas asmeniškai.

15 Jeigu skolininkas yra šioje valstybėje narėje, o ieškovas – kitoje:

15.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Jeigu pareiškėjas / kreditorius yra kitoje šalyje, o skolininkas yra Kipre, pareiškėjas per savo buvimo vietos centrinę instituciją gali kreiptis dėl pagalbos į Teisingumo ir viešosios tvarkos ministeriją, kuri yra centrinė institucija, tačiau pareiškėjas negali kreiptis tiesiogiai.

Kita vertus, pareiškėjas / kreditorius per savo advokatą gali kreiptis tiesiai į teismą.

15.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti ir kokią paramą galima gauti?

Konkrečiu atveju su Kipro centrine institucija galima susisiekti telefonu arba raštu (laišku, faksu arba e. paštu), tuomet ji suteiks pagalbą – nusiųs rašytinį prašymą dėl išlaikymo kompetentingam nacionaliniam teismui.

16 Ar šioje valstybėje narėje taikomas 2007 m. Hagos protokolas?

Taip, Kipras privalo laikytis 2007 m. Hagos protokolo.

17 Jei 2007 m. Hagos protokolas šioje valstybėje narėje netaikomas, kaip, vadovaujantis joje taikomomis tarptautinės privatinės teisės nuostatomis, nustatoma ieškiniui dėl išlaikymo taikytina teisė? Kokios tai tarptautinės privatinės teisės nuostatos?

Netaikoma.

18 Kaip, vadovaujantis išlaikymo reglamento V skyriaus struktūra, reglamentuojama teisė kreiptis į teismą dėl tarpvalstybinės bylos ES mastu?

Įgyvendinus naująjį Išlaikymo reglamentą (Tarybos reglamentas (EB) Nr. 4/2009), dabar prašymai per Kipro centrinę instituciją siunčiami tiesiogiai kompetentingam Kipro teismui.

Teisės kreiptis į teismą įgyvendinimas taip pat palengvinamas teikiant teisinę pagalbą pagal nacionalinės teisės aktus, t. y. įstatymą Nr. 165(I)/2002, ir pagal susijusią ES direktyvą dėl teisinės pagalbos sprendžiant tarpvalstybinius ginčus.

19 Kokiomis priemonėmis šioje valstybėje narėje užtikrinama, kad būtų vykdoma išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodyta veikla?

Siekdama užtikrinti teisingą Išlaikymo reglamento 51 straipsnio įgyvendinimą, centrinė institucija glaudžiai bendradarbiauja su kitomis kompetentingomis valstybės institucijomis, kad *inter alia* gautų prašomą informaciją apie, pvz., skolininko gyvenamosios ir verslo vietos adresą, pajamas ir pan., nustatytų skolininko buvimo vietą ir, gavusi ir pateikusi teismo institucijoms galiojančių dokumentų įteikimo adresą, įteiktų jam teismo dokumentus.

Nepaisant teisinės pagalbos teikimo, pirmiau išvardyta pagalba, taip pat prašymų persiuntimo pagal Reglamentą (EB) Nr. 4/2009 paslauga pareiškėjams teikiama per centrinę instituciją, todėl nekyla jokių su teisine pagalba susijusių klausimų.

Paskutinis naujinimas: 15/10/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

1 Ką praktikoje reiškia sąvokos „išlaikymas“ ir „išlaikymo pareiga“? Kokie asmenys turi mokėti išlaikymo išmoką kitam asmeniui?

Latvijos nacionalinės teisės aktuose nenustatyta išsami išlaikymo sąvokos apibrėžtis; tačiau yra bendras supratimas konkrečiais su kito asmens išlaikymu susijusiais klausimais. Pavyzdžiui, vaiko išlaikymas – tai vaiko išlaidos, kurias turi apmokėti kiekvienas iš tėvų, nepaisant jo finansinės padėties. Minimalų vaiko išlaikymo dydį nustato vyriausybė (*Ministru kabinets*, Ministru kabinetas). Vaiko išlaikymo sąvokos apibrėžtis pateikiama Išlaikymo garantijų fondo įstatyme.

Bendras supratimas įvairiais su išlaikymo prievolėmis (kurios gali būti vadinamos įvairiai, pvz., išlaikymu (*uzturīdzekļi*) arba ištekliais, reikalingais ankstesniam pragyvenimo lygiui užtikrinti (*līdzekļi iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai*)) susijusiais klausimais yra pagrįstas teismo sprendimuose išplėtota teismų praktika. Pavyzdžiui, visuotinai sutariama, kad sutuoktinių išlaikymas – tai ilgalaikė finansinė pagalba, vieno sutuoktinio teikiama kitam sutuoktiniui, kurio materialinė padėtis pablogėjo.

Išlaikymo prievolę turintys asmenys

Tėvai turi prievolę išlaikyti savo vaikus

Vaiko tėvai turi prievolę išlaikyti vaiką iki to laiko, kai jis gali pats savimi pasirūpinti. Todėl vaiko išlaikymo prievolė nepasibaigia vaikui sulaukus pilnametystės. Tačiau teismas gali įvertinti, ar išlaikymo reikalavimą reikėtų patenkinti, jeigu vaikas yra pilnametis, tačiau nesimoko aukštojoje ar profesinėje mokykloje ir gali savimi pasirūpinti susirasdamas darbą, tačiau to nedaro. Reikėtų atsižvelgti į tai, kad tėvų išlaikymo prievolė vaikams turi būti proporcinga tėvo (motinos) finansinei padėčiai. Vis dėlto kiekvienas iš tėvų turi prievolę mokėti minimalią vyriausybės nustatytą išlaikymo išmoką, nepaisant tėvo (motinos) finansinės padėties. Prievolė išlaikyti vaiką yra privaloma, nepaisant to, vaikas gyvena kartu su kuriuo nors iš tėvų arba abiem tėvais ar atskirai. Vaiko išlaikymas – tai jo aprūpinimas maistu, drabužiais, būstu ir sveikatos bei asmenine priežiūra, auklėjimas ir vaiko auginimas (pareiga užtikrinti psichinį ir fizinį vystymąsi tinkamai atsižvelgiant į vaiko asmenybę, įgūdžius ir interesus ir vaiko pasirengimą dirbti visuomenei naudingą darbą.

Vaikai turi prievolę išlaikyti savo tėvus

Vaikų prievolė išlaikyti savo tėvus vienodai priklauso visiems vaikams. Jeigu vaikų finansinė padėtis nėra vienoda, teismas gali nustatyti tėvų išlaikymo prievolę, atsižvelgdamas į kiekvieno vaiko finansinę padėtį.

Vienas sutuoktinis turi prievolę išlaikyti kitą sutuoktinį

Jeigu santuoka pripažįstama negaliojančia ir tik vienas iš buvusių sutuoktinių žinojo apie santuokos pripažinimo negaliojančia pagrindus jos sudarymo metu, kitas sutuoktinis, kuris apie tai nežinojo, turi teisę reikalauti iš pirmojo sutuoktinio mokėti lėšas, proporcingas pirmojo sutuoktinio finansinei padėčiai, kad užtikrintų savo ankstesnį pragyvenimo lygį. Nutraukus santuoką, buvęs sutuoktinis taip pat gali prašyti kito buvusio sutuoktinio mokėti lėšas, proporcingas kito sutuoktinio finansinei padėčiai, kad būtų užtikrintas ankstesnis ieškovo pragyvenimo lygis.

Prievolės mokėti buvusiame sutuoktiniui lėšas, reikalingas ankstesniam pragyvenimo lygiui užtikrinti, nėra, jeigu:

nuo santuokos nutraukimo arba pripažinimo negaliojančia praėjęs laikas yra lygus buvusios santuokos arba bendro gyvenimo santuokoje, kuri buvo pripažinta negaliojančia, trukmei;

buvęs sutuoktinis sudarė naują santuoką;

buvusio sutuoktinio pajamų pakanka, kad save išlaikytų;

buvęs sutuoktinis atsisako išlaikymo dėl to, kad turi darbą;

išlaikymo prievolę turintis buvęs sutuoktinis neturi pakankamai pragyvenimo lėšų arba negali dirbti;

buvęs sutuoktinis padarė nusikaltimą kitam buvusiame sutuoktiniui arba nusikaltimą kito sutuoktinio tiesiosios aukštutinės ar žemutinės linijos giminaičių gyvybei, sveikatai, laisvei, turtui ar garbei;

buvęs sutuoktinis paliko kitą buvusį sutuoktinį bejėgiškoje padėtyje, net jeigu jam buvo įmanoma suteikti pagalbą;

buvęs sutuoktinis tyčia pateikė kaltinimus padarius nusikaltimą bet kuriam 6 punkte nurodytam asmeniui;

buvęs sutuoktinis gyvena amoraliai arba švaisto turtą;

kuris nors iš sutuoktinių miršta arba yra paskelbtas mirusiu;

yra kitų svarbių priežasčių.

Senelių pareiga išlaikyti vaikaičius

Jeigu tėvų nėra arba jie negali išlaikyti vaiko, ši prievolė vienodai priklauso abiem seneliams. Jeigu senelių finansinė padėtis nėra vienoda, teismas gali nustatyti jų prievoles, proporcingas kiekvieno senelio finansinei padėčiai.

Vaikai turi prievolę išlaikyti savo senelius

Senelių išlaikymo prievolė prireikus taip pat vienodai priklauso visiems vaikaičiams. Jeigu vaikaičių finansinė padėtis nėra vienoda, teismas gali nustatyti jų prievoles išlaikyti savo senelius, proporcingas kiekvieno iš vaikaičio finansinei padėčiai.

Išlaikymo sutartyje nustatytos išlaikymo prievolės

Šalys gali susitarti mokėti išlaikymą pagal išlaikymo sutartį. Pagal išlaikymo sutartį viena šalis moka kitai šaliai tam tikrą materialinę išmoką (grynaisiais pinigais arba natūra), o kita šalis įsipareigoja išlaikyti pirmąją šalį visą jos gyvenimą, išskyrus atvejus, kai nustatoma kitokia trukmė. Išskyrus atvejus, kai susitarta kitaip, išlaikymas – tai maistas, aprūpinimas būstu, drabužiai ir priežiūra; jeigu išlaikymo gavėjas yra nepilnametis, išlaikymas taip pat reiškia ugdymą ir mokymą pradinėje mokykloje.

Dėl asmens sužalojimo atsirandančios išlaikymo prievolės

Jeigu asmuo, turintis prievolę išlaikyti kitą asmenį, miršta dėl patirtų sužalojimų, prievolė pereina asmeniui, atsakingam už sužalotos šalies mirtį. Tokios kompensacijos dydį teismas nustato savo nuožiūra, atsižvelgdamas į mirusiojo amžių, gebėjimą save išlaikyti iki mirties ir galiausiai – asmens, kuriam turi būti teikiamas išlaikymas, poreikius. Jeigu asmuo, kuriam turi būti teikiamas išlaikymas, turi pakankamai pragyvenimo lėšų, tokio reikalavimo negalima pareikšti.

2 Iki kokio amžiaus vaikas gali gauti išlaikymą? Ar skiriasi nuostatos dėl nepilnamečių ir suaugusiųjų išlaikymo?

Vaiko tėvai turi prievolę išlaikyti vaiką iki to laiko, kai jis gali pats savimi pasirūpinti. Todėl vaiko išlaikymo prievolė nepasibaigia vaikui sulaukus pilnametystės. Tačiau teismas gali įvertinti, ar išlaikymo reikalavimą reikėtų patenkinti, jeigu vaikas yra pilnametis, tačiau nesimoko aukštojoje ar profesinėje mokykloje ir gali savimi pasirūpinti susirasdamas darbą, tačiau to nedaro.

Latvijos teisės aktuose neapibrėžiamas išteklių, kuriais užtikrinamas kito sutuoktinio ankstesnis pragyvenimo lygis, turinys. Juose taip pat neapibrėžti tėvų arba senelių išlaikymo prievolės reikalavimai.

Latvijos teisės aktuose vaiko išlaikymas apibrėžiamas kaip aprūpinimas maistu, drabužiais, būstu, sveikatos ir asmeninė priežiūra, auklėjimas ir vaiko auginimas (pareiga užtikrinti psichinį ir fizinį vystymąsi tinkamai atsižvelgiant į vaiko asmenybę, įgūdžius ir interesus, taip pat vaiko pasirengimą dirbti visuomenei naudingą darbą. Išlaikymo dydis priklauso nuo vaiko teisės į tinkamas gyvenimo sąlygas ir vaiko faktinių poreikių.

3 Ar tam, kad asmeniui būtų skirtas išlaikymas, jis turi kreiptis į kompetentingą valdžios instituciją ar teismą? Kokius svarbiausius dalykus reikėtų žinoti apie šią procedūrą?

Norėdamas užsitikrinti bet kokios formos išlaikymą, ieškovas turi kreiptis į teismą Civilinio proceso įstatyme nustatyta tvarka. Ieškovas privalo teismui pateikti prašymą ir reikalingus dokumentus.

Vaiko tėvai gali sudaryti notarinį aktą (*notarial akts*) tvirtinamą susitarimą, kuriame nustatomos kiekvieną mėnesį mokamos išlaikymo išmokos. Toks susitarimas yra laikomas civiliniu sandoriu, sukeliančiu teises pasekmes, kurios reiškia, kad abi šalys privalo paisyti teisiškai sudarytos sutarties nuostatų ir jų laikytis. Jeigu vienas iš vaiko tėvų nesilaiko susitarimo dėl fiksuotų arba periodinių išlaikymo išmokų mokėjimo, susitarimas gali būti perduotas vykdyti teismo antstoliui (*tiesu izpildītājs*).

Latvija įsteigė Išlaikymo garantijų fondą (*Uzturītāzķekļu garantiju fonds*), kurio paskirtis – mokėti nepilnamečiams vaikams išlaikymą iš centrinio vyriausybės biudžeto. Fondą valdo Išlaikymo garantijų fondo administracija (*Uzturītāzķekļu garantiju fonda administrācija*). Fondo administracija yra tiesiogiai pavaldi Teisingumo ministerijai.

Išlaikymą iš Išlaikymo garantijų fondo galima gauti, jeigu jį iš pradžių bandoma išieškoti iškeliant teismo bylą; jeigu reikalavimo negalima įvykdyti, tuomet kreditorius gali kreiptis į fondo administraciją.

Fondo administracija iš anksto moka išlaikymo išmokas tik jeigu pagal taikytiną civilinę procedūrą neįmanoma įvykdyti teismo sprendimo dėl išlaikymo išieškojimo arba jeigu skolininkas laikosi teismo sprendimo dėl išlaikymo išieškojimo, tačiau nemoka vyriausybės nustatytos minimalios išlaikymo sumos. Fondo administracija turi pareigą nukreipti vykdymo veiksmus į skolininką ir išieškoti fondo išmokėtą išlaikymo išmoką ir šiuo atveju nereikia jokio specialaus teismo sprendimo.

Išlaikymo išmoka iš Išlaikymo garantijų fondo administracijos gaunama laikantis toliau nurodytos procedūros.

Pareiškėjas (vaiko išlaikymo kreditorius) gali kreiptis tiesiogiai į fondo administraciją pateikdamas prašymą ir šiuos dokumentus:

teismo sprendimo, kuriuo priteisiamas išlaikymas, kopiją;

antstolio išduotą pažymėjimą, kuriuo patvirtinama, kad sprendimo, kuriuo priteisiamas išlaikymas, neįmanoma įvykdyti skolininko atžvilgiu arba kad skolininkas laikosi teismo sprendimo dėl išlaikymo išieškojimo, tačiau nemokėjo vyriausybės nustatytos minimalios išlaikymo sumos; tokį pažymėjimą fondo administracijai privaloma pateikti per vieną mėnesį nuo jo išdavimo dienos;

jeigu išlaikymo reikalaujama per įgaliotą atstovą, – įgaliojimus patvirtinantį dokumentą.

4 Ar prašymą galima pateikti giminaiči (jei taip, koks glaudus turi būti giminystės ryšys) arba vaiko vardu?

Taip, įgaliotą atstovą reikalavimą gali pareikšti giminaičio arba artimo asmens vardu. Nepilnamečių vaikų vardu reikalavimą gali pareikšti jų teisiniai atstovai, t. y. vaikų tėvai arba globėjai.

5 Jei asmuo ketina pareikšti ieškinį, kaip jam sužinoti, kuris teismas yra kompetentingas?

Jurisdikcijos taisyklėse nustatyta, kad jurisdikcija išieškoti bet kokios rūšies išlaikymą turi rajono (miesto) (*rajona (pilsētas) tiesa*) teismas.

Latvijoje teismas jurisdikciją turi pagal:

Tarybos reglamentą (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje (toliau – Išlaikymo reglamentas);

dvišales ir daugiašales sutartis, kurių Latvijos Respublika privalo laikytis;

Civilinio proceso įstatymą, jeigu netaikomos Išlaikymo reglamento arba dvišalių ir daugiašalių sutarčių, kurių Latvijos Respublika privalo laikytis, nuostatos.

Civilinio proceso įstatyme nustatyta, kad jurisdikciją išlaikymo bylose turi šie Latvijos teismai:

ieškinį galima pareikšti atsakovo gyvenamosios vietos teisme;

jeigu atsakovo gyvenamoji vieta nežinoma arba atsakovas neturi nuolatinės gyvenamosios vietos Latvijoje, ieškinį galima pareikšti vietos, kurioje yra jo nekilnojamasis turtas, teisme arba paskutinės jo žinomos gyvenamosios vietos teisme;

ieškinį dėl vaiko arba tėvo (motinos) išlaikymo išieškojimo taip pat galima pareikšti ieškovo gyvenamosios vietos teisme;

ieškinį dėl išlaikymo prievolių, kylančių dėl asmens sužalojimų, taip pat galima pareikšti ieškovo gyvenamosios vietos arba vietos, kurioje asmuo buvo sužalotas, teisme.

6 Ar ieškovas, pareiškdamas ieškinį teisme, turi veikti per tarpininką (pvz., advokatą, centrinę ar vietos instituciją ir pan.)? Jeigu ne, kokios yra procedūros?

Norėdamas pareikšti ieškinį ir pateikti reikalavimą teisme, pareiškėjas neprivalo naudotis advokato arba kurio nors kito tarpininko paslaugomis. Pareiškėjas prieš perduodamas bylą teismui taip pat neturi stengtis kokia nors forma taikiai išspręsti ginčą.

Tačiau teisėjas, rengdamasis nagrinėti bylą, stengiasi sutaikyti šalis. Todėl prieš pradėdamas bylą nagrinėti teisme šalis yra raginama sudaryti abipusį susitarimą.

Taip pat reikia atkreipti dėmesį į tai, kad šalys gali susitarti dėl išlaikymo reikalavimų neiškeliant bylos teisme.

7 Ar už ieškinių pareiškimą teisme mokami mokesčiai? Jei taip, kokio maždaug dydžio? Jeigu ieškovo finansiniai ištekliai nepakankami, ar jis gali gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Pagal Civilinio proceso įstatymo 43 straipsnį toliau nurodyti asmenys atleidžiami nuo pareigos atlyginti teismo išlaidas (žyminį mokestį (*valsts nodeva*), kanceliarijos mokestį (*kancelejas nodeva*) ir procesines išlaidas (*ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi*)) valstybei:

ieškovai, pareiškdami ieškinius dėl vaiko arba tėvo (motinos) išlaikymo išmokų išieškojimo ir ieškinius dėl tėvystės nustatymo, jeigu ieškinyje pareiškiamas vienu metu su ieškiniu dėl vaiko išlaikymo išmokų išieškojimo;

pareiškėjai, siekiantys pripažinti arba pripažinti ir vykdyti užsienio šalies sprendimą dėl vaiko arba tėvo (motinos) išlaikymo išmokos;

ieškovai, pareiškiantys ieškinius dėl asmeninių sužalojimų, sukėlusių negalią, kitą žalą sveikatai arba asmens mirtį;

atsakovai bylose dėl teismo nustatytų vaiko arba tėvo (motinos) išlaikymo išmokų sumažinimo.

Ieškinių pareiškimas (*prasības pietekumu*) – tai gali būti pradinis ieškinyje arba priešieškinyje, prašymas, kurį jau nagrinėjamoje byloje pateikė trečioji šalis, pareiškianti nepriklausomą reikalavimą, susijusį su ginčo dalyku, prašymas, pateiktas ypatingąja teise nagrinėjamoje byloje, arba kitas atitinkamame teisės akte nurodytas teismui pateikiamas prašymas; už kiekvieną ieškinių pareiškimą mokamas toliau nurodytas žyminis mokestis:

iki 2 134 EUR: 15 % reikalaujamos sumos, bet ne mažiau kaip 71,14 EUR;

2 135–7 114 EUR: 320,10 EUR ir 4 % reikalaujamos sumos, viršijančios 2 134 EUR;

7 115–28 457 EUR: 519,30 EUR ir 3,2 % reikalaujamos sumos, viršijančios 7 114 EUR;

28 458–142 287 EUR: 1 202,28 EUR ir 1,6 % reikalaujamos sumos, viršijančios 28 457 EUR;

142 288–711 435 EUR: 3 023,56 EUR ir 1 % reikalaujamos sumos, viršijančios 142 287 EUR;

daugiau nei 711 435 EUR: 8 715,04 EUR ir 0,6 % reikalaujamos sumos, viršijančios 711 435 EUR.

Išlaikymo išieškojimo bylose laikoma, kad reikalaujama suma sudaro per vieną mėnesį mokėtiną sumą.

Latvijoje teisinę pagalbą užsienio ieškovams arba atsakovams, turintiems teisę ją gauti pagal Išlaikymo reglamentą, teikia pagal reglamentą įsteigta centrinė institucija, t. y. Išlaikymo garantijų fondo administracija. Išlaikymo garantijų fondo administracija teikia teisinę pagalbą vidaus išlaikymo kreditoriams ir užsienio kreditoriams, turintiems teisę ją gauti pagal reglamentą, ir atstovauja jiems Latvijos teismuose ir vykdymo įstaigose.

Išlaikymo reglamente neapartais atvejais Latvijas valstybē suteikia teisinę pagalba asmeniui, kurio ypatinga padėtis arba kurio turtas ir pajamos neleidžia jam užtikrinti savo teisių apsaugos. Teisinė pagalba teikiama pagal Valstybės teisinės pagalbos įstatymą.

Tokiais atvejais teisinę pagalbą galima gauti siekiant atlyginti procesinių dokumentų parengimo, teisinių konsultacijų bylos nagrinėjimo metu ir atstovavimo teisme išlaidas. Tarpvalstybiniuose ginčiuose, be pirmiau minėtos pagalbos, asmuo taip pat turi teisę gauti vertėjo žodžiu, tam tikrų teisminių ar neteisminių dokumentų ar ieškovo pateiktų dokumentų, reikalingų bylai išnagrinėti, vertimo paslaugas, taip pat tam tikrais atvejais gauti kelionės į teismo posėdžius išlaidų kompensaciją. Valstybė neatlygina teismo išlaidų. Teismo išlaidas sudaro žyminis mokeskis, kanceliarijos mokeskis ir procesinės išlaidos, pvz., liudytojams ir ekspertams mokėtinos sumos, su liudytojų apklausa susijusios išlaidos, su ieškovo prašymo kopijos ir šaukimo į teismą įteikimu susijusios išlaidos ir pan. Tačiau teismas, išnagrinėjęs asmens materialinę padėtį, gali jį iš dalies arba visiškai atleisti nuo pareigos sumokėti į valstybės išdą teismo išlaidas arba leisti atlikti mokėjimą dalimis.

8 Kokių rūšių išlaikymą teismas dažniausiai priteisia? Kaip apskaičiuojama išlaikymo suma? Ar pasikeitus materialinei ar šeiminei padėčiai teismo sprendimas gali būti peržiūrėtas? Jei taip, kokia tvarka tai daroma (pvz., pagal automatinio indeksavimo sistemą)?

Kai teismas priteisia vaikui išlaikymą, išlaikymas jam gali būti mokamas fiksuota suma arba kita forma, pvz., maistu, drabužiais, parūpinant būstą ir pan., arba abiem būdais.

Įvertindamas ir priteisdamas konkrečią išlaikymo sumą, teismas pirmiausia atsižvelgia į šalių materialinę padėtį, gyvenimo sąlygas ir šeimos aplinkybes, taip pat tinkamai atsižvelgia į jų pateiktus įrodymus.

Spręsdamas vaiko išlaikymo išieškojimo klausimą, teismas įvertina visas aplinkybes ir įrodymus byloje ir nustato išlaikymo dydį. Mėnesinis minimalus išlaikymo dydis, kurį kiekvienas iš tėvų turi mokėti, pagal vyriausybės nustatytas taisykles kiekvienam vaikui nuo jo gimimo momento iki jis sulaukia 7 metų sudaro 25 % vyriausybės nustatyto minimalaus mėnesinio darbo užmokesčio, kiekvienam vaikui nuo 7 iki 18 metų – 30 % vyriausybės nustatyto minimalaus mėnesinio darbo užmokesčio.

Priteisus išlaikymą, bet kokie išmokos dydžiai ir periodiškumo pakeitimai ir pareigos mokėti išlaikymą panaikinimas atliekami suinteresuotosios šalies prašymu. Tuomet teismas, iš naujo nagrinėdamas bylą, gali peržiūrėti išlaikymo išmokų dydį, remdamasis suinteresuotosios šalies materialinės padėties ir šeimos aplinkybių pokyčiais, ir padidinti arba sumažinti išlaikymo išmoką.

9 Kaip ir kam mokamas išlaikymas?

Išlaikymo skolininkas išlaikymą privalo mokėti išlaikymo kreditoriui. Jeigu ieškinį nepilnamečio vaiko vardu pareiškia vienas iš jo tėvų arba globėjų, išlaikymas mokamas ne vaikui, o vienam iš tėvų arba globėjų. Paprastai konkreti išlaikymo suma mokama periodiškai, pvz., atskaičiuojant darbo užmokesčio dalį; rečiau išlaikymas mokamas kitomis formomis.

10 Jei atitinkamas asmuo (skolininkas) nemoka geranoriškai, kokiomis priemonėmis galima priversti jį mokėti?

Jeigu skolininkas savanoriškai nemoka išlaikymo, asmuo, kuriam buvo priteistas išlaikymas, iš bylą nagrinėjusio teismo turi gauti vykdomąjį raštą (*izpildu raksts*). Šį vykdomąjį raštą arba kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje išduotą vykdomąjį raštą reikia perduoti vykdyti antstoliui (*tiesu izpildītājs*) ir tai reikia padaryti per 10 metų nuo teisėjo sprendimo arba nutarties įsiteisėjimo dienos, išskyrus atvejus, kai taikomi kitokie ieškinio senaties terminai. (Jeigu periodiniai mokėjimai išieškomi remiantis teismo sprendimu, vykdomasis raštas galioja visą laikotarpį, kuriuo buvo nustatyta pareiga mokėti išlaikymą, o ieškinio senaties terminas pradedamas skaičiuoti nuo paskutinės kiekvieno mokėjimo dienos.) Antstolis pradeda priverstinę vykdymo procedūrą remdamasis šalies, siekiančios įvykdyti sprendimą, rašytiniu prašymu. Antstolis privalo priimti vykdomąjį raštą, jeigu skolininko gyvenamoji arba turto ar darbo vieta yra antstolio apygardoje (*iecirknis*). Antstolis taip pat gali priimti kitus vykdomuosius raštus, vykdytinus apygardos teismo (*apgabaltiesa*), kurio veiklos teritorijoje yra antstolio kontora, jurisdikcijoje, t. y. teritorijoje, kurioje antstolis turi įgaliojimus veikti.

Priverstinės vykdymo priemonės apima: išieškojimą, nukreiptą į skolininkui priklausantį kilnojamąjį turtą, įskaitant kitų asmenų turimą turtą, ir skolininkui priklausantį nematerialų turtą jį parduodant; išieškojimą, nukreiptą į pinigus, kuriuos skolininkui turi sumokėti kiti asmenys (atlyginimas už darbą ir lygiaverčiai mokėjimai, kitos skolininko pajamos, indėliai kredito įstaigose); išieškojimą, nukreiptą į skolininkui priklausantį nekilnojamąjį turtą jį parduodant; arba kitas teismo sprendime nustatytas priemones.

11 Trumpai aprašykite priverstinio išieškojimo apribojimus, visų pirma skolininkų apsaugos nuostatas ir jūsų šalies vykdymo užtikrinimo sistemoje taikomus kitus apribojimus ar senaties terminus.

Pagal Civilinio proceso įstatymo 570 straipsnį išieškojimo negalima nukreipti į skolininko turtą, jeigu skolininkas dirba, gauna pensiją arba stipendiją, o išieškoma suma neviršija tos mėnesio pajamų dalies, kurią galima išieškoti pagal įstatymą. Civilinio proceso įstatyme nustatytos konkrečios turto, į kurį negalima nukreipti išieškojimo, kategorijos, pvz., tam tikri namų apyvokos prietaisai, namų ūkio įranga arba skolininkui ir jo išlaikomiesiems šeimos nariams reikalingi drabužiai. Pagal Civilinio proceso įstatymo 594 straipsnį tol, kol nėra išieškoma visa reikalinga suma, atskaitymai pagal vykdymo dokumentus turi būti atliekami iš skolininkui mokamo darbo užmokesčio ir lygiaverčių mokėjimų laikantis toliau nurodytą sąlygą.

Išlaikymo išieškojimo bylose dėl nepilnamečio vaiko maitinimo arba išlaikymo garantijų fondo administracijai išieškant išlaikymą, iš skolininko darbo užmokesčio ar lygiaverčių mokėjimų, kurių dydis lygus 50% minimalaus mėnesinio darbo užmokesčio, nėra išieškoma, o kiekvienam išlaikomam nepilnamečiam vaikui išieškomas išlaikymo dydis turi būti lygus valstybinei socialinio draudimo išmokai.

Kitose išlaikymo išieškojimo bylose iš skolininko darbo užmokesčio ir lygiaverčių mokėjimų atskaičiuojama suma gali būti lygi 50 %, tačiau išieškojimas negali būti nukreiptas į minimalų mėnesinį darbo užmokesčių, o kiekvienam išlaikomam nepilnamečiam vaikui išieškomas išlaikymo dydis turi būti lygus valstybinei socialinio draudimo išmokai.

Pagal Civilinio proceso įstatymo 632 straipsnį teismo sprendime nurodytas kreditorius arba skolininkas gali pateikti pagrįstą skundą ir juo ginčyti antstolio atliktus teismo sprendimo vykdymo veiksmus arba antstolio atsisakymą atlikti tokius veiksmus, išskyrus konkrečius atvejus; skundas per 10 dienų nuo ginčijamų veiksmų atlikimo dienos arba, jeigu skundo pateikėjas nebuvo laiku informuotas apie atliktinų veiksmų laiką ir vietą, nuo tos dienos, kurią skundo pateikėjas sužinojo apie tokius veiksmus, turi būti paduodamas antstolio kontoros buvimo vietos apygardos arba miesto teismui. Pagal Civilinio proceso įstatymo 634 straipsnį, jeigu įvykdytas teismo sprendimas vėliau panaikinamas ir iš naujo išnagrinėjus klausimą priimamas teismo sprendimas, kuriuo reikalavimas atmetamas, arba priimamas sprendimas nutraukti teismo bylą arba palikti bylą nenagrinėtą, teismo sprendimo vykdymas atšaukiamas, o visa tai, kas iš atsakovo buvo išieškota ieškovo naudai pagal panaikintą teismo sprendimą, turi būti gražinta atsakovui.

Pagal Civilinio proceso įstatymo 546 straipsnį vykdymo dokumentus priverstiniam vykdymui galima pateikti per 10 metų nuo teismo arba teisėjo sprendimo įsiteisėjimo dienos, jeigu įstatyme nenustatyti kitokie ieškinio senaties terminai. Jeigu periodiniai mokėjimai išieškomi remiantis teismo sprendimu, vykdymo dokumentas galioja visą laikotarpį, kuriuo buvo nustatyta pareiga mokėti išlaikymą, o ieškinio senaties terminas pradedamas skaičiuoti nuo paskutinės kiekvieno mokėjimo dienos.

12 Ar yra organizacija ar valdžios institucija, galinti padėti išieškoti išlaikymą?

Asmuo gali kreiptis į išlaikymo garantijų fondo administraciją, kad gautų išlaikymą nepilnamečiui, jeigu paskelbiama, kad teismo sprendimo, kuriuo priteisiamas išlaikymas, neįmanoma įvykdyti pagal taikytiną civilinę procedūrą, arba jeigu skolininkas laikosi teismo sprendimo dėl išlaikymo išieškojimo, tačiau nemoka minimalios išlaikymo sumos.

Pagal Išlaikymo reglamentā asmuo gali kreiptis ī Išlaikymo garantijū fondo administracijā, kad īšieškotū īšlaikymā īš Latvijoje nebegyvenančio skolininko. Išlaikymo garantijū fondo administracija Latvijoje vykdo centrīnēs institūcijas funkcijas reglamento īgyvendinimo tikslais.

Pagal Išlaikymo reglamentā asmuo, kuris turi teisētā teisē gauti īšlaikymā, gali kreiptis ī Išlaikymo garantijū fondo administracijā ir pateikti kitai Europos Sajungos valstybei narei skirtā prašymā, siekdamas:

užtikrinti sprendimo dėl īšlaikymo īšieškojimo atsakovo gyvenamosios vietos šalyje vykdymā;

patikslinti īšlaikymo īšmokos dydį (padidinti arba sumažinti);

užtikrinti sprendimo dėl īšlaikymo īšieškojimo ir vaiko tėvystēs nustatymo atsakovo gyvenamosios vietos šalyje vykdymā;

užtikrinti Latvijos teismo sprendimo dėl īšlaikymo īšieškojimo pripažinimā, kad jis būtų paskelbtas vykdytinu arba būtų īvykdytas.

13 Ar organizacijos (valstybēs ar privačios) gali anksčiau sumokėti visā ar dalį īšlaikymo už skolininkā?

Išlaikymo garantijū fondo administracija gali veikti vaiko īšlaikymo skolininko vardu, jeigu paskelbiama, kad teismo sprendimo, kuriuo priteisiamas īšlaikymas, neįmanoma īvykdyti pagal taikytinā civilinē procedūrā, arba jeigu skolininkas laikosi teismo sprendimo dėl īšlaikymo īšieškojimo, tačiau nemoka vyriausybės nustatytos minimalios īšlaikymo sumos. Jeigu īšlaikymā moka fondo administracija, ji turi teisē īšieškoti sumokētās sumas, įskaitant įstatyme nustatytus delspinigius (žr. 3 klausimā).

14 Jeigu ieškovas yra šioje valstybėje narėje, o skolininko gyvenamoji vieta – kitoje šalyje:

14.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbā?

Jeigu atsakovas ir vaikas turi nuolatinę gyvenamąją vietā Latvijoje, tačiau īšlaikymo skolininkas gyvena kitoje šalyje, ieškovas gali kreiptis ī Išlaikymo garantijū fondo administracijā, jeigu paskelbiama, kad teismo sprendimo, kuriuo priteisiamas īšlaikymas, neįmanoma īvykdyti pagal taikytinā civilinē procedūrā, arba jeigu skolininkas laikosi teismo sprendimo dėl īšlaikymo īšieškojimo, tačiau nemoka minimalios īšlaikymo sumos.

Jeigu skolininkas gyvena užsienyje ir Latvijoje neturi turto, į kurį būtų galima nukreipti īšieškojimā, ieškovas prieš kreipdamasis ī Išlaikymo garantijū fondo administracijā turėtų pateikti teismui sprendimā, kad jis būtų pripažintas ir īvykdytas atitinkamoje užsienio šalyje. Jeigu paaiškėja, kad sprendimo neįmanoma īvykdyti atitinkamoje užsienio šalyje, ieškovas gali kreiptis ī Išlaikymo garantijū fondo administracijā prašydamas perimti skolininko pareigas, susijusias su vykdytinu īšlaikymu.

Išlaikymo garantijū fondo administracija vykdo centrīnēs institūcijas funkcijas pagal Išlaikymo reglamentā (žr. 3 ir 13 klausimus), todėl asmuo, siekdamas gauti pagalbā pagal reglamentā, gali kreiptis ī fondo administracijā.

Jeigu Latvijos teismas priima sprendimā dėl īšlaikymo vykdymo, o Latvijoje gyvenantis asmuo nori šį sprendimā pripažinti ir (arba) vykdyti kitoje Europos Sajungos valstybėje narėje arba gauti teismo sprendimā dėl kitoje Europos Sajungos valstybėje narėje gyvenančio skolininko, Išlaikymo garantijū fondo administracija gali tam asmeniui pagal Išlaikymo reglamentā padėti persiųsti Latvijos teismo sprendimā atitinkamai užsienio šaliai pripažinimo ir (arba) vykdymo ir prašymo išnagrinėjimo tikslais.

Išlaikymo garantijū fondo administracija gali veikti skolininko vardu ir mokėti īšlaikymo išmokā nepilnamečiam vaikui ir teikti informacijā īšlaikymo klausimais (žr. 3 ir 13 klausimus).

14.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti?

Išlaikymo garantijū fondo administracija (*Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācija*)

Adresas Pulkveža Brieža iela 15, Rīga

LV-1010, Latvia

Tel. +371 67830626

Faks. +371 67830636

E. paštas pasts@ugf.gov.lv

15 Jeigu skolininkas yra šioje valstybėje narėje, o ieškovas – kitoje:

15.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbā?

Jeigu īšlaikymo kreditorius yra kitoje ES valstybėje narėje, o īšlaikymo skolininkas – Latvijoje, kreditorius pagal Išlaikymo reglamentā gali kreiptis ī savo gyvenamosios šalies centrīnē institūcijā. Prašyme gali būti prašoma priimti arba sprendimā dėl īšlaikymo īšieškojimo Latvijoje, kurioje gyvena skolininkas, arba sprendimā dėl īšlaikymo īšieškojimo tėvystēs nustatymo byloje Latvijoje, arba sprendimā dėl užsienio teismo sprendimo, kuriuo priteisiamas īšlaikymas, paskelbimo vykdytinu, arba sprendimā dėl užsienio sprendimo vykdymo. Užsienio centrīnē institucija pagal reglamentā atlieka reikalingus oficialius veiksmus ir perduoda kreditoriaus prašymā pagal reglamentā įsteigtai Latvijos centrinei institūcijai. Latvijos centrīnē institucija – Išlaikymo garantijū fondo administracija – padeda užsienio ieškovui Latvijoje perduoti užsienio teismo sprendimā vykdyti arba pripažinti ir vykdyti arba padeda ieškovui pateikti prašymā dėl īšlaikymo īšieškojimo skolininko gyvenamosios vietos Latvijos teismui arba prašymā dėl īšlaikymo īšieškojimo tėvystēs nustatymo byloje Latvijoje.

Jeigu teismo sprendimo dėl īšlaikymo īšieškojimo pagal taikytinā civilinē procedūrā neįmanoma vykdyti arba jeigu skolininkas laikosi teismo sprendimo dėl īšlaikymo īšieškojimo, tačiau nemoka minimalios īšlaikymo sumos, asmuo, kuris Latvijoje nuolat gyvena su savo vaiku, o šio asmens arba vaiko deklaruota gyvenamoji vieta yra Latvijoje, gali kreiptis ī Išlaikymo garantijū fondo administracijā prašydami mokėti jiems īšlaikymā.

Pagal Išlaikymo reglamentā asmuo turi kreiptis ī savo gyvenamosios vietos šalies centrīnē institūcijā. Latvijoje gyvenantis asmuo ī Išlaikymo garantijū fondo administracijā gali kreiptis siekdamas:

užtikrinti sprendimo dėl īšlaikymo īšieškojimo kitoje Europos Sajungos valstybėje narėje, kurioje gyvena atsakovas, vykdymā;

užtikrinti sprendimo dėl īšlaikymo īšieškojimo tėvystēs nustatymo byloje vykdytā kitoje Europos Sajungos valstybėje narėje, kurioje gyvena atsakovas;

jeigu sprendimas dėl īšlaikymo īšieškojimo jau buvo priimtas, prašyti, kad tas sprendimas būtų pripažintas, paskelbtas vykdytinu ir vykdomas kitoje Europos Sajungos valstybėje narėje, kurioje gyvena atsakovas.

Jeigu teismo sprendimo dėl īšlaikymo īšieškojimo pagal taikytinā civilinē procedūrā neįmanoma vykdyti arba jeigu skolininkas laikosi teismo sprendimo dėl īšlaikymo īšieškojimo, tačiau nemoka minimalios īšlaikymo sumos, asmuo, kuris Latvijoje nuolat gyvena su savo vaiku, o šio asmens arba vaiko deklaruota gyvenamoji vieta yra Latvijoje, gali kreiptis ī Išlaikymo garantijū fondo administracijā prašydami mokėti jiems īšlaikymā.

Išlaikymo garantijū fondo administracija (*Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācija*)

Adresas Pulkveža Brieža iela. 15, Rīga

LV-1010, Latvia

Tel. +371 67830626

Faks. +371 67830636

E. paštas pasts@ugf.gov.lv

Pagal Išlaikymo reglamentā centrīnēs institūcijas Latvijoje funkcijas vykdo Išlaikymo garantijū fondo administracija.

Išlaikymo garantijū fondo administracija iš anksto moka īšlaikymā kreditoriui, jeigu paskelbiama, kad teismo sprendimo, kuriuo priteisiamas īšlaikymas, neįmanoma īvykdyti pagal taikytinā civilinē procedūrā, arba jeigu skolininkas laikosi teismo sprendimo dėl īšlaikymo īšieškojimo, tačiau nemoka minimalios īšlaikymo sumos.

16 Ar šioje valstybėje narėje taikomas 2007 m. Hagos protokolas?

Latvija privalo laikytis 2007 m. Hagos protokolo.

17 Jei 2007 m. Hagos protokolas šioje valstybėje narėje netaikomas, kaip, vadovaujantis joje taikomomis tarptautinės privatinės teisės nuostatomis, nustatoma ieškiniui dėl išlaikymo taikytina teisė? Kokios tai tarptautinės privatinės teisės nuostatos?

Latvija privalo laikytis 2007 m. Hagos protokolo.

18 Kaip, vadovaujantis išlaikymo reglamentu V skyriaus struktūra, reglamentuojama teisė kreiptis į teismą dėl tarpvalstybinės bylos ES mastu?

Pagal Civilinio proceso įstatymo 43 straipsnį toliau nurodyti asmenys atleidžiami nuo pareigos atlyginti valstybei teismo išlaidas:

ieškovai, pareikšdami ieškinius dėl vaiko arba tėvo (motinos) išlaikymo išmokų išieškojimo ir ieškinius dėl tėvystės nustatymo, jeigu ieškinyje pareiškiamas vienu metu su ieškiniu dėl vaiko išlaikymo išmokų išieškojimo;

pareiškėjai, siekiantys pripažinti arba pripažinti ir vykdyti užsienio šalies sprendimą dėl vaiko arba tėvo (motinos) išlaikymo išmokos;

atsakovai bylose dėl teismo nustatytų vaiko arba tėvo (motinos) išlaikymo išmokų sumažinimo.

Kai prašymą dėl lešų išieškojimo, siekdamas užtikrinti ankstesnį pragyvenimo lygį, pateikia buvęs sutuoktinis arba pareiškėjas, siekiantis pripažinti arba pripažinti ir vykdyti užsienio teismo sprendimą dėl išlaikymo iš buvusio sutuoktinio arba kito asmens išieškojimo, pagal 43 straipsnio ketvirtą pastraipą teismas arba teisėjas, atsižvelgdamas į asmens finansinę padėtį, gali visiškai arba iš dalies atleisti pareiškėją nuo pareigos atlyginti valstybei teismo išlaidas arba atidėti pareigos atlyginti valstybei teismo išlaidas vykdymą, arba padalyti mokesčią į dalis.

Latvijoje teisinę pagalbą užsienio ieškovams arba atsakovams, turintiems teisę ją gauti pagal išlaikymo reglamentą, teikia pagal reglamentą įsteigta centrinė institucija, t. y. išlaikymo garantijų fondo administracija. Išlaikymo garantijų fondo administracija teikia teisinę pagalbą vidaus išlaikymo kreditoriams ir užsienio kreditoriams, turintiems teisę ją gauti pagal reglamentą, ir atstovauja jiems Latvijos teismuose ir vykdymo įstaigose.

19 Kokiomis priemonėmis šioje valstybėje narėje užtikrinama, kad būtų vykdoma išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodyta veikla?

Latvija iš dalies pakeitė keletą nacionalinių įstatymų ir taisyklių, kad leistų pagal išlaikymo reglamentą įsteigta centrinei institucijai vykdyti 51 straipsnyje nustatytas funkcijas. Iš dalies pakeistais Latvijos įstatymais ir taisyklėmis užtikrinamas teisinis pagalbos, įskaitant atitinkamo asmens atstovavimą teisme ir vykdymo įstaigose, teikimas tarpvalstybinių bylų kreditoriams ar pareiškėjams, turintiems teisę gauti teisinę pagalbą, kaip nustatyta reglamente. Siekiant nustatyti skolininko arba kreditoriaus gyvenamąją vietą Latvijoje arba gauti informacijos apie skolininko ar kreditoriaus pajamas ir bet kokio jiems priklausančio turto buvimo vietą Latvijoje, Latvijos centrinė institucija, t. y. išlaikymo garantijų fondo administracija, turi tiesioginę prieigą prie įvairių Latvijos registrų, kuriuose pateikiama tokia informacija. Informacija, kurią centrinė institucija gali gauti tiesiogiai iš atitinkamų registrų, gali sudaryti sąlygas gauti dokumentus ir įrodymus. Siekdamas iškelti ar palengvinti bylą, užtikrinti reikalingų laikinųjų priemonių apsaugą ir gauti įrodymų, fondo administracija turi teisę atitinkamų ieškovo ar pareiškėjo vardu kreiptis į Latvijos teismus. Veikdama ieškovo vardu, fondo administracija gali pareikšti ieškinį dėl vaiko tėvystės nustatymo tiesiogiai teisme, jeigu ieškinyje pareiškiamas byloje dėl išlaikymo išieškojimo.

Paskutinis naujinimas: 07/02/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Ieškiniai dėl išlaikymo - Lietuva

1 Ką praktikoje reiškia sąvokos „išlaikymas“ ir „išlaikymo pareiga“? Kokie asmenys turi mokėti išlaikymo išmoką kitam asmeniui?

Tėvų pareiga išlaikyti savo vaikus.

Tėvai privalo materialiai išlaikyti savo nepilnamečius vaikus. Išlaikymo tvarka ir forma nustatoma bendru tėvų susitarimu. Išlaikymo dydis turi būti proporcingas nepilnamečių vaikų poreikiams bei jų tėvų turbinei padėčiai ir užtikrinti būtinas vaikui vystytis sąlygas. Materialinį išlaikymą savo nepilnamečiams vaikams privalo teikti abu tėvai proporcingai savo turbinei padėčiai (Civilinio kodekso 3.192 straipsnis). Esant įstatyme nustatytoms sąlygoms, tėvai, turintys galimybę, privalo išlaikyti savo vaikus, sulaukusius pilnamečystės (ne vyresnius negu 24 metų) (Civilinio kodekso 3.192(1) straipsnis).

Pilnamečių vaikų pareiga išlaikyti savo tėvus.

Pilnamečiai vaikai privalo išlaikyti savo nedarbingus ir paramos reikalingus tėvus ir jais rūpintis. Išlaikymas mokamas (priteisiamas) nustatyta pinigų suma, mokama kas mėnesį (Civilinio kodekso 3.205 straipsnis).

Sutuoktinių tarpusavio išlaikymo pareiga.

Teismas, priimdamas sprendimą dėl sutuoktinių gyvenimo skyrium, gali priteisti išlaikymo reikalingam sutuoktiniui išlaikymą iš kito sutuoktinio, dėl kurio kaltės buvo pradėta gyventi skyrium, jeigu išlaikymo klausimai nenustatyti sutuoktinių sudarytoje sutartyje. Išlaikymas priteisiamas nustatyto dydžio vienkartinė pinigų suma arba periodinėmis išmokomis (renta), mokamomis kas mėnesį, arba priteisiamas tam tikras turtas (Civilinio kodekso 3.78 straipsnis). Kai santuoka pripažįstama negaliojančia, sąžiningas ir išlaikymo reikalingas sutuoktinis turi teisę reikalauti priteisti iš nesąžiningo sutuoktinio išlaikymą, bet ne ilgiau kaip trejiems metams (Civilinio kodekso 3.47 straipsnis).

Buvusių sutuoktinių tarpusavio išlaikymo pareiga.

Teismas, priimdamas sprendimą dėl santuokos nutraukimo, priteisia išlaikymą to reikalingam buvusiam sutuoktiniui, jeigu išlaikymo klausimai nenustatyti sutuoktinių sudarytoje sutartyje dėl santuokos nutraukimo pasekmių. Sutuoktinis neturi teisės į išlaikymą, jeigu jo turimas turtas ar gaunamos pajamos yra pakankami visiškai save išlaikyti. Preziumuojama, kad sutuoktiniui reikalingas išlaikymas, jeigu jis augina bendrą savo ir buvusio sutuoktinio nepilnamečių vaiką, yra nedarbingas dėl savo amžiaus ar sveikatos būklės. Sutuoktinis, dėl kurio kaltės nutraukta santuoka, neturi teisės į išlaikymą. Teismas, sprenddamas išlaikymo priteisimo ir jo dydžio klausimus, privalo atsižvelgti į santuokos trukmę, išlaikymo reikalingumą, abiejų buvusių sutuoktinių turtinę padėtį, jų sveikatos būklę, amžių, taip pat į jų darbingumą, nedarbingo sutuoktinio įsidarbinimo galimybes bei kitas svarbias aplinkybes. Išlaikymas priteisiamas nustatyto dydžio vienkartinė pinigų suma arba periodinėmis išmokomis (renta), mokamomis kas mėnesį, arba priteisiamas tam tikras turtas (Civilinio kodekso 3.72 straipsnis).

Kitų šeimos narių tarpusavio išlaikymo pareigos.

Pilnametis brolis (sesuo), turintis galimybę, privalo išlaikyti paramos reikalingą nepilnamečių brolių (seserį), neturinčių tėvų arba negalintį gauti jų išlaikymo (Civilinio kodekso 3.236 straipsnis). Pilnamečiai vaikaičiai, turintys galimybę, privalo išlaikyti savo nedarbingus ir paramos reikalingus senelius. Seneliai, turintys galimybę, privalo išlaikyti paramos reikalingus savo nepilnamečius vaikaičius, neturinčius tėvų arba negalintį gauti jų išlaikymo (Civilinio kodekso 3.237 straipsnis).

Rentos sutartis ir sutartis dėl išlaikymo iki gyvos galvos.

Pagal rentos sutartį viena šalis – rentos mokėtojas (skolininkas) įsipareigoja neatlygintinai arba mainais už kapitalo perdavimą jam nuosavybės teise periodiškai mokėti kitai šaliai – rentos gavėjui sutartyje numatytą pinigų sumą (rentą) arba kitaip išlaikyti rentos gavėją. Pareigą mokėti rentą gali nustatyti ne

tik sutartis, bet ir įstatymai, teismo sprendimas ar testamentas (Civilinio kodekso 6.439 straipsnis). Pagal išlaikymo iki gyvos galvos sutartį rentos gavėjas – fizinis asmuo perduoda jam priklausantį gyvenamąjį namą, butą, žemės sklypą ar kitokį nekilnojamąjį daiktą rentos mokėtojui nuosavybės teise, o rentos mokėtojas įsipareigoja išlaikyti rentos gavėją ir (arba) šio nurodytą asmenį (asmenis) iki gyvos galvos (Civilinio kodekso 6.460, 6.461 straipsniai).

2 Iki kokio amžiaus vaikas gali gauti išlaikymą? Ar skiriasi nuostatos dėl nepilnamečių ir suaugusiųjų išlaikymo?

Tėvai privalo materialiai išlaikyti savo nepilnamečius vaikus. Išlaikymo tvarka ir forma nustatoma bendru tėvų susitarimu. Išlaikymo dydis turi būti proporcingas nepilnamečių vaikų poreikiams bei jų tėvų turbinei padėčiai ir užtikrinti būtinas vaikai vystytis sąlygas (Civilinio kodekso 3.192 straipsnis). Taigi, tėvai iš esmės privalo išlaikyti vaikus iki pilnametystės (iki 18 m.) visais atvejais.

Vaikų iki 24 m. išlaikymo pareiga priklauso nuo tam tikrų sąlygų. Tėvai, turintys galimybę, privalo išlaikyti savo vaikus, sulaukusius pilnametystės, kurie mokosi pagal vidurinio ugdymo programą ar pagal formaliojo profesinio mokymo programą pirmajai kvalifikacijai įgyti arba studijuoja aukštojoje mokykloje pagal nuolatinės studijų formos programą ir yra ne vyresni negu 24 metų ir kuriems būtina materialinė parama, atsižvelgiant į vaikų, sulaukusių pilnametystės, turtinę padėtį, gaunamas pajamas, galimybę patiems gauti pajamų ir kitas svarbias aplinkybes. Tėvai neprivalo išlaikyti vaikų, sulaukusių pilnametystės, kurie siekia ne pirmojo aukštojo išsilavinimo ar profesinės kvalifikacijos (Civilinio kodekso 3.192(1) straipsnis). Nepilnamečių ir pilnamečių vaikų išlaikymo formos, dydžio reguliavimas nesiskiria ir priklauso nuo konkrečių aplinkybių.

3 Ar tam, kad asmeniui būtų skirtas išlaikymas, jis turi kreiptis į kompetentingą valdžios instituciją ar teismą? Kokius svarbiausius dalykus reikėtų žinoti apie šią procedūrą?

Jei vaikui išlaikymas nemokamas, išlaikymas priteisiamas teismo tvarka. Jeigu nepilnamečio vaiko tėvai (ar vienas jų) nevykdo pareigos materialiai išlaikyti savo nepilnamečius vaikus, teismas išlaikymą priteisia pagal vieno iš tėvų ar vaiko globėjo (rūpintojo) arba valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos ieškinį. Išlaikymas taip pat priteisiamas, jeigu tėvai, nutraukdami santuoką ar pradėdami gyventi skyrium, nesusitarė dėl savo nepilnamečių vaikų išlaikymo (Civilinio kodekso 3.194 straipsnis). Jeigu vaiko, sulaukusio pilnametystės, tėvai (ar vienas iš jų) nevykdo pareigos materialiai išlaikyti savo vaiką, vaikas turi teisę kreiptis į teismą dėl išlaikymo priteisimo (Civilinio kodekso 3.192(1) straipsnis). Sutuoktiniams, buvusiems sutuoktiniams, kitiems šeimos nariams išlaikymas taip pat priteisiamas teismo tvarka.

Bylas dėl išlaikymo priteisimo Lietuvoje nagrinėja apylinkių teismai. Ieškinyms pareiškiamas teismui pagal atsakovo gyvenamąją vietą. Ieškinyms atsakovui, kurio gyvenamoji vieta nežinoma, gali būti pareiškiamas pagal jo turto buvimo vietą arba pagal paskutinę žinomą jo gyvenamąją vietą. Ieškinyms atsakovui, neturinčiam Lietuvos Respublikoje gyvenamosios vietos, gali būti pareiškiamas pagal jo turto buvimo vietą arba pagal paskutinę žinomą jo gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje. Ieškinyms dėl išlaikymo priteisimo gali būti pareiškiamas taip pat pagal ieškovo gyvenamąją vietą (Civilinio proceso kodekso 26, 29, 30 straipsniai).

Valstybė išlaiko nepilnamečius vaikus, ilgiau kaip mėnesį negaunančius išlaikymo iš tėvo (motinos) ar iš kitų pilnamečių artimųjų giminaičių, turinčių galimybę juos išlaikyti (Civilinio kodekso 3.204 straipsnis). Išmokas skiria ir moka Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Pareiškėjas (vienas iš tėvų, su kuriuo teismo sprendimu arba tėvų susitarimu nustatyta vaiko gyvenamoji vieta, arba globėjas (rūpintojas)), kreipdamasis dėl išmokos, turi pateikti: prašymą skirti išmoką, teismo sprendimą arba teismo patvirtintą vaiko išlaikymo sutartį ar jų patvirtintas kopijas, nuorašus ar išrašus, kuriuose nustatytas vaiko išlaikymo lėšų dydis, taip pat dokumentus, patvirtinančius, kad: vaikas yra Lietuvos Respublikos pilietis, asmuo be pilietybės arba užsienietis, nuolat gyvenantis Lietuvos Respublikoje; vaikas ilgiau kaip mėnesį negauna vaiko išlaikymo lėšų ar gauna tik dalį vaiko išlaikymo lėšų; pareiškėjas yra Lietuvos Respublikos pilietis, asmuo be pilietybės arba užsienietis, nuolat gyvenantis Lietuvos Respublikoje (jeigu šių dokumentų ar duomenų institucija negali gauti iš valstybės ar žinybinių registrų, valstybės informacinių sistemų). Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, nustatyta tvarka mokanti išmokas, nuo išmokos išmokėjimo momento įgyja teisę išieškoti iš skolininko išmokėtas išmokas ir delspinigius už kiekvieną įsiskolinimo dieną, skaičiuojamus nuo negrąžintos įsiskolinimo sumos. Sprendimas iš skolininko išieškoti išmokėtas išmokas ir (arba) delspinigius kartu yra vykdomasis dokumentas.

4 Ar prašymą galima pateikti giminaičiui (jei taip, koks glaudus turi būti giminystės ryšys) arba vaiko vardu?

Taip. Ieškinį nepilnamečio vaiko vardu gali pareikšti jo atstovai pagal įstatymą (tėvai, įtėviai, globėjai, rūpintojai). Ieškinį asmens vardu taip pat gali pateikti asmuo, kuris, vadovaujantis Civilinio proceso kodeksu, gali būti fizinio asmens atstovu pagal pavedimą teisme (advokatas, advokato padėjėjas, kt.). Fizinį asmenų atstovais pagal pavedimą teisme taip pat gali būti asmenys, turintys aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą, kai jie atstovauja savo artimiesiems giminaičiams ar sutuoktiniui (sugyventiniui). Artimaisiais giminaičiais pripažįstami tiesiosios linijos giminaičiai iki antrojo laipsnio imtinai (tėvai ir vaikai, seneliai ir vaikiaičiai) ir šoninės linijos antrojo laipsnio giminaičiai (broliai ir seserys) (Civilinio kodekso 3.135 straipsnis).

5 Jei asmuo ketina pareikšti ieškinį, kaip jam sužinoti, kuris teismas yra kompetentingas?

Bylas dėl išlaikymo priteisimo Lietuvoje nagrinėja apylinkių teismai. Ieškinyms pareiškiamas teismui pagal atsakovo gyvenamąją vietą. Ieškinyms atsakovui, kurio gyvenamoji vieta nežinoma, gali būti pareiškiamas pagal jo turto buvimo vietą arba pagal paskutinę žinomą jo gyvenamąją vietą. Ieškinyms atsakovui, neturinčiam Lietuvos Respublikoje gyvenamosios vietos, gali būti pareiškiamas pagal jo turto buvimo vietą arba pagal paskutinę žinomą jo gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje. Ieškinyms dėl išlaikymo priteisimo gali būti pareiškiamas taip pat pagal ieškovo gyvenamąją vietą (Civilinio proceso kodekso 26, 29, 30 straipsniai).

Ieškovas, pareiškdamas ieškinį teisme, neprivalo naudotis advokato arba kurio nors kito tarpininko paslaugomis. Taip pat žr. 3 ir 4 klausimus.

6 Ar ieškovas, pareiškdamas ieškinį teisme, turi veikti per tarpininką (pvz., advokatą, centrinę ar vietos instituciją ir pan.)? Jeigu ne, kokios yra procedūros?

Ieškovas, pareiškdamas ieškinį teisme, neprivalo naudotis advokato arba kurio nors kito tarpininko paslaugomis. Taip pat žr. 3 ir 4 klausimus.

7 Ar už ieškinio pareiškimą teisme mokami mokesčiai? Jei taip, kokio maždaug dydžio? Jeigu ieškovo finansiniai ištekliai nepakankami, ar jis gali gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Bylinėjimosi išlaidas sudaro žyminis mokestis ir išlaidos, susijusios su bylos nagrinėjimu (Civilinio proceso kodekso 79 straipsnis). Už ieškinio pareiškimą teisme mokamo žyminio mokesčio dydžius reglamentuoja Civilinio proceso kodekso 80 straipsnis. Turtiniuose ginčiuose žyminio mokesčio dydis skaičiuojamas nuo ieškinio sumos: iki 30 000 eurų – 3 procentai, bet ne mažiau kaip 20 eurų; nuo didesnės kaip 30 000 eurų sumos iki 100 000 eurų – 900 eurų plius 2 procentai nuo ieškinio sumos, viršijančios 30 000 eurų; nuo didesnės kaip 100 000 eurų sumos – 2 300 eurų plius 1 procentas nuo ieškinio sumos, viršijančios 100 000 eurų. Bendras žyminio mokesčio dydis turkiniuose ginčiuose negali viršyti 15 000 eurų (Civilinio proceso kodekso 80 straipsnis). Ieškinio suma bylose dėl išlaikymo priteisimo periodinėmis išmokomis išieškojimo nustatoma pagal bendrą išmokų už vienerius metus sumą (Civilinio proceso kodekso 85 straipsnis). Ieškovai bylose dėl išlaikymo priteisimo atleidžiami nuo žyminio mokesčio mokėjimo (Civilinio proceso kodekso 83 straipsnis).

Jeigu asmens finansiniai ištekliai nepakankami, asmuo turi teisę gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymu nustatyta tvarka. Antrinė valstybės garantuojama teisinė pagalba taip pat apima bylinėjimosi išlaidų bylose, išnagrinėtose civilinio proceso tvarka, atlyginimą.

8 Kokių rūšių išlaikymą teismas dažniausiai priteisia? Kaip apskaičiuojama išlaikymo suma? Ar pasikeitus materialinei ar šeiminei padėčiai teismo sprendimas gali būti peržiūrėtas? Jei taip, kokia tvarka tai daroma (pvz., pagal automatinio indeksavimo sistemą)?

Vaikų ir tėvų tarpusavio išlaikymo pareigos.

Teismas gali priteisti išlaikymą vaikams iš jų tėvų (vieno jų), kurie nevykdo pareigos išlaikyti savo vaikus, šiais būdais: 1) kas mėnesį mokamomis periodinėmis išmokomis; 2) konkrečia pinigų suma; 3) priteisiant vaikui tam tikrą turtą. Kol bus išnagrinėta byla, teismas nutartimi gali įpareigoti mokėti laikiną išlaikymą. Išlaikymo dydis turi būti proporcingas vaikų poreikiams bei jų tėvų turbinei padėčiai ir užtikrinti būtinas vaikui vystytis sąlygas. Materialinį išlaikymą savo vaikams privalo teikti abu tėvai proporcingai savo turbinei padėčiai (Civilinio kodekso 3.192, 3.196 straipsniai).

Teismas gali pagal vaiko, jo tėvo (motinos) arba valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos ar prokuroro ieškinį sumažinti arba padidinti priteisto išlaikymo dydį, jeigu po teismo sprendimo, kuriuo buvo priteistas išlaikymas, priėmimo iš esmės pasikeitė šalių turtinė padėtis. Priteisto išlaikymo dydis gali būti padidintas atsiradus papildomoms vaiko priežiūros išlaidoms (vaiko liga, sužalojimas, slaugymas ar nuolatinė priežiūra). Prireikus teismas gali priteisti atlyginti ir būsimo vaiko gydymo išlaidas. Teismas pagal nurodytų asmenų prašymą gali pakeisti priteisto išlaikymo formą (Civilinio kodekso 3.201 straipsnis).

Pilnamečių vaikų išlaikymas tėvams mokamas (priteisiamas) nustatyta pinigų suma, mokama kas mėnesį. Išlaikymo dydį nustato teismas, atsižvelgdamas į vaikų ir tėvų šeiminių bei turčinę padėtį, taip pat kitas bylai svarbias aplinkybes. Teismas, nustatydamas išlaikymo dydį, turi atsižvelgti į visų pilnamečių to tėvo (motinos) vaikų pareigą išlaikyti tėvus, neatsižvelgiant į tai, ar ieškinys dėl išlaikymo priteisimo pareikštas visiems vaikams ar tik vienam iš jų (Civilinio kodekso 3.205 straipsnis).

Jeigu išlaikymas buvo priteistas periodinėmis išmokomis, išlaikymo suma indeksuojama kasmet Vyriausybės nustatyta tvarka atsižvelgiant į infliaciją (Civilinio kodekso 3.208 straipsnis).

Sutuoktinių tarpusavio išlaikymo pareiga.

Teismas, sprenddamas išlaikymo priteisimo ir jo dydžio klausimus, privalo atsižvelgti į santuokos trukmę, išlaikymo reikalingumą, abiejų sutuoktinių turčinę padėtį, jų sveikatos būklę, amžių, taip pat į jų darbingumą, nedirbančio sutuoktinio įsidarbinimo galimybes bei kitas svarbias aplinkybes. Išlaikymas priteisiamas nustatyto dydžio vienkartinė pinigų suma arba periodinėmis išmokomis (renta), mokamomis kas mėnesį, arba priteisiamas tam tikras turtas. Jeigu išlaikymas buvo priteistas periodinėmis išmokomis, tai, iš esmės pasikeitus aplinkybėms, bet kuris sutuoktinių gali reikalauti padidinti ar sumažinti išlaikymo dydį ar apskritai nutraukti išlaikymo mokėjimą. Periodinės išmokos kasmet indeksuojamos Vyriausybės nustatyta tvarka (Civilinio kodekso 3.78 straipsnis).

Buvusių sutuoktinių tarpusavio išlaikymo pareiga.

Teismas, sprenddamas išlaikymo priteisimo ir jo dydžio klausimus, privalo atsižvelgti į santuokos trukmę, išlaikymo reikalingumą, abiejų buvusių sutuoktinių turčinę padėtį, jų sveikatos būklę, amžių, taip pat į jų darbingumą, nedirbančio sutuoktinio įsidarbinimo galimybes bei kitas svarbias aplinkybes. Išlaikymo dydis mažinamas ar priteisiamas tik laikinas išlaikymas arba atsisakoma priteisti išlaikymą, jeigu yra bent viena iš šių aplinkybių:

1) santuokos trukmė buvo ne ilgesnė kaip vieneri metai; 2) sutuoktinis, turintis teisę gauti išlaikymą, yra padaręs nusikaltimą kitam sutuoktiniui ar jo artimiesiems giminiams; 3) sutuoktinis, turintis teisę gauti išlaikymą, savo sunkią materialinę padėtį sukūrė pats savo kaltais veiksmais; 4) išlaikymo reikalaujantis sutuoktinis santuokos metu neprisidėjo prie bendro turto gausinimo ar tyčia kenkė kito sutuoktinio ar šeimos interesams. Išlaikymas priteisiamas nustatyto dydžio vienkartinė pinigų suma arba periodinėmis išmokomis (renta), mokamomis kas mėnesį, arba priteisiamas tam tikras turtas.

Jeigu išlaikymas buvo priteistas periodinėmis išmokomis, tai, iš esmės pasikeitus aplinkybėms, bet kuris iš buvusių sutuoktinių gali reikalauti padidinti ar sumažinti išlaikymo dydį ar apskritai nutraukti išlaikymo mokėjimą. Periodinės išmokos mokamos iki kreditoriaus gyvos galvos ir kasmet indeksuojamos Vyriausybės nustatyta tvarka atsižvelgiant į infliaciją. Kai buvęs sutuoktinis, kuriam priteistas išlaikymas, miršta arba sudaroma nauja santuoka, išlaikymo mokėjimas nutraukiamas (Civilinio kodekso 3.72 straipsnis).

Kitų šeimos narių tarpusavio išlaikymo pareigos.

Pilnametis brolis (sesuo), turintis galimybę, privalo išlaikyti paramos reikalingą nepilnametį brolių (seserį), neturintį tėvų arba negalintį gauti jų išlaikymo (Civilinio kodekso 3.236 straipsnis). Pilnamečiai vaikaičiai, turinys galimybę, privalo išlaikyti savo nedirbančius ir paramos reikalingus senelius. Seneliai, turintys galimybę, privalo išlaikyti paramos reikalingus savo nepilnamečius vaikaičius, neturinčius tėvų arba negalintčius gauti jų išlaikymo (Civilinio kodekso 3.237 straipsnis). Išlaikymo tvarkai *mutatis mutandis* taikomos Civilinio kodekso normos, reglamentuojančios vaikų ir tėvų tarpusavio išlaikymo pareigas.

9 Kaip ir kam mokamas išlaikymas?

Išlaikymo skolininkas išlaikymą turi mokėti išlaikymo kreditoriui. Jeigu ieškinį nepilnamečio vaiko vardu pareiškia vienas iš jo tėvų, išlaikymas mokamas ne vaikui, o vienam iš tėvų. Jeigu vaikui yra nustatyta globa (rūpyba), tai išlaikymas išieškomas globėjui (rūpintojui), kuris privalo naudoti gautą išlaikymą išimtinai vaiko interesams.

10 Jei atitinkamas asmuo (skolininkas) nemoka geranoriškai, kokiomis priemonėmis galima priversti jį mokėti?

Dėl teismo sprendimų priverstinio vykdymo turi būti kreipiamasi į antstolį. Vykdymo veiksmų atlikimo pagrindas yra pateiktas vykdyti vykdomasis dokumentas. Vykdomieji dokumentai, be kita ko, yra vykdomieji raštai, išduoti teismo sprendimų pagrindu, teismo įsakymai. Vykdytinam sprendimui įsiteisėjus, išieškotojui pagal rašytinį pareiškimą vykdomąjį raštą išduoda pirmosios instancijos teismas.

Už vengimą išlaikyti vaiką yra numatyta baudžiamoji atsakomybė: tas, kas vengė pareigos pagal teismo sprendimą išlaikyti vaiką, mokėti lešas vaikui išlaikyti ar teikti kitą būtiną materialią paramą vaikui, baudžiamas viešaisiais darbais arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki dvejų metų (Baudžiamojo kodekso 164 straipsnis). Už kitokio pobūdžio teismo sprendimo nevykdymą taip pat gali būti taikoma baudžiamoji atsakomybė: tas, kas nevykdė teismo sprendimo, nesusijusio su baudmėmis, padarė baudžiamąjį nusizengimą ir baudžiamas viešaisiais darbais arba bauda, arba laisvės apribojimu, arba areštu (Baudžiamojo kodekso 245 straipsnis).

11 Trumpai aprašykite priverstinio išieškojimo apribojimus, visų pirma skolininkų apsaugos nuostatas ir jūsų šalies vykdymo užtikrinimo sistemoje taikomus kitus apribojimus ar senaties terminus.

Vykdamas išieškojimą iš fizinių asmenų, išieškojimas negali būti nukreipiamas į buitines, ūkio, darbo, mokymosi reikmenis ir kitą turtą, kurie būtini skolininko ar jo šeimos pragyvenimui, darbui pagal jo profesiją ar mokymuisi. Šio turto sąrašas nustatytas Sprendimų vykdymo instrukcijoje. Be to, išieškojimas negali būti nukreipiamas į pinigų sumą, neviršijančią Vyriausybės nustatytos vienos minimaliosios mėnesinės algos, visus būtinus vaikų ir neįgaliųjų reikmenis (Civilinio proceso kodekso 668 straipsnis).

Iš skolininkui priklausančios darbo užmokesčio ir jam prilygintų išmokų bei davinių dalies, neviršijančių Vyriausybės nustatytos minimaliosios mėnesinės algos, išskaitoma pagal vykdomuosius dokumentus tol, kol bus visiškai padengtos išieškomos sumos: išieškant išlaikymą periodinėmis išmokomis, žalos, padarytos suluošinimu ar kitokiu sveikatos sužalojimu, taip pat maitintojo gyvybės atėmimu, atlyginimą – 30 procentų, jeigu kitaip nenustatyta pačiame vykdomajame rašte arba ko kita nenustato įstatymai ar teismas. Iš darbo užmokesčio ir jam prilygintų išmokų bei davinių dalies, viršijančios Vyriausybės nustatytą minimaliosios mėnesinės algos dydį, išskaitoma 50 procentų, jeigu ko kita nenustato įstatymai ar teismas (Civilinio proceso kodekso 736 straipsnis). Civilinio proceso kodekso 739 straipsnyje taip pat reglamentuotos pinigų sumos, iš kurių išieškoti negalima (pavyzdžiui, motinystės, tėvystės ir vaiko priežiūros išmokos ir kt.).

Pinigų išieškojimas negali būti nukreipiamas į skolininko turtą, jeigu skolininkas pateikia antstoliui įrodymus, kad išieškotiną sumą ir vykdymo išlaidas galima išieškoti per šešis mėnesius, o išieškant iš skolininkui priklausančio paskutinio būsto, kuriame jis gyvena, – per aštuoniolika mėnesių, darant Civilinio proceso kodekso 736 straipsnyje nurodyto dydžio išskaitas iš skolininko darbo užmokesčio, pensijos, stipendijos ar kitų pajamų.

Vykdomieji raštai pagal teismo sprendimus gali būti pateikti vykdyti per penkerius metus nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo. Jeigu pagal teismo sprendimą išieškamos periodinės išmokos, tai vykdomieji dokumentai galioja per visą laikotarpį, kuriam priteistos išmokos, o nustatytas terminas prasideda nuo kiekvienos išmokos termino pasibaigimo dienos (Civilinio proceso kodekso 605 straipsnis).

12 Ar yra organizacija ar valdžios institucija, galinti padėti išieškoti išlaikymą?

Valstybė išlaiko nepilnamečius vaikus, ilgiau kaip mėnesį negaunančius išlaikymo iš tėvo (motinos) ar iš kitų pilnamečių artimųjų giminaičių, turinčių galimybę juos išlaikyti (Civilinio kodekso 3.204 straipsnis). Išmokas skiria ir moka Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Pareiškėjas (vienas iš tėvų, su kuriuo teismo sprendimu arba tėvų susitarimu nustatyta vaiko gyvenamoji vieta, arba globėjas (rūpintojas)), kreipdamasis dėl išmokos, turi pateikti: prašymą skirti išmoką, teismo sprendimą arba teismo patvirtintą vaiko išlaikymo sutartį ar jų patvirtintas kopijas, nuorašus ar išrašus, kuriuose nustatytas vaiko išlaikymo lėšų dydis, taip pat dokumentus, patvirtinančius, kad: vaikas yra Lietuvos Respublikos pilietis, asmuo be pilietybės arba užsienietis, nuolat gyvenantis Lietuvos Respublikoje; vaikas ilgiau kaip mėnesį negauna vaiko išlaikymo lėšų ar gauna tik dalį vaiko išlaikymo lėšų; pareiškėjas yra Lietuvos Respublikos pilietis, asmuo be pilietybės arba užsienietis, nuolat gyvenantis Lietuvos Respublikoje (jeigu šių dokumentų ar duomenų institucija negali gauti iš valstybės ar žinybinių registru, valstybės informacinių sistemų). Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, nustatyta tvarka mokanti išmokas, nuo išmokos išmokėjimo momento įgyja teisę išieškoti iš skolininko išmokėtas išmokas ir delspinigius už kiekvieną įsiskolinimo dieną, skaičiuojamus nuo negrąžintos įsiskolinimo sumos. Sprendimas iš skolininko išieškoti išmokėtas išmokas ir (arba) delspinigius kartu yra vykdomasis dokumentas.

13 Ar organizacijos (valstybės ar privačios) gali anksčiau sumokėti visą ar dalį išlaikymo už skolininką?

Žr. 12 klausimą.

14 Jeigu ieškovas yra šioje valstybėje narėje, o skolininko gyvenamoji vieta – kitoje šalyje:

14.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

14.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti?

Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba yra centrinė institucija 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje (toliau – Išlaikymo reglamentas) nustatytoms funkcijoms atlikti.

Kai pareiškėjų prašymai yra susiję su jaunesnių kaip 21 metų asmenų išlaikymo prievolėmis, atsirandančiomis dėl tėvų ir vaikų santykių, Išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodytas centrinės institucijos funkcijas atlieka Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos kontaktiniai duomenys:

Adresas: Odminių g. 3, 01122 Vilnius, tel. Nr. +370 700 00 211, fakso Nr. +370 700 35 006, elektroninis paštas: teisinepagalba@vgtpt.lt

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kontaktiniai duomenys:

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Mažeikių skyrius, adresas: Vasario 16-osios g. 4, LT-89225 Mažeikiai, tel. Nr. +370 (443) 26659, fakso Nr. +370 (443) 27341, elektroninis paštas: mazeikiai@sodra.lt

15 Jeigu skolininkas yra šioje valstybėje narėje, o ieškovas – kitoje:

15.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

15.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti ir kokią paramą galima gauti?

Žr. 14 klausimą.

16 Ar šioje valstybėje narėje taikomas 2007 m. Hagos protokolas?

Taip.

17 Jei 2007 m. Hagos protokolas šioje valstybėje narėje netaikomas, kaip, vadovaujantis joje taikomomis tarptautinės privatinės teisės nuostatomis, nustatoma ieškiniui dėl išlaikymo taikytina teisė? Kokios tai tarptautinės privatinės teisės nuostatos?

Lietuvoje taikomas 2007 m. Hagos protokolas.

18 Kaip, vadovaujantis išlaikymo reglamento V skyriaus struktūra, reglamentuojama teisė kreiptis į teismą dėl tarpvalstybinės bylos ES mastu?

Kai taikomas Išlaikymo reglamentas, teisinė pagalba teikiama vadovaujantis Išlaikymo reglamento 44-47 straipsniais, Civilinį procesą reglamentuojančių Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų įgyvendinimo įstatymo 31-5 straipsniu, Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymu. Pareiškėjų prašymai suteikti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą perduodami tiesiogiai kompetentingoms valstybės garantuojamą teisinę pagalbą organizuojančioms institucijoms (Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybai, jos teritoriniams padaliniams).

19 Kokiomis priemonėmis šioje valstybėje narėje užtikrinama, kad būtų vykdoma išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodyta veikla?

Siekiant įgyvendinti Išlaikymo reglamento nuostatas, Lietuvoje priimti Civilinį procesą reglamentuojančių Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų įgyvendinimo įstatymo pakeitimai. Numatytos institucijos, kurioms suteikti įgaliojimai atlikti centrinės institucijos funkcijas pagal Išlaikymo reglamentą, teisinės pagalbos teikimo tvarka, centrinės institucijos funkcijas atliekančioms institucijoms suteikta teisė neatlygintinai gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, bankų ir kitų kredito bei finansų įstaigų, valstybės registru, kitų informacinių sistemų duomenis, reikalingus Išlaikymo reglamente nustatytoms funkcijoms atlikti.

Paskutinis naujinimas: 17/10/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Ieškiniai dėl išlaikymo - Liuksemburgas

1 Ką praktikoje reiškia sąvokos „išlaikymas“ ir „išlaikymo pareiga“? Kokie asmenys turi mokėti išlaikymo išmoką kitam asmeniui?

Išlaikymo prievolė pagal įstatymą taikoma tiems asmenims, kurie turi galimybę išlaikyti kitą asmenį, su kuriuo juos sieja kraujo ar santuokiniai ryšiai. Todėl pareikalauti išlaikymo gali įvairūs asmenys, be kita ko:

sutuoktinis, kuris gali pareikalauti išlaikymo iš kito sutuoktinio ar buvusio sutuoktinio (Civilinio kodekso (pranc. *Code civil*) 212, 214 ir 246 straipsniai), partneris, kuris gali pareikalauti išlaikymo iš kito partnerio, jei juos sieja partnerystės ryšiai, reglamentuojami iš dalies pakeistame 2004 m. liepos 9 d.

įstatyme dėl tam tikrų rūšių partnerystės teisinių pasekmių (pranc. *odifiée du 9 juillet 2004 relative aux effets légaux de certains partenariats*), o tam tikromis aplinkybėmis – ir buvęs partneris;

vaikai, kurie gali pareikalauti išlaikymo iš savo tėvų (Civilinio kodekso 203, 3722, 3762, 3763 ir 3764 straipsniai);

tėvai, motinos ir kiti aukštutinės linijos giminaičiai, kurie gali pareikalauti išlaikymo iš savo vaikų (Civilinio kodekso 205 straipsnis);

uošvės ir uošviai, kurie gali pareikalauti išlaikymo iš savo žentų bei marčių (Civilinio kodekso 206 straipsnis).

Taisyklė, pagal kurią „išlaikymas nėra skirtas praeities reikalavimams įvykdyti“, reiškia, kad išlaikymu siekiama patenkinti dabartinius ir būsimus poreikius, o ne atlyginti praeityje patirtas išlaidas. Ši taisyklė turi paprastos prezumpcijos teisinę galią; tai reiškia, kad taisyklės gali būti nepaisoma, jeigu kreditorius pateikia įrodymus, kad turėjo skolintis pragyvenimui, kad nebuvo neveiklus arba kad negalėjo imtis veiksmų.

Išlaikymas negali būti įskaitytas, išskyrus atvejus, kai reikalavimas, kurio atžvilgiu prašoma taikyti įskaitymą, taip pat yra išlaikymo reikalavimas.

2 Iki kokio amžiaus vaikas gali gauti išlaikymą? Ar skiriasi nuostatos dėl nepilnamečių ir suaugusiųjų išlaikymo?

Jei tėvų pareigos įgyvendinamos bendrai, kiekvienas iš jų, nesvarbu, ar jie susituokę, gyvena skyrium ar išsituokę, privalo prisidėti prie vaikų išlaikymo ir auklėjimo atsižvelgiant į jo pajamas, kito iš tėvų pajamas ir vaiko poreikius. Santuokos nutraukimo ar gyvenimo skyrium atveju, nesvarbu, ar tėvų pareigos vykdomos bendrai ar ne, tėvai privalo toliau kartu prisidėti prie vaiko išlaikymo ir auklėjimo, jei teismas nenusprendė kitaip. Prisidedama mokant išlaikymo išmoką, kurios mokėjimas automatiškai nenutrūksta vaikui sulaukus pilnametystės. Išmoka gali būti mokama tiesiogiai pilnamečiam vaikui ir gali būti perskaičiuojama pagal vaiko poreikius bei kiekvieno iš tėvų kintančias pajamas bei išlaidas.

3 Ar tam, kad asmeniui būtų skirtas išlaikymas, jis turi kreiptis į kompetentingą valdžios instituciją ar teismą? Kokius svarbiausius dalykus reikėtų žinoti apie šią procedūrą?

Apygardos teismuose (pranc. *tribunaux d'arrondissement*) veikiančio Šeimos teismo (pranc. *juge aux affaires familiales*) jurisdikcija apima visų pirma išlaikymo išmokas, tėvų pareigų vykdymą, santuokos nutraukimą ir gyvenimą skyrium.

Kreipiantis dėl išlaikymo, ieškinytis turi būti pateiktas šeimos teismui. Jeigu išlaikymo reikalavimas yra susijęs su santuokos nutraukimo arba gyvenimo skyrium byla, šeimos teismas, priimdamas sprendimą dėl prašymo nutraukti santuoką ar patvirtinti gyvenimą skyrium, taip pat priima sprendimą dėl išlaikymo reikalavimo.

4 Ar prašymą galima pateikti giminaičio (jei taip, koks glaudus turi būti giminystės ryšys) arba vaiko vardu?

Bylose dėl globos (pranc. *tutelle*) ar rūpybos (*curatelle*), globėjas (pranc. *tuteur*) arba prižiūrintis asmuo (*curateur*) prašymą gali pateikti vieno iš tėvų ar nepilnamečio vaiko vardu.

Vienas iš tėvų (tėvai), vykdančys tėvų pareigas nepilnamečiam vaikui, gali pateikti prašymą to vaiko vardu.

Nepilnametis vaikas neturi teisinio subjektiškumo ir negali pats pateikti prašymo, išskyrus atvejus, kai pagal Naujojo civilinio proceso kodekso (pranc. *Nouveau Code de procédure civile*) 100750 straipsnį nepilnametis asmuo gali suformuoti savo požiūrį. Tokiu atveju savo požiūrį suformuoti galintis nepilnametis asmuo gali, pateikdamas prašymą apygardos teismui, kreiptis į šeimos teismą ir prašyti pakeisti tėvų pareigų vykdymo ir teisės bendrauti įgyvendinimo tvarką ar gyvenimo sąlygas. Tokiu atveju teismas per 15 dienų paskiria advokatą nepilnamečiui atstovauti.

5 Jei asmuo ketina pareikšti ieškinį, kaip jam sužinoti, kuris teismas yra kompetentingas?

Teritorinę jurisdikciją turintis apygardos teismas yra:

vietovės, kurioje yra šeimos namai, teismas;

jei tėvai gyvena atskirai ir tėvų valdžia vykdoma bendrai – to iš tėvų, su kuriuo nuolat gyvena nepilnamečiai vaikai, gyvenamosios vietos teismas, o jei tėvų valdžią vykdo tik vienas iš tėvų – jo gyvenamosios vietos teismas;

kitais atvejais – asmens, kuris neiškėlė bylos, gyvenamosios vietos teismas.

Kai pateikiami bendri prašymai, šalys pasirenka vienos iš šalių gyvenamosios vietos teismą.

Tačiau tais atvejais, kai ginčas susijęs tik su sutuoktinio išlaikymu, prisidėjimu prie vaikų išlaikymo ir auklėjimo, prisidėjimu prie bendrų sutuoktinių poreikių tenkinimo ar skubių arba laikinų priemonių taikymu nutraukus registruotą partnerystę, jurisdikciją gali turėti išlaikymą gaunančio sutuoktinio ar buvusio partnerio, ar vieno iš tėvų, kuris iš esmės rūpinasi vaikais, net ir suaugusiais, gyvenamosios vietos teismas.

Teritorinę jurisdikciją lemia gyvenamoji vieta prašymo pateikimo dieną, o skyrybų bylose – pirminio prašymo pateikimo dieną.

Jei išlaikymo pareikalaujama byloje dėl santuokos nutraukimo, jurisdikciją turi prašymą dėl santuokos nutraukimo nagrinėjantis teismas.

6 Ar ieškovas, pareikšdamas ieškinį teisme, turi veikti per tarpininką (pvz., advokatą, centrinę ar vietos instituciją ir pan.)? Jeigu ne, kokios yra procedūros?

Pareiškėjas gali iškelti bylą šeimos teisme, pateikdamas prašymą apygardos teismui. Prašymas turi būti pateiktas apygardos teismo kanceliarijai, kuri jį įteikia priešingai šaliai. Šalys neturi būti atstovaujamos advokato, išskyrus atvejus, kai išlaikymo reikalaujama byloje dėl santuokos nutraukimo santuokai negrįžtamai iširus ar gyvenimo skyrium byloje. Tokiais atvejais reikalingas advokatas.

Be to, kuriuo atveju pareiškėjas turi teismui pateikti visus jo poreikį įrodančius dokumentus. Tai galėtų būti, pavyzdžiui, atlyginimo lapelis, pažyma apie atleidimą nuo mokesčių, bedarbio pažyma ar ilgalaikio nedarbingumo pažymėjimas, nuomos, paskolų, išlaikomų vaikų, taip pat išlaikymo ir auklėjimo išlaidų įrodymai ir kt.

7 Ar už ieškinio pareiškimą teisme mokami mokesčiai? Jei taip, kokio maždaug dydžio? Jeigu ieškovo finansiniai ištekliai nepakankami, ar jis gali gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Teisinio proceso išlaidas gali sudaryti teismo išlaidos bei proceso išlaidos, kurias (visas ar jų dalį) gali būti nurodyta padengti pralaimėjusiai šaliai. Taip pat gali reikėti sumokėti advokato mokesčius.

Asmenys, kurių pajamos pagal Liuksemburgo teisę laikomos nepakankamomis, gali gauti teisinę pagalbą. Norėdami gauti šią pagalbą, jie privalo užpildyti klausimyną, kurį galima gauti centrinėje socialinės pagalbos tarnyboje (pranc. *service central d'assistance sociale*), ir nusiųsti jį teritorinę jurisdikciją turinčios advokatų asociacijos (*Bâtonnier de l'Ordre des avocats*) pirmininkui.

Jei advokatų asociacijos pirmininkas nusprendžia skirti pagalbą, asociacija padengia visas teismo proceso, procedūrų bei ieškinių, kuriems pagalba skirta, išlaidas. Ji skiriama, pavyzdžiui, žyminiam mokesčiui ir registracijos išlaidoms, teismo raštinės pareigūno mokesčiams, advokatų mokesčiams, antstolių išlaidoms ir mokesčiams, notarų išlaidoms ir mokesčiams, specialistų išlaidoms ir mokesčiams, liudytojų išmokoms, vertėjų žodžiu ir raštu mokesčiams, mokesčiams už pažymas ar rašytinius pareiškimus dėl taikytinos teisės (*certificat de coutume*), kelionės išlaidoms, mokesčiams ir išlaidoms už registravimo, hipotekos ir įkeitimo formalumus, taip pat, prireikus, išlaidoms už skelbimus spaudoje padengti.

8 Kokių rūšių išlaikymą teismas dažniausiai priteisia? Kaip apskaičiuojama išlaikymo suma? Ar pasikeitus materialinei ar šeiminei padėčiai teismo sprendimas gali būti peržiūrėtas? Jei taip, kokia tvarka tai daroma (pvz., pagal automatinio indeksavimo sistemą)?

Išlaikymo rūšis

Išnagrinėjus santuokos nutraukimo ar gyvenimo skyrium patvirtinimo bylą ir priėmus sprendimą nutraukti santuoką arba patvirtinti gyvenimą skyrium, išlaikymo išmoka paprastai mokama kas mėnesį. Tačiau ji gali būti išmokėta ir kaip vienkartinė išmoka – pinigais arba perleidžiant turtą natūra.

Prisidedant prie vaiko išlaikymo ir auklėjimo išlaidų padengimo, išlaikymas gali būti mokamas arba kaip mėnesinė išlaikymo išmoka, arba tiesiogiai atlyginant visas arba dalį vaiko naudai patirtų išlaidų. Galiausiai išlaikymas gali būti mokamas suteikiant teisę naudotis turtu arba savo būsta.

Jeigu asmuo, privalantis mokėti išlaikymą, įrodo, kad nepajėgia mokėti išlaikymo, teismas gali jam nurodyti apgyvendinti asmenį, kuriam jis turi mokėti išlaikymą, pas save, jį maitinti ir išlaikyti.

Išlaikymo apskaičiavimas

Orientacinių dydžių nėra. Išlaikymo suma apskaičiuojama pagal skolininko pajamas ir kreditoriaus poreikius.

Indeksavimas

Kad išlaikymas atitiktų kintančias pragyvenimo išlaidas, teismas gali, net ir savo iniciatyva, nuspręsti, kad išlaikymo išmoka bus indeksuojama pagal įstatymu nustatytą kainų indeksą.

Peržiūra

Pasikeitus aplinkybėms, išlaikymo išmoka gali būti perskaičiuota (padidinta arba sumažinta) arba apskritai panaikinta. Tai netaikytina, jei buvo sumokėta vienkartinė išmoka nutraukus santuoką. Šalims nesusitarus, teismas nusprendžia nutraukti arba sumažinti išlaikymą.

Teismas taip pat gali pakeisti išlaikymo sumą, nustatytą šalių susitarime. Ši teisė galioja ne tik atitinkamai pasikeitus kreditoriaus ir skolininko padėčiai, bet ir nesant jokių pokyčių, jei teisėjas nustato, kad suma yra nepakankama arba per didelė.

Jei sutuoktinių išlaikymas nustatomas nutraukus santuoką dėl negrįžtamo santuokinių santykių iširimo, išlaikymas negali būti mokamas ilgiau nei truko santuoka, jei nėra ypatingų aplinkybių.

9 Kaip ir kam mokamas išlaikymas?

Išnagrinėjus santuokos nutraukimo ar gyvenimo skyrium patvirtinimo bylą ir priėmus sprendimą nutraukti santuoką arba patvirtinti gyvenimą skyrium, išlaikymo išmoka mokama išlaikymą gaunančiam sutuoktiniui.

Paramą vaikui išlaikyti ir auklėti moka vienas iš tėvų kitam tėvui (motinai) arba asmeniui, kuriam patikėta vaiko globa. Jeigu vaikas yra pilnametis, teismas gali nuspręsti arba tėvai gali susitarti, kad ši išmoka arba jos dalis bus mokama tiesiogiai vaikui.

10 Jei atitinkamas asmuo (skolininkas) nemoka geranoriškai, kokiomis priemonėmis galima priversti jį mokėti?

Yra keletas būdų, kaip kreditorius gali priversti nepaklūstantį skolininką mokėti išlaikymo išmokas.

Civilinio pobūdžio priemonės

Kreditorius turi keletą galimybių.

Santuokos nutraukimo atveju kreditorius, pateikdamas prašymą apygardos teismui, gali iškelti bylą šeimos teisme dėl leidimo, nepaisant buvusio sutuoktinio valios ir nepažeidžiant trečiųjų asmenų teisių, gauti bet kokias buvusio sutuoktinio pajamas, įskaitant pensijas, rentas ir bet kokias kitas sumas, kurios gali būti mokėtinos trečiųjų asmenų teismo nustatytomis dalimis ir sąlygomis. Pasikeitus aplinkybėms, šis sprendimas gali būti peržiūrimas.

Kreditorius gali prašyti taikyti įprastas priverstinio vykdymo priemones, kaip antai trečiosios šalies turto areštą (pvz., banko sąskaitos), kilnojamojo turto (automobilio, papuošalų ir pan.) areštą ir nekilnojamojo turto (namo, sklypo ir pan.) areštą, remiantis teismo sprendimu ar vykdomuoju raštu.

Baudžiamojo pobūdžio priemonės

Kreditorius gali paduoti skundą dėl toliau nurodytų nusikaltimų.

Už nesirūpinimą šeima baudžiama laisvės atėmimu nuo mėnesio iki vienerių metų ir bauda nuo 251 EUR iki 2 500 EUR arba viena iš šių bausmių (Baudžiamojo kodekso (pranc. *Code pénal*) 391 *bis* straipsnis). Daroma prielaida, kad nusikaltimas padarytas, jei skolininkas vengia kreditoriaus atžvilgiu vykdyti visas arba kai kurias įstatymu jam nustatytas išlaikymo prievoles, atsisakydamas jas vykdyti, nors yra pajėgus tai daryti, arba nesugebėdamas jų įvykdyti dėl savo kaltės.

Tai taikytina tėvų prievolei išlaikyti vaiką, sutuoktinių prievolei išlaikyti vienam kitą ir įtėvių prievolei išlaikyti įvaikį.

Prieš pradėdamas baudžiamąjį persekiojimą skolininką apklausia Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės policijos pareigūnas, užpildomas apklausos protokolas. Jeigu skolininkas neturi žinomos gyvenamosios vietos, apklausa nebūtina.

Už tyčinį nemokumą baudžiama laisvės atėmimu nuo šešių mėnesių iki trejų metų ir bauda nuo 500 EUR iki 12 500 EUR arba viena iš šių bausmių (Baudžiamojo kodekso 391 *ter* straipsnis). Nusikaltimas padaromas, jei skolininkas, siekdamas išvengti civilinėje byloje dėl išlaikymo priimto sprendimo vykdymo, net iki teismo sprendimo vykdymo sukelia ar padidina savo nemokumą didindamas savo įsipareigojimus arba mažindamas turto vertę arba nusišėpdamas tam tikrą savo turtą.

Įgyvendinant Baudžiamojo kodekso 391 *ter* straipsnį lygiaverčiais laikomi teismo sprendimai ir teismo patvirtinti susitarimai, kuriais nustatoma prievolė mokėti išmokas, paramą ar prisidėti prie bendrų šeimos poreikių tenkinimo, taip pat iki santuokos nutraukimo bendru sutarimu sudarytuose susitarimuose įtvirtintos nuostatos dėl išlaikymo išmokų nustatymo.

11 Trumpai aprašykite priverstinio išieškojimo apribojimus, visų pirma skolininkų apsaugos nuostatas ir jūsų šalies vykdymo užtikrinimo sistemoje taikomus kitus apribojimus ar senaties terminus.

Ieškiniams dėl nuolatinio anuiteto ir anuiteto iki gyvos galvos bei ieškiniams dėl išlaikymo taikomas penkerių metų ieškinio senaties terminas.

12 Ar yra organizacija ar valdžios institucija, galinti padėti išieškoti išlaikymą?

Kreditoriaus prašymu Nacionalinis solidarumo fondas (*Fonds national de solidarité*) gali išieškoti bet kokią sutuoktiniui, tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiui arba tiesiosios žemutinės linijos giminaičiui mokėtiną išlaikymą. Išieškodamas reikiamas sumas, Fondas perima kreditoriaus veiksmus ir ieškinius, susijusius su išlaikymo išieškojimu. Skolininką informavus apie išieškotinas sumas, jis privalo jas sumokėti Nacionalinio solidarumo fondo pirmininkui.

13 Ar organizacijos (valstybės ar privačios) gali anksčiau sumokėti visą ar dalį išlaikymo už skolininką?

Nacionalinis solidarumo fondas gali tam tikromis sąlygomis mokėti išlaikymą vietoj skolininko. Kreditorius arba jo teisinis atstovas prašymą dėl mokėjimo turi pateikti Nacionalinio solidarumo fondo pirmininkui.

Pirmininkas arba jo įgaliotas asmuo pritaria šiam prašymui, jeigu kreditorius įrodo, kad:

šalyje turi teisėtą nuolatinę gyvenamąją vietą ir jis pats arba jo teisinis atstovas joje gyvena penkerius metus;

jam išlaikymo išmokos priteistos Liuksemburgo Didžiojoje Hercogystėje vykdytinu teismo sprendimu;

veiksmingomis privatinės teisės priverstinio vykdymo priemonėmis nepavyko išieškoti viso išlaikymo ar jo dalies;

jo finansinė padėtis yra sunki.

Net jei c punkte nurodyta sąlyga neįvykdoma, prašymas priimamas, kai manoma, kad priverstinio vykdymo priemonių panaudojimas būtų neveiksmingas arba kai skolininkas gyvena užsienyje. Bet kokie ginčai priklauso kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos taikos teisėjo (*juge de paix*) jurisdikcijai, į kurią kreiptis galima per 40 dienų nuo pranešimo apie pirmininko sprendimą dienos.

Kreditoriai teisę gauti teisinę pagalbą įgyja automatiškai. Nuo prašymo priėmimo momento iki Fondo mokėjimų pabaigos kreditorius negali imtis jokių veiksmų prieš skolininką, kad išieškotų jam priklausantį išlaikymą.

14 Jeigu ieškovas yra šioje valstybėje narėje, o skolininko gyvenamoji vieta – kitoje šalyje:

14.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Pagal 1956 m. birželio 20 d. Niujorko konvenciją ir 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje Liuksemburge gyvenantis pareiškėjas gali, jeigu skolininkas gyvena užsienyje, kreiptis į generalinį prokurorą (pranc. *Procureur Général d'Etat*) dėl išlaikymo priteisimo.

Generalinis prokuroras, veikdamas kaip centrinė institucija, persiunčia prašymą ir pridėdamas skolininko gyvenamosios šalies centrinei institucijai, kad ši galėtų padėti pareiškėjui gauti mokėtiną išlaikymo išmokas.

14.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti?

Teisę gauti išlaikymą turintis asmuo prašymą perduodančiajai institucijai, t. y. generaliniam prokurorui, pateikia naudodamas Reglamente (EB) Nr. 4/2009 pateiktas formas.

Procureur Général d'Etat

Cité Judiciaire

Bâtiment CR

L-2080 Luxembourg

15 Jeigu skolininkas yra šioje valstybėje narėje, o ieškovas – kitoje:

15.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Kitoje nei Liuksemburgas šalyje gyvenantis pareiškėjas privalo kreiptis į savo gyvenamosios šalies centrinę instituciją. Jis negali kreiptis tiesiogiai į Liuksemburgo organizaciją ar instituciją.

15.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti ir kokią paramą galima gauti?

Netaikytina.

16 Ar šioje valstybėje narėje taikomas 2007 m. Hagos protokolas?

Taip.

17 Jei 2007 m. Hagos protokolas šioje valstybėje narėje netaikomas, kaip, vadovaujantis joje taikomomis tarptautinės privatinės teisės nuostatomis, nustatoma ieškiniui dėl išlaikymo taikytina teisė? Kokios tai tarptautinės privatinės teisės nuostatos?

18 Kaip, vadovaujantis Išlaikymo reglamento V skyriaus struktūra, reglamentuojama teisė kreiptis į teismą dėl tarpvalstybinės bylos ES mastu?

Jeigu prašymai teikiami pagal šį ES reglamentą, išlaikymą gaunantiems asmenims, nesulaukusiems 21 metų, teisinė pagalba teikiama visiškai nemokamai, neatsižvelgiant į nacionalinės teisės nuostatas.

19 Kokiomis priemonėmis šioje valstybėje narėje užtikrinama, kad būtų vykdoma Išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodyta veikla?

Kad centrinė institucija galėtų teikti Išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodytą pagalbą, Liuksemburgas 2011 m. rugpjūčio 3 d. priėmė įstatymą dėl šio reglamento įgyvendinimo, taip pat Didžiosios Hercogystės reglamentą, kuriuo įgyvendinami minėto 2011 m. rugpjūčio 3 d. įstatymo 2 ir 3 straipsniai (2011 m. rugpjūčio 12 d. oficialusis leidinys (*Mémorial*) A, Nr. 175).

Šiomis teisės nuostatomis valstybės generaliniam prokurorui suteikta tiesioginė prieiga prie tam tikrų duomenų bazių.

Susijusios nuorodos

 [Legilux](#)

Paskutinis naujinimas: 25/09/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Ieškiniai dėl išlaikymo - Vengrija

1 Ką praktikoje reiškia sąvokos „išlaikymas“ ir „išlaikymo pareiga“? Kokie asmenys turi mokėti išlaikymo išmoką kitam asmeniui?

Paprastai prievolę išlaikyti vienam kitą vykdo tiesiosios linijos giminaičiai:

– tėvas (motina) turi prievolę išlaikyti vaiką, o vaikas turi prievolę išlaikyti tėvą (motiną);

– jeigu teisę į išlaikymą turintis vaikas neturi vieno iš tėvų, kuris yra įpareigotas mokėti išlaikymą, jo išlaikymo prievolė perleidžiama tolimesniems giminaičiams;

– jeigu teisę į išlaikymą turintis asmuo neturi vaikų, tolimesni tiesiosios žemutinės linijos giminaičiai turi prievolę jį išlaikyti (Civilinio kodekso 4:196 straipsnio 1–4 dalys).

Nepilnamečius, neturinčius tiesiosios linijos giminaičio, kuris gali būti įpareigotas mokėti išlaikymą, turi remti jų vyresnis brolis ar sesuo, jeigu šis (ši) gali įvykdyti išlaikymo prievolę nesukeldamas (-a) pavojaus savo gebėjimui išlaikyti save, savo sutuoktinį ar kartu gyvenantį partnerį ir jo išlaikomus tiesiosios linijos giminaičius (Civilinio kodekso 4:197 straipsnis).

Kartu gyvenantys sutuoktiniai yra įpareigoti remti jų namų ūkyje gyvenančius kito sutuoktinio išlaikomus nepilnamečius vaikus (povaikius), kurie į namų ūkį kartu su kitu sutuoktiniu atsikraustė paramą teikiančio sutuoktinio sutikimu (Civilinio kodekso 4:198 straipsnio 1 dalis).

Povaikiai turi prievolę išlaikyti savo patėvį (pamotę), kuriam (-iai) reikia paramos, jeigu patėvis (pamotė) ilgą laiką juos išlaikė (Civilinio kodekso 4:199 straipsnio 1 dalis).

Šeimoje augantys vaikai turi prievolę išlaikyti asmenį, kuris juos ilgą laiką prižiūrėjo savo namų ūkyje nereikalaudamas piniginių kompensacijų ir kuris nėra vaiko biologinis tėvas (motina), įtėvis (įmotė) arba patėvis (pamotė) (globojantis tėvas (motina)) (Civilinio kodekso 4:199 straipsnio 2 dalis).

Sutuoktinis išlaikymo išmokos iš kito sutuoktinio gali reikalauti patvirtinus gyvenimą skyrium arba nutraukus santuoką, jeigu sutuoktinis ne dėl savo kaltės negali savęs išlaikyti (Civilinio kodekso 4:209 straipsnio 1 dalis).

Patvirtinus gyvenimą skyrium, buvęs partneris, kuris ne dėl savo kaltės negali savęs išlaikyti, gali reikalauti išlaikymo išmokos iš kito buvusio sutuoktinio, jeigu santykiai truko ne trumpiau kaip vienus metus, per kuriuos sutuoktiniams gimė vaikas (Civilinio kodekso 4:86 straipsnio 1 dalis).

Išlaikymas gali būti teikiamas dviem būdais: natūra arba gryniaisiais pinigais (išlaikymo išmoka).

Jeigu tai yra nepilnametis, „išlaikymo prievolė“ reiškia, kad vienas iš vaiko tėvų turi teisę ir pareigą prižiūrėti savo vaiką šeimoje, auginti jį ir sudaryti vaiko fizinei, kognityvinei, emocinei ir moralinei raidai reikalingas sąlygas, visų pirma pasirūpindamas jo gyvenamąja vieta, maitinimu ir apranga, taip pat užtikrindamas vaiko galimybes mokytis ir gauti sveikatos priežiūros paslaugas.

Vienas iš tėvų, prižiūrintis vaiką ir gyvenantis su juo tame pačiame namų ūkyje, tenkina vaiko poreikius natūra, o atskirai gyvenantis tėvas (motina) (arba gyvenantis (-i) tame pačiame namų ūkyje, tačiau neprisidedantis prie vaiko išlaikymo) iš esmės teikia vaikui išlaikymą mokėdamas (-a) išlaikymo išmoką.

2 Iki kokio amžiaus vaikas gali gauti išlaikymą? Ar skiriasi nuostatos dėl nepilnamečių ir suaugusiųjų išlaikymo?

Visi nepilnamečiai (18 metų nesulaukę asmenys), vadovaujantis įstatyme nustatyta nepritekliaus prezumpcija, turi teisę gauti išlaikymą. 20 metų nesulaukę vaikai taip pat turi teisę gauti išlaikymą, jeigu jie mokosi vidurinėje mokykloje.

Darbingo amžiaus (18 metų ar vyresni) vaikai, kurie tęsia mokslus, turi teisę gauti išlaikymą, nepaisant nepritekliaus prezumpcijos, jeigu jiems išlaikymas reikalingas tam, kad pagrįstą laikotarpį galėtų tęsti savo studijas. Vaikas nedelsdamas privalo informuoti vieną iš tėvų apie savo ketinimą tęsti studijas (Civilinio kodekso 4:220 straipsnio 1 dalis).

Studijos – tai bet kokie kursai ar mokymas, reikalingas norint įgyti profesinę kvalifikaciją būsimam darbui, taip pat tęstinės bakalauro arba magistro pakopos studijos aukštojoje mokykloje arba aukštojoje profesinėje mokykloje.

Išimtiniais ir pagrįstais atvejais tėvai gali būti įpareigojami teikti išlaikymą 25 metų ar vyresniam vaikui (Civilinio kodekso 4:220 straipsnio 5 dalis).

Tačiau tėvai neturi prievolės išlaikyti suaugusio vaiko, kuris tęsia studijas, jeigu vaikas laikomas nenusipelnisiu išlaikymo, dėl savo kaltės nevykdo pareigos mokytis ir laikyti egzaminų, arba jeigu dėl išlaikymo teikimo kiltų pavojus vieno iš tėvų gebėjimui išlaikyti save arba savo nepilnametį vaiką. Suaugęs vaikas

laikomas taip pat nenusipelnusių išlaikymo, jeigu jis be pagrįstos priežasties nepalaiko santykių su prievolę jį išlaikyti turinčiu vienu iš tėvų (Civilinio kodekso 4:220 straipsnio 3 ir 4 dalys).

3 Ar tam, kad asmeniui būtų skirtas išlaikymas, jis turi kreiptis į kompetentingą valdžios instituciją ar teismą? Kokius svarbiausius dalykus reikėtų žinoti apie šią procedūrą?

Kalbant apie išlaikymo dydį ir formą pažymėtina, kad teisę gauti išlaikymą turintis asmuo ir prievolę mokėti išlaikymą turintis asmuo (jeigu mokama vaiko išlaikymo išmoka, tai yra tėvai) gali sudaryti susitarimą. Jeigu susitarimo nėra, teisę gauti išlaikymą turintis asmuo gali prašyti, kad sprendimą dėl išlaikymo priimtų teismas. Jeigu tėvai nesusitaria, sprendimą dėl vaiko išlaikymo priima teismas.

Nepilnamečio išlaikymo byla gali iškelti globos institucija, o vieno iš tėvų išlaikymo byla jo sutikimu gali iškelti kompetentinga apylinkės institucija. Išlaikymo prievolę turintys giminaičiai, kurie teikia išlaikymą arba prižiūri asmenį, turintį teisę gauti išlaikymą, gali patys iškelti byla kitoms šalims, turinčioms išlaikymo prievolę.

Vienas iš tėvų arba kitas vaiko teisinis atstovas, turintis teisę gauti išlaikymo išmoką, gali prašyti, kad globos institucija iš anksto mokėtų išlaikymo išmoką, jeigu išlaikymo išmokų negalima išieškoti ne mažiau kaip šešis mėnesius.

Prašyme būtina nurodyti, kad nėra jokių pagrindų atsisakyti iš anksto atlikti mokėjimą, taip pat būtina nurodyti prašymą pagrindžiančius motyvus ir faktus. Prie prašymo reikia pridėti šiuos dokumentus: atitinkamas pajamų ataskaitas; galutinį teismo sprendimą, kuriuo priteisiamos vaiko išlaikymo išmokos, arba, kai tinkama, dokumentą, kuriuo įrodomas nuolatinės formos vidurinio išsilavinimo mokyklos lankymas, ir ne senesnė nei šešių mėnesių ataskaita apie turto areštą, kurioje nurodoma apie sustabdytą vykdymo byla, arba dokumentą, kuriuo įrodoma, kad, siekiant išieškoti priklausančias išlaikymo išmokas, buvo pradėta vykdymo byla.

Globos institucija turi įsitikinti, kad išlaikymo išmokų laikinai – ne trumpiau kaip šešis mėnesius iki prašymo pateikimo – nebuvo įmanoma išieškoti.

Išlaikymo išmokos mokėjimas iš anksto gali būti priteisiamas, jeigu asmuo, turintis teisę gauti išlaikymą, prašė išieškoti teismo sprendimu priteistas išlaikymo išmokas ir išieškoti išlaikymo iš skolininko darbo užmokesčio, kitų reguliarių pajamų ar kito turto nepavyko arba išieškojimas buvo sustabdytas arba jeigu dalis sumokėtos sumos arba išieškota suma neviršija 50 % teismo priteistos išlaikymo išmokos.

Atsiradus poreikiui, globos institucija prašo, kad teismas arba nepriklausomas teismo antstolis informuotų apie pareiškėjo iškeltos vykdymo bylos rezultata. Prireikus paaiškinti faktus, globos institucija prašo darbdavio pateikti duomenis apie areštą.

Pranešdama apie byla arba ją išskeldama, globos institucija ragina skolininką nedelsiant sumokėti išlaikymo išmoką ir šiuo tikslu padaryti pareiškimą.

Globos institucija praneša apie savo sprendimą skolininko darbdaviui, vykdymo teismui, nepriklausomam teismo antstoliui, prokuratūrai, kuri turi jurisdikciją pagal kreditoriaus ir skolininko gyvenamosios vietos adresą, notarui, kuris turi jurisdikciją pagal skolininko gyvenamosios vietos adresą, mokesčių institucijai ir Budapešto arba apygardos vyriausybės įstaigai, iš anksto mokančiai išlaikymo išmoką.

4 Ar prašymą galima pateikti giminaičio (jei taip, koks glaudus turi būti giminystės ryšys) arba vaiko vardu?

Taip, vienas iš tėvų arba kitas vaiko, turinčio teisę gauti išlaikymą, teisinis atstovas gali prašyti, kad globos institucija iš anksto mokėtų išlaikymo išmoką.

Išlaikymo prievolę turintys giminaičiai, kurie teikia išlaikymą arba prižiūri asmenį, turintį teisę gauti išlaikymą, gali patys iškelti byla kitoms šalims, turinčioms išlaikymo prievolę.

Nepilnamečio išlaikymo byla gali iškelti globos institucija, o vieno iš tėvų išlaikymo byla jo sutikimu gali iškelti kompetentinga apylinkės institucija.

5 Jei asmuo ketina pareikšti ieškinį, kaip jam sužinoti, kuris teismas yra kompetentingas?

Remiantis bendrosiomis jurisdikcijos taisyklėmis, jurisdikciją turi teismas, kurio teritorijoje gyvena atsakovas (skolininkas).

Jeigu Vengrijoje nėra gyvenamosios vietos adreso, jurisdikcija nustatoma pagal atsakovo gyvenamąją vietą. Jeigu atsakovo gyvenamoji vieta nežinoma arba yra užsienyje, atsižvelgiama į paskutinę jo nuolatinę gyvenamąją vietą Vengrijoje. Jeigu tokios nuolatinės gyvenamosios vietos negalima nustatyti arba jeigu atsakovas jos neturi, jurisdikcija nustatoma pagal ieškovo nuolatinę gyvenamąją vietą arba, jeigu tokios vietos nėra, pagal jo įprastinę gyvenamąją vietą.

Jeigu atsakovo darbo vieta ir nuolatinė gyvenamoji vieta nėra toje pačioje vietovėje, teismas, remdamasis atsakovo prašymu, pateiktu ne vėliau kaip per pirmąjį bylos nagrinėjimo posėdį, perduoda klausimą spręsti teismui, kuris turi jurisdikciją pagal atsakovo darbo vietą, kad šis surengtų bylos nagrinėjimą ir priimtų sprendimą (Civilinio proceso kodekso 29 straipsnis).

Byla, kurioje siekiama prisiteisti išlaikymą, taip pat gali būti iškeliama teisme, kuris turi jurisdikciją pagal ieškovo nuolatinę gyvenamąją vietą (Civilinio proceso kodekso 34 straipsnio 1 dalis).

Kompetentingus teismus taip pat galima rasti [čia](#).

6 Ar ieškovas, pareikšdamas ieškinį teisme, turi veikti per tarpininką (pvz., advokatą, centrinę ar vietos instituciją ir pan.)? Jeigu ne, kokios yra procedūros?

Prieš iškeldamas byla teisme pareiškėjas neprivalo naudotis tarpinėmis procedūromis. Pareiškėjas byla gali iškelti tiesiogiai teisme (jis neturi pareigos samdytis atstovą) (žr. 3, 4 ir 5 klausimus).

7 Ar ieškovas, pareikšdamas ieškinį teisme, turi veikti per tarpininką (pvz., advokatą, centrinę ar vietos instituciją ir pan.)? Jeigu ne, kokios yra procedūros?

Nepaisant šalių pajamų ir finansinės padėties, jos – išskyrus atvejus, kai jos pagal įstatymą, tiesiogiai ir visuotinai taikomą Europos Sąjungos teisės aktą arba tarptautinį susitarimą atleidžiamos nuo materialinių bylos išlaidų atlyginimo, – turi teisę, kad būtų atidėta pareiga atlyginti bylos, iškeltos dėl pagal įstatymą priklausančio išlaikymo, įskaitant bylas, susijusias su išlaikymo išmokos išieškojimu iš skolininkui darbo užmokesčių mokančios įstaigos arba kito asmens, išlaikymo išmokos panaikinimu arba išmokos dydžio pakeitimu, išlaikymo išmokos nutraukimu arba robotu vykdymu, ir tarpvalstybinės bylos, kurioje reikia gauti skolininko asmens duomenis, materialines išlaidas.

Atidėjus materialinių išlaidų atlyginimą:

a) valstybė atlygina bylos nagrinėjimo išlaidas (liudytojų ir ekspertų, vertėjo žodžiu, administratoriaus ir advokato mokesčius, teismo nagrinėjimo ir tyrimo vietoje išlaidas ir pan.), išskyrus išlaidas, kurioms netaikoma atidėjimo sąlyga ir todėl šalis turi atlyginti jas iš anksto;

b) atidedama šalies pareiga sumokėti teismo mokesčius.

Net jeigu nėra tarptautinio susitarimo arba negalioja abipusiško principas, užsieniečiai taip pat turi teisę, kad būtų atidėta pareiga atlyginti materialines išlaidas.

Jeigu, atidėjus pareigą atlyginti materialines išlaidas, teismas priteisia šaliai atlyginti bylinėjimosi išlaidas, šalis privalo atlyginti visas valstybės iš anksto sumokėtas išlaidas ir sumokėti valstybei visus į teismo protokolą įrašytus mokesčius.

Bylos nagrinėjimo mokestis yra 6 % arba ne mažiau kaip 15 000 HUF (Vengrijos forintų) ir ne daugiau kaip 1 500 000 HUF. Nagrinėjant ieškinius dėl išlaikymo, bazinis mokestis apskaičiuojamas pagal mokėtiną išlaikymo išmoką, tačiau šis mokestis negali būti didesnis nei vienu metų išlaikymo išmokų suma.

Jeigu šalis neturi pakankamai lėšų bylos nagrinėjimo išlaidoms atlyginti, ji gali prašyti teismo atleisti nuo pareigos atlyginti išlaidas.

Kad būtų palengvintas fizinių asmenų (įskaitant į byla įstojusius asmenis), kurie dėl pajamų trūkumo ir finansinės padėties negali atlyginti bylos nagrinėjimo išlaidų, teisių įgyvendinimas, jie gali prašyti visiškai arba iš dalies atleisti nuo pareigos atlyginti šias išlaidas.

Jeigu šalies pajamos (darbo užmokesčiai, pensija arba kita periodinė finansinė išmoka) neviršija dabartinio minimalaus pensijos dydžio, nustatyto atsižvelgiant į darbo stažo trukmę, ir šalis neturi jokio turto, išskyrus įprastus namų ūkio reikmenis, įrangą ir baldus, šalį būtina atleisti nuo pareigos atlyginti išlaidas. Šalys,

turinčios teisę gauti bedarbio pašalpą, arba su artimu giminaičiu tame pačiame namų ūkyje gyvenantys asmenys, turintys teisę gauti bedarbio pašalpą, turi būti atleidžiami nuo pareigos atlyginti išlaidas nesiaiškinant jų pajamų ir finansinės padėties.

Atleidimas nuo pareigos atlyginti išlaidas reiškia, kad:

- atleidžiama nuo pareigos sumokėti teismo mokesčius;
- atleidžiama nuo bylos nagrinėjimo metu patirtų išlaidų (liudytojų ir ekspertų, vertėjo žodžiu, administratoriaus ir advokato mokesčių, teismo nagrinėjimo ir tyrimo vietoje išlaidų ir pan.) atlyginimo iš anksto ir jų atlyginimo apskritai, išskyrus atvejus, kai kitaip nustatyta taikytinoje teisėje;
- atleidžiama nuo pareigos pateikti bylos nagrinėjimo išlaidų užstatą;
- galima pateikti prašymą patvirtinti atstovausiantį advokatą, jeigu tai leidžiama pagal įstatymą.

Atleidimą nuo išlaidų atlyginimo patvirtina teismas gavęs prašymą, be to, teismas taip pat priima sprendimą dėl tokios išimties panaikinimo.

8 Kokių rūšių išlaikymą teismas dažniausiai priteisia? Kaip apskaičiuojama išlaikymo suma? Ar pasikeitus materialinei ar šeiminei padėčiai teismo sprendimas gali būti peržiūrėtas? Jei taip, kokia tvarka tai daroma (pvz., pagal automatinio indeksavimo sistemą)?

Jeigu tėvai nesusitaria, sprendimą dėl išlaikymo išmokos priima teismas.

Nustatant išlaikymo išmokos dydį, būtina atsižvelgti į šias aplinkybes:

- pagrįstus vaiko poreikius (reguliarus vaiko pragyvenimo, sveikatos priežiūros, auginimo ir švietimo išlaidas);
- abiejų tėvų pajamas ir finansinę padėtį;
- kitus tame pačiame namų ūkyje kartu su tėvais gyvenančius vaikus (tai gali būti jų pačių vaikai, povaikiai ar šeimoje auginami vaikai) ir vaikus, kuriuos privalo išlaikyti tėvai;
- vaiko asmenines pajamas;
- vaiko apsaugos, šeimos paramos, socialinio draudimo ir gerovės išmokas, kurios mokamos vaikui ir vienam iš tėvų, auginančiam vaiką (Civilinio kodekso 4:218 straipsnio 2 dalis).

Turi būti mokama fiksuoto dydžio išlaikymo išmoka. Teismas gali nuspręsti, kad mokėtinos išmokos dydis kasmet turi būti automatiškai tikslinamas atsižvelgiant į padidėjusį vartotojų kainų indeksą, kurį kasmet sausio 1 d. už praėjusius metus skelbia Vengrijos centrinė statistikos tarnyba (Civilinio kodekso 4:207 straipsnis). Kiekvienam vaikui mokėtinos išlaikymo išmokos dydis paprastai sudaro 15–25 % vidutinių pajamų, kurias gauna išlaikymo prievolę turintis asmuo. Paprastai nustatant vidutines prievolę mokėti išlaikymą turinčio asmens pajamas būtina atsižvelgti į bendras asmens metines pajamas, kurias jis gavo ankstesniais metais iki išlaikymo bylos iškėlimo dienos (Civilinio kodekso 4:218 straipsnio 4 dalis).

Jeigu pakeitus šalių susitarimą arba pasikeitus aplinkybėms, kuriomis remdamasis teismas priėmė sprendimą dėl išlaikymo išmokos dydžio, kiltų pavojus esminiams kurios nors šalies teisiniams interesams, jeigu ta šalis toliau mokėtų išlaikymą tokiomis pat sąlygomis, tokia šalis gali prašyti pakeisti išmokos dydį arba mokėjimo sąlygas. Sutartos išlaikymo išmokos negali prašyti pakeisti šalis, kuri sudarydama susitarimą dėl išlaikymo turėjo numatyti savo padėties pokyčius arba kuri yra asmeniškai atsakinga už tokį pokytį.

9 Kaip ir kam mokamas išlaikymas?

Prievolę mokėti išlaikymą turintis asmuo privalo periodiškai (pvz., kas mėnesį) iš anksto mokėti išlaikymo išmoką asmeniui, turinčiam teisę ją gauti.

10 Jei atitinkamas asmuo (skolininkas) nemoka geranoriškai, kokiomis priemonėmis galima priversti jį mokėti?

Jeigu skolininkas nemoka išlaikymo išmokos savanoriškai, kreditorius gali pareikšti savo reikalavimą teisme ir teismas gali priimti nutartį dėl reikalavimo vykdymo. Reikalavimas dėl išlaikymo už daugiau nei šešis praėjusius mėnesius gali būti vykdomas atgaline data, jeigu kreditorius nurodo pagrįstas vėlavimo pateikti prašymą dėl vykdymo priežastis. Teisme negalima įvykdyti reikalavimų dėl išlaikymo už ilgesnį nei trejų metų laikotarpį (Civilinio kodekso 4:208 straipsnio 3 dalis).

Nepilnamečio išlaikymo bylą gali iškelti globos institucija, o vieno iš tėvų išlaikymo bylą jo sutikimu gali iškelti kompetentinga apylinkės institucija (Civilinio kodekso 4:208 straipsnio 1 dalis).

Išlaikymo prievolę turintys giminaičiai, kurie teikia išlaikymą arba prižiūri asmenį, turintį teisę gauti išlaikymą, gali patys iškelti bylą kitoms šalims, turinčioms išlaikymo prievolę (Civilinio kodekso 4:208 straipsnio 2 dalis).

Savo sprendime, kuriuo darbo užmokesį gaunantis asmuo įpareigojamas mokėti išlaikymo išmoką, teismas kreditoriaus prašymu ragina darbdavį tiesiogiai išskaičiuoti sprendime nurodytą sumą ir sumokėti ją kreditoriui.

Jeigu teismas nepateikė jokio tiesioginio raginimo, tačiau vėliau šalis pateikia prašymą dėl vykdymo, pagrįstą teismo sprendimu arba šalių susitarimu, kuris buvo patvirtintas teismo sprendimu, teismas nurodo išieškoti išlaikymo išmoką priimdamas nutartį dėl arešto, jeigu išskaičiuojama darbo užmokesčio dalimi padengiama reikalaujama išlaikymo suma.

Išskaičiuojama suma negali būti didesnė nei 50 % darbuotojo darbo užmokesčio. Iš bedarbio pašalpos (bedarbio išmokos, priešpensinės bedarbio išmokos, pajamų priedo ir darbo ieškančio asmens išmokos) išlaikymo išmokai sumokėti gali būti išskaičiuojama ne daugiau kaip 33 % tokios pašalpos.

Jeigu skolininkas negauna reguliarių pajamų arba iš jo pajamų išskaičiuojama suma nepadengiamas mokėtinas išlaikymas, teismas nurodo pradėti vykdymą išduodamas vykdymo dokumentą. Šiuo atveju vykdymas taikomas ne tik darbo užmokesčiui, bet ir kitam turtui, kaip nustatyta Vykdymo įstatyme.

11 Trumpai aprašykite priverstinio išieškojimo apribojimus, visų pirma skolininkų apsaugos nuostatas ir jūsų šalies vykdymo užtikrinimo sistemoje taikomus kitus apribojimus ar senaties terminus.

Apsilankykite interneto puslapyje, kuriame pateikiama informacija apie [teismo sprendimo vykdymo procedūrą](#).

12 Ar yra organizacija ar valdžios institucija, galinti padėti išieškoti išlaikymą?

Žr. atsakymą į 10 klausimą.

Vienas iš tėvų arba kitas vaiko teisinis atstovas, turintis teisę gauti išlaikymo išmoką, gali prašyti, kad globos institucija iš anksto mokėtų išlaikymo išmoką, jeigu išlaikymo išmokų negalima išieškoti ne mažiau kaip šešis mėnesius.

Pranešdama apie bylą arba ją iškeldama, globos institucija ragina skolininką nedelsiant sumokėti išlaikymo išmoką ir šiuo tikslu padaryti pareiškimą.

Globos institucija praneša apie savo sprendimą skolininko darbdaviui, vykdymo teismui, nepriklausomam teismo antstoliui, prokuratūrai, kuri turi jurisdikciją pagal kreditoriaus ir skolininko gyvenamosios vietos adresą, notarui, kuris turi jurisdikciją pagal skolininko gyvenamosios vietos adresą, mokesčių institucijai ir Budapešto ir apygardos vyriausybės įstaigai, iš anksto mokančiai išlaikymo išmoką.

Išlaikymo išmokos nemokėjimas laikomas nusikaltimu. Kiekvienas, kuris tyčia nevykdo įstatyme nustatytos išlaikymo prievolės, patvirtintos vykdytinu institucijos sprendimu, baudžiamas laisvės atėmimu iki dvejų metų.

13 Ar organizacijos (valstybės ar privačios) gali anksčiau sumokėti visą ar dalį išlaikymo už skolininką?

Taip (žr. 3 klausimą).

14 Jeigu ieškovas yra šioje valstybėje narėje, o skolininko gyvenamoji vieta – kitoje šalyje:

14.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Vengrijos teisingumo ministerija Vengrijoje gyvenančių pareiškėjų prašymu teikia pagalbą pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 4/2009 ir tarptautinius susitarimus, nuolat palaikydama ryšį su centrine institucija, atsakinga už išlaikymo klausimų atitinkamoje kitoje valstybėje narėje sprendimą. Pareiškėjas gali prašyti, kad Vengrijos teismo priimtas sprendimas dėl išlaikymo išmokos mokėjimo būtų vykdomas užsienyje, o jeigu tokio sprendimo nėra, – kad prievolę

mokėti išlaikymo išmoką būtų nustatyta užsienyje arba kad išlaikymo išmokos, kuri turi būti mokama užsienyje, suma būtų padidinta. Oficialų prašymą gauna ne Teisingumo ministerija, bet apylinkės teismas, kuris nustatomas pagal pareiškėjo nuolatinę gyvenamąją vietą, įprastinę gyvenamąją vietą arba darbo vietą, arba apylinkės teismas, kuris pirmąją instanciją priėmė prašomą įvykdyti sprendimą. Norint pateikti prašymą arba iškelus bylą užsienyje, advokato samdyti nebūtina. Tiesą sakant, teismas padeda šaliai, kuri neturi jokio teisinio atstovo, pateikti prašymą. Teismas prašymą ir reikalingus priedus persiunčia Teisingumo ministerijai. Teisingumo ministerija nusiunčia prašymo vertimą kitos valstybės narės centrinei institucijai, atsakingai už išlaikymo klausimų sprendimą. Centrinė institucija imasi priemonių, kurių reikia tam, kad skolininkui būtų iškelta byla. Teisingumo ministerija, remdamasi iš užsienio gauta informacija, nuolat informuoja pareiškėją apie bylos eigą.

14.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti?

Teisingumo ministerijos Tarptautinės privatinės teisės departamentas (*Igazságügyi Minisztérium, Nemzetközi Magánjogi Főosztály*)

Adresas: H-1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 2-4.

Pašto adresas: H-1357 Budapest, Pf. 2.

Tel. + 36 (1) 795-4846

Faksas + 36 (1) 795-0463

E. paštas [✉ nmfo@im.gov.hu](mailto:nmfo@im.gov.hu)

Interneto svetainė [✉ http://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/nemzetkozi-gyermekelviteli-es-tartasdjial-kapcsolatos-ugyek](http://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/nemzetkozi-gyermekelviteli-es-tartasdjial-kapcsolatos-ugyek)

15 Jeigu skolininkas yra šioje valstybėje narėje, o ieškovas – kitoje:

15.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Ne, prašymas turi būti pateiktas pareiškėjo gyvenamosios vietos valstybės narės centrinei institucijai, atsakingai už išlaikymo klausimų sprendimą.

15.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti ir kokią paramą galima gauti?

Valstybių narių centrinės institucijas galima rasti [čia](#).

16 Ar šioje valstybėje narėje taikomas 2007 m. Hagos protokolas?

Taip.

17 Jei 2007 m. Hagos protokolas šioje valstybėje narėje netaikomas, kaip, vadovaujantis joje taikomomis tarptautinės privatinės teisės nuostatomis, nustatoma ieškiniui dėl išlaikymo taikytina teisė? Kokios tai tarptautinės privatinės teisės nuostatos?

-

18 Kaip, vadovaujantis išlaikymo reglamento V skyriaus struktūra, reglamentuojama teisė kreiptis į teismą dėl tarpvalstybinės bylos ES mastu?

Dėl gautų prašymų Teisingumo ministerija susisiečia su kompetentinga teisine pagalba teikiančia tarnyba, kad paskirtų užsienyje gyvenančiam pareiškėjui advokatą. Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 46 straipsnyje nurodytu atveju užtikrinama galimybė visiškai atleisti nuo pareigos atlyginti išlaidas, be to, valstybė taip pat sumoka advokato mokesčius. 47 straipsnyje nurodytais atvejais šalis turi teisę, kad pagal Vengrijos teisę būtų atidedama pareiga atlyginti materialines išlaidas. Ši teisė reiškia, jog valstybė iš anksto apmoka bylos nagrinėjimo išlaidas (pvz., teismo mokesčius, advokato mokesčius), kad ir kokia būtų atitinkamos šalies finansinė padėtis, tačiau jeigu šalis pralaimi bylą, teismas gali įpareigoti ją atlyginti šias išlaidas. Jeigu įrodo, kad dėl savo finansinės padėties turi teisę pagal Vengrijos teisę būti visiškai atleistas nuo pareigos atlyginti išlaidas, pareiškėjas neturi atlyginti jokių išlaidų, net jeigu pralaimi bylą.

19 Kokiomis priemonėmis šioje valstybėje narėje užtikrinama, kad būtų vykdoma išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodyta veikla?

Išlaikymo reglamentas Vengrijoje taikomas vadovaujantis [2011 m. įstatymu Nr. LXVII](#).

Paskutinis naujinimas: 05/10/2017

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Ieškiniai dėl išlaikymo - Nyderlandai

1 Ką praktikoje reiškia sąvokos „išlaikymas“ ir „išlaikymo pareiga“? Kokie asmenys turi mokėti išlaikymo išmoką kitam asmeniui?

Išlaikymas reiškia prievolę prisidėti prie išlaikymo kreditoriaus pragyvenimo išlaidų. Pareiga mokėti išlaikymą atsiranda dėl kraujo ryšio ir giminystės, taip pat (ankstesnių) santuokinių ryšių.

Kokie asmenys turi mokėti išlaikymo išmoką kitam asmeniui:

– tėvai savo vaikams;

– vaikai savo tėvams;

– santuoką nutraukęs sutuoktinis kitam sutuoktiniui (buvę registruoti partneriai).

Sutuoktinių santuokos metu galiojanti išlaikymo prievolė išlieka nutraukus santuoką. Sprendime nutraukti santuoką arba vėlesniame sprendime teismas gali priteisti išlaikymo išmoką, kurią vienas buvęs sutuoktinis turi mokėti kitam buvusiam sutuoktiniui, kuris neturi pakankamai pajamų, kad apmokėtų savo pragyvenimo išlaidas (ir galima pagrįstai tikėtis, kad jis tokių pajamų negalės gauti); tokį sprendimą teismas priima pastarojo sutuoktinio prašymu.

Nustatydamas šią išlaikymo išmoką, teisėjas atsižvelgia į vieno buvusio sutuoktinio poreikius ir kito buvusio sutuoktinio lėšas (finansinius išteklius). Svarbūs gali būti ir nefinansiniai veiksniai, pvz., santuokos arba gyvenimo kartu trukmė. Jeigu teismas nenurodo konkretaus išlaikymo prievolės galiojimo termino, išlaikymo prievolė automatiškai pasibaigia po 12 metų. Šį terminą teismas gali pratęsti buvusio sutuoktinio prašymu, kuris išlaikymo reikalauja tais atvejais, kai jo finansinė padėtis yra ypač bloga. Po trumpalaikės (ne ilgiau kaip 5 metus trukusios) bevaikės santuokos išlaikymo prievolė iš esmės galioja ne ilgiau nei pačios santuokos trukmė.

Pirmiau išvardytos nuostatos taip pat taikomos buvusių registruotų partnerių išlaikymui.

Buvę sutuoktiniai gali sudaryti susitarimus dėl tarpusavio išlaikymo nesikreipdami į teismą. Jie paprastai sudaromi susitarimų dėl santuokos nutraukimo forma. Šį susitarimą praktiškai patvirtina teismas priimdamas sprendimą nutraukti santuoką. Toks patvirtinimas suteikia išlaikymo kreditoriui daugiau teisinio užtikrinimo.

Kitos išlaikymo prievolės kategorijos:

Sutuoktiniai / registruoti partneriai

Abu sutuoktiniai ir registruoti partneriai privalo, išskyrus atvejus, kai susiklosto išskirtinės aplinkybės, prisidėti prie šeimos namų ūkio išlaikymo. Šiuo atžvilgiu kitus susitarimus jie gali sudaryti ikivedybinėse arba partnerystės sutartyse.

Biologinis tėvas / motinos sugyventinis

Vaiko biologinis tėvas turi pareigą teikti išlaikymą savo pradėtam (nepripažintam) vaikui tol, kol tas vaikas neturi teisinio šeimos ryšio su šiuo vyru arba kuriuo nors kitu vyru (kitais variantais, kol nėra teisėto tėvo). Ta pati pareiga yra taikoma moterų, sutikusių atlikti veiksmą, dėl kurio galėjo būti pradėtas vaikas, sugyventiniui.

Bendra globa

Ne tėvas ar ne motina, kuriam kartu su tėvu ar motina yra paskirta vaiko globa, turi pareigą išlaikyti tą vaiką (BW 1:253w straipsnis). Išlaikymo prievolė galioja iki vaiko dvidešimt pirmojo gimtadienio, kada, vaikui sulaukus pilnametystės, bendra globa baigiasi.

Kokiais atvejais?

Apskritai, pareiga mokėti išlaikymą galioja tik jeigu išlaikymo kreditoriui išlaikymas yra reikalingas. Taria, kad asmeniui išlaikymas yra reikalingas, jei jis neturi pakankamai pajamų pats išlaikyti ir negali, kaip galima pagrįstai numatyti, pats jų gauti.

Išimtis

Šios taisyklės išimtis yra tėvų ir nesantuokinių vaikų tėvų išlaikymo pareigos savo nepilnamečiams vaikams ir jauniems suaugusiems vaikams (iki 21 metų amžiaus). Šiais atvejais išlaikymo prievolė galioja, net jeigu išlaikymas kreditoriams nėra reikalingas.

2 Iki kokio amžiaus vaikas gali gauti išlaikymą? Ar skiriasi nuostatos dėl nepilnamečių ir suaugusiųjų išlaikymo?

Jeigu vaikas nėra sulaukęs 18 metų (nepilnamečiai vaikai), tėvai privalo mokėti priežiūros ir auklėjimo išlaidas. Šios išlaidos yra susijusios su pragyvenimo išlaidomis ir kitomis vaiko auklėjimo išlaidomis, pvz., mokymo ir laisvalaikio išlaidos. Tėvai, atsižvelgdami į turimas lėšas, turi pareigą sumokėti priežiūros ir auklėjimo išlaidas. Pareiga galioja net jeigu vaikas turi nuosavų lėšų ir (arba) pajamų.

Jeigu vaikai yra 18, 19 ir 20 metų (jauni suaugusieji), tėvai turi pareigą sumokėti pragyvenimo ir mokymo išlaidas. Pragyvenimo ir mokymo išlaidos yra tokios pat kaip ir vaikystės metu mokamos priežiūros ir auklėjimo išlaidos. Ši išlaikymo prievolė nepriklauso nuo išlaikymo kreditorių poreikių.

Pratęsta išlaikymo prievolė šios kategorijos vaikams galioja net ir tuo atveju, jeigu jie turi savo darbinių pajamų ar savo lėšų, arba yra susituokę. Tačiau jo išlaikymo išmokos poreikio dydis priklauso nuo visų paties vaiko gaunamų pajamų.

Vaikų, kurie yra 21 metų ir vyresni, atžvilgiu tėvai turi išlaikymo pareigą, tik jei vaikui reikalingas išlaikymas ir jis pats savimi pasirūpinti negali. Pavyzdžiui, jei vaikas yra fiziškai arba protiškaitei neįgalus.

3 Ar tam, kad asmeniui būtų skirtas išlaikymas, jis turi kreiptis į kompetentingą valdžios instituciją ar teismą? Kokius svarbiausius dalykus reikėtų žinoti apie šią procedūrą?

Suma, kurią išlaikymo skolininkas privalo mokėti, gali nustatyti pačios šalys sudarydamos sutartį arba tai gali padaryti teismas priimdamas sprendimą. Tuo atveju, kai nutraukiama santuoka, teismo dažnai prašoma priimti sprendimą dėl buvusio sutuoktinio arba vaiko išlaikymo.

4 Ar prašymą galima pateikti giminaičiui (jei taip, koks gaudus turi būti giminystės ryšys) arba vaiko vardu?

Ne, prašymą turi pateikti išlaikymo kreditoriaus advokatas. Išlaikymo kreditoriams neleidžiama pateikti prašymo be advokato. Nepilnamečiui vaikui atstovauja jo teisinis atstovas (paprastai, tėvas (motina)).

5 Jei asmuo ketina pareikšti ieškinį, kaip jam sužinoti, kuris teismas yra kompetentingas?

Reikia atskirti tarptautinę jurisdikciją (ar Nyderlandų teismai turi jurisdikciją?) nuo vidaus jurisdikcijos (kuris Nyderlandų teismas turi jurisdikciją?).

Tarptautinė jurisdikcija Europos Sąjungoje

Nyderlandų teismo vidaus jurisdikcijos Europos Sąjungoje klausimams taikomas vadinamasis reglamentas „[Bruselis I](#)“ (EEX reglamentas). Šiame reglamente pateikiamos taisyklės dėl teismų jurisdikcijos nagrinėjant ieškinius dėl išlaikymo.

Pagal reglamento 2 straipsnį Nyderlanduose gyvenantis išlaikymo skolininkas (atsakovas) paprastai gauna šaukimą į Nyderlandų teismą, kuris įteikiamas išlaikymo kreditoriaus (ieškovo) iniciatyva.

Reglamente „Bruselis I“ taip pat galioja alternatyvi išlaikymo prievolėms taikoma taisyklė. 5 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad valstybės narės teritorijoje gyvenančiam atsakovui gali būti įteikiamas šaukimas atvykti į kitos valstybės narės

teismą, kuris turi kompetenciją pagal teisę į išlaikymą turinčio asmens nuolatinę arba įprastinę gyvenamąją vietą,

arba, jei tai yra papildomas reikalavimas, susijęs su ieškiniu dėl asmens statuso pagal šeimos teisę, t. y. su santuokos nutraukimo byla, arba, pavyzdžiui, su tėvystės nustatymo byla, į teismą, kuris turi jurisdikciją nagrinėti minėtas bylas, išskyrus atvejus, kai ši jurisdikcija yra pagrįsta tik vienos iš bylos šalių pilietybe.

Pagal pirmąją įtrauką, pvz., Nyderlanduose gyvenantis išlaikymo kreditorius gali įteikti šaukimą į teismą Prancūzijoje gyvenančiam išlaikymo skolininkui, kad jis atvyktų į Nyderlandų teismą, kuris turi tarptautinę jurisdikciją pagal 5 straipsnio 2 dalį. Jurisdikciją turi pareiškėjo gyvenamosios vietos teismas.

Be to, išlaikymo prievolių Europos Sąjungoje atžvilgiu nuo 2011 m. birželio 18 d. galioja 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje.

Išlaikymo reglamente nustatytos jurisdikcijos taisyklės iš esmės atkartoja EEX reglamente. Galioja bendra taisyklė, pagal kurią atsakovo arba išlaikymo kreditoriaus įprastinės gyvenamosios vietos teismas turi jurisdikciją nagrinėti išlaikymo bylas. Kitaip nei EEX reglamente, nėra jokio reikalavimo taikyti išlaikymo reglamento, jeigu atsakovo įprastinė gyvenamoji vieta yra valstybės narės teritorijoje.

Tarptautinė jurisdikcija už Europos Sąjungos ribų

Tais atvejais, kai Nyderlandų teismas turi tarptautinę jurisdikciją už Europos Sąjungos ribų, taikomos toliau nurodytos taisyklės. Jeigu atsakovas (nesvarbu, ar tai kreditorius, ar skolininkas) gyvena už Europos Sąjungos ribų, tuomet minėtas reglamentas „Bruselis I“ netaikomas, o Nyderlandų teismas savo jurisdikciją nustato pagal Civilinio proceso kodeksą (*Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering*). Tuomet Nyderlandų teismas, kuris nagrinėja santuokos nutraukimo bylas, turi įgaliojimus taikyti laikinąsias apsaugos priemones dėl santuokos nutraukimo arba papildomas sąlygas, tokias kaip išlaikymo išmoka ar tolesnis gyvenimas abiem sutuoktiniams priklausančiuose namuose. Todėl Nyderlandų teismas turi jurisdikciją nagrinėti atskirą prašymą dėl išlaikymo išmokos, jeigu pareiškėjas ar viena arba daugiau prašyme nurodytų suinteresuotųjų šalių gyvena Nyderlanduose arba jeigu byla kitais atžvilgiais yra pakankamai susijusi su Nyderlandų teisine sritimis, jeigu minėtas pareiškėjas ar šalys pasirinko Nyderlandų teismą, kaip jurisdikciją turintį teismą, arba jeigu atitinkama šalis įstoja į bylą ir nepareiškia reikalavimo dėl jurisdikcijos nebuvimo.

Vidaus jurisdikcija

Jei Nyderlandų teismas turi vidaus jurisdikciją, galioja taisyklė dėl teismo rūšies (bendrosios kompetencijos teismas, apeliacinis teismas, Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas), pagal kurią jurisdikciją išlaikymo byloje turi bendrosios kompetencijos teismas. Konkretus jurisdikciją turintis bendrosios kompetencijos teismas nustatomas pagal Civilinio proceso kodeksą. Jurisdikciją turi pareiškėjo (vieno iš pareiškėjų) arba vienos iš prašyme nurodytų suinteresuotosios šalies gyvenamosios vietos bendrosios kompetencijos teismas, arba, jeigu viena iš šių šalių neturi gyvenamosios vietos, vienos iš šalių faktinės gyvenamosios vietos teismas.

6 Ar ieškovas, pareiškdamas ieškinį teisme, turi veikti per tarpininką (pvz., advokatą, centrinę ar vietos instituciją ir pan.)? Jeigu ne, kokios yra procedūros?

Prašymą priteisti, pakeisti arba nutraukti išlaikymo išmoką privalo pateikti advokatas. Advokatas atstovauja pareiškėjui teismo posėdyje. Advokatų vardus ir pavardes ir kontorų adresus galima rasti [nacionalinės teisininkų draugijos](#) svetainėje.

Taip pat veikia [šeimos teisės advokatų ir santuokos nutraukimo tarpininkų draugija](#), kurios nariai, bet kita ko, specializuojasi santuokos nutraukimo ir išlaikymo srityse. Jų specializacija taip pat apima tarpininkavimą nutraukiant santuoką ir sprendžiant visus su tuo susijusius klausimus.

7 Ar už ieškinių pareiškimą teisme mokami mokesčiai? Jei taip, kokio maždaug dydžio? Jeigu ieškovo finansiniai ištekliai nepakankami, ar jis gali gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Su teisingumo vykdymu susijusios išlaidos turi būti sumokamos bylos nagrinėjimo metu teisme. Tai yra teismo žyminis mokestis. Be to, taip pat patiriamos advokato ir antstolio atlyginimo išlaidos.

Jeigu bylos šalis negali sumokėti (visų) advokato išlaidų, ji tam tikromis aplinkybėmis gali prašyti suteikti teisinę pagalbą. Tai vadinama teisinės pagalbos suteikimu. Vyriausybė sumoka dalį išlaidų, o bylos šalis sumoka asmeninę įmoką. Šios asmeninės įmokos dydis priklauso nuo bylos šalies pajamų ir piniginių lėšų. Teisinę pagalbą skiria [teisinės pagalbos taryba](#). Bylos šalis privalo pateikti teisinės pagalbos parąšymą tarybai, kuri turi jurisdikciją (t. y. apeliacinio teismo jurisdikcija) pagal advokato kontoros buvimo vietą. Praktiškai parąšymą dažnai pateikia advokatas, jei į jį buvo kreiptasi dar prieš pateikiant tokį parąšymą.

Be to, būtina pateikti pajamų ir turto deklaraciją (kurią reikia gauti iš gyvenamosios vietos savivaldybės institucijos). Ši deklaracija kartu su parąšymu turi būti siunčiama teisinės pagalbos tarybai, kuri išnagrinėja, ar bylos šalis atitinka teisinės pagalbos suteikimo sąlygas. Jei ji atitinka šias sąlygas, išduodamas teisės gauti teisinę pagalbą patvirtinimas. Tokiais atvejais taip pat sumažinamas teismo žyminis mokestis.

Teisė į teisinę pagalbą taip pat galioja su tarpvalstybiniais ginčais susijusiose bylose, t. y. jeigu pareiškėjas gyvena užsienyje. Ši teisė nustatyta Europos [tarpvalstybinės teisinės pagalbos direktyvoje](#). Teisinės pagalbos galima prašyti remiantis Teisinės pagalbos įstatymo (*Wet op de rechtsbijstand*) 23A–23K straipsniais per Teisinės pagalbos tarybą Hagoje, naudojantis prie šios direktyvos pridedama teisinės pagalbos parąšymų standartine forma, kuri visose valstybėse narėse yra vienoda.

Prireikus [teisinės pagalbos taryba](#) gali padėti pasirinkti advokatą. Tarybos svetainė nurodyta atsakyme į 14.2 klausimą.

8 Kokių rūšių išlaidymą teismas dažniausiai priteisia? Kaip apskaičiuojama išlaidymo suma? Ar pasikeitus materialinei ar šeiminei padėčiai teismo sprendimas gali būti peržiūrėtas? Jei taip, kokia tvarka tai daroma (pvz., pagal automatinio indeksavimo sistemą)?

Priimdamas sprendimą, teismas atsižvelgia į išlaidymo išmokos reikalaujančio arba jį gaunančio asmens poreikius ir asmens, iš kurio reikalaujama mokėti arba kuris moka išlaidymo išmoką, turtingą padėtį (finansinius išteklius). Poreikiai ir lėšos yra santykinės sąvokos. Teismas naudojami tam tikra laisve, kad, atsižvelgdamas į konkrečios bylos aplinkybes, priimtų sprendimą. Teisminės institucijos parengė tam tikras rekomendacijas, vadinamuosius *Trema* standartus, tačiau teismui jie nėra privalomi.

Teismui priimant sprendimą, svarbios yra toliau nurodytų rūšių pajamos ir išlaidos:

darbo pajamos;

papildomo darbo pajamos;

stipendijos;

išmokos;

pensija;

iš (sub)nuomos gaunamos pajamos;

palūkanos ir kitos iš turto gaunamos pajamos;

prisidėjimas prie kitų asmenų, su kuriais yra išlaikomas bendras namų ūkis, namų ūkių išlaidymo;

esamos galimybės padidinti pajamas (darbingumas);

turto deklaracijos;

nuomos mokesčiai;

hipotekinės paskolos gražinimo išmokos ir palūkanos, taip pat nuolatiniai mokesčiai. Čia turi būti nurodoma ir dar neišmokėta hipotekinės paskolos dalis;

draudimo polisai;

būtinis nuolatinių kelionių išlaidos;

finansiniai įsipareigojimai kitiems asmenims;

išlaidymo kreditoriui ir (arba) jo šeimos nariams teikiamos specialios medicininės priežiūros išlaidos;

su pajamų gavimu susijusios išlaidos;

visos skolų deklaracijos.

Įstatymu nustatytas indeksavimas

Kiekvienais metais Teisingumo ministerija nustato procentinį dydį, kuriuo teismo priteista išlaidymo išmoka arba susitarimu nustatyta išmoka įstatymo nustatyta tvarka yra padidinama. Apskaičiuodama šį procentinį padidėjimą, ministerija atsižvelgia į atlyginimų pokyčius verslo bendruomenėje bei valstybiniame sektoriuje ir į atlyginimų pokyčius kituose sektoriuose. Šis procentinis dydis yra skelbiamas *Staatscourant* (Nyderlandų vyriausybės oficialiajame leidinyje).

Šiam automatiniams išlaidymo išmokų tikslinimui galioja įvairios išimtys. Šalys ir teismas gali atmesti įstatymo nustatytą indeksavimą arba nustatyti alternatyvų indeksavimo būdą.

9 Kaip ir kam mokamas išlaidymas?

Išlaidymas buvusiems sutuoktiniams yra mokamas tiesiogiai išlaidymo kreditoriui. Nepilnamečiams vaikams teismo nustatytos išlaidymo išmokos yra mokamos tiesiogiai vienam iš tėvų (ar globėjui), kuris prižiūri vaiką.

10 Jei atitinkamas asmuo (skolininkas) nemoka geranoriškai, kokiomis priemonėmis galima priversti jį mokėti?

Jeigu išlaidymo prievolė nustatoma teismo sprendimu, o išlaidymo skolininkas nemoka vaiko ir (arba) partnerio išlaidymo, prievolės vykdymą gali užtikrinti Roterdame įsikūręs [Nacionalinis išlaidymo išmokų išieškojimo biuras](#) (LBIO). Prievolės vykdymą taip pat gali užtikrinti antstolis. Jei nėra priimtas teismo sprendimas, reikia teisme iškelti bylą. Šiuo atveju turi būti samdomas advokatas.

11 Trumpai aprašykite priverstinio išieškojimo apribojimus, visų pirma skolininkų apsaugos nuostatas ir jūsų šalies vykdymo užtikrinimo sistemoje taikomus kitus apribojimus ar senaties terminus.

Areštuojant išmokas arba darbo užmokestį, būtina atsižvelgti į dalį, kurios neleidžiama areštuoti. Išlaidymo išmokai, kuri mokama kas mėnesį, taikomas senaties terminas yra 5 metai. Jei yra priimtas teismo sprendimas, kuriame yra nurodyti mokėjimo įsiskolinimai, t. y. jeigu faktiškai nurodyta fiksuota suma, senaties terminas yra dvidešimt metų. Siekiant užkirsti kelią reikalavimo teisės pasibaigimui, senaties terminą būtina sustabdyti.

12 Ar yra organizacija ar valdžios institucija, galinti padėti išieškoti išlaidymą?

Jei atsiranda įsiskolinimai, susiję su vaiko ir (arba) partnerio išlaidymu, kompetenciją turi [Nacionalinis išlaidymo išmokų išieškojimo biuras](#) (LBIO).

Tokius įgaliojimus LBIO turi suteikti išlaidymo kreditorius. Prireikus LBIO gali imtis priverstinių teismo sprendimo vykdymo priemonių. Pavyzdžiui, LBIO gali paskirti išlaidymo skolininko atlyginimo, priemokų arba nekilnojamojo ar kilnojamojo turto areštą.

Išlaidymo kreditorius gali prašyti teikti nemokamas LBIO paslaugas, jeigu abi šalys gyvena Nyderlanduose. Gavus parąšymą išieškoti skolą, pirmiausia siekiama užkirsti kelią išieškojimo išlaidoms, šiuo tikslu rengiant trumpą tarpininkavimo procedūrą ir (arba) pateikiant paaiškinimą. Tai pavyksta trim ketvirtadaliais atvejų. Tačiau tais atvejais, kai LBIO perima išieškojimą, išlaidymo skolininkas išieškojimo išlaidas sumoka LBIO. LBIO nustato išieškojimo mokesčius. Šis mokestis sudaro 15 proc. kas mėnesį mokėtinų išmokų ir išlaidymo įsiskolinimų dydžio. Iš išlaidymo skolininko taip pat išieškomos visos vykdymo išlaidos.

13 Ar organizacijos (valstybės ar privačios) gali anksčiau sumokėti visą ar dalį išlaikymo už skolininką?

Nepaisant to, kad LBIO yra vyriausybės įstaiga, jokios išlaikymo išmokos nėra mokamos iš anksto. Vyriausybė tai gali daryti vaiko išlaikymo ar teisinės pagalbos suteikimo atveju.

14 Jeigu ieškovas yra šioje valstybėje narėje, o skolininko gyvenamoji vieta – kitoje šalyje:

14.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

LBIO taip pat vykdo užduotis tarptautinio išlaikymo išieškojimo srityje. Šios užduotys kyla iš reglamentų ir konvencijų, kurių šalis yra Nyderlandai. Nyderlandai yra 1956 m. birželio 20 d. JT konvencijos dėl išlaikymo išieškojimo užsienyje šalis. Tai yra tarpusavio teisinės pagalbos sutartis, kurios tikslas – palengvinti išlaikymo priteisimą tarptautinėse bylose. Šiuo tikslu konvencijoje nustatyta siunčiančiųjų ir gaunančiųjų institucijų sistema, kuri padeda išlaikymo kreditoriui užtikrinti išlaikymo reikalavimų vykdymą. LBIO Nyderlanduose veikia kaip siunčiančioji ir gaunančioji institucija.

Kiekvienas, kuris gyvena Nyderlanduose ir susiduria su išlaikymo iš užsienyje gyvenančio (t. y. valstybėje, kuri yra Niujorko konvencijos susitariančioji šalis) išlaikymo skolininko išieškojimu, gali remtis Niujorko konvencija. Konvencijoje aptariami vaiko ir partnerio išlaikymo klausimai.

Nuo 2014 m. rugpjūčio 1 d. galioja Europos Sąjungos (išskyrus Daniją) ir kitų susitariančiųjų šalių 2007 m. lapkričio 23 d. sudaryta Konvencija dėl tarptautinio vaikų ir kitokių šeimos išlaikymo išmokų išieškojimo. Konvencija galioja ne tik ES valstybėse narėse, bet taip pat Albanijoje, Bosnijoje ir Hercegovinoje, Norvegijoje ir Ukrainoje. ES valstybių narių tarpusavio santykių srityje viršesnis yra Išlaikymo reglamentas (Reglamentas (EB) Nr. 4/2009).

Hagos išlaikymo konvencija taikoma jaunesniems nei 21 metų vaikams. Jos taikymo sritis gali būti praplėsta kitiems šeimos nariams, jeigu abi susitariančiosios valstybės dėl to priima deklaraciją.

Norint pasinaudoti LBIO paslaugomis, būtina pateikti prašymo formą „[tarptautinės išlaikymo išmokos išieškojimas](#)“. Šią formą galima atsisiųsti iš [LBIO](#) svetainės.

LBIO ir užsienio institucijų veikla, jei ji vykdoma įgyvendinant Niujorko konvenciją ir Sutartį su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis, iš esmės yra nemokama.

Išlaidos gali atsirasti dėl užsienyje vykstančio teismo proceso arba dėl išlaikymo išmokos išieškojimo.

14.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti?

Dėl vaiko ir partnerio išlaikymo:

Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen ([LBIO](#))

Postbus 8901

3009 AX Rotterdam

Dėl teisinės pagalbos:

[Raad voor Rechtsbijstand](#),

Postbus 450,

2501 CL The Hague

Tel. + 317 03701414

Dėl teisinės pagalbos tarpvalstybinėse bylose:

Raad voor Rechtsbijstand

Regiokantoor Den Haag

Kam: Jan Ouwehand

Laan van Meerdervoort 51B

2517 AE The Hague

Tel. 0031 (0)88 787 1320

e. paštas j.ouwehand@rvr.org

15 Jeigu skolininkas yra šioje valstybėje narėje, o ieškovas – kitoje:

15.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

LBIO išlaikymą iš Nyderlanduose gyvenančių išlaikymo skolininkų išieško taip pat užsienyje gyvenančių išlaikymo kreditorių prašymu. Jeigu kitoje valstybėje narėje esantis išlaikymo kreditorius nori reikalauti išlaikymo iš Nyderlanduose gyvenančio išlaikymo skolininko, jis gali remtis konvencijoje nustatyta sistema. Tuomet jis privalo kreiptis į savo šalies siunčiančiąją instituciją, kuri tokiu atveju susisieks su Nyderlandų gaunančiąja institucija (LBIO). Tuomet gaunančioji institucija imasi visų būtinų priemonių, kad išieškotų išlaikymą.

15.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti ir kokią paramą galima gauti?

Kontaktiniai duomenys pateikiami atsakyme į 14.2 klausimą.

16 Ar šioje valstybėje narėje taikomas 2007 m. Hagos protokolas?

Taip.

17 Jei 2007 m. Hagos protokolas šioje valstybėje narėje netaikomas, kaip, vadovaujantis joje taikomomis tarptautinės privatinės teisės nuostatomis, nustatoma ieškiniui dėl išlaikymo taikytina teisė? Kokios tai tarptautinės privatinės teisės nuostatos?

Netaikoma.

18 Kaip, vadovaujantis išlaikymo reglamento V skyriaus struktūra, reglamentuojama teisė kreiptis į teismą dėl tarpvalstybinės bylos ES mastu?

Su teisingumo vykdytu susijusios išlaidos turi būti sumokamos bylos nagrinėjimo metu teisme. Tai yra teismo žyminis mokestis. Be to, taip pat patiriamos advokato ir antstolio atlyginimo išlaidos. Jeigu bylos šalis negali sumokėti (visų) advokato išlaidų, ji tam tikromis aplinkybėmis gali prašyti suteikti teisinę pagalbą. Tai vadinama teisinės pagalbos suteikimu. Vyriausybė sumoka dalį išlaidų, o bylos šalis sumoka asmeninę įmoką. Šios asmeninės įmokos dydis priklauso nuo bylos šalies pajamų ir piniginių lėšų.

Teisinę pagalbą skiria Teisinės pagalbos taryba. Bylos šalis privalo pateikti teisinės pagalbos parašymą tarybai, kuri turi jurisdikciją (t. y. apeliacinio teismo jurisdikcija) pagal advokato kontoros buvimo vietą. Praktiškai parašymą dažnai pateikia advokatas, jei į jį buvo kreiptasi dar prieš pateikiant tokį parašymą. Be to, būtina pateikti pajamų ir turto deklaraciją (kurią reikia gauti iš gyvenamosios vietos savivaldybės institucijos). Ši deklaracija kartu su prašymu turi būti siunčiama teisinės pagalbos tarybai, kuri išnagrinėja, ar bylos šalis atitinka teisinės pagalbos suteikimo sąlygas. Jei ji atitinka šias sąlygas, išduodamas teisės gauti teisinę pagalbą patvirtinimas. Tokiais atvejais taip pat sumažinamas teismo žyminis mokestis. Teisė į teisinę pagalbą taip pat galioja su tarpvalstybiniais ginčais susijusiose bylose, t. y. jeigu pareiškėjas gyvena užsienyje. Ši teisė nustatyta Europos tarpvalstybinės teisinės pagalbos direktyvoje. Teisinės pagalbos galima prašyti remiantis Teisinės pagalbos įstatymo 23A–23K straipsniais per Teisinės pagalbos tarybą Hagoje, naudojantis prie šios direktyvos pridėdama teisinės pagalbos prašymų standartine forma, kuri visose valstybėse narėse yra vienoda. Prireikus teisinės pagalbos taryba gali padėti pasirinkti advokatą.

19 Kokiomis priemonėmis šioje valstybėje narėje užtikrinama, kad būtų vykdoma išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodyta veikla?

Pagal reglamento 51 straipsnį nepadaryti jokie pakeitimai.

Paskutinis naujiniimas: 01/10/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (**PL**) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas.

ieškiniai dėl išlaikymo - Lenkija

1 Ką praktikoje reiškia sąvokos „išlaikymas“ ir „išlaikymo pareiga“? Kokie asmenys turi mokėti išlaikymo išmoką kitam asmeniui?

Pagal Šeimos ir globos kodekso 128 straipsnį išlaikymo prievolė yra šoninės kraujo giminystės linijos giminaičių ir brolių ir seserų prievolė teikti pragyvenimui reikalingas priemones (įskaitant drabužius, maistą, apgyvendinimą, kurą ir vaistus) ir prirėkus – auklėjimo priemones (įskaitant fizinės ir psichinės raidos priežiūrą ir sąlygų mokytis ir gyventi kultūrinį gyvenimą sudarymą).

Išlaikymas yra gryniaisiais pinigais arba natūra mokama išmoka. Vaikų išlaikymas – tai ir asmeninis indėlis auklėjant vaikus, taip pat bendrų namų ūkio darbų atlikimas laikantis išlaikymo prievolės.

Išlaikymo reikalavimas yra vieno asmens teisė reikalauti, kad kitas asmuo vykdytų jo išlaikymo prievolę.

Paprastai išlaikymo prievolė kyla iš įvairių šeimos santykių. Atsižvelgiant į šeimos santykius, Lenkijos teisėje išskiriamos toliau nurodytų rūšių išlaikymo prievolės.

1. Giminaičių išlaikymo prievolė (vaiko išlaikymas yra specifinė šios prievolės rūšis). Teisę gauti išlaikymą turi tik finansinių sunkumų patiriantys giminaičiai. Tėvai yra įpareigoti mokėti išlaikymą vaikams, kurie dar negali savimi pasirūpinti, išskyrus atvejus, kai iš vaiko turto gaunamų pajamų pakanka jo išlaikymo ir auklėjimo išlaidoms apmokėti. Vyresni nei 18 metų vaikai nebeturi teisės gauti išlaikymo, išskyrus atvejus, kai jie nori toliau mokytis ir, atsižvelgiant į jų mokymosi rezultatus, toks jų noras yra pagrįstas, arba jeigu išlaikymo prievolė turėtų galioti toliau dėl vaikų sveikatos arba asmeninės būklės. Be to, tėvai nėra įpareigoti mokėti išlaikymo vyresniems nei 18 metų vaikams, kurie, būdami darbingo amžiaus, pradeda studijuoti ir vėliau šias studijas meta, nėra pakankamai pažangūs, negauna teigiamų įvertinimų, per nustatytus terminus neišlaiko egzaminų ir dėl šių priežasčių neužbaigia savo studijų per jų studijų programoje nustatytą trukmę.

Jeigu išlaikymo gauti neįmanoma arba jį gauti pernelyg sunku, kiti giminaičiai gali būti įpareigojami mokėti išlaikymą (pvz., vaiko seneliai, kurie yra besislapstančio skolininko tėvai).

2. Iš įvaikinimo santykių kylanti prievolė. Jeigu įsivaikinimo atveju atsiranda santykiai tik tarp įvaikinamo asmens ir įvaikio, įvaikinamo asmens prievolė išlaikyti įvaikį yra viršesnė už įvaikio tiesiosios aukštutinės linijos giminaičių ir brolių ir seserų prievolę jį išlaikyti, o įvaikinamo asmens prievolė išlaikyti savo tiesiosios aukštutinės linijos giminaičius ir brolius ir seseris pagal svarbą yra paskutinė. Priešingu atveju įvaikinamam asmeniui taikomos 1 punkte nurodytos taisyklės.

3. Svainystės santykiais susijusių asmenų (pamotės, patėvio, įvaikių) išlaikymo prievolė. Teisę gauti išlaikymą turi tik finansinių sunkumų patiriantys asmenys, jeigu, atsižvelgiant į konkrečią situaciją, išlaikymo prievolės nustatymas atitinka socialinio bendravimo principus. Pagal Lenkijos teisės aktus ir jurisprudenciją sąvoka „finansiniai sunkumai“ reiškia asmens negebėjimą naudojantis savo ištekliais ir pastangomis patenkinti savo pagrįstus poreikius.

4. Sutuoktinių išlaikymo prievolė santuokos metu. Pagal Šeimos ir globos kodekso 27 straipsnį šeimos nariai gali reikalauti įgyvendinti teisę į „vienodą“ visų šeimos narių „pragyvenimo lygį“.

5. Sutuoktinių išlaikymo prievolė pasibaigus santuokai. Jeigu nustatoma, kad vienas iš sutuoktinių yra kaltas dėl iširusios santuokos, ir jeigu nutraukus santuoką iš esmės pablogėja kito sutuoktinio finansinė padėtis, pastarasis gali reikalauti, kad būtų patenkinti pagrįsti jo poreikiai, net jeigu tas asmuo nepatiria finansinių sunkumų. Kitais atvejais finansinių sunkumų patiriantis sutuoktinis gali iš savo buvusio sutuoktinio reikalauti išlaikymo, kuris proporcingai nustatomas atsižvelgiant į pagrįstus jo poreikius ir buvusio sutuoktinio uždarbį ir finansinį pajėgumą. Prievolė išlaikyti sutuoktinį baigiasi tam sutuoktiniui sudarius naują santuoką. Tačiau kai santuoką nutraukęs sutuoktinis, kuris nebuvo kaltas dėl iširusios santuokos, yra įpareigojamas mokėti išlaikymą, išlaikymo prievolė taip pat pasibaigia praėjus penkeriems metams nuo sprendimo nutraukti santuoką priėmimo dienos, išskyrus atvejus, kai teismas, atsižvelgdamas į išimtines aplinkybes, teisę į išlaikymą turinčio asmens prašymu pratęsia šį penkerių metų terminą.

6. Nesantuokinio vaiko tėvo prievolė išlaikyti vaiko motiną. Tėvas, kuris nėra motinos vyras, privalo, atsižvelgdamas į savo padėtį, prisidėti prie su neštumu ir gimdymu susijusių išlaidų ir motinos išlaikymo trijų mėnesių laikotarpį po gimdymo išlaidų apmokėjimo. Jeigu yra svarbių priežasčių, motina gali prašyti, kad tėvas prisidėtų prie ilgesnio nei trijų mėnesių laikotarpio išlaidų apmokėjimo.

2 Iki kokio amžiaus vaikas gali gauti išlaikymą? Ar skiriasi nuostatos dėl nepilnamečių ir suaugusiųjų išlaikymo?

Tėvai yra įpareigoti mokėti išlaikymą vaikams, kurie dar negali savimi pasirūpinti. Kadangi vaikai turi pareigą mokytis iki 18 metų, paprastai jie turi teisę gauti išlaikymą iki pilnametystės arba net tol, kol baigia magistro arba aukštojo profesinio mokymo studijas.

Išmokos iš Valstybinio išlaikymo fondo asmenims, turintiems teisę jas gauti, mokamos iki jie sulaukia 18 metų. Tokie asmenys turi teisę gauti išmokas iki 25 metų, jeigu toliau mokosi mokyklose arba aukštojo mokslo įstaigose, ir neribotą laikotarpį, jeigu jiems buvo nustatyta sunki negalia.

3 Ar tam, kad asmeniui būtų skirtas išlaikymas, jis turi kreiptis į kompetentingą valdžios instituciją ar teismą? Kokius svarbiausius dalykus reikėtų žinoti apie šią procedūrą?

Taip, gali susidaryti viena iš toliau nurodytų situacijų.

1. Asmuo, iš kurio reikalaujama mokėti išlaikymą, savanoriškai vykdo išlaikymo prievolę.

2. Šalys sudaro susitarimą dėl išlaikymo prievolės.

3. Jeigu asmuo, iš kurio reikalaujama mokėti išlaikymą, nevykdo savo prievolės, galima siekti išlaikymą prisiteisti apylinkės teisme (*sąd rejonowy*), kuris turi jurisdikciją pagal asmens, turinčio teisę gauti išlaikymą (Civilinio proceso kodekso 32 straipsnis) arba atsakovo (Civilinio proceso kodekso 27 straipsnio 1 dalis) gyvenamąją vietą, arba toks prašymas pateikiamas santuokos nutraukimo arba gyvenimo skyrium byloje, kurią nagrinėja apygardos teismas (*sąd okręgowy*).

Teismo mokesčio už prašymą mokėti nereikia. Tačiau prašymas turėtų atitikti ieškinio pareiškimo reikalavimus, t. y. turėtų būti nurodomas teismas, kuriam adresuotas prašymas; šalių vardai ir pavardės, jų atstovai pagal įstatymą ir advokatai; ieškinio pareiškimo rūšis; aiškiai aprašomas prašymas; nurodoma reikalavimo suma; aprašomi prašymą pagrindžiantys faktai ir prirėkus – teismo jurisdikciją pagrindžiantys faktai; prašymą turi pasirašyti šalis, jos atstovas pagal įstatymą arba advokatas (turi būti pridedami advokato įgaliojimai); pateikiamas priedų sąrašas; nurodomos šalių gyvenamosios vietos arba registruotos buveinės, jų atstovai pagal įstatymą ir advokatai ir aprašomas reikalavimas. Teikiant vēlesnius ieškinio pareiškimus būtina nurodyti bylos numerį.

4 Ar prašymą galima pateikti giminaičio (jei taip, koks glaudus turi būti giminystės ryšys) arba vaiko vardu?

Toliau nurodyti asmenys gali pateikti prašymą dėl išlaikymo asmens, turinčio teisę jį gauti, vardu:

– advokatas (išskyrus teisininką ir teisės konsultantą, advokato vardu gali veikti toliau nurodyti asmenys: tėvai, sutuoktinis, broliai ir seserys, tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiai arba su asmeniu, turinčių teisę gauti išlaikymą, įvaikinimo santykiais susijęs asmuo, taip pat asmuo, kuris valdo asmens, turinčio gauti išlaikymą, turtą);

– vietos savivaldos institucijos, turinčios pareigą teikti socialinę paramą, atstovas (pagal 2004 m. kovo 12 d. Socialinės paramos įstatymą (*Oficialusis leidinys (Dziennik Ustaw)*, 2004 m., Nr. 64, eil. Nr. 593), tokie atstovai yra savivaldybės socialinės paramos centrų arba apylinkės šeimos paramos centrų vadovai);

– paramą šeimai teikiančios socialinės organizacijos atstovas (tokių organizacijų sąrašas pateikiamas 2000 m. lapkričio 10 d. teisingumo ministro patvirtintose taisyklėse (*Oficialusis leidinys*, 2000 m., Nr. 100, eil. Nr. 1080));

– prokuroras, kai to reikia siekiant užtikrinti teisinės valstybės principo laikymąsi ir apginti viešąjį interesą.

Atstovai pagal įstatymą veikia nepilnamečių, turinčių teisę gauti išlaikymą, vardu. Tačiau sulaukę pilnametystės vaikai privalo veikti savarankiškai.

Išskyrus atvejus, kai asmens, turinčio teisę gauti išlaikymą, sugyventinis (-ė) arba pažįstamas (-a) yra vienas iš pirmiau nurodytų asmenų, jis negali veikti asmens, turinčio teisę gauti išlaikymą, vardu.

5 Jei asmuo ketina pareikšti ieškinį, kaip jam sužinoti, kuris teismas yra kompetentingas?

Pagal Civilinio proceso kodeksą apylinkių teismai turi materialinę jurisdikciją nagrinėti išlaikymo bylas. Vietos jurisdikcija nustatoma pagal asmens, turinčio teisę gauti išlaikymą, gyvenamąją vietą arba atsakovo gyvenamąją vietą. Teismai, kurie turi jurisdikciją konkrečiose savivaldybėse, yra nurodyti 2012 m. spalio 25 d. teisingumo ministro patvirtintose Apeliacinių, apygardų ir apylinkių teismų buveinių ir jurisdikcijos nustatymo taisyklėse (*Oficialusis leidinys*, 2012 m., eil. Nr. 1223).

Apygardų teismai turi jurisdikciją nagrinėti bylas, susijusias su ES valstybių narių teismų sprendimų pripažinimu Lenkijoje (Civilinio proceso kodekso 11511 straipsnio 1 dalis), jeigu sprendimas buvo priimtas valstybėje, kurioje jis tapo privalomas pagal 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos protokolą dėl išlaikymo prievolės taikytinos teisės (OL L 331, 2009 12 16, eil. Nr. 17).

Pagal Civilinio proceso kodekso 115311 straipsnį ES šalyse, išskyrus Kroatiją, Daniją ir Jungtinę Karalystę, po 2011 m. birželio 18 d. priimtus užsienio teismo sprendimus vykdytinais paskelbti turi apylinkės teismai.

6 Ar ieškovas, pareikšdamas ieškinį teisme, turi veikti per tarpininką (pvz., advokatą, centrinę ar vietos instituciją ir pan.)? Jeigu ne, kokios yra procedūros?

Bylose dėl išlaikymo nebūtina samdyti advokato. Šalys gali veikti savo vardu arba per profesionalius tarpininkus.

Plg. atsakymus į 7 ir 20 klausimus, kuriuose pateikiama išsami informacija apie galimybę naudotis *ex officio* paskirto advokato, kuris veikia šalies, turinčios teisę gauti išlaikymą, vardu.

7 Ar už ieškinių pareiškimą teisme mokami mokesčiai? Jei taip, kokio maždaug dydžio? Jeigu ieškovo finansiniai ištekliai nepakankami, ar jis gali gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Pagal Lenkijos teisę šalis, siekianti prisiteisti išlaikymą, ir atsakovas, kuris dalyvauja byloje dėl išlaikymo išmokos sumažinimo, atleidžiami nuo teismo mokesčių (2005 m. liepos 28 d. Teismo išlaidų civilinėse bylose įstatymo 96 straipsnio 1 dalies 2 punktas (*Oficialusis leidinys*, 2005 m., Nr. 167, eil. Nr. 1398, su pakeitimais)). Tokie asmenys nuo teismo išlaidų atleidžiami visiškai, o tai reiškia, kad jie nepatiria jokių papildomų teismo, apeliacinio skundo nagrinėjimo arba vykdymo išlaidų.

Be to, nuo teismo išlaidų atlyginimo atleista šalis gali prašyti suteikti teisinę pagalbą, kuri skiriama *ex officio* paskiriant advokatą. Jeigu prašymas skirti advokatą patenkinamas, teisininko mokesčius atlygina šalies, kuriai paskirtas advokatas, priešininkas. Jeigu tas asmuo pralaimi bylą, advokato mokesčiai sumokami iš valstybės išdo.

Valstybės narės piliečių teisės šiuo atžvilgiu reglamentuojamos 2004 m. gruodžio 17 d. Teisės gauti pagalbą Europos Sąjungos valstybėse narėse nagrinėjamos civilinėse bylose įstatyme (*Oficialusis leidinys*, 2005 m., Nr. 10, eil. Nr. 67, su pakeitimais). Informacija apie šį įstatymą pateikiama informaciniame leidinyje apie teisinę pagalbą Lenkijoje.

8 Kokių rūšių išlaikymą teismas dažniausiai priteisia? Kaip apskaičiuojama išlaikymo suma? Ar pasikeitus materialinei ar šeiminei padėčiai teismo sprendimas gali būti peržiūrėtas? Jei taip, kokia tvarka tai daroma (pvz., pagal automatinio indeksavimo sistemą)?

Išlaikymo išmokos dydis priklauso nuo asmens, turinčio mokėti išlaikymą, uždarbio ir finansinio pajėgumo ir nuo pagrįstų asmens, turinčio teisę gauti išlaikymą, poreikių. Pagrįstiems asmens, turinčio teisę gauti išlaikymą, poreikiams priskiriama viskas, kas yra reikalinga jo materialiniams ir nematerialiniams (kultūriniais ir dvasiniais) poreikiams patenkinti. Nepilnamečių poreikiams taip pat priskiriamos jų auklėjimo išlaidos. Vertinant asmenų, turinčių mokėti išlaikymo išmokas, uždarbį ir finansinį pajėgumą, atsižvelgiama ne į jų faktiškai uždirbamas pajamas, bet į pajamas, kurias galėtų uždirbti, jeigu visiškai išnaudotų savo darbingumą. Tai reiškia, kad net ir bedarbis, kuris neuždirba reguliarių pajamų, gali būti įpareigojamas mokėti išlaikymo išmokas, kurios bus išieškomos.

Pasikeitus aplinkybėms gali būti prašoma pakeisti teismo sprendimą arba susitarimą dėl išlaikymo. Bet kuri išlaikymo santykių šalis gali prašyti padaryti tokį pakeitimą. Atsižvelgdama į faktines aplinkybes, šalis gali prašyti panaikinti išlaikymo prievolę arba padidinti arba sumažinti išlaikymo dydį. Išmokos dydis gali būti pakeistas, jeigu padidėja arba sumažėja pagrįsti asmens, turinčio teisę gauti išlaikymą, poreikiai arba asmens, turinčio mokėti išlaikymą, galimybės uždirbti.

Konkrečios išlaikymo išmokos sumos Lenkijoje nėra, o išlaikymas nėra apskaičiuojamas nustatant konkretų asmens, turinčio mokėti išlaikymą, uždarbiui taikomą procentinį dydį. 2014 m. minimalus darbo užmokestis neatskaičius mokesčių siekė 1 680 PLN (Lenkijos zlotų) (apytiksliai 400 EUR). 2013 m. vidutinis mėnesinis darbo užmokestis neatskaičius mokesčių siekė 3 650 PLN (Lenkijos zlotų) (apytiksliai 900 EUR). Praktikoje dažniausiai teismų priteisiamas mėnesinės išlaikymo išmokos vienam vaikui dydis svyruoja nuo 300 PLN iki 1 000 PLN per mėnesį. Išlaikymo išmokos dydis nėra automatiškai indeksuojamas atsižvelgiant į vaiko amžių arba infliacijos lygį.

9 Kaip ir kam mokamas išlaikymas?

Vykdymo nutartyje skolininku nurodytas asmuo turi mokėti išlaikymą. Paprastai Lenkijoje priteistos išlaikymo išmokos kiekvieną mėnesį, dažniausiai iki 10 mėnesio dienos, Lenkijos zlotais mokamos nepilnamečio atstovui pagal įstatymą (grynaisiais pinigais arba banko pavedimu). Jeigu išmoką vėluojama mokėti, teismo sprendimuose nurodomas įstatymuose nustatytas delspinigių dydis (nuo 2008 m. taikomas 13 % metinis delspinigių dydis), kuris taikomas nesumokėtai sumai (plg. Lenkijos pateiktą informaciją apie įstatyme nustatytus delspinigius).

Todėl paprastai su išlaikymo prievole susijusias išlaidas atlygina tik asmuo, turintis mokėti išlaikymą. Jeigu tas asmuo nemoka išmokų savanoriškai, teisę gauti išlaikymą turintis asmuo gali kreiptis į kompetentingą vykdymo instituciją (paprastai antstolį) prašydamas pradėti vykdymo bylą. Vykdydamas taip pat gali būti pradedamas *ex officio* pirmosios instancijos teismo, priėmusio sprendimą, kuriuo nustatomas išlaikymo išmokos dydis, prašymu. Teisę gauti išlaikymą turintis asmuo vykdyto nutartį taip pat gali įteikti skolininko darbuvietai arba skolininkui pensiją mokančiai institucijai ir prašyti, kad mokėtinas išlaikymas būtų išskaičiuojamas iš skolininkui sumokėtų sumų. Mokančioji įstaiga privalo laikytis tokio prašymo.

Norint, kad vykdymas būtų nukreiptas į skolininko nekilnojamąjį turtą, reikia pateikti atskirą prašymą.

10 Jei atitinkamas asmuo (skolininkas) nemoka geranoriškai, kokiomis priemonėmis galima priversti jį mokėti?

Jeigu asmuo, turintis mokėti išlaikymą, savanoriškai nevykdo išlaikymo prievolės, jis gali būti įpareigojamas tai daryti (plg. 9 klausimą).

Be to, pagal Baudžiamojo kodekso 209 straipsnį nuolatinis išlaikymo nemokėjimas yra laikomas nusikaltimu, už kurį skiriama bausmė, taikomos su laisvės atėmimu nesusijusios priemonės arba skiriama laisvės atėmimo iki dvejų metų bausmė.

2007 m. rugsėjo 7 d. Pagalbos asmenims, turintiems teisę gauti išlaikymą, įstatymo 5 straipsnio 3 dalies 3 punkte (*Oficialusis leidinys*, 2009 m., Nr. 1, eil. Nr. 7, su pakeitimais) nustatyta, kad kompetentinga institucija gali pateikti prašymą sustabdyti skolininko vairuotojo pažymėjimo galiojimą.

Jeigu vykdymas nesėkmingas, antstolis gali prašyti, kad skolininkas būtų įrašytas į nemokių skolininkų registrą.

11 Trumpai aprašykite priverstinio išieškojimo apribojimus, visų pirma skolininkų apsaugos nuostatas ir jūsų šalies vykdymo užtikrinimo sistemoje taikomus kitus apribojimus ar senaties terminus.

Pagal Civilinio proceso kodekso 1083 straipsnio 2 dalį nesumokėtos išlaikymo išmokos gali būti visiškai išieškomos areštuojant banko sąskaitą.

Pagal Civilinio proceso kodekso 833 straipsnio 1 dalį į darbo užmokestį vykdymas gali būti nukreipiamas tiek, kiek nurodyta Darbo kodekse. Paprastai galima areštuoti 60 % darbo užmokesčio. Taip pat galima areštuoti iki trijų penktadalių valstybės išdo specialioms poreikiams skirtų išmokų, visų pirma stipendijų ir paramos išmokų (Civilinio proceso kodekso 831 straipsnio 1 dalies 2 punktas).

Pagal Civilinio proceso kodekso 829 straipsnį vykdymas negali būti nukreipiamas visų pirma į toliau nurodytą turtą:

– namų ūkio reikmenis ir kasdienius drabužius, kurie yra būtini skolininkui ir išlaikomiems šeimos nariams, taip pat drabužius, kurie yra reikalingi paslaugoms teikti ar profesinei veiklai vykdyti;

– įrankius ir kitus objektus, kurie yra būtini skolininkui, kad galėtų užsiimti pelninga veikla, išskyrus variklines transporto priemones;

– vieno mėnesio maisto ir kuro atsargas, kurios yra būtinos skolininkui ir išlaikomiems šeimos nariams;

– pinigus, reikalingus skolininkui ir jo šeimos nariams pragyventi dvi savaites;

– studijoms reikalingus daiktus, asmeninius dokumentus, papuošimus, religinėms apeigoms naudojamus daiktus ir kasdienius daiktus, kurie gali būti parduodami tik už gerokai mažesnę nei rinkos kainą, tačiau turi didelę panaudojimo vertę skolininkui.

Be to, Civilinio proceso kodekso 831 straipsnyje nustatyta, kad vykdymas visų pirma negali būti nukreipiamas į daugiau nei 75 % kiekvienos socialinės paramos išmokos, atsižvelgiant į jos apibrėžtį pagal 2004 m. kovo 12 d. Socialinės paramos įstatymą (*Oficialusis leidinys*, 2013 m., eil. Nr. 182, su pakeitimais), ir kiekvienos skolininko iš valstybės biudžeto arba Nacionalinio sveikatos fondo (*Narodowy Fundusz Zdrowia*) gautinos sumos prieš ją nustatant, skirtos sveikatos priežiūros išmokoms sumokėti, kaip apibrėžta 2004 m. rugpjūčio 27 d. Valstybinėmis lėšomis finansuojamų sveikatos priežiūros išmokų įstatyme (*Oficialusis leidinys*, 2008 m., Nr. 164, eil. Nr. 1027).

Šeimos ir globos kodekso 137 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad ieškiniams dėl išlaikymo taikomas trejų metų ieškinio senaties terminas.

Civilinio kodekso 121 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad ieškinio senaties terminas nepradedamas skaičiuoti, o jeigu jis pradėtas skaičiuoti, tuomet sustabdomas tėvų valdžios vykdymo laikotarpiu vaikams pareiškus ieškinius tėvams.

Jeigu skolininkas ginčija suaugusio vaiko išlaikymo prievolės teisėtumą, antstolis gali prašyti ieškovo pateikti pažymėjimą, patvirtinantį, kad jis toliau mokosi, neturi jokie uždarbui arba gydosi ir todėl skolininko finansinė parama jam vis dar reikalinga.

12 Ar yra organizacija ar valdžios institucija, galinti padėti išieškoti išlaikymą?

Kaip nurodyta atsakyme į 4 klausimą, prašymą dėl išlaikymo asmens, turinčio teisę jį gauti, vardu gali pateikti *inter alia* socialinės paramos centrų vadovai, tam tikros socialinės organizacijos, vietos savivaldos institucijų, atsakingų už socialinę paramą, atstovai ir kai kuriais atvejais – prokurorai. Šie subjektai taip pat gali padėti ieškovui dalyvauti išlaikymo byloje, kuri jau būna iškelta. Tuomet jie turi pareigą padėti asmeniui, turinčiam teisę gauti išlaikymą, bylinėtis teisme.

Apygardų teismai padeda asmenims, turintiems teisę gauti išlaikymą, pateikti prašymus dėl išlaikymo išieškojimo užsienyje.

13 Ar organizacijos (valstybės ar privačios) gali anksčiau sumokėti visą ar dalį išlaikymo už skolininką?

2007 m. rugsėjo 7 d. Pagalbos asmenims, turintiems teisę gauti išlaikymą, įstatyme (*Oficialusis leidinys*, 2009 m., Nr. 1, eil. Nr. 7, su pakeitimais) nustatytos taisyklės, kuriomis reglamentuojama valstybinės pagalbos teikimo asmenims, turintiems teisę gauti išlaikymą, tvarka tais atvejais, kai vykdymas nebuvo sėkmingas.

Išmokos iš išlaikymo fondo gali būti gaunamos tik jeigu šeimos pajamos kiekvienam šeimos nariui neviršija 725 PLN (apytiksliai 170 EUR) per mėnesį.

Prašymas pateikiamas savivaldybės arba miesto įstaigai, turinčiai jurisdikciją pagal asmens, turinčio teisę gauti išlaikymą, gyvenamąją vietą.

Tačiau jeigu asmuo, turintis teisę gauti išankstinę išlaikymo išmoką, gyvena institucijoje, kurioje išlaikymas teikiamas visą laiką (pvz., socialinės paramos centre, globos ir švietimo įstaigoje, jaunimo sulaikymo centre arba kardomajame kalėjime) arba globėjų šeimoje, susituokė arba turi vaiką ir turi teisę gauti šeimos išmoką, tokiam asmeniui išankstinės išmokos nepriteisiamos.

Šis įstatymas taikomas tik jeigu asmuo, turintis teisę gauti išlaikymą, tuo metu, kai priteisiamos išankstinės išlaikymo išmokos, gyvena Lenkijoje.

Daugiau informacijos galima rasti adresu  <http://www.mpips.gov.pl/wsparcie-dla-rodzin-z-dziecmi/fundusz-alimentacyjny/swiadczenia-z-funduszu-alimentacyjnego/>

14 Jeigu ieškovas yra šioje valstybėje narėje, o skolininko gyvenamoji vieta – kitoje šalyje:

Jeigu skolininko gyvenamoji vieta yra užsienyje, o asmuo, turintis teisę gauti išlaikymą, gyvena Lenkijoje, apygardos teismas, kuriam priklauso jurisdikcija pagal asmens, turinčio teisę gauti išlaikymą, gyvenamąją vietą, padeda tam asmeniui pateikti prašymą dėl išlaikymo, suteikdamas jam visą informaciją ir pagalbą, būtiną reikalingiems dokumentams parengti, ir patikrindamas, ar prašymas atitinka formalius reikalavimus.

14.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Taip.

14.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti?

Pagal 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje pateikto prašymo A dalį pildo apygardos teismas.

Sąd Okręgowy	Adres do korespondencji	Tel ++48	Faks ++48	Poczta elektroniczna
Sąd Okręgowy w Białymstoku	ul. Marii Skłodowskiej-Curie 1 15-950 Białystok	85 7459220	85 7424640	oz@bialystok.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej	ul. Cieszyńska 10 43-300 Bielsko-Biała	33 4990424 33 4990488	33 4990488	bpokusa@bielsko-biala.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Bydgoszczy	ul. Wały Jagiellońskie 2 85-128 Bydgoszcz	52 3253155	52 3253255	oz@bydgoszcz.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Częstochowie	ul. Dąbrowskiego 23/35 42-200 Częstochowa	34 3684425	34 3684427 34 3684708	prezes@czestochowa.so.gov.pl so.czystochowa@czestochowa.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Elblągu	pl. Konstytucji 1 82-300 Elbląg	55 6112409 55 6112408	55 6112215	oddzial.administracyjny@elblag.so.gov.pl

Sąd Okręgowy w Gdańsku	ul. Nowe Ogrody 30/34 80-803 Gdańsk	58 3213141 58 3213119	58 3213140 58 3213119	section.oz@gdansk.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Gliwicach	ul. Kościuszki 15 44-100 Gliwice	32 3380052	32 3380102	oz@gliwice.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim	ul. Mieszka I 33 66-400 Gorzów Wielkopolski	95 7256718	95 7202807 95 7256790	msamolak@gorzow-wlkp.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze	ul. Wojska Polskiego 56 58-500 Jelenia Góra	75 6415113	75 6415113	oz@jelenia-gora.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Kaliszu	al. Wolności 13 62-800 Kalisz	62 7657700	62 7574936	administracja2@kalisz.so.gov.pl administracja@kalisz.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Katowicach	ul. Francuska 38 40-028 Katowice	32 6070183 32 6070498	32 6070184 32 6070211	obrot_zagraniczny@katowice.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Kielcach	ul. Seminaryjska 12 a 25-372 Kielce	41 3402320 41 3402320	41 3402320 41 3402320	oz@kielce.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Koninie	ul. Energetyka 5 62-510 Konin	63 2451443 63 2423022 +172	63 2426569	oz@konin.so.gov.pl administracja@konin.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Koszalinie	ul. Waryńskiego 7 75-541 Koszalin	94 3428750	94 3428897	administracja@koszalin.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Krakowie	ul. Przy Rondzie 7 31-547 Kraków	12 6195697 12 6195241 12 6195648 12 6195648	12 6195373	oz@krakow.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Krośnie	ul. Sienkiewicza 12 38-400 Krosno	13 4373671	13 4373673	Obrot.zagr@krosno.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Legnicy	ul. Złotoryjska 40 59-220 Legnica	76 7225936	76 7225936 76 7225912	oz@legnica.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Lublinie	ul. Krakowskie Przedmieście 43 20-076 Lublin	81 4601004	81 4601004	mstec@so.lublin.gov.pl mzarzeczny@so.lublin.gov.pl
Sąd Okręgowy w Łomży	ul. Dworna 16 18-400 Łomża	86 2163807	86 2166753	sekretariat@lomza.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Łodzi	pl. Dąbrowskiego 5 90-921 Łódź	42 6778799	42 6778978	oz@lodz.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Nowym Sączu	ul. Pijarska 3 33-300 Nowy Sącz	18 4482145		alimenty@nowy-sacz.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Olsztynie	Ul. Dąbrowszczaków 44A 10-001 Olsztyn	89 5216049	89 5216160	oz@olsztyn.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Opolu	pl. Daszyńskiego 1 45-064 Opole	77 5418134		Obrot.zagr@opole.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Ostrołęce	ul. Gomulickiego 5 07-410 Ostrołęka	29 7650130	29 7650181	sekretariat@ostroleka.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim	ul. Słowackiego 5 97-300 Piotrków Trybunalski	44 6494121 44 6494159	44 6478919	administracja@piotrkow-tryb.so.gov.pl biblioteka@piotrkow-tryb.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Płocku	pl. Narutowicza 4 09-404 Płock	24 2697220 24 2697220 24 2697364	24 2625253	so.plock.oz@plock.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Poznaniu	al. Marcinkowskiego 32 61-745 Poznań	61 8566205	61 8528751	opzagr@poznan.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Przemyślu	ul. Konarskiego 6 37 - 700 Przemyśl	16 6761336	16 6761353	m.telega@przemysl.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Radomiu	ul. Marszałka J. Piłsudskiego 10 26-600 Radom	48 3680288	48 3680287	wizytacje@radom.so.gov.pl wizytacja@radom.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Rzeszowie	pl. Śreniawitów 3 35-959 Rzeszów	17 8756394	17 8756349	e.czudec@rzeszow.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Siedlcach	ul. Sądowa 2 08-110 Siedlce	25 6407846	25 6407812	poczta@siedlce.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Sieradzu	al. Zwycięstwa 1 98-200 Sieradz	43 8266650 43 8266607 43 8271287	43 8271014	sekretariat@sieradz.so.gov.pl administracja@sieradz.so.gov.pl

Sąd Okręgowy w Słupsku	ul. Zamenhofska 7 76-200 Słupsk	59 8469422 59 8469424	59 8469424	rzecznik.prasowy@slupsk.so.gov.pl poczta@slupsk.so.gov.pl administracja@slupsk.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Suwałkach	ul. Waryńskiego 45 16-400 Suwałki	87 5631213	87 5631303	oz@suwalki.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Szczecinie	ul. Kaszubska 42 70-952 Szczecin	91 4830147 91 4830170 91 4830170	91 4830170 91 4830170 91 4830170	administracyjny@szczecin.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Świdnicy	pl. Grunwaldzki 14 58-100 Świdnica	74 8518 287	71 8518270	sekretarz@swidnica.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu	ul. Sienkiewicza 27 39-400 Tarnobrzeg	15 8234880+425		rojek@tarnobrzeg.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Tarnowie	ul. J. Dąbrowskiego 27 33-100 Tarnów	14 6887409		sad_okregowy@tarnow.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Toruniu	ul. Piekary 51 87-100 Toruń	56 6105609		oz@so.torun.pl
Sąd Okręgowy w Warszawie	al. Solidarności 127 00-951 Warszawa	22 6544443	22 6544411	karcz.19wiz@warszawa.gov.pl a.kowalczyk@warszawa.so.gov.pl
Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie	al. Solidarności 127 00-951 Warszawa	22 4404040	22 4401066	oz@warszawapraga.so.gov.pl
Sąd Okręgowy we Włocławku	ul. Wojska Polskiego 22 87-800 Włocławek	54 4120353	54 4118575	oz@wloclawek.so.gov.pl
Sąd Okręgowy we Wrocławiu	ul. Sądowa 1 50-950 Wrocław	71 3704391	71 3704391	oz@wroclaw.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Zamościu	ul. Akademicka 1 22-400 Zamość	84 6382970 84 6393 359	84 6382970 84 6393359	prezes@zamosc.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Zielonej Górze	pl. Słowiański 1 65-958 Zielona Góra	68 3220221	68 3220193	oz@zielona-gora.so.gov.pl

15 Jeigu skolininkas yra šioje valstybėje narėje, o ieškovas – kitoje:

15.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Pagal 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje 55 straipsnį nereikalaujama, kad prašymai būtų teikiami per pareiškėjo gyvenamosios vietos valstybės centrinę instituciją. Prašymus galima siųsti tiesiogiai kompetentingam Lenkijos teismui (todėl reglamento IV ir VI skyriuose ir Civilinio proceso kodekse nustatyti formalūs reikalavimai laikomi įgyvendintais).

Išsamią informaciją apie perduodančiąsias agentūras galima rasti adresu

<http://bip.ms.gov.pl/pl/ministerstwo/wspolpraca-miedzynarodowa/alimenty/>

Reglamento prieduose nurodytos konkrečios užsienio šalių perduodančiosios agentūros suteikia asmeniui, turinčiam teisę gauti išlaikymą, visą būtina informaciją, padeda jam užpildyti reikalingus dokumentus, patikrina, ar to asmens prašymas atitinka formalius reikalavimus, ir perduoda jį užsienio šaliai.

15.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti ir kokią paramą galima gauti?

Jeigu teismas priteisė išlaikymą ir bylai taikomas Reglamentas (EB) Nr. 4/2009, užsienyje gyvenantis ieškovas gali pasinaudoti šiame reglamente nustatyta procedūra ir kreiptis į savo gyvenamosios vietos šalies kompetentingą perduodančiąją agentūrą arba kompetentingam teismui pateikti prašymą dėl užsienio sprendimo pripažinimo vykdytinu. Prašymas dėl vykdymo pateikiamas bet kurio teismo antstolio kontorai.

Jeigu Lenkija ir ieškovo gyvenamosios vietos šalis yra konvencijos arba dvišalio susitarimo dėl išlaikymo bylose priimtų sprendimų pripažinimo ir vykdymo susitariančiosios šalys, tokia pagalba teikiama tiek, kiek tai nurodyta tame susitarime. Paprastai dvišaliuose susitarimuose nustatyta, kad prašymas turi būti tiesiogiai teikiamas Lenkijos teismui arba tokiam teismui prašymas teikiamas per sprendimą priėmusios šalies teismą. Pastaruoju atveju prašymai perduodami per centrinę institucijas; dažniausiai tai būna Teisingumo ministerija arba institucijos, kurioms taikoma Niujorko konvencija:

<http://treaties.un.org/doc/Publication/MTDGS/Volume%20II/Chapter%20XX/XX-1.en.pdf>

Išsamią informaciją apie teismus galima rasti adresu

<http://bip.ms.gov.pl/pl/rejstry-i-ewidencje/lista-sadow-powszechnych/>

Išsamią informaciją apie antstolius galima rasti interneto svetainėje <http://komornik.pl/>

16 Ar šioje valstybėje narėje taikomas 2007 m. Hagos protokolas?

Taip, nuo 2011 m. birželio 18 d.

17 Jei 2007 m. Hagos protokolas šioje valstybėje narėje netaikomas, kaip, vadovaujantis joje taikomomis tarptautinės privatinės teisės nuostatomis, nustatoma ieškiniui dėl išlaikymo taikytina teisė? Kokios tai tarptautinės privatinės teisės nuostatos?

Netaikoma.

18 Kaip, vadovaujantis Išlaikymo reglamento V skyriaus struktūra, reglamentuojama teisė kreiptis į teismą dėl tarpvalstybinės bylos ES mastu?

Lenkijoje taikomos 2004 m. gruodžio 17 d. Teisės gauti pagalbą Europos Sąjungos valstybėse narėse nagrinėjamosiose civilinėse bylose įstatymo (*Officialis leidinys*, 2005 m., Nr. 10, p. 67, su pakeitimais) ir 2003 m. sausio 27 d. Tarybos direktyvos 2003/8/EB, numatančios teisės kreiptis į teismą įgyvendinimo tarptautiniuose ginčuose pagerinimą nustatant minimalias bendras teisinės pagalbos tokiems ginčams taisykles (OL L 26/41, 2003 1 31, eil. Nr. 90), nuostatos, kuriomis papildomos Civilinio proceso kodekso ir Teismo išlaidų civilinėse bylose įstatymo nuostatos. Šalis, kuri tikisi gauti konkrečios formos pagalbą (pvz., advokato paskyrimas, dokumentų vertimas, kelionės išlaidų atlyginimas), turėtų apie tai aiškiai informuoti teismą naudodama ES formą (https://e-justice.europa.eu/content_legal_aid_forms-157-pl.do) arba Lenkijos formą (<http://ms.gov.pl/dzialalnosc/broszury-i-publikacje/obywatel-w-postepowaniu-cywilnym/>).

19 Kokiomis priemonėmis šioje valstybėje narėje užtikrinama, kad būtų vykdoma Išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodyta veikla?

Civilinio proceso kodekso pakeitimo įstatymas ir kiti įstatymai (*Oficialusis leidinys*, 2011 m., Nr. 129, eil. Nr. 735), kuriais vadovaudamasi Lenkijos centrinė institucija gali liepti kitai institucijai, turinčiai jurisdikciją skolininko atžvilgiu, nagrinėti užklausą dėl išlaikymo, buvo priimti 2011 m. balandžio 28 d. Jeigu skolininko arba bylos dalyvio vietos negalima nustatyti, Teisingumo ministerija informacijos ieško centriniuose ir vietos registruose ir įrašuose, kad nustatytų jurisdikciją turintį teismą ar antstolį arba pateiktų atsakymą dėl prašymo taikyti specialias priemones. Šiuo metu, siekiant užtikrinti 51 straipsnyje aprašytų veiksmų vykdymą, neplanuojama atlikti jokių centrinės institucijos įstatymų bazės, finansavimo ir personalo pakeitimų.

Paskutinis naujinimas: 04/10/2016

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (ro) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas.

ieškiniai dėl išlaikymo - Rumunija

1 Ką praktikoje reiškia sąvokos „išlaikymas“ ir „išlaikymo pareiga“? Kokie asmenys turi mokėti išlaikymo išmoką kitam asmeniui?

Teisinė pareiga teikti išlaikymą yra įstatyme asmeniui nustatytas reikalavimas teikti kitam asmeniui reikalingas pragyvenimo lėšas, įskaitant lėšas dvasinių poreikių patenkinimui, ir, jeigu tėvai turi prievolę išlaikyti savo nepilnamečius vaikus, vaikų auklėjimui, švietimui ir profesiniam mokymui reikalingas lėšas. Išlaikymo prievolę turi sutuoktiniai, tiesiosios linijos giminaičiai, broliai ir seserys ir tam tikri kiti įstatyme nurodyti asmenys (Rumunijos civilinio kodekso 516 straipsnis).

Išlaikymo prievolę turi buvę sutuoktiniai (Civilinio kodekso 398 straipsnis). Šios prievolės nereikėtų painioti su kompensacija arba nuostolių atlyginimu. Sutuoktinis, kuris prisidėjo prie kito sutuoktinio vaiko išlaikymo, turi prievolę išlaikyti vaiką, kol jis yra nepilnametis, tačiau tik tuo atveju, jeigu vaiko tikrieji tėvai yra mirę, paskelbti dingusiais be žinios arba nepasiturintys (Civilinio kodekso 517 straipsnio 1 dalis). Ir atvirkščiai – vaikas gali būti įpareigojamas teikti išlaikymą asmeniui, kuris jį išlaikė 10 metų (Civilinio kodekso 517 straipsnio 2 dalis).

Asmens, kuris turėjo prievolę išlaikyti nepilnametį arba teikė išlaikymą neturėdamas teisinės pareigos tai daryti, įpėdiniai privalo, atsižvelgdami į savo paveldėtą turtą, toliau mokėti išlaikymą, jeigu nepilnamečio tėvai yra mirę, paskelbti dingusiais be žinios arba nepasiturintys, tačiau tik tol, kol išlaikymą gaunantis asmuo yra nepilnametis.

2 Iki kokio amžiaus vaikas gali gauti išlaikymą? Ar skiriasi nuostatos dėl nepilnamečių ir suaugusiųjų išlaikymo?

Tėvų ir vaikų išlaikymo prievolę reglamentuoja Civilinio kodekso 499 ir 525 straipsniais. Vaikai, kurie iš savo tėvų reikalauja išlaikymo, net jeigu turi turto, laikomi nepasiturinčiais, jeigu dirbdami darbą negali savęs išlaikyti. Tačiau jeigu tėvai neturi jokių galimybių teikti išlaikymą nesukeldami pavojaus savo pragyvenimui, šeimos teismas gali sutikti, kad išlaikymas būtų teikiamas pardavus vaiko turtą, išskyrus būtinus daiktus.

Tėvai turi prievolę išlaikyti pilnametį (paprastai 18 metų) studijas tęsiantį vaiką iki studijų pabaigos, bet ne ilgiau, nei iki jis sulaukia 26 metų.

3 Ar tam, kad asmeniui būtų skirtas išlaikymas, jis turi kreiptis į kompetentingą valdžios instituciją ar teismą? Kokius svarbiausius dalykus reikėtų žinoti apie šią procedūrą?

Ieškovas, kuris yra kreditorius, privalo kreiptis į jurisdikciją turintį savo arba atsakovo, kuris yra skolininkas, nuolatinės gyvenamosios vietos teismą. Teismo šaukimas į posėdį dėl išlaikymo išmokos nustatymo gali būti įteikiamas atskirai arba nagrinėjant santuokos nutraukimo, tėvystės nustatymo, tėvų valdžios vykdymo nepilnamečiam vaikui arba nepilnamečio nuolatinės gyvenamosios vietos nustatymo bylą. Teismo pirmininko nutartimi gali būti taikomos laikinosios priemonės, kurios galioja, iki byloje dėl santuokos nutraukimo priimamas sprendimas iš esmės. Yra keletas pirmąją instanciją nagrinėjamos bylos stadijų.

Rašytinėje stadijoje įteikiamas šaukimas į teismą, pateikiamas prašymas ir priešieškiniis; gali būti taikomos apsaugos priemonės, pvz., turto suvaržymas arba areštas, galiausiai šalims įteikiamas šaukimas į teismą ir nusiunčiami procesiniai dokumentai. Žodinę stadiją sudaro teisminis bylos nagrinėjimas, per kurį galima taikyti procesines išimtis ir nagrinėjami įrodymai. Po to vyksta nagrinėjimo stadija, kuriai pasibaigus priimamas teismo sprendimas.

Jeigu santuoka nutraukiama bendru sutikimu, kurį gali patvirtinti notaras, sutuoktiniai gali susitarti dėl visų santuokos nutraukimo pasekmių, įskaitant kiekvieno iš tėvų įnašą padengiant vaikų auklėjimo, švietimo, studijų ir profesinio mokymo išlaidas.

4 Ar prašymą galima pateikti giminaičio (jei taip, koks glaudus turi būti giminystės ryšys) arba vaiko vardu?

Iš esmės bylose dėl išlaikymo išmokų šalims gali būti atstovaujama. Tačiau jeigu prašymas dėl išlaikymo išmokos pateikiamas santuokos nutraukimo byloje, sutuoktiniams, nagrinėjant prašymą nutraukti santuoką, gali būti atstovaujama tik tam tikrais atvejais, kurie aiškiai nurodyti Civilinio proceso kodekso 920 straipsnyje.

Jeigu pateikiamas atskiras prašymas nustatyti / padidinti / sumažinti išlaikymo išmoką, šalims įprastu būdu gali atstovauti advokatas arba kitas atstovas; jeigu šaliai atstovauja ne advokatas, šis teisme negali sakyti baigiamosios kalbos. Nepilnamečiui atstovauja jo teisinis atstovas (vienas iš tėvų arba išimtiniais atvejais – kitas tėvų valdžią įgyvendinantis asmuo). Prašymą dėl pilnametystės sulaukusio vaiko išlaikymo tas vaikas pateikia asmeniškai.

5 Jei asmuo ketina pareikšti ieškinį, kaip jam sužinoti, kuris teismas yra kompetentingas?

Teritorinę jurisdikciją turintis teismas (atsakovo, kuris yra skolininkas, arba ieškovo, kuris yra kreditorius, gyvenamosios vietos teismas) gali būti nustatomas pasitelkiant Rumunijos teisminį atlasą, kuris skelbiamas Teisingumo ministerijos teismų portale <http://portal.just.ro/SitePages/acasa.aspx>.

6 Ar ieškovas, pareikšdamas ieškinį teisme, turi veikti per tarpininką (pvz., advokatą, centrinę ar vietos instituciją ir pan.)? Jeigu ne, kokios yra procedūros?

Ne, nes ieškovas neprivalo turėti atstovo arba samdytis advokato.

7 Ar už ieškinio pareiškimą teisme mokami mokesčiai? Jei taip, kokio maždaug dydžio? Jeigu ieškovo finansiniai ištekliai nepakankami, ar jis gali gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Prašymams dėl išlaikymo išmokos nustatymo arba pakeitimo žyminis mokestis netaikomas. Advokato pagalba arba atstovavimo paslaugos kainuoja, tačiau už jas neprivaloma mokėti. Jeigu atitinkama šalis negauna pakankamai pajamų, ji gali prašyti suteikti teisinę pagalbą, kurią skyrus sumokami advokato mokesčiai arba atlyginamos kitos bylos nagrinėjimo išlaidos.

8 Kokių rūšių išlaikymą teismas dažniausiai priteisia? Kaip apskaičiuojama išlaikymo suma? Ar pasikeitus materialinei ar šeiminei padėčiai teismo sprendimas gali būti peržiūrėtas? Jei taip, kokia tvarka tai daroma (pvz., pagal automatinio indeksavimo sistemą)?

Išlaikymas priteisiamas atsižvelgiant į pareiškėjo poreikius ir asmens, turinčio mokėti išlaikymą, lėšas. Iš esmės išlaikymas priteisiamas natūra ir juo suteikiamos visos pragyvenimui reikalingos priemonės. Tačiau dažniausiai teismai praktikoje priteisia išlaikymo išmokas, kurios mokamos grynaisiais pinigais, ir nustato fiksuotą tokios išmokos dydį arba nurodo, kokia procentinė skolininko mėnesio pajamų dalis turi būti atskaičiuojama (Civilinio kodekso 530 straipsnis). Fiksuotas išlaikymo išmokos dydis kiekvieną ketvirtį tikslinamas pagal įstatymą atsižvelgiant į infliaciją.

Jeigu išlaikymą turi mokėti vienas iš tėvų, nustatoma, kad jo dydis yra lygus ne daugiau kaip ketvirtadaliui to tėvo (motinos) grynujų mėnesio pajamų, jeigu išlaikomas vienas vaikas, trečdaliui, jeigu išlaikomi du vaikai, ir pusei, jeigu išlaikomi trys ar daugiau vaikų. Pagal įstatymą vaikams priklausančio išlaikymo dydis, atsižvelgiant į bet kokį kitiems asmenims mokamą išlaikymą, negali viršyti pusės išlaikymo prievolę turinčio asmens grynujų mėnesio pajamų (Civilinio kodekso 529 straipsnis).

Pasikeitus išlaikymą teikiančio asmens turimų lėšų dydžiui arba išlaikymą gaunančio asmens poreikiams, šeimos teismas, iškeldamas naują bylą, gali padidinti arba sumažinti išlaikymo išmoką arba, kai tinkama, liepti nutraukti išmokų mokėjimą (Civilinio kodekso 531 straipsnis).

9 Kaip ir kam mokamas išlaikymas?

Natūra priteistu išlaikymu suteikiamos visos pragyvenimui reikalingos priemonės ir, kai tinkama, atlyginamos švietimo, studijų ir profesinio mokymo išlaidos (Civilinio kodekso 530 straipsnis). Jeigu natūra teikiamo išlaikymo prievolė nevykdoma savanoriškai, šeimos teismas liepia išlaikymo išmoką mokėti grynaisiais pinigais. Išlaikymo išmokos dydis gali būti fiksuotas arba nustatomas kaip išlaikymo prievolę turinčio asmens grynųjų mėnesio pajamų procentinis dydis.

Išlaikymo išmoka mokama reguliariai šalių sutartomis dienomis arba, jeigu šalys nesusitaria, teismo sprendimu nustatytais dienomis. Šalys gali susitarti arba, jeigu yra pagrįstų priežasčių, teismas gali nuspręsti, kad išlaikymo išmoka, skirta asmens, turinčio teisę gauti išlaikymą, ilgesnio laikotarpio arba viso laikotarpio, kuriuo priklauso mokėti išlaikymą, poreikiams patenkinti, būtų sumokama iš anksto kaip vienkartinė suma, jeigu skolininkas, kuris turi mokėti išlaikymą, turi šiai prievolei įvykdyti reikalingų lėšų (Civilinio kodekso 533 straipsnis).

Nepilnamečiui priteista išlaikymo išmoka mokama nepilnamečio teisiniu atstovui.

10 Jei atitinkamas asmuo (skolininkas) nemoka geranoriškai, kokiomis priemonėmis galima priversti jį mokėti?

Kadangi išlaikymo išmoka paprastai priteisiama grynaisiais pinigais, ji dažniausiai išieškoma suvaržant teises į darbo užmokestį (mėnesio pajamas).

Priverstinis skolininko kilnojamojo ir nekilnojamojo turto pardavimas yra rečiau taikomas išlaikymo išieškojimo būdas.

11 Trumpai aprašykite priverstinio išieškojimo apribojimus, visų pirma skolininkų apsaugos nuostatas ir jūsų šalies vykdymo užtikrinimo sistemoje taikomus kitus apribojimus ar senaties terminus.

Kalbant apie išlaikymo išmokų išieškojimą pažymėtina, jog Civilinio proceso kodekso 728 straipsnyje nustatyta, kad, išieškant išlaikymo išmokas, vykdymas gali būti nukreipiamas ne daugiau nei į pusę skolininko grynųjų mėnesio pajamų. Jeigu dėl tos pačios sumos vykdomos kelios išieškojimo procedūros, išieškoma suma negali būti didesnė nei pusė grynųjų mėnesio pajamų, nepaisant reikalavimų pobūdžio.

Jeigu kreditorius tuo pat metu pateikia prašymus areštuoti keletą kilnojamojo ar nekilnojamojo turto objektų, kurių vertė aiškiai viršija pareišką reikalavimą, vykdymo teismas gali riboti vykdymą tik tam tikro turto atžvilgiu (Civilinio proceso kodekso 701 straipsnis).

Priverstinis vykdymas baigiasi, kai, pvz., vykdymo nutartyje nurodyta prievolė visiškai įvykdoma ir sumokami vykdymo mokesčiai, taip pat kai vykdymo veiksmų negalima atlikti arba tęsti dėl turto, kuris gali būti išieškomas, nebuvimo arba negalėjimo parduoti tokio turto, ir kai vykdymas nutraukiamas (Civilinio proceso kodekso 702 straipsnis).

Teisei pradėti vykdymą taikomas trejų metų ieškinio senaties terminas. Apeliacinis skundas dėl priverstinio išieškojimo gali būti paduodamas vykdymo teismui. Kompetentingas teismas gali sustabdyti vykdymą, iki bus priimtas sprendimas dėl apskūsto išieškojimo (Civilinio proceso kodekso 711 ir kiti straipsniai).

Jeigu vykdymo nutartis panaikinama arba nutraukiamas priverstinis vykdymas, suinteresuotoji šalis turi teisę atnaujinti vykdymą atkurdama iki vykdymo nutraukimo buvusią situaciją (Civilinio proceso kodekso 722 ir kiti straipsniai).

12 Ar yra organizacija ar valdžios institucija, galinti padėti išieškoti išlaikymą?

Netaikoma.

13 Ar organizacijos (valstybės ar privačios) gali anksčiau sumokėti visą ar dalį išlaikymo už skolininką?

Netaikoma.

14 Jeigu ieškovas yra šioje valstybėje narėje, o skolininko gyvenamoji vieta – kitoje šalyje:

14.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Pagal Reglamentą (EB) Nr. 4/2009, 2007 m. Hagos konvenciją arba 1956 m. Niujorko konvenciją pareiškėjas savo prašymą dėl išlaikymo gali pateikti per Rumunijos teisingumo ministeriją, jeigu skolininkas gyvena vienoje iš ES valstybių narių, kurios yra 2007 m. Hagos konvencijos arba 1956 m. Niujorko konvencijos susitariančiosios šalys.

14.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti?

Romanian Ministry of Justice

17 Str. Apolodor, Sector 5

Bucharest 050741

Directorate for International Law and Judicial Cooperation

(Direcția Drept Internațional și Cooperare Judiciară)

Faks. 0372041077.

E. paštas ddit@just.ro.

15 Jeigu skolininkas yra šioje valstybėje narėje, o ieškovas – kitoje:

15.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Ne; pareiškėjas privalo susisiekti su savo šalies centrine siunčiančiaja institucija, kuri paskirta pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 4/2009, 2007 m. Hagos konvenciją arba 1956 m. Niujorko konvenciją.

Skolininko šalies centrinė siunčiančioji institucija vėliau gali susisiekti su Rumunijos centrine gaunančiaja institucija:

Rumunijos teisingumo ministerija – dėl prašymų, pateiktų pagal Reglamentą (EB) Nr. 4/2009 ir 2007 m. Hagos konvenciją, arba

Bukarešto advokatų asociacija (*Baroul București*) – dėl prašymų, pateiktų pagal 1956 m. Niujorko konvenciją.

Tuomet prašymas pateikiamas kompetentingam teismui.

Užsienyje gyvenantis skolininkas savo prašymą gali asmeniškai arba per advokatą įteikti Rumunijos teismui, turinčiam jurisdikciją pagal atsakovo arba skolininko gyvenamąją vietą.

15.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti ir kokią paramą galima gauti?

Užsienyje gyvenantis skolininkas savo prašymą gali asmeniškai arba per advokatą įteikti Rumunijos teismui, turinčiam jurisdikciją pagal atsakovo arba skolininko gyvenamąją vietą. Išsamią informaciją apie kompetentingus Rumunijos teismus galima rasti teismų portale <http://portal.just.ro/SitePages/acasa.aspx>, o šių teismų jurisdikciją galima nustatyti pagal atsakovo arba skolininko gyvenamąją vietą.

16 Ar šioje valstybėje narėje taikomas 2007 m. Hagos protokolas?

Taip, pagal Rumunijos civilinio kodekso 2612 straipsnį išlaikymo prievolė taikytina teisė nustatoma vadovaujantis Europos Sąjungos teise, t. y. 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos protokolu dėl išlaikymo prievolėms taikytinos teisės.

17 Jei 2007 m. Hagos protokolas šioje valstybėje narėje netaikomas, kaip, vadovaujantis joje taikomomis tarptautinės privatinės teisės nuostatomis, nustatoma ieškiniui dėl išlaikymo taikytina teisė? Kokios tai tarptautinės privatinės teisės nuostatos?

Netaikoma.

18 Kaip, vadovaujantis išlaikymo reglamento V skyriaus struktūra, reglamentuojama teisė kreiptis į teismą dėl tarpvalstybinės bylos ES mastu?

Jstatyme Nr. 36/2012 dėl tam tikrų priemonių, būtinų taikant tam tikrus Europos Sąjungos Tarybos reglamentus ir sprendimus ir kitus tarptautinės privatinės teisės dokumentus išlaikymo prievolių srityje, nustatyta, kad, gavusi prašymą dėl išlaikymo arba konkrečių priemonių, Teisingumo ministerija jį persiunčia nagrinėti kompetentingai institucijai arba įstaigai, tvarkančiai asmens duomenis, kompetentingai vietos advokatų asociacijai, Teismo vykdymo pareigūnų rūmams arba, kai tinkama, kompetentingam teismui.

Jeigu prašymai teikiami per centrinę instituciją laikantis reglamento 46 straipsnyje nustatytų sąlygų, išlaikymo prievolių ieškovams, kurie dar nesulaukė 18 metų arba tęsia studijas, tačiau nėra vyresni nei 21 metų, ir išlaikymo prievolių ieškovams, kurie priklauso pažeidžiamų asmenų grupėms, gali būti suteikta visapusiška nemokama teisinė pagalba.

Teisingumo ministerija iš užsienio gautus prašymus nusiunčia tiesiogiai kompetentingai vietos advokatų asociacijai. Advokatų asociacijos pirmininkas nedelsdamas *ex officio* priima privalomą sprendimą, kuriuo paskiria advokatą. Paskirtasis advokatas prašo skirti teisinę pagalbą, įskaitant teismo vykdymo pareigūno mokesčio sumokėjimą.

Vėliau, gavęs vykdymo nutartį, paskirtasis advokatas prašo teismo skirti teisinę pagalbą – sumokėti teismo vykdymo pareigūno mokesť. Advokatas prašymą vykdyti priverstinį išieškojimą, vykdymo nutartį ir advokatų asociacijos pirmininko sprendimą pateikia kompetentingam vietos teismo vykdymo pareigūnui.

19 Kokiomis priemonėmis šioje valstybėje narėje užtikrinama, kad būtų vykdoma išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodyta veikla?

Rumunija priėmė *Jstatymą Nr. 36/2012 dėl tam tikrų priemonių, būtinų taikant tam tikrus Europos Sąjungos Tarybos reglamentus ir sprendimus ir kitus tarptautinės privatinės teisės dokumentus išlaikymo prievolių srityje*.

Rumunijos centrinė siunčiančiąja institucija paskirta Teisingumo ministerija, kuri persiunčia pagal reglamento 53 ir 56 straipsnius pateiktus prašymus. Iš kreditoriaus ar skolininko gavusi reikalingus pagrindžiančius dokumentus, Teisingumo ministerija užpildo prašymo A dalį ir gali padėti kreditoriui arba skolininkui užpildyti prašymo B dalį.

Teisingumo ministerija yra centrinė institucija, įgaliota gauti prašymus dėl konkrečių priemonių ir išlaikymo. *Gavusi prašymus, ji juos nusiunčia nagrinėti kompetentingai institucijai arba įstaigai, tvarkančiai asmens duomenis, kompetentingai vietos advokatų asociacijai, Teismo vykdymo pareigūnų rūmams arba, kai tinkama, kompetentingam teismui.*

Paskutinis naujinimas: 07/01/2016

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (sk) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas.

Ieškiniai dėl išlaikymo - Slovakija

1 Ką praktikoje reiškia sąvokos „išlaikymas“ ir „išlaikymo pareiga“? Kokie asmenys turi mokėti išlaikymo išmoką kitam asmeniui?

Išlaikymo išmokos ir prievolės yra tiesiogiai nustatytos įstatyme Nr. 36/2005, kuriuo reglamentuojami šeimos santykiai ir iš dalies keičiami tam tikri kiti įstatymai (toliau – Šeimos įstatymas). Pagal Šeimos įstatymą išlaikymo prievolė gali būti šių formų:

- tėvų prievolė išlaikyti vaikus;
- vaikų prievolė išlaikyti tėvus;
- kitų giminaičių prievolė išlaikyti vienas kitą;
- sutuoktinių prievolė išlaikyti vienas kitą;
- alimentai;
- nesusituokusiai motinai mokama parama siekiant atlyginti išlaikymo ir tam tikras kitas išlaidas.

Teoriškai išlaikymo sąvoka plačiaja prasme reiškia, kad ekonominio pobūdžio šeimos teisiniai santykiai priskiriami šeimos teisėje nustatytų turinių santykių rūšiai. Šiuo atveju tokių santykių priklausomybė nuo asmeninių šeimos teisinių santykių buvimo yra ypač akivaizdi.

2 Iki kokio amžiaus vaikas gali gauti išlaikymą? Ar skiriasi nuostatos dėl nepilnamečių ir suaugusiųjų išlaikymo?

Tėvų prievolė išlaikyti savo vaikus yra teisinė pareiga, kuri galioja, kol vaikai negali savimi pasirūpinti. Tai, kad vaikas įgijo privalomą vidurinę išsilavinimą, nebūtinai reiškia, kad jis tapo pajėgus patenkinti savo poreikius. Tai, ar tėvai turi nuolatinę prievolę išlaikyti savo vaikus, priklauso nuo vaiko gebėjimų, galimybių ir finansinės padėties vaiko mokymosi būsimam darbui laikotarpiu, pvz., kai vaikas yra nuolatinės formos universitetinių studijų studentas.

Pilnametystė neturi jokios teisinės reikšmės išlaikymo prievolės trukmei. Momentas, nuo vaikas laikomas teisiškai „gebančiu savimi pasirūpinti“, yra skirtingas kiekviename byloje, kurios aplinkybes atskirai vertina teismas. Gebėjimas savimi pasirūpinti aiškinamas gana plačiai ir yra suprantamas kaip gebėjimas patenkinti visus poreikius arba sumokėti su savarankišku gyvenimu susijusias išlaidas (t. y. iš nuosavų lėšų). Šis gebėjimas turi būti ilgalaikis.

Neregulios pajamos negali būti laikomos veiksniu, kuriuo remiantis nustatoma asmens galimybė patenkinti savo poreikius.

Praktikoje teismai remiasi faktu, kad tėvų išlaikymo prievolė yra lanksti, nes kraujo giminystei netaikomi jokie terminai ir todėl ši prievolė gali būti atnaujinama, jeigu, pvz., vaikai vėliau nusprendžia studijuoti arba jeigu vidurinę mokyklą baigę vaikai iš karto nepriimami į universitetą. Remiantis teismų praktika ir atsižvelgiant į dabartines nedideles universitetų ir mokyklų absolventų įsidarbinimo galimybes, papildomi kursai, suteikiantys galimybę jiems rasti darbą ne pagal įgytą specialybę, iki jų užbaigimo taip pat gali būti laikomi vaiko tęstiniu profesiniu mokymu.

Kai įmonėje ir kur kitur dirbantis vaikas pradeda gauti reguliarias darbo pajamas, sprendimas dėl išlaikymo prievolės pabaigos priimamas paprasčiausiai.

Atsižvelgiant į padėtį darbo rinkoje, gausybę įvairių studijų formų ir švietimo įstaigų, poreikį mokytis užsienio kalbų, kad vaikas galėtų pritaikyti įgytas žinias praktikoje, persikvalifikavimo kursus, tęstinį švietimą, studijas užsienyje ir poreikį nuolat kelti kvalifikaciją, teismams tampa sudėtinga nustatyti momentą, nuo kurio vaikas geba savimi pasirūpinti. Kai kurios iš šių (profesinio mokymo) formų gali būti pateisinamos, visų pirma, jeigu išlaikymą mokantys tėvai yra turtingi. Be to, būtina atsižvelgti į vaiko interesus, susijusius su jo gebėjimais ir talentu, kad jis priimtų teisingą sprendimą dėl būsimos profesinės karjeros. Vis dėlto galima pagrįstai reikalauti šiuos įgūdžius pradėti lavinti kuo anksčiau, kad būtų užkirstas kelias piktnaudžiavimui tėvų išlaikymu, kuris pasireiškia paprasčiausiai nenoru dirbti (pvz., kai vaikai sąmoningai netenka darbo).

18 metų amžius yra svarbus procesiniu požiūriu. Iki vaiko pilnametystės teismas savo iniciatyva gali pradėti bylą dėl išlaikymo; nuo šio amžiaus ribos byla gali būti pradėta tik pateikus prašymą. Suaugusio vaiko pateiktas prašymas gali būti adresuotas vienam iš tėvų arba abiem tėvams ir jame būtina nurodyti, kokio dydžio išlaikymo išmoką siekiama prisiteisti, taip pat laiką, nuo kurio prašoma mokėti išlaikymą. Priimdamas nutartį dėl suaugusio vaiko išlaikymo, teismas atsižvelgia tik į prašyme nurodytas aplinkybes, nes šiuo atveju jis nagrinėja ne nepilnamečio vaiko apsaugos bylą pagal Civilinio proceso kodekso 176 ir kitus straipsnius, bet įprastą bylą ginčo tvarka.

3 Ar tam, kad asmeniui būtų skirtas išlaikymas, jis turi kreiptis į kompetentingą valdžios instituciją ar teismą? Kokius svarbiausius dalykus reikėtų žinoti apie šią procedūrą?

Jeigu skolininkas ir išlaikymo gavėjas nesusitaria, tinkamą jurisdikciją turintis apylinkės teismas priima sprendimą dėl išlaikymo prievolės. Išskyrus bylas, susijusias su tėvų prievole išlaikyti savo nepilnamečius vaikus, teismas bylą skolininkui (atsakovui) iškelia remdamasis išlaikymo gavėjo (pareiškėjo) pateiktu prašymu. Bylą dėl nepilnamečio vaiko išlaikymo teismas gali pradėti savo iniciatyva (*ex officio*) (Civilinio proceso kodekso 81 straipsnio 1 dalis), nes šiose bylose teismas turi pareigą pasirūpinti nepilnamečiais.

Teisme kiekvienas asmuo gali veikti savarankiškai kaip bylos šalis (t. y. turėti procesines teises), jeigu jis yra veiksnus ir savo veiksmais gali įgyti teises ir prisiimti pareigas. Neveiksniems fiziniams asmenims, kurie negali savarankiškai dalyvauti teisme (pvz., nepilnamečiai vaikai), turi atstovauti jų teisinis globėjas (Civilinio proceso kodekso 22 straipsnis).

Be atstovavimo pagal įstatymą, Civilinio proceso kodekse taip pat daromas skirtumas tarp atstovavimo bylos šalims pagal įgaliojimą ir atstovavimą pagal teismo sprendimą.

Nepilnamečiam vaikui nė vienas iš tėvų negali atstovauti bylose, susijusiose su teisiniais veiksmais, dėl kurių kiltų tėvų ir nepilnamečio vaiko interesų konfliktas arba interesų konfliktas tarp to paties tėvo (motinos) atstovaujamo kelių nepilnamečių vaikų. Šioje situacijoje teismas paskiria *ad litem* globėją, kuris atstovauja vaikui byloje atliekant konkretų teisinį veiksmą.

4 Ar prašymą galima pateikti giminaičio (jei taip, koks glaudus turi būti giminystės ryšys) arba vaiko vardu?

Žr. atsakymą į 3 klausimą.

5 Jei asmuo ketina pareikšti ieškinį, kaip jam sužinoti, kuris teismas yra kompetentingas?

Teritorinė jurisdikcija apibrėžta Civilinio proceso kodekso 84–89b straipsniuose. Dalykinė jurisdikcija reglamentuojama Civilinio proceso kodekso 9–12 straipsniais. Apylinkių teismai visada turi teritorinę jurisdikciją nagrinėti bylas pirmąja instancija (šios taisyklės išimtis yra nustatytos Civilinio proceso kodekse). Paprastai kompetenciją turi atsakovo (t. y. asmens, kuriam adresuotas prašymas) gyvenamosios vietos teismas, t. y. teritorinės jurisdikcijos taisyklė, pagal kurią atsakingas yra atsakovo bendrosios kompetencijos teismas. Jurisdikciją turintis atsakovo bendrosios kompetencijos teismas yra teismas, kurio jurisdikcijos teritorijoje gyvena pilietis arba, jeigu asmuo negyvena tokioje teritorijoje, teismas, kurio jurisdikcijos teritorijoje yra apsigyvenęs asmuo. Civilinio proceso kodekse aiškiai nurodyti specialūs atvejai, kada šios taisyklės nesilaikoma. **Teismas, kurio jurisdikcijos teritorijoje nepilnamečias vaikas gyvena pagal tėvų susitarimą arba teismo nutartį arba kurio jurisdikcijos teritorijoje vaikas gyvena remiantis kitais susijusiais pagrindais, turi kompetenciją nagrinėti prašymą dėl išlaikymo** (tai vadinama išimtinė teritorine jurisdikcija, kaip nustatyta Civilinio proceso kodekso 88 straipsnio 1 dalies c punkte).

6 Ar ieškovas, pareikšdamas ieškinį teisme, turi veikti per tarpininką (pvz., advokatą, centrinę ar vietos instituciją ir pan.)? Jeigu ne, kokios yra procedūros?

Plg. atsakymus į 3 ir 4 klausimus.

Procesinį veiksnumą turintis pareiškėjas (išlaikymo gavėjas) tinkamą jurisdikciją turinčiam teismui gali tiesiogiai pateikti prašymą iškelti bylą, t. y. jam nereikia turėti atstovo.

Civilinio proceso kodekso 42 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kokią bendro pobūdžio informaciją reikia nurodyti prašyme iškelti bylą: teismą, kuriam adresuotas prašymas, bylą, su kuria jis susijęs, ir pareiškėjo reikalavimus, be to, reikia aprašyti aplinkybes ir nurodyti prašymo surašymo datą.

Be bendro pobūdžio informacijos, prašyme iškelti bylą būtina pateikti tam tikrą specifinę informaciją, kuri nurodyta Civilinio proceso kodekso 79 straipsnyje.

Prašyme iškelti bylą dėl išlaikymo taip pat būtina nurodyti tikslų išlaikymo išmokos, kurią siekiama prisiteisti, dydį ir laiką, nuo kurio prašoma mokėti išlaikymą. Prašymas priimti sprendimą dėl suaugusio asmens išlaikymo yra privalomas teismams, nes jis yra susijęs ne su nepilnamečio vaiko apsauga, kaip nustatyta Civilinio proceso kodekso 176 ir kituose straipsniuose, bet su įprasta ginčo procedūra.

Prašymą galima surašyti popieriaus lapuose, pateikti žodžiu užfiksuojant jį teismo raštinėje arba elektroniniais ryšio priemonėmis, įskaitant faksą. Su esminėmis bylos aplinkybėmis susiję prašymai, kurie buvo pateikti elektroniniais ryšio priemonėmis, vėliau per tris dienas turi būti pateikiami surašyti popieriuje arba žodžiu užfiksuoti teismo raštinėje; ši taisyklė netaikoma išmaniuoju elektroniniu parašu pasirašytiems prašymams. Faksu atsiųsto prašymo originalas turi būti pateikiamas per tris dienas. Pasibaigus šiam terminui pateikti prašymai nenagrinėjami.

Būtina pateikti tiek prašymą, įskaitant priedus, kopijų, kad teismui atitektų vienas prašymo originalas ir kiekviena priešinga šalis gautų po vieną patvirtintą originalo kopiją, įskaitant reikalingus priedus. Jeigu šalis nepateikia reikalingo skaičiaus kopijų ir priedų, teismas kopijas padaro šalies sąskaita.

7 Ar už ieškinio pareikšimą teisme mokami mokesčiai? Jei taip, kokio maždaug dydžio? Jeigu ieškovo finansiniai ištekliai nepakankami, ar jis gali gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Už atskirus teismų veiksmus arba procedūras mokėtini mokesčiai reglamentuojami Slovakijos Nacionalinės Tarybos teismo mokesčių ir įrašų teistumo registre kopijų įstatymu Nr. 71/1992. Mokesčiai nustatomi remiantis teismo mokesčių sąrašu. Šiame teisės akte taip pat nustatytos teismo mokesčių sumokėjimo išimties, pagrįstos asmeninėmis aplinkybėmis arba bylos dalyku.

Išlaikymo požiūriu svarbios yra toliau nurodytos nuostatos.

Su teismine vaiko apsauga susijusioms byloms teismo mokesčiai netaikomi pagal bylos dalyką. Tai reiškia, kad su reikalavimais išlaikyti nepilnamečius vaikus susijusioms byloms taip pat netaikomi teismo mokesčiai.

Remiantis asmeninių aplinkybių kriterijumi, teismo mokesčiai netaikomi:

pareiškėjams, dalyvaujantiems bylose, kuriose prašoma priimti sprendimą dėl išlaikymo, padidinti išlaikymo išmoką, taip pat bylose, kuriose prašoma sumokėti su išlaikymo išmokomis susijusius delspinigius, ir bylose dėl užsienyje priimto sprendimo dėl išlaikymo pripažinimo arba paskelbimo vykdytinu; nesuituokusioms motinoms, dalyvaujančioms bylose dėl išlaikymo išmokos priteisimo ir tam tikrų su nėštumu ir vaiko gimdymu susijusių išlaidų atlyginimo. Teismo mokesčių sąrašo 8 punkte aiškiai nurodyti bylinėjimosi mokesčiai, susiję su sutuoktinių reikalavimais dėl išlaikymo ir alimentų mokėjimo:

8 punktas	
a) prašymams, kuriais siekiama prisiteisti sutuoktinių išlaikymą, alimentus, ir kitų giminaičių išlaikymo reikalavimams ir prašymams, kuriais siekiama padidinti išlaikymo išmoką	2 % nuo ieškinio vertės, bet ne mažiau kaip 16,50 EUR
b) prašymams, kuriais siekiama sumažinti arba panaikinti sutuoktinių išlaikymą, alimentus, arba kitų giminaičių reikalavimams dėl išlaikymo	2 % nuo ieškinio vertės, bet ne mažiau kaip 16,50 EUR

Jeigu mokesčių sąrašo 8 punkte nurodytas konkretus tarifas, o byla nepatenka nei į asmeninių aplinkybių, nei į bylos dalyko kategoriją, taikomi mokesčių sąrašo 1 punkte nurodyti mokesčiai.

1 punktas	
Prašymui iškelti bylą, išskyrus atvejus, kai nurodytas kitas konkretus tarifas,	
a) pagal ieškinio vertę (mokėjimą) arba ginčo dalyko vertę	6 %, bet ne mažiau kaip 16,50 EUR, ne daugiau nei 16 596,50 EUR, o komercinėse bylose – ne daugiau nei 33 193,50 EUR.

Kiekvieną šalį, kuri prašo suteikti teisinę pagalbą ir kuri atitinka teismo mokesčių mokėjimui taikomas išimties kriterijus, teismas nukreipia į Teisinės pagalbos centrą (*Centrum právnej pomoci*). Teismas taip pat informuoja šalį apie šią galimybę (Civilinio proceso kodekso 30 straipsnis). Pagal Civilinio proceso kodekso 138 straipsnio 1 dalį teismas šalį gali visiškai arba iš dalies atleisti nuo pareigos sumokėti teismo mokesčius, jeigu tai yra pateisinama dėl šalies

padėties ir jeigu pareikštas ieškinyvis nėra savavališkas ir šalis neįgyvendina arba negina akivaizdžiai nepagrįstos teisės. Išskyrus atvejus, kai teismas nusprendžia kitaip, išimtis taikoma visos bylos metu ir galioja atgaline data; tačiau iki sprendimo suteikti teisinę pagalbą sumokėti mokesčiai negražinami. Civilinio proceso kodekso 138 straipsnio 2–6 dalys:

2) Siekdama patvirtinti savo padėtį, šalis prie prašymo prideda šiuos dokumentus:

- a) užpildytą formą, kurios šablonas skelbiamas Teisingumo ministerijos interneto svetainėje, arba
- b) pagal specialų teisės aktą priimtą sprendimą dėl sunkios padėties.

3) Teismo pirmininkas arba vienas teisėjas kitame posėdyje informuoja kitas šalis apie taikomą mokesčių sumokėjimo išimtį.

4) Jeigu šaliai pagal specialų teisės aktą suteikiama teisinė pagalba, toks sprendimas reiškia, kad šalis, atsižvelgiant į suteiktą teisinę pagalbą, atleidžiama nuo pareigos sumokėti teismo mokesčius.

5) Teismas bet kuriuo bylos etapu gali panaikinti pareigai sumokėti teismo mokesčius taikomą išimtį, net ir atgaline data, jeigu prieš baigiant nagrinėti bylą paaiškėja, kad, atsižvelgiant į šalies padėtį, išimties taikymas buvo nepagrįstas.

6) Jeigu nuo teismo mokesčių atleista šalis turėjo paskirtą atstovą, taikoma išimtis taip pat galioja atlyginant su atstovo mokesčių sumokėjimu susijusias išlaidas.

Teisinės pagalbos teikimo mechanizmas ir būdas, kuriuo Teisinės pagalbos centras teikia pagalbą fiziniams asmenims, kurie dėl patiriamų sunkumų negali pasinaudoti teisinėmis paslaugomis, kad tinkamai įgyvendintų ir apgintų savo teises, ir teikiamos teisinės pagalbos dydis reglamentuojami Teisinės pagalbos teikimo sunkioje padėtyje esantiems asmenims įstatymu Nr. 327/2005 ir šį įstatymą iš dalies keičiančiais Teisės specialistų įstatymu Nr. 586/2003 ir Licencijuojamos prekybos įstatymu Nr. 455/1991 (su pakeitimais), kuris iš dalies pakeistas įstatymu Nr. 8/2005. Pirmiau nurodytame įstatyme taip pat nustatyti teisinės pagalbos teikimo kriterijai, procedūra, kuria turi vadovautis fiziniai asmenys ir kompetentingos institucijos bylose, susijusiose su teisinės pagalbos prašymais, ir teisinę pagalbą teikiančių institucijų struktūra.

8 Kokių rūšių išlaikymą teismas dažniausiai priteisia? Kaip apskaičiuojama išlaikymo suma? Ar pasikeitus materialinei ar šeiminei padėčiai teismo sprendimas gali būti peržiūrėtas? Jei taip, kokia tvarka tai daroma (pvz., pagal automatinio indeksavimo sistemą)?

Slovakijoje konkretus išlaikymo išmokos dydis įstatymais nenustatytas.

Šeimos bylose teismai visada kiekvieną bylą nagrinėja individualiai, atsižvelgdami į konkrečias jos aplinkybes, todėl įstatyme nenustatytas joks konkretus išlaikymo išmokos dydis. Tiesą sakant, šeimos bylose labiau nei bet kurioje kitoje srityje neįmanoma priimti konkretaus teisės akto, kuriuo būtų tiksliai ir aiškiai reglamentuojami visi gyvenimo aspektai.

Pagal Šeimos įstatymo 75 straipsnio 1 dalį teismas, nustatydamas išlaikymo dydį, atsižvelgia į **teisėtus išlaikymo gavėjo poreikius ir skolininko** gebėjimus, galimybes ir finansinę padėtį. Teismas skolininko gebėjimus, galimybes ir finansinę padėtį nagrinėja bylose, kuriose skolininkas be jokios rimtos priežasties išeina iš darbo ar gerai apmokamo darbo arba atsisako pastovaus pajamų šaltinio; teismas taip pat atsižvelgia į bet kokią skolininko prisiimtą nepagrįstą riziką.

Kalbant apie tėvų ir vaikų tarpusavio išlaikymą pažymėtina, kad abu tėvai privalo pagal savo gebėjimus, galimybes ir finansinę padėtį prisidėti prie savo vaikų išlaikymo. Vaikas turi teisę į vienodą su tėvais pragyvenimo lygį. Nustatydamas išlaikymo išmokų dydį, teismas atsižvelgia į tai, kuris iš tėvų asmeniškai ir kaip prižiūri vaiką. Kai tėvai bendrai globoja vaiką, teismas, nustatydamas išlaikymo išmokų dydį, taip pat atsižvelgia į laiką, kurį su kiekvienu iš tėvų gyvena vaikas, arba, kita vertus, teismas gali nuspręsti, kad kol vaikas pakaitomis gyvena su kiekvienu iš tėvų, jam nereikia priteisti išlaikymo.

Šeimos įstatymo 62 straipsnio 3 dalyje nustatytas **minimalus išlaikymo išmokos dydis** (šiuo metu 27 EUR). *Nepaisant gebėjimo, galimybių ir finansinių aplinkybių, kiekvienas iš tėvų turi pareigą įvykdyti būtinąją išlaikymo prievolę, kurią sudaro 30 % išlaikomo nepilnamečio vaiko arba išlaikomo vaiko minimalaus pragyvenimo lygio, kaip nustatyta atitinkamame įstatyme.*

Pagal Šeimos įstatymo 78 straipsnį, **pasikeitus aplinkybėms, su išlaikymo reikalavimais susiję susitarimai arba teismo sprendimai gali būti peržiūrimi**. Kitaip nei nepilnamečio vaiko išlaikymo atveju (plg. Civilinio proceso kodekso 163 straipsnio 2 dalį) sprendimai dėl išlaikymo gali būti keičiami arba panaikinami tik pateikus prašymą. Jeigu nepilnamečiam vaikui mokama išlaikymo išmoka panaikinama arba sumažinama atgaline data už tam tikrą praėjusį laikotarpį, joks sumokėtas išlaikymas nėra gražinamas. Pasikeitus aplinkybėms visada atsižvelgiama į pragyvenimo lygį.

9 Kaip ir kam mokamas išlaikymas?

Išlaikymą paprastai moka atsakinga šalis (skolininkas) išlaikymo gavėjui (kreditoriui).

Pagal Šeimos įstatymo 76 straipsnį išlaikymo išmokos turi būti mokamos reguliariais periodiniais kiekvieną mėnesį iš anksto mokamais mokėjimais. Abipusiai reikalavimai, kaip išlaikymo reikalavimai, gali būti įskaitomi susitarimu. Su nepilnamečiams vaikams mokamomis išlaikymo išmokomis susiję reikalavimai negali būti įskaitomi. Jeigu skolininkas vėluoja mokėti teismo priteistą išlaikymo išmoką, išlaikymo gavėjas pagal civilinės teisės nuostatas turi teisę siekti, kad jam būtų sumokėti delspinigiai už pavėluotai sumokėtą išlaikymą. Bet kokia išlaikymo išmoka pirmiausia skiriama apmokėti pagrindinei sumai ir tuomet, kai visiškai padengiamą pagrindinė suma, ji skiriama delspinigiams apmokėti.

Nagrinėdami bylas dėl išlaikymo išmokų nepilnamečiams vaikams, teismai laikosi praktikos, pagal kurią reikalaujama, kad vaiko neglobojantis vienas iš tėvų iki nurodytos dienos kiekvieną mėnesį mokėtų išlaikymo išmokas kitam iš tėvų, kuris asmeniškai prižiūri vaiką.

10 Jei atitinkamas asmuo (skolininkas) nemoka geranoriškai, kokiomis priemonėmis galima priversti jį mokėti?

Išlaikymo išmoka išieško antstoliai. Vykdyto bylos pradeda pateikus prašymą dėl vykdymo. Procedūra reglamentuojama Slovakijos Respublikos Nacionalinės Tarybos teismo pareigūnų ir arešto įstatymu Nr. 233/1995 (Vykdyto proceso įstatymas) ir šį įstatymą iš dalies keičiančiais tam tikrais kitais įstatymais (su pakeitimais). Dažniausiai išlaikymo išmokos išieškomos areštuojant skolininko darbo užmokestį arba kitas pajamas. Jeigu priimama nutartis dėl vykdymo, kuria nustatoma pareiga sumokėti pinigų sumą, siekiant išieškoti nesumokėtas išlaikymo išmokas galima pasinaudoti ne tik darbo užmokesčio arba kitų pajamų areštu, bet ir kitomis papildomomis priemonėmis: trečiosios šalies skolos rašteliu, kilnojamojo turto, vertybinių popierių, nekilnojamojo turto ar įmonės pardavimu arba nutartimi dėl vairuotojo pažymėjimo galiojimo sustabdymo. Pastaroji priemonė yra ypač svarbi išieškant išlaikymą. Antstolis gali liepti sustabdyti bet kurio asmens, kuris nesilaiko teismo sprendimo dėl išlaikymo, vairuotojo pažymėjimo galiojimą. Be to, antstolis kompetentingai policijos įstaigai įteikia vykdymo nutartį dėl vairuotojo pažymėjimo galiojimo sustabdymo. Išnykus vykdymo pagrindams, antstolis nedelsdamas priima nutartį atkurti sustabdyto vairuotojo pažymėjimo galiojimą.

11 Trumpai aprašykite priverstinio išieškojimo apribojimus, visų pirma skolininkų apsaugos nuostatas ir jūsų šalies vykdymo užtikrinimo sistemoje taikomus kitus apribojimus ar senaties terminus.

Šeimos įstatymo 77 straipsnyje nustatyta, kad reikalavimams dėl išlaikymo išieškojimo netaikomi jokie senaties terminai. Tačiau išlaikymas gali būti priteisiamas tik nuo tos dienos, kurią teismas pradeda nagrinėti bylą. Išlaikymo išmokos nepilnamečiam vaikui atgaline data gali būti priteisiamos už ne ilgesnį nei trejų metų laikotarpį, kuris pradeda skaičiuoti nuo bylos iškėlimo dienos, tačiau turi būti ypatingos tai pateisinančios priežastys. Individualioms periodinėms išlaikymo išmokoms taikomas senaties terminas.

Civilinio kodekso (įstatymas Nr. 40/1964) 101 straipsnyje nustatyti toliau nurodyti ieškinio senaties terminai.

1) Galutiniu teismo arba kitos institucijos sprendimu nustatyta teisė nustoja galioti suėjus dešimties metų terminui, kuris pradeda skaičiuoti nuo tos dienos, kurią atsakinga šalis turėjo įvykdyti sprendimą. Skolininko raštu pripažinta teisė dėl jos pagrindų ir sumos nustoja galioti suėjus dešimties metų

terminui, kuris pradedamas skaičiuoti nuo pripažinimo dienos; tačiau jeigu pripažinimo rašte yra nurodytas įvykdymo terminas, ieškinio senaties terminas pradedamas skaičiuoti pasibaigus šiam terminui.

2) Tas pats ieškinio senaties terminas taip pat taikomas atskiroms mokėjimo dalims, nurodytoms sprendime arba pripažinimo rašte; atskiroms mokėjimo dalims taikomas ieškinio senaties terminas pradedamas skaičiuoti nuo pareigos mokėti tokią dalį atsiradimo dienos. Jeigu visą skolą reikia grąžinti todėl, kad nebuvo sumokėta viena įmokos dalis, dešimties metų ieškinio senaties terminas pradedamas skaičiuoti nuo pareigos sumokėti nesumokėtą įmokos dalį atsiradimo dienos.

3) Delspinigiams ir periodinėms išmokoms taikomas trejų metų senaties terminas; tačiau jeigu jis buvo priteistas galutiniu sprendimu arba pripažintas raštu, šis ieškinio senaties terminas taikomas tik delspinigiams ir periodinėms išmokoms, kurios tampa mokėtinos įsiteisėjus sprendimui arba jas pripažinus.

12 Ar yra organizacija ar valdžios institucija, galinti padėti išieškoti išlaikymą?

Specializuotos institucijos, teikiančios paramą arba pagalbą išieškant išlaikymą nacionalinėse bylose, nėra.

Jeigu byla yra susijusi su užsienio šalimi, pagalbą gali suteikti Vaikų ir jaunimo tarptautinės teisinės apsaugos centras (*Centrum pre medzinárodnoprávnú ochranu detí a mládeže*). Centras padeda išieškoti išlaikymą bylose, kuriose prievolę mokėti išlaikymą vaikui turintis asmuo gyvena užsienyje, o išlaikymo gavėjas gyvena Slovakijoje arba atvirkščiai, t. y. išlaikymo gavėjas gyvena užsienyje ir išieško išlaikymą iš skolininko, kurio įprastinė gyvenamoji vieta yra Slovakijoje.

13 Ar organizacijos (valstybės ar privačios) gali anksčiau sumokėti visą ar dalį išlaikymo už skolininką?

Pakaitinio išlaikymo įstatyme Nr. 201/2008 ir iš dalies jį keičiančiame Šeimos įstatyme Nr. 36/2005, kuriuo iš dalies keičiami tam tikri įstatymai, kaip apibrėžta Slovakijos Respublikos Konstitucinio Teismo (*Ústavný súd*) sprendime Nr. 615/20006, nustatytas mechanizmas, kurį taikant išlaikymo gavėjams pakaitinį išlaikymą iš anksto gali mokėti valstybė (darbo, socialinių reikalų ir šeimos tarnyba (*úrad práce, sociálnych vecí a rodiny*)). Pakaitinis išlaikymas padeda išlaikyti išlaikomą vaiką tais atvejais, kai skolininkas nemoka išlaikymo, kaip nustatyta galutiniame teismo sprendime arba teismo patvirtintame susitarime.

14 Jeigu ieškovas yra šioje valstybėje narėje, o skolininko gyvenamoji vieta – kitoje šalyje:

14.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Taip.

14.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti?

Slovakijos darbo, socialinių reikalų ir šeimos ministerija įsteigė Vaikų ir jaunimo tarptautinės teisinės apsaugos centrą, kurį ji valdo tiesiogiai kaip valstybės finansuojamą organizaciją, užtikrinančią vaikų ir jaunimo teisinę apsaugą, kai byloje dalyvauja užsienio šalis. Centras visoje Slovakijos teritorijoje veikia nuo 1993 m. vasario 1 d.

Pagal iš dalies pakeistą Socialinės paramos įstatymą Nr. 195/1998 centras nuo 1998 m. liepos 1 d. laikomas vyriausybine socialinės paramos institucija.

Kontaktiniai duomenys / adresas:

Špitálska 8, P. O. BOX 57, 814 99 Bratislava,

E. paštas cipc@cipc.gov.sk, info@cipc.gov.sk

Tel.: + 421 2 2046 3208, + 421 2 2046 3248

Faks. + 421 2 2046 3258, visą parą veikianti telefono linija (tik skubiais atvejais) + 421 915 405 954.

Slovakijos Respublikoje centras veikia kaip centrinė institucija pagal 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje (toliau – Išlaikymo reglamentas) ir pagal 2007 m. Hagos konvenciją dėl tarptautinio vaikų ir kitokių šeimos išlaikymo išmokų išieškojimo.

15 Jeigu skolininkas yra šioje valstybėje narėje, o ieškovas – kitoje:

15.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Būdami užsienyje negalite prašymo teikti tiesiogiai centrai. Kitoje šalyje gyvenantis asmuo, kuris siekia, kad jam būtų mokamas išlaikymas, privalo susisiekti su tos šalies kompetentingomis institucijomis, kurios tuomet perduoda prašymą Slovakijos centrui.

15.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti ir kokią paramą galima gauti?

16 Ar šioje valstybėje narėje taikomas 2007 m. Hagos protokolas?

Slovakijos Respublika privalo laikytis 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos protokolo dėl išlaikymo prievoliams taikytinos teisės.

17 Jei 2007 m. Hagos protokolas šioje valstybėje narėje netaikomas, kaip, vadovaujantis joje taikomomis tarptautinės privatinės teisės nuostatomis, nustatoma ieškiniui dėl išlaikymo taikytina teisė? Kokios tai tarptautinės privatinės teisės nuostatos?

18 Kaip, vadovaujantis Išlaikymo reglamento V skyriaus struktūra, reglamentuojama teisė kreiptis į teismą dėl tarpvalstybinės bylos ES mastu?

Tarpvalstybinėse išlaikymo bylose teisinės pagalbos teikimas priklauso nuo pagal Išlaikymo reglamento 44 straipsnio 3 dalį pateikto prašymo. Slovakijos centrinė institucija, **Vaikų ir jaunimo tarptautinės teisinės apsaugos centras** savo paslaugas teikia **nemokamai** ir įprastose Slovakijoje nagrinėjamosiose bylose dėl išlaikymo priteisimo arba sprendimo dėl išlaikymo pakeitimo teisinę pagalbą nereikalinga.

Jeigu byloje reikalinga teisinė pagalba, nemokama teisinė pagalba fiziniais asmenimis, nesulaukusiais 21 metų, teikiama pagal 46 straipsnį. Šios rūšies teisinę pagalbą teikia **Teisinės pagalbos centras** pagal iš dalies pakeistą Teisinės pagalbos teikimo sunkioje padėtyje esantiems asmenims įstatymą Nr. 327/2005.

Bylose, kuriose netaikomas 46 straipsnis, teisinė pagalba teikiama pagal pirmiau minėtą įstatymą, jeigu pareiškėjas atitinka tame įstatyme nustatytus nemokamos teisinės pagalbos teikimo kriterijus.

Teisinės pagalbos kriterijų neatitinkantys pareiškėjai privalo sumokėti teismo mokesčius pagal Teismo mokesčių ir įrašų teistumo registre kopijų įstatymą Nr. 71/1992. Pagal šį įstatymą mokesčiai netaikomi su vaikų ir tėvų tarpusavio išlaikymo susijusiose bylose. Pareiškėjai, kurie asmeniškai kreipiasi dėl išlaikymo sprendimo arba prašydami padidinti išlaikymo išmokas, taip pat atleidžiami nuo pareigos sumokėti teismo mokesčius. Be to, visi pareiškėjai sumoka savo ir savo atstovų patirtas bylinėjimosi išlaidas. Šalys proporcingai pasidalija savo bylinėjimosi išlaidas. Dėl suaugusių asmenų išlaikymo teismai nustato, kad laimėjusiems pareiškėjams turi būti atlygintos išlaidos, kurios yra būtinos teisei įgyvendinti arba apginti, atsižvelgiant į pralaimėjusios šalies reikalavimus.

19 Kokiomis priemonėmis šioje valstybėje narėje užtikrinama, kad būtų vykdoma Išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodyta veikla?

Centrinė institucija, kaip ji apibrėžta Išlaikymo reglamento 49 straipsnio 1 dalyje, yra Vaikų ir jaunimo tarptautinės teisinės apsaugos centras, kuris buvo įsteigtas 1993 m. vasario 1 d. Nebuvo jokio poreikio nustatyti jokių konkrečių priemonių, susijusių su Išlaikymo reglamento 51 straipsnyje aprašyta veikla, nes centras veikė kaip pagal tarptautinius susitarimus (visų pirma pagal 1956 m. birželio 20 d. Konvenciją dėl išlaikymo išmokų išieškojimo užsienyje) perduodančioji ir gaunančioji agentūra prieš pradėdant taikyti Išlaikymo reglamentą, kuriam įsigaliojus reikėjo atlikti tik keletą nedidelių centro organizacinių pakeitimų (susijusių su personalo kompetencija).

Paskutinis naujinimas: 14/01/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas.

ieškiniai dėl išlaikymo - Suomija

1 Ką praktikoje reiškia sąvokos „išlaikymas“ ir „išlaikymo pareiga“? Kokie asmenys turi mokėti išlaikymo išmoką kitam asmeniui?

Vaiko išlaikymo nuostatos įtvirtintos Suomijos vaiko išlaikymo įstatyme (Nr. 704/1975).

Pagal šį įstatymą vaikas turi teisę gauti tinkamą išlaikymą. Tai reiškia vaikų materialinių ir psichologinių poreikių patenkinimą įvairiais jų vystymosi etapais ir prireikus – jų priežiūros ir auklėjimo, taip pat kitų susijusių išlaidų apmokėjimą.

Vaikas turi teisę gauti išlaikymą iš savo tėvų, kurie šią prievolę vykdo pagal savo gebėjimus. Jeigu tėvas (motina) nevykdo vaiko išlaikymo pareigos arba jeigu vaikas nuolat negyvena su savo tėvu (motina), tas tėvas (motina) gali būti įpareigotas mokėti vaikui išlaikymą.

Tėvai neturi teisės gauti išlaikymo iš savo vaiko.

Sutuoktiniui mokamo išlaikymo nuostatos įtvirtintos Suomijos santuokos įstatyme (Nr. 234/1929).

Santuokoje kiekvienas sutuoktinis, pagal savo gebėjimus, turi prisidėti prie bendrų šeimos namų ūkio išlaidų ir kito sutuoktinio išlaikymo.

Jeigu sutuoktinis nevykdo pareigos mokėti išlaikymą arba jeigu sutuoktiniai gyvena atskirai, vienas iš jų gali būti įpareigotas mokėti išlaikymą kitam.

Nutraukus santuoką, viena šalis turi pareigą mokėti išlaikymą savo buvusiam sutuoktiniui, jeigu šalys šiuo klausimu sudarė susitarimą, o vietos valdžios socialinių paslaugų departamentas jį patvirtino. Jeigu sutuoktiniai nutraukia santuoką, teismas taip pat gali įpareigoti vieną šalį mokėti kitai šaliai reikalingą išlaikymą. Tačiau Suomijos teismų praktikoje šalis retai įpareigojama mokėti išlaikymą savo sutuoktiniui. Paprastai santuoką nutraukusios šalys išlaiko save pačios.

Sutuoktinio teisė gauti išlaikymą iš buvusio partnerio pasibaigia, jeigu išlaikymą gaunanti šalis sudaro naują santuoką.

Įstatyme nustatytos su sutuoktiniais susijusios nuostatos taip pat taikomos atitinkamoms registruotos partnerystės šalims.

Šalys neturi pareigos mokėti viena kitai išlaikymo, jeigu jas sieja kokie nors kiti asmeniniai santykiai.

2 Iki kokio amžiaus vaikas gali gauti išlaikymą? Ar skiriasi nuostatos dėl nepilnamečių ir suaugusiųjų išlaikymo?

Vaiko teisė gauti išlaikymą iš savo tėvų baigiasi vaikui sulaukus 18 metų.

Tėvai taip pat turi pareigą apmokėti vaikų švietimo išlaidas vaikams sulaukus 18 metų, jeigu manoma, kad tai yra pagrįsta. Tačiau Suomijos teismų praktikoje tai yra retas reiškinys.

Taip pat žr. 1 klausimą.

3 Ar tam, kad asmeniui būtų skirtas išlaikymas, jis turi kreiptis į kompetentingą valdžios instituciją ar teismą? Kokius svarbiausius dalykus reikėtų žinoti apie šią procedūrą?

Teisę gauti išlaikymą turinti šalis ir išlaikymo prievolę turinti šalis gali susisiekti su savivaldybės socialinės gerovės valdyba, kuri gali padėti sudaryti susitarimą dėl išlaikymo išmokos.

Jeigu vaiko tėvai nori sudaryti rašytinį susitarimą dėl vaikui mokamo išlaikymo ir prašo savivaldybės socialinės gerovės valdybos patvirtinti šį susitarimą, jie susitarimą privalo sudaryti naudodami Teisingumo ministerijos patvirtintą formą. Formas galima gauti vietos valdžios socialinių paslaugų departamente.

Gavusios prašymą institucijos padeda tėvams sudaryti susitarimą ir užpildyti formą. Savivaldybės socialinės gerovės valdybos patvirtintas susitarimas yra tiesiogiai vykdytinas, kaip ir teismo sprendimas.

Vaiko išlaikymo įstatymo 8 straipsnio a punkte nustatyta, kad jeigu vaikas arba išlaikymo prievolę turinti šalis neturi Suomijoje nuolatinės gyvenamosios vietos, savivaldybės socialinės gerovės valdyba gali patvirtinti išlaikymo susitarimą, jeigu Suomijos teismas turi jurisdikciją byloje pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje 3 ar 6 straipsnius ir jeigu šalys susitarė, kad Suomijos įstatymais turėtų būti reglamentuojama išlaikymo prievolė pagal 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos protokolo dėl išlaikymo prievolių taikytinos teisės 7 straipsnį.

Jeigu išlaikymo byloje kyla ginčas, teisę gauti išlaikymą turinti šalis arba išlaikymo prievolę turinti šalis gali perduoti klausimą spręsti teismui, pateikdama prašymą dėl šaukimo į teismą. (Žr. [„Ieškinio perdavimas teismui – Suomija“](#)).

Sutuoktiniai gali sudaryti neoficialų rašytinį susitarimą dėl išlaikymo ir prašyti vietos valdžios socialinių paslaugų departamento jį patvirtinti. Gavusi prašymą, institucija padeda šalims sudaryti susitarimą.

Išlaikymo byla, kurioje dalyvauja du sutuoktiniai, gali būti iškeliama teisme pateikiant prašymą dėl šaukimo į teismą. (Žr. [„Ieškinio perdavimas teismui – Suomija“](#)).

4 Ar prašymą galima pateikti giminaičio (jei taip, koks glaudus turi būti giminystės ryšys) arba vaiko vardu?

5 Jei asmuo ketina pareikšti ieškinį, kaip jam sužinoti, kuris teismas yra kompetentingas?

Tarpvalstybinėms byloms, susijusioms su išlaikymu, taikomas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 4/2009 ir jame nustatytos jurisdikcijos taisyklės.

Bylose, susijusiose su išlaikymo mokėjimo pareigomis valstybėse narėse, jurisdikcija priklauso:

- atsakovo įprastinės gyvenamosios vietos teismui;
- kreditoriaus įprastinės gyvenamosios vietos teismui;
- teismui, kuris pagal jam taikomą teisę turi jurisdikciją nagrinėti tam tikras bylas, susijusias su asmens statusu, jeigu su išlaikymu susijęs klausimas toje byloje yra šalutinis, išskyrus atvejus, kai jurisdikcija grindžiama tik vienos iš šalių pilietybe, arba
- teismui, kuris pagal jam taikomą teisę turi jurisdikciją nagrinėti tam tikras bylas, susijusias su tėvų pareigomis, jeigu su išlaikymu susijęs klausimas toje byloje yra šalutinis, išskyrus atvejus, kai jurisdikcija grindžiama tik vienos iš šalių pilietybe.

Jeigu byla nėra tarpvalstybinio pobūdžio, jurisdikcijos taisyklės galima rasti Suomijos teismo proceso kodekse (Nr. 4/1734).

Pagal Teismo proceso kodekso 10 skyriaus 1 straipsnį fiziniam asmeniui pareikšto ieškinio nagrinėjimo vieta yra apylinkės teismas, kuris turi jurisdikciją pagal to asmens nuolatinę arba ilgalaikę gyvenamąją vietą. Pagal 9 straipsnį ieškinį dėl išlaikymo taip pat gali nagrinėti apylinkės teismas, kuris turi jurisdikciją pagal išlaikymo reikalavimosios arba jį gaunamosios šalies nuolatinę arba ilgalaikę gyvenamąją vietą.

Kai byla yra susijusi su santuokos nutraukimu arba gyvenimu kartu, ieškiniuose gali būti pateikiami reikalavimai dėl išlaikymo susitarimo, vaiko globos arba lankymo teisių arba bet kuris kitas su santuokos nutraukimu arba bendro gyvenimo pabaiga susijęs reikalavimas. Tokiu atveju jurisdikciją turi santuokos nutraukimo bylą nagrinėjantis teismas.

Jeigu reikalavimas dėl išlaikymo pareiškiamas su vaiko globa arba tėvystės nustatymu susijusioje byloje, ieškinį dėl išlaikymo taip pat gali nagrinėti teismas, kuriame turi būti iškelta byla vienu iš pirmiau nurodytų klausimų.

6 Ar ieškovas, pareikšdamas ieškinį teisme, turi veikti per tarpininką (pvz., advokatą, centrinę ar vietos instituciją ir pan.)? Jeigu ne, kokios yra procedūros?

Pareiškėjas turi teisę iškelti bylą be padėjėjo (advokato) (žr. [„Ieškinio perdavimas teismui – Suomija“](#)). Tačiau teisminės procedūros šaliai paprastai reikia specialisto pagalbos, todėl patartina pasisamdyti padėjėją arba advokatą.

Tarptautinėse išlaikymo bylose suinteresuotosios šalys klausimus gali perduoti spręsti centrinei institucijai.

7 Ar už ieškinio pareiškimą teisme mokami mokesčiai? Jei taip, kokio maždaug dydžio? Jeigu ieškovo finansiniai ištekliai nepakankami, ar jis gali gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Norint iškelti bylą teisme, reikia sumokėti mokesť. Mokesť renka teismas, o atitinkama suma (86–200 EUR) priklauso nuo teismo ir poreikio nagrinėti bylą ([Apylinkių teismų renkami mokesčiai](#)).

Suomijos teisinės pagalbos įstatyme (Nr. 257/2002) ir Suomijos įstatyme dėl Suomijos centrinės institucijos, nagrinėjančios tam tikras tarptautines su išlaikymu susijusias bylas (Nr. 1076/2010), įtvirtintos nuostatos dėl pareiškėjų teisės gauti teisinę pagalbą. Užsienyje gyvenantis pareiškėjas taip pat gali gauti pagalbą išlaikymo bylose pagal konkretų abipusį susitarimą. Suomija tokius susitarimus yra sudariusi su tam tikromis Jungtinių Valstijų valstijomis ir tam tikromis Kanados provincijomis.

Daugiau informacijos apie teisinę pagalbą Suomijoje galima rasti adresu <https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index.html>.

8 Kokių rūšių išlaikymą teismas dažniausiai priteisia? Kaip apskaičiuojama išlaikymo suma? Ar pasikeitus materialinei ar šeiminei padėčiai teismo sprendimas gali būti peržiūrėtas? Jei taip, kokia tvarka tai daroma (pvz., pagal automatinio indeksavimo sistemą)?

Vaiko išlaikymo įstatyme (Nr. 704/1975) įtvirtintos nuostatos dėl vaikai mokamo išlaikymo.

Paprastai išlaikymo išmokos grynaisiais pinigais mokamos mėnesio pradžioje, išskyrus atvejus, kai susitarime arba įstatyme nustatyta kitokia tvarka. Išimtiniai atvejai išlaikymas gali būti priteisiamas kaip vienkartinė suma arba kilnojamojo ar nekilnojamojo turto forma.

Suomijoje nenustatyti konkretūs vaikai mokamo išlaikymo dydžiai. Šis dydis nustatomas kiekvienu konkrečiu atveju. Pagal įstatymo 1 straipsnį vaikas turi teisę gauti tinkamą išlaikymą. Tai reiškia vaikų materialinių ir psichologinių poreikių patenkinimą įvairiais vystymosi etapais ir prireikus – jų priežiūros ir auklėjimo, taip pat kitų susijusių išlaidų apmokėjimą. Pagal 2 straipsnį tėvai turi pareigą išlaikyti savo vaikus, atsižvelgdami į savo gebėjimus. Vertinant šį gebėjimą, atsižvelgiama į tėvų amžių, darbingumą, galimybę gauti pelningą darbą, turimą turtą ir lėšas ir kitus jų teisinės išlaikymo prievolės aspektus. Vertinant tėvų išlaikymo prievolės mastą taip pat atsižvelgiama į vaiko gebėjimą ir galimybes savarankiškai save išlaikyti ir veiksnius, dėl kurių negalima tikėtis, kad tėvai patirs vaiko išlaikymo išlaidų arba susijusių išlaidos bus minimalios.

Mokėtinos išlaikymo išmokos automatiškai ir periodiškai didinamos atsižvelgiant į padidėjusias pragyvenimo išlaidas. Išsamesnės nuostatos, susijusios su automatiniu išlaikymo didinimu, yra nustatytos Suomijos įstatyme dėl tam tikrų išlaikymo išmokų ir pragyvenimo išlaidų indekso susiejimo (Nr. 583/2008).

Išlaikymo išmokos dydį ir jos mokėjimo būdą galima pakeisti susitarimu arba teismo sprendimu, jeigu pagrindinės aplinkybės, kuriomis buvo nustatytas išlaikymas, iš esmės pasikeičia ir toks pokytis, atsižvelgiant į vaiko ir išlaikymą mokančio vieno iš tėvų padėtį, yra laikomas pagrįstu.

Sutuoktiniui mokamo išlaikymo nuostatos įtvirtintos Santuokos įstatyme. Tačiau Suomijos teismų praktikoje šalis retai įpareigojama mokėti išlaikymą savo sutuoktiniui. Paprastai santuoką nutraukusios šalys išlaiko save pačios.

Išlaikymo išmoka grynaisiais pinigais gali būti priteisiama neribotam laikotarpiui arba iki susitarime, teismo nutartyje ar sprendime nustatyto konkretaus termino pabaigos. Tačiau išlaikymas gali būti priteisiamas kaip vienkartinė suma, jeigu tai, atsižvelgiant į išlaikymo prievolę turinčios šalies asmeninę finansinę padėtį arba kitus veiksnius, yra pagrįsta. Išlaikymas taip pat gali būti priteisiamas kilnojamojo ar nekilnojamojo turto forma.

Mokėtinos išlaikymo išmokos automatiškai ir periodiškai didinamos atsižvelgiant į padidėjusias pragyvenimo išlaidas. Išsamesnės nuostatos, susijusios su automatiniu išlaikymo didinimu, yra nustatytos Suomijos įstatyme dėl tam tikrų išlaikymo išmokų ir pragyvenimo išlaidų indekso susiejimo (Nr. 583/2008).

Teismo priimta nutartis arba sprendimas arba sutuoktinių sudarytas susitarimas gali būti keičiamas, jeigu manoma, kad tai yra pateisinama dėl pasikeitusių aplinkybių. Tačiau teismo nutartis, sprendimas arba susitarimas, kuriuo išlaikymas priteisiamas kaip vienkartinė suma, negali būti keičiamas sumokėjus išlaikymą. Sutuoktinių sudarytas susitarimas dėl išlaikymo gali būti keičiamas, jeigu nustatoma, kad jis yra netinkamas. Pagal įstatymą prievolė mokėti periodinį išlaikymą pasibaigia, jeigu šalis, turinti teisę gauti išlaikymą, sudaro naują santuoką.

9 Kaip ir kam mokamas išlaikymas?

Vaiko išlaikymo išmoka mokama vaiko globėjui (į jo banko sąskaitą).

Sutuoktinio išlaikymo išmoka mokama pačiam sutuoktiniui (į jo banko sąskaitą).

Paprastai išlaikymo išmokos grynaisiais pinigais mokamos mėnesio pradžioje, išskyrus atvejus, kai susitarime arba įstatyme nustatyta kitokia tvarka. Išimtiniai atvejai išlaikymas gali būti priteisiamas kaip vienkartinė suma arba kilnojamojo ar nekilnojamojo turto forma.

10 Jei atitinkamas asmuo (skolininkas) nemoka geranoriškai, kokiomis priemonėmis galima priversti jį mokėti?

Šalis, turinti teisę gauti išlaikymą, arba, kai tenkinamos tam tikros sąlygos, Suomijos socialinio draudimo institucija (*Kela*) (žr. 12 klausimą), siekdama priverstinai išieškoti išlaikymą, turi teisę pareikšti ieškinį, jeigu išlaikymo prievolę turinti šalis nemoka teismo sprendimu priteistos arba susitarime nustatytos išlaikymo išmokos.

Šalis, turinti teisę gauti išlaikymą, gali kreiptis į antstolį prašydama priverstinai vykdyti susitarimą arba nutartį dėl išlaikymo, kaip nustatyta Suomijos vykdymo įstatyme. Vietos valdžios institucijos socialinių paslaugų departamentas taip pat gali teikti konsultacijas šeimos teisės klausimais.

Jeigu išlaikymo prievolę turintis sutuoktinis nemoka išlaikymo ir taip pažeidžia vietos valdžios institucijos socialinių paslaugų departamento patvirtintą susitarimą arba teismo priimtą sprendimą, šalis, turinti teisę gauti išlaikymą, gali prašyti antstolio priverstinai vykdyti susitarimą arba teismo nutartį / sprendimą, kaip nustatyta Vykdymo įstatyme.

11 Trumpai aprašykite priverstinio išieškojimo apribojimus, visų pirma skolininkų apsaugos nuostatas ir jūsų šalies vykdymo užtikrinimo sistemoje taikomus kitus apribojimus ar senaties terminus.

Vykdymo ir skolininko apsaugos taisyklės

Bylą perdavus vykdymo įstaigai, skolininkui pirmiausia nusiunčiamas pranešimas apie bylą ir priminimas dėl mokėjimo. Paprastai skolininkui turėtų būti suteikta galimybė atlikti mokėjimą reaguojant į gautą priminimą.

Jeigu skolininkas po priminimo nemoka išlaikymo arba savanoriškai nesusisiekia su vykdymo įstaiga dėl mokėjimo, vykdymo įstaiga, ieškodama registruotų duomenų, pradeda tyrimą dėl skolininko pajamų ir turto.

Skolininko pajamų ir turto tyrimo veiksmai ir visi vėlesni tyrimai yra griežtai reglamentuojami.

Dažniausiai areštuojamos skolininko pajamos ir banko sąskaitose esančios lėšos. Paprastai galima areštuoti trečdalį skolininko darbo užmokesčio, pensijos, bedarbio pašalpos ar motinystės pašalpos. Atostogų išmokos, papildomos lengvatos, komisiniai, mokesčiai, autoriniai atlyginimai ir kitos išmokos taip pat priskiriamos prie pajamų. Areštuojama suma apskaičiuojama atsižvelgiant į grynąjį uždarbį. Socialinės paramos ir gerovės išmokos, pvz., būsto ir vaiko pašalpos, negali būti areštuojamos. Susitarimas dėl mokėjimo plano taip pat gali būti laikomas periodinio pajamų areštavimo alternatyva.

Atliekant vykdymo veiksmus ir sudarant mokėjimo planus visada atsižvelgiama į skolininko turto dalį, kuriai taikoma apsauga pagal įstatymą, kitaip tariant, jo pragyvenimui reikalingą sumą. Ši apsaugota dalis peržiūrima atsižvelgiant į nacionalinį pensijų indeksą. Susitarimu apsaugotos turto dalys ir konkretūs pavyzdžiai pateikiami adresu <https://oikeus.fi/ulosotto/en/index/velallisenaulosotossa/palkanulosmittaus.html>

Skolininkas turi teisę paduoti skundą, tačiau skolos išieškojimo procedūra tęsiama tol, kol teismas atskirai išsprendžia šį klausimą.

Išlaikymo skolos senaties terminas

Vaiko išlaikymo įstatymo 16 straipsnio c punkte nustatyta, kad periodiškai mokama išlaikymo išmoka ir su ja susijusios įsiskolinimo palūkanos turi būti išieškomos iš išlaikymo prievolę turinčios šalies per penkerius metus nuo metų, kuriais atsiranda prievolė mokėti išlaikymą, pradžios. Priešingu atveju teisė gauti išmoką išnyksta. Kita vertus, išlaikymą, kuris sumokamas vienkartinė suma, ir su juo susijusias įsiskolinimo palūkanas galima išieškoti per penkerius metus nuo to momento, kai atsiranda prievolė mokėti išlaikymą, ir ne vėliau kaip per penkerius metus nuo to momento, kai išlaikymo gavėjas sulaukia pilnametystės.

Panašiai *Kela* privalo išieškoti vaiko išlaikymo pašalpa, kurią moka, iš išlaikymo prievolę turinčios šalies per penkerius metus nuo tų metų, kuriais atsirado prievolė mokėti išlaikymą, vietoj kurio buvo mokama pašalpa, nes kalta šalis jo nemokėjo, pradžios. Priešingu atveju teisė gauti išmoką išnyksta (Suomijos vaiko išlaikymo išmokų įstatymo Nr. 580/2008 22 straipsnis).

12 Ar yra organizacija ar valdžios institucija, galinti padėti išieškoti išlaikymą?

Jeigu išlaikymo prievolę turinti šalis nemoka sutarto išlaikymo, teisę gauti išlaikymą turinti šalis privalo prašyti antstolio išieškoti nesumokėtą sumą. Vykdydami įstaiga teikia rekomendacijas dėl tokio prašymo pateikimo tvarkos. Vietos valdžios institucijos socialinių paslaugų departamentas taip pat gali teikti konsultacijas šeimos teisės klausimais. Žr. 13 ir 14 klausimus. Vykdydami įstaiga nereikalauja mokėti mokesčio už išlaikymo išmokų išieškojimą. Daugiau informacijos galima rasti adresu <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/karajaoikeudet/en/index/hakemusasiat/perheasiat/childcustodyandrightofaccess.html>.

Jeigu šalis, turinti teisę gauti išlaikymą, gauna vaiko išlaikymo pašalpa iš Suomijos socialinio draudimo institucijos (*Kela*) dėl to, kad išlaikymo išmoka nemokama, ta šalis, siekdama išieškoti išlaikymo išmokas, negali pareikšti ieškinio. Jeigu *Kela* moka vaiko išlaikymo pašalpa, ji perima teisę į išlaikymo išmoką, lygią daliai, kurią mokėjo kaip vaiko išlaikymo pašalpa (*teisė pareikšti atgręžtinį reikalavimą*) (Vaiko išlaikymo įstatymo Nr. 580/2008 19 straipsnis). Jeigu išlaikymo išmoka, dėl kurios susitarta, yra didesnė, palyginti su *Kela* mokama vaiko išlaikymo pašalpa, ir išlaikymo prievolę turinti šalis nemoka išlaikymo, *Kela* sumoka visą vaiko išlaikymo pašalpa, o visą nesumokėtą išlaikymo išmokos dalį išieško iš tos šalies. Jeigu byla baigiama sėkmingai, *Kela* sumoka išlaikymo išmokos ir vaiko išlaikymo pašalpos skirtumą vienam iš vaikų globojančių tėvų tada, kai išieško skolą.

Tarpvalstybinėse bylose, susijusiose su išlaikymo išmokų išieškojimu, suinteresuotosios šalys klausimus gali perduoti spręsti centrinei institucijai.

13 Ar organizacijos (valstybės ar privačios) gali anksčiau sumokėti visą ar dalį išlaikymo už skolininką?

Jeigu išlaikymo prievolę turinti šalis nemoka išlaikymo, kurį Suomijoje gyvenančiam vaikui privaloma mokėti pagal išlaikymo susitarimą arba sprendimą, vaikas turi teisę gauti vaiko išlaikymo pašalpa iš Suomijos socialinio draudimo institucijos (*Kela*). Informaciją apie *Kela* mokamos vaiko išlaikymo pašalpos dydį galima rasti šios institucijos svetainėje <http://www.kela.fi/web/en/right-to-unemployment-benefits> *Elatustuen* *Elatustuen* *Elatustuen* (Įstatymas dėl tam tikrų išlaikymo išmokų ir pragyvenimo išlaidų indekso susiejimo (Nr. 583/2008)).

Vaiko išlaikymo pašalpa taip pat įmanoma gauti, jeigu, atsižvelgiant į išlaikymo prievolę turinčio sutuoktinio sunkią finansinę padėtį, išlaikymo susitarime arba sprendime nustatyta mažesnė šiuo metu mokama vaiko išlaikymo pašalpos suma. Tokiais atvejais *Kela* sumoka vaiko išlaikymo pašalpos ir išlaikymo išmokos skirtumą. Be to, vaikas iš skolininko gauna išlaikymo susitarime arba sprendime nurodytą konkretų išlaikymą. Jeigu išlaikymo prievolę turinti šalis negali mokėti išlaikymo, taip pat gali būti nustatyta 0 EUR dydžio išlaikymo suma. Tokiais atvejais *Kela* sumoka visą vaiko išlaikymo pašalpa.

Vaiko išlaikymo įstatyme (Nr. 580/2008) įtvirtintos nuostatos dėl reikalavimų, kuriais reglamentuojama vaiko išlaikymo pašalpos gavimo tvarka. Vaiko išlaikymo pašalpa priteisiama vaiko globėjo, teisinio atstovo arba kito vaiku besirūpinančio asmens prašymu. 15 metų sulaukęs vaikas taip pat gali prašyti priteisti išlaikymą, jeigu gyvena savarankiškai. Vaiko išlaikymo pašalpos mokėjimas nedaro jokio poveikio atitinkamos šalies prievolei mokėti visą išlaikymą. Kai *Kela*, atsižvelgdama į tai, kad išlaikymo išmoka nemokama, nusprendžia mokėti vaiko išlaikymo pašalpa, ji turi teisę ir pareigą iš atitinkamos šalies išieškoti visas nesumokėtas išlaikymo išmokas.

Sutuoktinis, turintis teisę gauti išlaikymą, vaiko išlaikymo išmoką gali gauti tik iš kito sutuoktinio.

14 Jeigu ieškovas yra šioje valstybėje narėje, o skolininko gyvenamoji vieta – kitoje šalyje:

14.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Teisingumo ministerija yra centrinė Suomijos institucija, kuri sprendžia su tarptautinio išlaikymo išieškojimo tvarka susijusius klausimus (žr., pvz., Tarybos reglamentą (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje ir 2007 m. Hagos konvenciją dėl tarptautinio vaikų ir kitokių šeimos išlaikymo išmokų išieškojimo). Centrinės institucijos pareigos apima prašymų dėl išlaikymo gavimą, jų perdavimą kompetentingoms institucijoms ir su prašymais susijusių bylų iškėlimą.

Jeigu išlaikymo prievolę turinti šalis gyvena šalyje, kurioje galioja tarptautinė išlaikymo išieškojimo tvarka, pareiškėjas gali susisiekti su Teisingumo ministerija, siekdama išieškoti išlaikymą toje užsienio šalyje. Prireikus pareiškėjai raginami susisiekti su savo vietos teisinės pagalbos tarnyba arba privačiu advokatu (pvz., kad išsiaiškintų, kaip užpildyti prašymo dokumentus). Vietos valdžios institucijos socialinių paslaugų departamentas taip pat gali teikti konsultacijas šeimos teisės klausimais.

Jeigu šaliai, turinčiai teisę gauti išlaikymą, vaiko išlaikymo pašalpa moka Suomijos socialinio draudimo institucija (*Kela*) dėl to, kad išlaikymo išmoka nemokama, *Kela* perima teisę į išlaikymo išmoką, lygią daliai, kurią mokėjo kaip vaiko išlaikymo pašalpa (*teisė pareikšti atgręžtinį reikalavimą*) (Vaiko išlaikymo įstatymo Nr. 580/2008 19 straipsnis). Tokiu atveju *Kela* išieško likusias išlaikymo išmokas šalies, turinčios gauti išlaikymą, vardu, kuri tokiais atvejais negali pareikšti ieškinio, kad išieškotų skolą. Jeigu išlaikymo išmoka, dėl kurios susitarta, yra didesnė, palyginti su *Kela* mokama vaiko išlaikymo pašalpa, *Kela* sumoka visą vaiko išlaikymo pašalpa, o visą nesumokėtą išlaikymo išmokos dalį išieško iš išlaikymo prievolę turinčios šalies. Jeigu byla baigiama sėkmingai, *Kela* sumoka išlaikymo išmokos ir vaiko išlaikymo pašalpos skirtumą vienam iš vaikų globojančių tėvų tada, kai išieško skolą.

Sutuoktinis, turintis teisę gauti išlaikymą, vaiko išlaikymo išmoką gali gauti tik iš kito sutuoktinio. Toks asmuo gali kreiptis į antstolį siekdamas išsiaiškinti, ar užsienyje gyvenantis sutuoktinis Suomijoje turi turto, kurį būtų galima areštuoti pagal Vykdydami įstatymą. Jis taip pat gali prašyti, kad Teisingumo ministerija padėtų išieškoti išlaikymą užsienyje.

14.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti?

Teisingumo ministerijos kontaktai

Adresas Ministry of Justice

PO BOX 25,

00023 Government

Tel. +358 29516001

Faks. +358 9 1606 7524

E. paštas central.authority@om.fi

Teisingumo ministerijos svetainę galima rasti adresu <https://oikeusministerio.fi/en/frontpage>.

Suomijos socialinio draudimo institucijos (*Kela*) kontaktai

Helsinkyje veikia atskiras *Kela* padalinys, atsakingas už tarptautinį išlaikymo išieškojimą

Adresas: Kelan perintakeskus,

Helsingin perintäyksikkö,
Kansainvälinen erityisperintä
PO BOX 50,
00601 Helsinki
Tel. +35840 354 5469
Faks. +358 20 635 3330

E. paštas kv.erityisperinta@kela.fi

Kela svetainė <http://www.kela.fi/web/en>.

Teisinės pagalbos tarnybų svetainės galima rasti adresu <https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index.html>.

Vietos valdžios institucijų socialinių paslaugų departamentų kontaktus galima rasti telefonų knygoje arba paskambinus Suomijos informacijos tarnyboms. Paskambinus reikia nurodyti atitinkamą vietos valdžios institucijos socialinių paslaugų departamentą. Suomijoje yra apytiksliai 320 vietos valdžios institucijų (savivaldybių).

15 Jeigu skolininkas yra šioje valstybėje narėje, o ieškovas – kitoje:

15.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Kitos šalies pareiškėjas greičiausiai visą informaciją gaus, jeigu kreipsis į tos šalies kompetentingą centrinę instituciją, kuri tuomet susisieks su Suomijos teisingumo ministerija (žr. 13, 14 ir 15 klausimus).

Pareiškėjas taip pat gali tiesiogiai kreiptis į Suomijos valdžios institucijas.

15.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti ir kokią paramą galima gauti?

Žr. atsakymą į 15 klausimą.

Jeigu šalis, turinti teisę gauti išlaikymą (vaikas arba sutuoktinis), ir išlaikymo prievolę turinti šalis gyvena skirtingose šalyse, Teisingumo ministerija taip pat kaip ir užsienio šalies kompetentingos institucijos, gali kiekvienai šaliai padėti išspręsti kylančius klausimus. Pareiškėjas (teisę gauti išlaikymą turintis vaikas arba sutuoktinis) gali kreiptis į ministeriją prašydamas teismo sprendimą, nutartį arba patvirtintą susitarimą dėl išlaikymo, priimtą / sudarytą užsienio šalyje, vykdyti Suomijoje ir vykdymo metu išieškotą išlaikymą areštuojant turtą sumokėti į teisę gauti išlaikymą turinčios šalies nurodytą banko sąskaitą. Tačiau Teisingumo ministerija negali mokėti išlaikymo skolininko skolininko.

Pagal įvairius galiojančius tarptautinius susitarimus (pvz., ES išlaikymo reglamentą, 2007 m. Hagos konvenciją, dvišalius susitarimus ir pan.) prie Teisingumo ministerijos, kuri veikia kaip centrinė institucija, funkcijų taip pat priskiriamas pagalbos nustatant skolininko arba kreditoriaus buvimo vietą, gaunant informaciją, susijusią su skolininko arba kreditoriaus pajamomis, ir pagalbos nustatant tėvystę, jeigu to reikia išieškant išlaikymą, teikimas.

16 Ar šioje valstybėje narėje taikomas 2007 m. Hagos protokolas?

Taip.

17 Jei 2007 m. Hagos protokolas šioje valstybėje narėje netaikomas, kaip, vadovaujantis joje taikomomis tarptautinės privatinės teisės nuostatomis, nustatoma ieškiniui dėl išlaikymo taikytina teisė? Kokios tai tarptautinės privatinės teisės nuostatos?

18 Kaip, vadovaujantis išlaikymo reglamento V skyriaus struktūra, reglamentuojama teisė kreiptis į teismą dėl tarpvalstybinės bylos ES mastu?

Jeigu Teisingumo ministerija arba jos įgaliotas asmuo, atsižvelgdamas į savo, kaip centrinės institucijos, funkcijas ir veikdamas pagal įvairius galiojančius tarptautinius susitarimus, atstovauja pareiškėjui Suomijos teisme arba kitoje institucijoje, pareiškėjui teikiama nemokama teisinė pagalba, nepaisant kituose įstatymuose nustatytų teisei pagalbai taikomų būtinųjų sąlygų.

Ši nuostata taikoma klausimams, susijusiems su:

- 1) užsienio valstybėje priimto išlaikymo sprendimo pripažinimu ar vykdymu Suomijoje;
- 2) tėvystės nustatymu;
- 3) tėvo (motinos) įpareigojimu mokėti išlaikymą savo vaikui;
- 4) vaiko išlaikymo išmokos, dėl kurios susitarta, pakeitimo, jeigu pareiškėjas yra vaikas arba vaiko atstovas.

Tačiau 2–4 punktuose nurodytos nuostatos taikomos tik jeigu bylos iškėlimo metu vaikas nėra sulaukęs 21 metų.

Jeigu Teisingumo ministerija arba jos įgaliotas asmuo, atsižvelgdamas į savo, kaip centrinės institucijos, užduotis ir veikdamas pagal įvairius galiojančius tarptautinius susitarimus, atstovauja pareiškėjui vykdamas išlaikymo sprendimą, pareiškėjas neatsako už jokiais vykdymo išlaidas.

Kitais atvejais pareiškėjas gali prašyti suteikti valstybės teisinę pagalbą. Teisinė pagalba reiškia, kad pareiškėjas gali gauti padėjėjo (advokato) paslaugas ir valstybės sąskaita visiškai arba iš dalies išspręsti teisinį klausimą. Teisinė pagalba teikiama visose bylose. Paprastai ji teikiama tik Suomijoje nagrinėjamosiose bylose. Dėl jos galima kreiptis į bet kurią teisinės pagalbos tarnybą, nepaisant pareiškėjo gyvenamosios vietos. Žinoma, praktiškiausias sprendimas – kreiptis į artimiausią tarnybą. Pareiškėjai privalo nurodyti uždarbio šaltinius, reikalaujamas atlyginti išlaidas, turtą ir skolas. Taip pat reikia aprašyti bylos, kurioje prašoma suteikti teisinę pagalbą, aplinkybes ir nurodyti išsamią informaciją apie teisinių išlaidų draudimą, kurį turi pareiškėjas. Daugiau informacijos galima rasti adresu <https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index.html>.

Suomijos vykdymo institucijos nerenka mokesčio už išlaikymo išieškojimą.

19 Kokiomis priemonėmis šioje valstybėje narėje užtikrinama, kad būtų vykdoma išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodyta veikla?

Teisingumo ministerija pagal Reglamento 51 straipsnį paskirta centrine institucija. Įstatyme dėl Suomijos centrinės institucijos, nagrinėjančios tam tikras tarptautines su išlaikymu susijusias bylas (Nr. 1076/2010), taip pat įtvirtintos papildomos nacionalinės teisės nuostatos dėl jos funkcijų.

Paskutinis naujinimas: 23/05/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Ieškiniai dėl išlaikymo - Švedija

1 Ką praktikoje reiškia sąvokos „išlaikymas“ ir „išlaikymo pareiga“? Kokie asmenys turi mokėti išlaikymo išmoką kitam asmeniui?

Švedijos teisėje nustatyta prievolė išlaikyti vaikus, sutuoktinius ir santuoką nutraukusius sutuoktinius. Su sutuoktinių tarpusavio išlaikymo prievolėmis susijusios nuostatos taikomos ir partnerystę įregistravusiems asmenims.

Vaikų išlaikymas

Tėvai turi pareigą išlaikyti savo vaikus, atsižvelgdami į pagrįstus vaiko poreikius ir bendrą savo finansinį pajėgumą. Vienas iš tėvų, neturintis jokių galimybių prisidėti prie savo vaiko išlaikymo, neturi išlaikymo prievolės.

Vienas iš tėvų, kuris negloboja vaiko ir su juo nuolat negyvena, turi vykdyti jam priklausančią išlaikymo prievolę mokėdamas išlaikymo išmoką. Vienas iš tėvų, kuris kartu su kitu tėvu (motina) globoja vaiką, taip pat gali būti įpareigotas mokėti išlaikymo išmoką. Taip yra tuo atveju, jeigu vaikas nuolat gyvena tik su vienu iš tėvų, nepaisant to, ar tas asmuo gyvena vienas, ar su nauju partneriu.

Asmuo, kuris nuolat gyvena su kito asmens vaiku ir vaiką globojančiu vienu iš tėvų, taip pat turi pareigą išlaikyti tą vaiką, jeigu šalis yra susituokusios arba turi bendrą (-ų) vaiką (-ų). Tačiau patėvis (pamotė) turi pareigą išlaikyti vaiką tik tiek, kiek vaikas negauna išlaikymo iš kito tėvo (motinos), t. y. su kuriuo (-ia) patėvis (pamotė) negyvena. Išlaikymo išmokos nustatomos teismo sprendime arba susitarime.

Išmokos iš anksto mokamos kiekvieno kalendorinio mėnesio pradžioje. Tačiau teismas gali nuspręsti dėl kitokio mokėjimo būdo, jeigu tam yra pateisinamų priežasčių.

Šalis taip pat gali susitarti, kad ateityje išlaikymo išmokos bus sumokamos kaip vienkartinė išmoka arba ne dažniau kaip kas tris mėnesius. Toks susitarimas galioja tik jeigu jis sudaromas raštu dviejų kitų žmonių akivaizdoje. Jeigu vaikas nėra sulaukęs 18 metų, susitarimą taip pat turi patvirtinti Socialinės gerovės komitetas.

Jeigu vaikas nėra sulaukęs 18 metų, išlaikymas išmokant vienkartinę išmoką turi būti mokamas Socialinės gerovės komitetui. Komitetui sumokėta suma turi būti naudojama atitinkamo vaiko, kuriam turi būti mokamas išlaikymas, metinei rentai iš draudimo bendrovės įsigyti, išskyrus atvejus, kai susitarimu draudžiama tai daryti arba kai Komitetas mano, kad suma gali būti naudojama koku nors kitu vaiko išlaikymui tinkamu būdu.

Ieškiny dėl išlaikymo išmokų nustatymo atgaline data už ilgesnį nei trejų metų laikotarpį iki ieškinio pareiškimo dienos, išskyrus atvejus, kai su tuo sutinka išlaikymo prievolę turintis asmuo, negali būti patenkinamas.

Reikalavimai dėl nustatytos išlaikymo išmokos išieškojimo nustoja galioti praėjus penkeriems metams nuo išmokos mokėjimo datos (senaties terminas).

Sutuoktinių išlaikymas

Santuokos metu kiekvienas sutuoktinis turi pareigą vienas kitą bendrai išlaikyti. Jeigu vienas iš sutuoktinių negali visiškai savęs išlaikyti, kitas sutuoktinis taip pat turi pareigą prisidėti prie kito sutuoktinio asmeninių poreikių tenkinimo.

Nutraukus santuoką, galioja principas, pagal kurį kiekvienas sutuoktinis yra atsakingas už savo paties išlaikymą. Tačiau jeigu vieno iš sutuoktinių išlaikymui pereinamuoju laikotarpiu reikia pinigų, jis turi teisę gauti pagrįstą išmoką iš kito sutuoktinio atsižvelgiant į to sutuoktinio gebėjimus ir kitas aplinkybes.

Išimtinėmis aplinkybėmis sutuoktiniui išlaikymas gali būti mokamas ilgesnį laikotarpį.

Jeigu sutuoktiniai negali susitarti dėl išlaikymo, ginčas gali būti sprendžiamas teisme.

Nutraukus santuoką, išlaikymo išmoka mokama periodinėmis išmokomis. Tačiau teismas gali nustatyti sumą, kuri išmokama vieną kartą, jeigu tam yra pateisinamų priežasčių, pvz., jeigu sutuoktinis turi mokėti pensijos įmoką.

Ieškiny dėl išlaikymo išmokų nustatymo atgaline data už ilgesnį nei trejų metų laikotarpį iki ieškinio pareiškimo dienos, išskyrus atvejus, kai su tuo sutinka išlaikymo prievolę turintis asmuo, negali būti patenkinamas.

Reikalavimai dėl nustatytos išlaikymo išmokos išieškojimo nustoja galioti praėjus trejiems metams nuo išmokos mokėjimo datos (senaties terminas).

2 Iki kokio amžiaus vaikas gali gauti išlaikymą? Ar skiriasi nuostatos dėl nepilnamečių ir suaugusiųjų išlaikymo?

Tėvų išlaikymo prievolė paprastai nustoja galioti vaikui sulaukus 18 metų. Tačiau jeigu vaikas dar nebaigė mokyti vidurinėje mokykloje, išlaikymo prievolė galioja toliau, kol vaikas mokosi mokykloje, bet ne vėliau, negu jis sulaukia 21 metų. Mokykla šiuo atveju yra privalomąjį išsilavinimą arba aukštesnįjį vidurinį išsilavinimą arba kitą panašų bendrąjį išsilavinimą teikianti mokykla įstaiga.

3 Ar tam, kad asmeniui būtų skirtas išlaikymas, jis turi kreiptis į kompetentingą valdžios instituciją ar teismą? Kokius svarbiausius dalykus reikėtų žinoti apie šią procedūrą?

Švedijoje nėra specialios vyriausybės institucijos, nustatančios arba padedančios nustatyti išlaikymo dydį. Fiksuotas išlaikymo išmokų dydis gali būti nustatomas susitarimu arba teismo sprendimu. Todėl pareiškėjas, jeigu šalims nepavyksta susitarti, turi kreiptis į apylinkės teismą ir pateikti prašymą dėl šaukimo į teismą.

4 Ar prašymą galima pateikti giminaičio (jei taip, koks glaudus turi būti giminystės ryšys) arba vaiko vardu?

Vaiką globojantis vienas iš tėvų turi teisę nepilnamečio vaiko vardu reikalauti teikti išlaikymą. Jeigu yra paskirtas specialus globėjas, jis taip pat turi teisę veikti vaiko vardu.

5 Jei asmuo ketina pareikšti ieškinį, kaip jam sužinoti, kuris teismas yra kompetentingas?

Jurisdikcijos taisyklės galima rasti Tėvų kodekse, Santuokos kodekse ir Teismo proceso kodekse. Informaciją taip pat galima gauti apylinkės teisme.

Vaiko išlaikymo byla nagrinėjama atsakovo įprastinės gyvenamosios vietos teisme. Jeigu kompetentingo teismo nėra, byla nagrinėja Stokholmo apylinkės teismas.

Išlaikymo išmokų sutuoktiniui klausimai gali būti išspręžiami nagrinėjant santuokos nutraukimo bylą. Bylas dėl santuokos nagrinėja vieno iš sutuoktinių įprastinės gyvenamosios vietos teismas. Jeigu nė vienas sutuoktinis Švedijoje neturi įprastinės gyvenamosios vietos, byla nagrinėja Stokholmo apylinkės teismas. Jeigu byla, susijusi su sutuoktinio išlaikymu, nėra pradėdama nagrinėjant bylą dėl santuokos, taikomos Teismo proceso kodekso 10 skyriaus bendrosios jurisdikcijos taisyklės.

2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje (toliau – Išlaikymo reglamentas) nustatytos tarpvalstybinėse bylose taikomos jurisdikcijos taisyklės.

6 Ar ieškovas, pareiškdamas ieškinį teisme, turi veikti per tarpininką (pvz., advokatą, centrinę ar vietos instituciją ir pan.)? Jeigu ne, kokios yra procedūros?

Ne. Kiekvienas asmuo, kuris nori iškelti bylą teisme, turi kreiptis į kompetentingą apylinkės teismą ir prašyti įteikti šaukimą į teismą.

7 Ar už ieškinio pareiškimą teisme mokami mokesčiai? Jei taip, kokio maždaug dydžio? Jeigu ieškovo finansiniai ištekliai nepakankami, ar jis gali gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Teismo procesas Švedijoje yra nemokamas, išskyrus prašymo mokesťį, kuris šiuo metu yra 900 SEK (Švedijos kronų). Jeigu pareiškėjas samdosi teisės konsultantą arba advokatą, jis turės atlyginti jo išlaidas. Pateikiant įrodymus, pvz., liudytojų apklausa, taip pat gali būti patiriamos išlaidos.

Išlaidų neįmanoma iš anksto apskaičiuoti, nes kiekvienoje byloje jos yra skirtingos.

Tam tikromis sąlygomis gali būti suteikta teisinė pagalba. Norint, kad išlaikymo byloje būtų suteikta teisinė pagalba, būtina remtis konkrečiais pagrindais.

Tokie pagrindai gali galioti, pvz., jeigu aplinkybės yra sudėtingesnės nei įprasta ir todėl reikia teikti platesnio masto teisinę pagalbą.

Jeigu teisinė pagalba suteikiama, pareiškėjui skiriamas advokatas, o valstybė sumoka to asmens mokesčius, jeigu pareiškėjas to negali padaryti. Teikiant teisinę pagalbą taip pat atlyginamos su įrodymų pateikimu, tyrimu, vertimu žodžiu ir raštu ir tarpininko paslaugomis susijusios išlaidos. Asmenys, kuriems buvo suteikta teisinė pagalba, taip pat atleidžiami nuo pareigos sumokėti tam tikrus mokesčius teismams ir Vykdyto tarnybai (*Kronofogdemyndigheten*).

Švedijos piliečių neturintiems ir šalyje negyvenantiems asmenims teisinė pagalba gali būti teikiama dėl ieškinių, kurie turi būti pareikšti Švedijoje, jeigu tam yra pateisinamų priežasčių. Jeigu ieškiny turi būti pareikštas kitos šalies teisme, teisinė pagalba gali būti suteikta tik Švedijoje gyvenantiems asmenims.

Visų ES valstybių narių piliečiai turi tokią pat teisę gauti teisinę pagalbą, kaip ir Švedijos piliečiai. Tam tikrų kitų šalių piliečiai taip pat turi tokias pat teises pagal specialią nuostatą, kuria reikalaujama, kad galioti susitarimas dėl abipusio susitarimo principo.

Galioja tam tikros specialios teisinės pagalbos nuostatos, kurios taikomos ES tarpvalstybiniuose ginčuose, pvz., siekiant užtikrinti, kad teisinę pagalbą būtų galima teikti nemokamai, visų pirma Išlaikymo reglamente aptartais atvejais, susijusiais su 21 metų nesulaukusiam vaikui vieno iš tėvų sumokėtu išlaikymu.

Informaciją apie teisinę pagalbą galima gauti Teisinės pagalbos institucijoje (*Rättshjälpsmyndigheten*) (<http://www.rattshjalp.se/>).

8 Kokių rūšių išlaikymą teismas dažniausiai priteisia? Kaip apskaičiuojama išlaikymo suma? Ar pasikeitus materialinei ar šeiminei padėčiai teismo sprendimas gali būti peržiūrėtas? Jei taip, kokia tvarka tai daroma (pvz., pagal automatinio indeksavimo sistemą)?

Vaiko išlaikymo išmokos dydis nustatomas remiantis teisiniais kriterijais. Išlaikymo prievolę turintis vienas iš tėvų turi teisę, iš jo pajamų atskaičius mokesčius, pasilikti savo paties išlaikymui reikalingą sumą. Tai yra išlaidos būstui, kurios apskaičiuojamos atskirai, atsižvelgiant į pagrįstą jų dydį. Kitos pragyvenimo išlaidos apskaičiuojamos pagal standartinę sumą, kuri yra susieta su indeksu. Atitinkamas tėvas (motina) taip pat gali pasilikti sutuoktinio, su kuriuo bendrai gyvena, išlaikymui reikalingą sumą, jeigu tam yra pateisinamų priežasčių. Galiausiai išlaikymo prievolę turintis vienas iš tėvų gali pasilikti bet kurių būste gyvenančių vaikų išlaikymui reikalingą sumą. Tai, kokia likusi sumos dalis turėtų būti skirta išlaikymo išmokai, be kita ko, priklauso nuo vaiko poreikių ir kito iš tėvų gebėjimo padengti vaiko išlaikymo išlaidas. Tam tikras išlaidas, patirtas bendraujant su vaiku, galima atskaičiuoti. Įstatyme nenustatyti išlaikymo išmokos sutuoktiniui nustatymo kriterijai. Tačiau kai kuriais pirmiau išvardytais vertinimo kriterijais galima vadovautis kaip gairėmis.

Išlaikymo išmokos yra susietos su indeksu siekiant užtikrinti, kad jos išlaikytų pradinę savo vertę. Indeksas atspindi bazinio kainų dydžio pokyčius, kaip nustatyta Socialinio draudimo kodekse, išskyrus atvejus, kai teismo sprendime arba susitarime dėl išlaikymo išmokos nustatoma kitokia nuostata dėl indeksavimo. Socialinio draudimo įstaiga kasmet nusprendžia, ar išlaikymo išmoka turi būti keičiama, ir, jeigu taip, koks procentinis pokytis turi būti taikomas. Pakeitimas, kuris paprastai patvirtinamas vasario 1 d., taikomas išlaikymo išmokoms, dėl kurių sprendimas buvo priimtas iki ankstesnių metų lapkričio 1 d. Jeigu šalis sutaria, jos išlaikymo dydį gali pakeisti sudarydamos naują rašytinį susitarimą, net jeigu išlaikymo išmokos dydis anksčiau buvo nustatytas teismo sprendimu. Teismas taip pat gali tikslinti sprendimą arba susitarimą, jeigu, dėl pasikeitusių aplinkybių tai yra pateisinama. Laikotarpiu iki bylos nagrinėjimo pradžios kurios nors šalies ginčijamas tikslinimas gali būti susijęs tik su dar nesumokėtų išmokų sumažinimu arba panaikinimu. Norint, kad teismas dėl pasikeitusių aplinkybių padidintų išsiuokusiam sutuoktiniui mokamą išmoką, būtina įvykdyti konkrečias sąlygas.

Teismas taip pat gali pakeisti susitarimą dėl išlaikymo, jeigu jo sudarymo metu galiojusį aplinkybių ir kitų sąlygų požiūriu tas susitarimas yra nepagrįstas. Tačiau jau gautas išlaikymo išmokas gali būti įpareigojama grąžinti, jeigu yra tokį grąžinimą pateisinančių priežasčių.

Jeigu periodinės išlaikymo išmokos vaikui dydis nebuvo keičiamas šešerius metus, išskyrus su indeksu susijusius pakeitimus, teismas be jokių konkrečių priežasčių gali peržiūrėti būsimas išlaikymo išmokas.

9 Kaip ir kam mokamas išlaikymas?

Išlaikymo išmokos mokamos išlaikomam asmeniui. Jeigu išlaikomas asmuo yra 18 metų nesulaukęs vaikas, išmoka mokama vaiką globojančiam ir su juo gyvenančiam vienam iš tėvų.

Jeigu vaikas nėra sulaukęs 18 metų, išlaikymas išmokant vienkartinę išmoką turi būti mokamas Socialinės gerovės komitetui.

10 Jei atitinkamas asmuo (skolininkas) nemoka geranoriškai, kokiomis priemonėmis galima priversti jį mokėti?

Prašymas dėl teismo sprendimo gali būti pateikiamas Vykdyto tarnybai (*Kronofogdemyndigheten*). Šį prašymą galima pateikti žodžiu arba raštu. Kartu su prašymu reikia pateikti įsakymą dėl vykdymo. Pagal Santuokos kodeksą arba Tėvų kodeksą dviejų asmenų akivaizdoje duotas rašytinis įsipareigojimas, susijęs su išlaikymo išmoka, gali būti vykdomas kaip ir įstatymo galią turintis teismo sprendimas.

11 Trumpai aprašykite priverstinio išieškojimo apribojimus, visų pirma skolininkų apsaugos nuostatas ir jūsų šalies vykdymo užtikrinimo sistemoje taikomus kitus apribojimus ar senaties terminus.

Kalbant apie vaikų išlaikymą pažymėtina, kad ieškinyje dėl išlaikymo išmokų nustatymo atgaline data už ilgesnį nei trejų metų laikotarpį iki ieškinio pareiškimo dienos, išskyrus atvejus, kai su tuo sutinka išlaikymo prievolę turintis asmuo, negali būti patenkinamas. Reikalavimai dėl nustatytos išlaikymo išmokos išieškojimo nustoja galioti praėjus penkeriems metams nuo išmokos mokėjimo datos (senaties terminas).

Kalbant apie sutuoktinių išlaikymą pažymėtina, kad ieškinyje dėl išlaikymo išmokų nustatymo atgaline data už ilgesnį nei trejų metų laikotarpį iki ieškinio pareiškimo dienos, išskyrus atvejus, kai su tuo sutinka išlaikymo prievolę turintis asmuo, negali būti patenkinamas. Reikalavimai dėl nustatytos išlaikymo išmokos išieškojimo nustoja galioti praėjus trejiems metams nuo išmokos mokėjimo datos (senaties terminas).

Kalbant apie vykdymą pažymėtina, kad areštui taikomos įvairios išimties. Pavyzdžiui, areštuoti negalima drabužių ir kitų daiktų, skirtų tik skolininko asmeniniam naudojimui, iki pagrįstos vertės, taip pat tam tikrų namuose ir jų priežiūrai reikalingų daiktų. Jeigu skolininkas turi šeimą, nustatant daiktus, kurie nebus areštuojami, atsižvelgiama į šeimos naudojamus daiktus ir šeimos poreikius.

Galima areštuoti tik tą skolininko darbo užmokesčio ar atlyginimo dalį viršijančią sumą, kurios reikia skolininko ir jo šeimos pragyvenimui. Skolininko darbo užmokesčio ar atlyginimo dalis, kurios negalima areštuoti (vadinama *förbehållsbeloppet* arba apsaugota dalimi) nustatoma pagal standartinę sumą. Standartinė suma – tai visos įprastos pragyvenimo išlaidos, išskyrus būsto išlaikymo išlaidas, kurios nustatomos atskirai ir pridedamos prie standartinės sumos. Standartinę sumą kasmet nustato Vykdyto tarnyba.

12 Ar yra organizacija ar valdžios institucija, galinti padėti išieškoti išlaikymą?

Švedijoje Vykdyto tarnyba teikia pagalbą išieškant išlaikymą. Tarpvalstybinėse bylose išlaikomas asmuo, kreipdamasis į Vykdyto tarnybą dėl išlaikymo išieškojimo, gali gauti Socialinio draudimo įstaigos (*Försäkringskassa*) administracinę pagalbą.

13 Ar organizacijos (valstybės ar privačios) gali anksčiau sumokėti visą ar dalį išlaikymo už skolininką?

Socialinio draudimo įstaiga (*Försäkringskassa*) gali mokėti ne didesnę nei 1 273 SEK mėnesinę išlaikymo išmoką vaikui, kurio tėvai gyvena skyrium. Pinigai sumokami vienam iš tėvų, kuris globoja vaiką ir gyvena su juo ir kurio oficialus registracijos adresas sutampa su vaiko registracijos adresu. Sprendimas dėl išlaikymo paramos priimamas pateikus prašymą Socialinio draudimo įstaigai, kuri yra socialinio draudimo administravimo įstaiga. Išlaikymo parama – tai priemonė, kuria visuomenė užtikrina, kad vaikas, kurio tėvai gyvena skyrium, gautų tam tikro dydžio išlaikymą, net jeigu išlaikymo prievolę turintis vienas iš tėvų nevykdo savo išlaikymo prievolės. Išlaikymo parama gali būti teikiama kaip visiškas išlaikymas, papildomas mokėjimas arba bendros globos atvejais teikiamas išlaikymas. Išlaikymo prievolę turintis vienas iš tėvų, atsižvelgdamas į savo pajamas ir bendrą vaikų, kuriems jis turi mokėti išlaikymą, skaičių, turi kompensuoti valstybės sumokėtas išlaikymo išmokas. Prievolė kompensuoti išmokas nustatoma taikant administracinį procesą. Jeigu vietoj to išlaikymo išmoka mokama tiesiogiai vaiką globojančiam vienam iš tėvų, išlaikymo išmokos dydis, kurį moka Socialinio draudimo įstaiga, atitinkamai sumažinamas (tai vadinama papildoma parama).

Jeigu išlaikymo prievolę turintis vienas iš tėvų gyvena užsienyje arba Švedijoje, tačiau atlyginimą arba kitas pajamas gauna iš kitos šalies, Socialinio draudimo įstaiga gali nurodyti vienam iš tėvų, kuris globoja vaiką ir su juo gyvena, imtis priemonių siekiant sudaryti sąlygas nustatyti išlaikymo prievolę.

Tokiais atvejais Socialinio draudimo įstaiga perima vaiko teisę gauti tokio dydžio išlaikymo išmoką, kokio įstaiga išmokėjo kaip išlaikymo paramą.

Sutuoktinis negali gauti išlaikymo paramos iš Socialinio draudimo įstaigos.

14 Jeigu ieškovas yra šioje valstybėje narėje, o skolininko gyvenamoji vieta – kitoje šalyje:

Tarpvalstybinėse bylose pareiškėjas gali gauti Socialinio draudimo įstaigos administracinę pagalbą. Socialinio draudimo įstaiga (*Försäkringskassa*) yra centrinė institucija taikant ES Išlaikymo reglamentą ir 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos konvenciją dėl tarptautinio vaikų ir kitokių šeimos išlaikymo išmokų išieškojimo (2007 m. Hagos konvencija), taip pat perduodančioji ir gaunančioji agentūra taikant 1956 m. Niujorko konvenciją dėl išlaikymo išmokų išieškojimo užsienyje.

14.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškoviui pagalbą?

Žr. atsakymą į 14 klausimą.

14.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti?

Socialinio draudimo įstaigos kontaktai:

Social Insurance Agency

PO Box 1164

SE-621 22 Visby

Sweden

Tel. + 46 (0)771 17 90 00

Faks. + 46 (0)771 11 20 411

E. paštas centralmyndigheten@forsakringskassan.se

Socialinio draudimo įstaiga imasi visų tinkamų priemonių, kad palengvintų išlaikymo išieškojimą. Jos, kaip centrinės institucijos pagal Išlaikymo reglamentą ir 2007 m. Hagos konvenciją, užduotys yra nustatytos reglamente ir konvencijoje. Pavyzdžiui, ji padeda teisę gauti išlaikymą turintiems asmenims pateikti prašymus, kurie gali būti teikiami per centrinę instituciją, pvz., prašymą priimti sprendimą dėl išlaikymo kitoje šalyje. Daugiau informacijos apie pareiškėjams teikiamos pagalbos rūšis galima gauti Socialinio draudimo įstaigoje.

15 Jeigu skolininkas yra šioje valstybėje narėje, o ieškovas – kitoje:

Pareiškėjai, kurie nori išieškoti išlaikymo išmokas pagal 1965 m. Niujorko konvenciją dėl išlaikymo išmokų išieškojimo užsienyje, privalo kreiptis į savo šalies perduodančiąją agentūrą, kuri persiunčia prašymą Švedijos gaunančiajai agentūrai.

Ta pati taisyklė taikoma pareiškėjams, norintiems gauti prieinamą paramą iš centrinių institucijų pagal Išlaikymo reglamentą arba 2007 m. Hagos konvenciją: jie privalo kreiptis į savo šalies centrinę instituciją, kuri persiunčia prašymą Švedijos centrinei institucijai (Socialinio draudimo įstaigai).

15.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Žr. atsakymą į 17 klausimą. Kalbant apie prašymus, pateiktus pagal Išlaikymo reglamentą arba 2007 m. Hagos konvenciją, pažymėtina, kad pareiškėjai gali prašymą adresuoti tiesiogiai kompetentingai institucijai.

15.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti ir kokią paramą galima gauti?

Žr. atsakymą į 16 klausimą.

16 Ar šioje valstybėje narėje taikomas 2007 m. Hagos protokolas?

Taip. Švedija privalo laikytis 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos protokolo dėl išlaikymo prievolės taikytinos teisės (Hagos protokolas), kurio nuostatos ES taikomos nuo 2011 m. birželio 18 d. Hagos protokole nustatyta bendra taisyklė, kad taikoma išlaikomo asmens įprastinės gyvenamosios vietos šalies teisė. Visų pirma, atsižvelgiant į vaiko interesus, įmanoma taikyti šalies, kurios pilietybę turi vaikas ir išlaikymo skolininkas, teisę arba įstatymus, jeigu taikant įprastinės gyvenamosios vietos šalies teisę būtų pažeidžiami vaiko interesai. Šalys taip pat gali susitarti dėl taikytinos teisės, tačiau laisvė sudaryti tokius susitarimus yra ribojama tais atvejais, kai, pvz., jie yra susiję su 18 metų nesulaukusių vaikų išlaikymu.

17 Jei 2007 m. Hagos protokolas šioje valstybėje narėje netaikomas, kaip, vadovaujantis joje taikomomis tarptautinės privatinės teisės nuostatomis, nustatoma ieškiniui dėl išlaikymo taikytina teisė? Kokios tai tarptautinės privatinės teisės nuostatos?

Švedija privalo laikytis Hagos protokolo (žr. atsakymą į 20 klausimą).

18 Kaip, vadovaujantis Išlaikymo reglamento V skyriaus struktūra, reglamentuojama teisė kreiptis į teismą dėl tarpvalstybinės bylos ES mastu?

Dėl bendrų teisei pagalbai taikomų reikalavimų žr. atsakymą į 7 klausimą.

ES tarpvalstybiniais ginčams taikomos specialios teisinės pagalbos nuostatos. Įvykdžius Išlaikymo reglamente nustatytus teisei pagalbai keliamus reikalavimus, teisinė pagalba turi būti suteikta ir ji nemokama, jeigu pareiškėjui reikalingas advokatas ir šio poreikio negalima patenkinti jokių kitu būdu.

19 Kokiomis priemonėmis šioje valstybėje narėje užtikrinama, kad būtų vykdoma Išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodyta veikla?

Nenumatoma imtis jokių konkrečių priemonių.

Paskutinis naujinimas: 17/10/2016

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.